

حكومة إقليم كردستان

وزارة التعليم العالي والبحث العلمي

جامعة السليمانية

كلية التربية الأساسية

قسم العلوم الإجتماعيات

فاعلية دمج بعض إستراتيجيات تعلم النشط في تدريس مادة التاريخ على تحصيل تلاميذ الصف السادس الأساسي

رسالة مقدمة إلى مجلس كلية التربية الأساسية - جامعة السليمانية كجزء من متطلبات نيل درجة
ماجستير في التربية - طرائق التدريس المواد الإجتماعية

من قبل

نرمين علي محمد البرزنجي

بإشراف

أ.د. علي عبدالرحمن جمعة

٢٧٢٢ كوردي

١٤٤٤ هجري

٢٠٢٢ ميلادي

Kurdistan Region Government

Ministry of Higher Education & Science Research

University of Sulaimani

Basic Education of college

Department of Social sciences

The Effect of Merging some Active learning Strategies in Teaching History Subject on Achievement of sixth grade students of the basic schools

A Thesis is submitted

To The council of the Basic Education of college – University of Sulaimani as a
partial of the Requirements for The Master Degree of Education /Teaching Methods
of social sciences

Presented by

Narmin Ali Mohammed Al-Brznji

Supervised by

Professor Dr .Ali Abdulrahman Jumaa

برپاری هه ئسه نگینه ری زانستی

نهم توئزینه وهیه به ناویشانی (کاریگه ری ئاویته کردنی هه نایگ له ستراتیییه کانی فیربوونی کارا له وانه وتنه وهی بابه تی میژوو له سه ر ده سته وتی خویندکارانی پۆلی شه شه می بنه په تی) ئه رکی پیداچونه وه ووردبینیکردنی زانستی به من سپێردرا ، دوا ی سه رنجدان ده رکه وت ، به جوړیکه هه ئه و گوزارشتی زانستی و زمانه وانی نادرستی تیدا نییه و له به رنه وه واژوم کرد.

هه ئسه نگینه ری زانستی

واژۆ:

ناو:

رێکه وت: / / ۲۰۲۲

بېراری سهرپه رشتیاری

نهم نامه یه به ناونیشانی (کاریگه ریی نأویته کردنی هه ندیگ له ستراتژییه کانی فیربوونی کارا له وانه وتنه وهی بابه تی میژوو له سهر ده سته وهی خویندکارانی پۆلی شه شه می بانه رته تی) .

به سهرپه رشتی و له ژیر چاودیاری مندا له لایه ن خویندکاری ماسته ر(نرمین علی محمد) له زانکوی سلیمانی کۆلیژی په روه رده ی بانه رته ناماده کراوه و به شیکه له پیداویسته ییه کانی ده سته وهی بېروانامه ی ماسته ر له بواری په روه رده دا / ریگاکانی وانه ووتنه وهی بابه ته کومه لایه تییه کان / به شی زانسته کومه لایه تییه کان ، له و پیناوه دا واژومان کرد .

سهرپه رشتیاری

واژۆ :

ناو : پ. د. علی عبدالرحمن جمعة

ریکه وتی // ۲۰۲۲

به پپی نهم پیشنیاران ه نهم نامه یه پیشکesh به لیژنه ی هه ئسه نگاندن ده که م

واژۆ :

ناو :

لیپرسراوی خویندنی بالا

ریکه وتی // ۲۰۲۲

به پپی نهم پیشنیاران ه نهم نامه یه پیشکesh به لیژنه ی هه ئسه نگاندن ده که م

واژۆ :

ناو : پ. ی. د. فؤاد خالد سعید

سهرۆکی به شی زانسته کومه لایه تییه کان

ریکه وتی // ۲۰۲۲

بريار و واژوی لیژنه‌ی گفتوگۆ و راگری کۆلیژ

ئیمه ئه‌ندامانی لیژنه‌ی گفتوگۆ و هه‌سه‌نگاندن، ئه‌م نامه‌یه‌مان به‌ ناویشانی (کاریه‌ری ناویته‌ کردنی هه‌ندیک له‌ ستراتیژییه‌کانی فیروونی کارا له‌ وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌ی میژوو له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندکارانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی) .

له‌گه‌ڵ خویندکاری ماسته‌ر (نرمن علی محمد البرزنجی) گفتوگۆمان ده‌رباره‌ی ناوه‌رۆک و لایه‌نه‌کانی دیکه‌ی کرد بریارمان دا که‌ شایسته‌ی نه‌وه‌یه‌ پله‌ی () بروانامه‌ی ماسته‌ر له‌ بوری (ریگاکانی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌ی کۆمه‌لایه‌تیه‌کان-میژوو) پیندیریت. له‌و پیناوه‌دا واژۆمان کردوه .

واژۆ : واژۆ :

ناو : ناو :

ئه‌ندام : ئه‌ندام :

ریکه‌وت : / / ۲۰۲۲ / / ریکه‌وت : / / ۲۰۲۲

واژۆ : واژۆ :

ناو : ناو :

ئه‌ندام و سه‌رپه‌رشتیار سه‌رۆکی لیژنه

له‌ کۆبوونه‌وه‌ی نه‌جمه‌نی کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌تی ژماره‌ () له‌ ریکه‌وتی (/ / ۲۰۲۲)

په‌سه‌ند کرا

واژۆ :

ناو : پ.ی.د. حسن فخرالدین خالد

سه‌رپه‌رشتیاری کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌ت

ریکه‌وت : / / ۲۰۲۲

پيشكده شه به

رؤحي پاكي هميشه نه يادم... باوكم

به خه مخور و ده ستباري ژيانم... دايكم

به هيو و روونكي ژيانم مندا له كانم

(رابه ر ، سندی ، بالا)

خووشك و براكانم

مامؤستاياني به ريزم

هاورياني دلسوزم

سه رجه م زانست خوازان

سوپاس و پېژانين

سوپاس بۆ :

- يەزدانى مەزن كە تەمەن و تواناي پىڭ بەخشيم بۆ تەواو كوردنى توپژينهوهكەم.
- سەرپەرشتياري بەرپز(پ.د.علی عبدالرحمن جمعه) كە نەركى سەرپەرشتى كوردنى ئەم ماستەر نامەيهى ئە ئەستۆ گرتبوو، سەرنج و تيبينى و رېنمايهكانى هاندرېوون بۆ من و توپژينهوهكەيان دەولەمەند كەرد، هيوای تەمەنيكى پىر بەرەكەت و تەندروستى باشى بۆ دەخووزم .
- پاگرايهتى كۆليژى پەروردهى بنەرەت بەرپز (پ.د.علی قادر عثمان) و سەرۆكايهتى بەشى زانسته كۆمەلايه تيبهكان بەرپز (پ.ى.د.فؤاد خاليد) .
- سەرجهم مامۆستايانى بەرپز ئە قۆناغى ئامادەكاريى هيوای ئەش ساغى و تەمەن درپژيان بۆ دەخووزم .
- ليژنەى سيمينار بەرپزان:(پ.ى.د سايير بكر مصطفى) و (پ.د نظام شكور) و(پ.ى.د سامان حسين) كە هاوكار بوون ئە تاوتويكردن و جيگيركردنى ناونيشانى توپژينهوهكەم .
- خيزانهكەم هەميشە يارمەتيدەر و هاندرم بوون بۆ راپەراندنى كاروبارى توپژينهوهكە .
- هەموو ئەو مامۆستا بەرپزانەى ئە ليستى ناوى شارەزايان ناويان هاتوو، سەرنج و تيبينيهكانيان توپژينهوهكەيان دەولەمەند كەرد .
- سەرپەرشتياران و مامۆستايانى بابەتە كۆمەلايه تيبهكان ئە هەردوو پەروردهى (رۆژھەلات و رۆژئاوا).
- بەرپز بەرپوهبەر و سەرجهم ستافى قوتابخانەى (قاميشلۆ) بنەرەتى بۆ هاوكاريكردنم ئە جيبه جيگيركردنى ئەزمونهكە ئە قوتابخانەكە .
- بەرپز(پ.د.سامان عزالدين)بۆ هاوكاريكردنم ئە پياچوونەوى توپژينهوهكە بۆ بوارى زمانەوانى .
- سوپاس و نزاى خيىرم بۆ هەموو ئەو بەرپزانەى بە يەك ووشە هاندر و رېنيشاندرم بوون بۆ تەواو كوردنى توپژينهوهكە .

پوخته

نامانجی نهم توئیژینه وهیه، زانینی کاریگه‌ریی ناوینته‌کردنی سی ستراتیژ له ستراتیژییه‌کانی فیبروونی کارا له وانه‌وتنه‌وهی بابه‌تی میژوو له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندکارانی پۆلی شه‌شهمی بنه‌ره‌تی. له ریگای دنییا بوون له‌م گریمانه‌یه‌وه :

جیاوازی به‌لگه‌داریی ناماریی نییه له ناستی به‌لگه‌داریی (0.05) له نیوان ناوه‌ندی ژمیهری نمره‌کانی ده‌ستکه‌وتی قوتابیانی گروپی نه‌زمونگه‌ریی که، بابه‌تی میژوو به‌ ناوینته‌کردنی سی ستراتیژ له ستراتیژه‌کانی فیبروونی کارا وانه ده‌خوینن و ناوه‌ندی ژمیهری نمره‌کانی ده‌ستکه‌وتی قوتابیانی گروپی کۆنترۆل‌کراو که، به ریگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه بابه‌ته‌که ده‌خوینن .

میتۆدی توئیژینه‌وه‌که میتۆدی نیمچه نه‌زمونگه‌رییه بو دوو گروپی هاوتا و سه‌ربه‌خۆ به تاقیکردنه‌وهی کۆتایی. کۆمه‌لگه‌ی توئیژینه‌وه‌که بریتی بوو له، قوتابیانی پۆلی شه‌شهمی بنه‌ره‌تی له قوتابخانه حکومییه‌کانی ناوه‌ندی شاری سلیمانی له هه‌ردوو به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژه‌لات و رۆژئاوا بو سالی خویندنی (۲۰۲۱-۲۰۲۲) ز. ژماره‌ی قوتابییان (۱۶۲۵۸) قوتابی بوو دابه‌ش بوون به‌سه‌ر (۲۴۸) قوتابخانه‌دا.

نمونه‌ی (سامپلی) توئیژینه‌وه‌که بریتییه له قوتابیانی قوتابخانه‌ی (قامیشلو) که، به شیوه‌یه‌کی مه‌به‌ستدار هه‌لبژێردرا له ناوه‌ندی شاری سلیمانی سه‌ر به به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژئاوا، ژماره‌یان (۶۰)، قوتابی بوو له دوو پۆلدا، (۳۰)، قوتابی له پۆلی شه‌شهمی (ا) وهک گروپی نه‌زمونگه‌ریی که به ناوینته‌کردنی سی ستراتیژ له ستراتیژه‌کانی فیبروونی کارا وانه‌یان خویند، که بریتیین له ستراتیژی (فیبروونی هاوته‌مه‌نان، نه‌خشه‌کانی ژیری، سیکوچکه‌ی گویگرتن). پۆلی شه‌شهمی (ب) که ژماره‌یان (۳۰)، قوتابی وهک گروپی کۆنترۆل‌کراو، به‌ریگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه وانه‌یان خویند به شیوه‌ی هه‌ره‌مه‌کی دیاریکران. توئیژر هاوتایی (التکافؤ) دۆزیه‌وه له نیوان هه‌ردوو گروپی نه‌زمونگه‌ریی و کۆنترۆل‌کراو به‌هه‌ند وه‌رگرتنی گۆراوه‌کانی (ته‌مه‌نی قوتابییان به مانگ، ناستی زیره‌کی، نمره‌ی کۆتایی سالی پێشوو له بابه‌تی بابه‌تی میژوو، ناستی خویندنی دایبایی قوتابییان) له‌نه‌نجامدا ده‌رکه‌وت که هه‌ردوو گروپ هاوتان له‌و گۆراوانه‌دا

پاشان تاقیکردنه‌وه‌ی بابه‌تی له جۆری هه‌لبژاردن له چه‌ند دانه‌یه‌ک ناماده‌کرد که بریتی بوو له (۲۰) برکه و پشتبه‌ست به ناماده‌کردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندی (جدول المواصفات)، تاقیکردنه‌وه‌که‌ی نه‌نجامدا به‌سه‌ر (۲۰۰) قوتابییدا له قوتابخانه‌ی (کرمانج) ی بنه‌ره‌تی سه‌ر به به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژئاوا. راستگویی رواله‌تی له ریگای شاه‌زایان و پسروران و راستگویی ناوه‌رۆک له ریگای ناماده‌کردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندی دۆزرایه‌وه. هاوکۆله‌کی گرانیی و هیزی جیاکاریی و کارایی جیگه‌روه هه‌له‌کان) دۆزرایه‌وه، جیگییری به ریگای له‌تکردن بو دوو نیوه‌ی هاوتای (طريقة التجزئة النصفية) دۆزرایه‌وه که، به‌هاکه‌ی یه‌کسان بوو به (0.57) به به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی پیرسون، به‌های جیگییری دواي راستکردنه‌وه به به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی (سیرمان- براون) یه‌کسان بوو به (0.73) .

نامرازه نامارییه‌کانی توئیژینه‌وه‌که بریتی بوون له (هاوکیشهی پیرسۆن، هاوکیشهی سبیرمان – براون، هاوکیشهی (T.test)، کای سکوتر (مربع کای) و ئیتا دووجا (مربع ایئا).

ئه‌نجامی توئیژینه‌وه‌که‌ش بریتی بوو له :

جیاوازی به‌لگه‌داری ناماری به‌ده‌ستهات که ناستی به‌لگه‌داری (0.05) له نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌یی ناستی ده‌ستکه‌وتی، قوتابییانی گرووی ئه‌زمونگه‌ری به به‌راورد به ناوه‌ندی ژمیره‌یی ناستی ده‌ستکه‌وتی، قوتابییانی گرووی کۆنتروۆلکراو بۆ به‌رژوه‌ندی قوتابییانی گرووی ئه‌زمونگه‌ری. واتا سه‌رکه‌وتنی گرووی ئه‌زمونگه‌ری که به‌ناویته‌کردنی (۳) ستراتیژه‌که که بابه‌ته‌که‌یان خویندوووه به سه‌ر گرووی کۆنتروۆلکراو که بابه‌ته‌که‌یان به ریگا باوه‌کان بابه‌ته‌که‌یان خویندوووه .
له کۆتاییدا توئیژه‌ر ئه‌م ده‌رئه‌نجام و پیشنیارانه ده‌خاته روو:

ده‌رئه‌نجامه‌کان:

1. ناویته‌کردنی هه‌رسێ ستراتیژی (فیربوونی هاوته‌مه‌نان، نه‌خشه‌کانی ژیری، سینگچه‌کی گۆیگرتن) بوو به هۆی به‌رز بوونه‌وه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وتی قوتابییان.
2. جوړاو جوړی چالاکییه‌کانی ستراتیژه به‌کارهاتوووه‌کان، وای له قوتابییان کرد به باشی له بابه‌ته‌که تیبگه‌ن و سه‌رکه‌وتن به ده‌ست بهینن.

الملخص

هدف البحث معرفة أثر دمج بعض الإستراتيجيات تعلم النشط في التدريس مادة التاريخ على تحصيل تلاميذ الصف السادس الأساسي من خلال التحقق في صحة الفرضية التالية :

((لا يوجد فرق ذو دلالة إحصائية عند مستوى (0.05) بين المتوسط الحسابي لدرجات تحصيل تلاميذ المجموعة التجريبية الذين يدرسون مادة التاريخ عن طريق دمج (3) من الإستراتيجيات تعلم النشط والمتوسط الحسابي لدرجات تحصيل تلاميذ المجموعة الضابطة الذين يدرسون المادة بالطريقة الإعتيادية .))

إستخدام التصميم شبه التجريبي لمجموعتين متكافئتين و مستقلتين ذات الإختبار البعدي لملائمة مع طبيعة البحث الحالي .

إشتمل مجتمع البحث على تلامذة الصف السادس الأساسي في المدارس الحكومية في مركز محافظة السلیمانية والتابعة لمديرتي (شرق وغرب) المدينة لسنة الدراسية (2021-2022) ميلادي, بلغ عددهم (16258) تلميذاً و تلميذة موزعين على (248) مدرسة .

أختيرت تلاميذ مدرسة (قاميشلو) التابعة لمديرية تربية (شرق) السلیمانية قصدياً لإجراء تجربة البحث , و وجدت فيها الباحثة (60) تلميذاً وتلميذة موزعين على شعبتين, واعتمدتھا الباحثة كعينة لبحثها, وأختارت الشعبة (أ) عشوائية البسيطة لتمثل المجموعة التجريبية عددهم (30) تلميذاً وتلميذة, قامت الباحثة بتدريس هذه المجموعة بالدمج ثلاث من إستراتيجيات تدريس الحديثة منها (التعلم بالاقراء, الخرائط الذهنية , مثلث الإستماع). وشعبة (ب) كمجموعة ضابطة عددهم (30) تلميذاً وتلميذة, درست بالطريقة التقليدية .ولتحقق من تكافؤ المجموعتين تم تكافؤ المجموعتين في المتغيرات (العمر بالأشهر, مستوى الذكاء, الدرجة النهائية للعام الدراسي السابق في مادة التاريخ و المستوى الأكاديمي لأباء وأمهات التلامذة) .وأظهرت النتائج أن المجموعتين متكافئتان في هذه المتغيرات .

تم إعداد إختبار تحصيلي موضوعي من نوع الإختيار من متعدد لقياس التحصيل , تكون من (20) فقرة بإعتماد جدول المواصفات , وتم إيجاد الصدق الظاهري والمحتوى لة من خلال إستطلاع آراء الخبراء , وإيجاد معامل الصعوبة والتمييز و فعالية البدائل الخاطئة لل فقرات وإيجاد ثبات الإختبار , فقد تم تطبيقه على عينة إستطلاعية بلغ عددهم (200) تلميذاً وتلميذة في مدرسة (كرمانج) الاساسية تابعة لمديرية التربية شرق السلیمانية وتم إيجاد ثباته بطريقة التجزئة النصفية , وبتطبيق معادلة معامل إرتباط (بيرسون) بلغ (0.57) وبتصحيحة بمعادلة (سبيرمان – براون) بلغ (0.73) . طبق الإختبار فيما بعد على أفراد المجموعتين بعد الإنتهاء من التدريس .ومن الوسائل الإحصائية المستخدمة في البحث(معادلة معامل إرتباط " بيرسون" , معادلة " سبيرمان – براون" , معادلة الإختبار التائي (ت) t.Test , مربع كاي " x^2 " ومربع إيتا .)

وإيجاد النتيجة : وجود فرق ذو دلالة إحصائية عند مستوى دلالة (0.05) بين المتوسط الحسابي لمستوى تحصيل تلامذة المجموعة التجريبية مقارنة بالمتوسط الحسابي للمستوى التحصيل تلامذة المجموعة الضابطة ولصالح تلامذة المجموعة التجريبية , وهذا يعني تفوق أفراد المجموعة التجريبية التي درست باستخدام دمج (3) إستراتيجيات على المجموعة الضابطة التي درست المادة بالطريقة الإعتيادية .

أوردت الباحثة إلى عددا من الإستنتاجات و المقترحات منها :

الإستنتاجات :

- أسهمت دمج الإستراتيجيات الثلاثة في رفع مستوى تحصيل تلاميذة في مادة التاريخ .
- تنوع النشاطات في الإستراتيجيات كان لها الأثر في تعلم تلاميذة و رفع مستوى تحصيلهم .

Abstract

This research aimed of the research is to know the Effect of Merging some Active learning Strategies in Teaching History subject on Achievement of sixth grade students of the basic schoolse and to clarify them by responding to these null hypotheses:

There is no statistically significant difference, even by (0.05), between the scores of students In Experimental Group which taught history through by merging three modern strategies, control Group which group taught used traditional methods of teaching .

The method used in conducting this research is an quasi experimental, where the samples were selected from the sixth grade students of the basic stage in (248) public schools in the city center of Sulaymaniya within the education directorates of East and West of Sulaymaniya. The research samples were selected from among (16258) identified students.

The research was conducted during the academic year (2021/2022). The total number of students who were selected as samples for the purpose of conducting this research was (60), divided into two groups. The first group, which was the group subject to the requirements of the

research, included (30) students on whom the experience was applied through the merging of (3) modern teaching strategies , while the second group, that also included (30) students , was selected, from Qamishlo studentes Basic School (grades 1-6), a school located in the city center of Sulaymaniya that affiliated to the West Sulaymaniya Education Directorate.

The researcher foundes the equivalend between the two groups in some variables such as, the ages of the students, their IQ ratio, the grades they obtained in the final exam for the subject of history in the previous year, and the cultural level of the students' parents. By comparison, it was found that both groups were equal.

The Research prepared Achievement Test that formed from (20)items, the validity of the Test found by preparing specification table & the opinions of the Expertses .then the reliability found by using split-Half stysel when reached (0.73).The research results were as follows:

- There are statistically significant differences in the degree of achievement by (0.05) between the two groups, in favor of the students of the test group compared to the degree of achievement of the students of the control group.This means the superiority of the experimental group studied using the merging of three strategies over the control group that studied using traditional methods of teaching.

Conclusions :

- The integration of the three strategies contributed to raising the level of student achievement in the History material.
- The diversity of activities in strategies has had an impact on the learning of students and raising the level of their achievement.

لیستی ناوهرۆک

لاپه‌ره	بابه‌ت
ء	به ئیننامه‌ی قوتایی
ا	برپاری هه‌سه‌نگینه‌ری زانستی
ب	برپاری سه‌رپه‌رشتیار
پ	برپاری لیژنه‌ی گفتوگۆکردن
ت	پیشکه‌شکردن
ج	سوپاس و پیزانین
چ - ح	پوخته‌ی توێژینه‌وه‌که به زمانی کوردی
خ - ز	لیستی ناوهرۆک
ژ	لیستی وینه و شیوه‌کان
س	لیستی خشته‌کان
ش	لیستی پاشکۆکان
1 – 16	به‌شی یه‌که‌م : ناساندنی توێژینه‌وه
2 – 5	1.1 پێشه‌کی
5 – 8	1.2 کێشه‌ی توێژنه‌وه‌که
8 - 13	1.3 گرنگی توێژینه‌وه‌که
13	1.4 نامانجی توێژینه‌وه
13 - 14	1.5 گریمانه‌ی توێژینه‌وه‌که
14	1.6 سنوری توێژینه‌وه‌که
14-16	1.7 پیناسه‌ی زاراوه‌کان

17-58	بهشی دووم: پیشینه‌ی تیوری و توپژینه‌وکانی پیشوو
18	1.2 پیشینه‌ی تیوری
19	1.1.2 فیروونی کارا
19	1.1.1.2 چه‌مکی فیروونی کارا
20	2.1.1.2 بنه‌ما و پرهنسیپه‌کانی ستراتییژی فیروونی کارا
20-21	3.1.1.2 نامانجه‌کانی ستراتییژی فیروونی کارا
22	4.1.1.2 گرنگی و کاریگه‌ریپه‌کانی ستراتییژی فیروونی کارا
23	5.1.1.2 پوئی ماموستا نه ستراتییژی فیروونی کارا
23-24	6.1.1.2 پوئی قوتابی نه ستراتییژی فیروونی کارا
24	2.1.2 ستراتییژه‌کانی فیروونی کارا
24	1.2.1.2 ستراتییژی فیروونی هاوته‌مه‌نان
24-25	1.1.2-1.2 چه‌مک و پیناسه‌ی ستراتییژی هاوته‌مه‌نان
25-27	2.1.2.1.2 شیواز و جوړه‌کانی فیروونی هاوته‌مه‌نان
27	3.1.2.1.2 گرنگی و سوده‌کانی ستراتییژی فیروونی هاوته‌مه‌نان
28	4.1.2.1.2 مه‌رجه‌کانی جیبه‌جینکردنی ستراتییژی فیروونی هاوته‌مه‌نان
28-29	5.1.2.1.2 هه‌نگاوه‌کان و ریکاریپه‌کانی به‌کاره‌یتانی ستراتییژی فیروونی هاوته‌مه‌نان
29	6.1.2.1.2 که‌موکوریپه‌کانی ستراتییژی فیروونی هاوته‌مه‌نان
30	2.2.1.2 ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری
30	1.2.2.1.2 میژووی ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری
30-31	2.2-2.1.2 چه‌مک و پیناسه‌ی ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری

31	3.2.2.1.2 نامانجه‌کانی ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری
31-32	4.2.2.1.2 هه‌نگاوه‌کانی کیشانی نه‌خشه‌ی ژیری
32-32	5.2.2.1.2 گرنگی و سوده‌په‌روه‌ده‌ییپه‌کانی ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری
33-34	6.2.2.1.2 جوړه‌کانی نه‌خشه‌کانی ژیری
34-35	7.2.2.1.2 خاله‌نه‌ریپه‌کانی ستراتییژی نه‌خشه‌کانی ژیری

35	3.2.1.2 ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
35	1.3.2.1.2 چه‌مک و پیناسه‌ی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
35-36	2.3.2.1.2 بنه‌ما په‌روه‌ده‌یی و فکریه‌کان ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
36	3.3.2.1.2 نامانجه‌کانی به‌کاره‌ینانی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
36-37	4.3.2.1.2 هه‌نگاوه‌کانی به‌کاره‌ینانی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
37	5.3.2.1.2 سود و گرنگی به‌کاره‌ینانی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
38	6.3.2.1.2 ناسته‌نگه‌کانی جیبه‌جیکردنی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
38	7.3.2.1.2 رۆلی مامۆستا و قوتابی له ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتن
39	3.1.2 ناویته‌کردنی نیوان تیوره‌کان و ستراتیژه‌کان
39	4.1.2 بنه‌ما تیورییه‌کانی پشت به‌ست به هه‌رس ستراتیژی فیربوونی هاوته‌مه‌نان و نه‌خشه‌کانی ژیری و سیکوچکه‌ی گویگرتن.
39-40	1.4.1.2 تیوری نۆزیل (نظریة أوزیل)
40-42	2.4.1.2 تیوری بونیادنان (النظرية البنائية)
42-43	3.4.1.2 تیوری فره‌زیره‌کی (نظرية الذکاءات المتعددة)
43-44	4.4.1.2 تیوری فیگۆتسکی (نظرية فيجوتسكي)
44-47	5.1.2 میشکی مروفا (المخ البشري)

47-48	2.2 توپزینه‌وه‌کانی پیشوو
48-49	1.2.2 نه‌و توپزینه‌وانه‌ی ناویته‌کردنی دوو ستراتیژ زیاتری به‌کاره‌یناوه
49	2.2.2 نه‌و توپزینه‌وانه‌ی یه‌ک ستراتیژ یا زیاتری هاوشیوه‌ی توپزینه‌وه‌ی نیستای به‌کاره‌یناوه.
49-51	1.2.2.2 نه‌و توپزینه‌وانه‌ی ستراتیژی هاوته‌مه‌نانی به‌کاره‌یناوه
51-54	2.2.2.2 نه‌و توپزینه‌وانه‌ی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به‌کاره‌یناوه
55-57	3.2.2.2 نه‌و توپزینه‌وانه‌ی ستراتیژی سیکوچکه‌ی گویگرتنی به‌کاره‌یناوه
58	3.2 سود وه‌رگرتن له توپزینه‌وه‌کانی پیشوو
59-94	به‌شی سییه‌م / ریکارییه‌کانی توپزینه‌وه‌که
60	1.3 میتۆدی توپزینه‌وه‌که
60-62	2.3 دیزاینی توپزینه‌وه‌که
62	3.3 ده‌ستیشان کردنی کۆمه‌لگه‌ و نمونه‌ی توپزینه‌وه‌که
62	1.3.3 کۆمه‌لگه‌ی توپزینه‌وه‌که
63-64	2.3.3 نمونه‌ی توپزینه‌وه‌که
64-65	4.3 هاوتا کردنی گروپی توپزینه‌وه‌که

65	1.4.3 تەمەنى قوتايىيان بە مانگ
66-67	2.4.3 نەمرى زىرەكى قوتايىيان
67-68	3.4.3 ئاستى ئەكادىمىيى دايك وباوكى قوتايىيى
68-69	4.4.3 نەمرى سائى پىشووئى قوتايىيى ئە بابەتى مېژوو
69	5.3 گۇراوئەكانى توئىژىنەوئەكە
69	1.5.3 گۇراوى سەربەخۇ
70	2.5.3 گۇراوى پاشكۇ
70	3.5.3 گۇراوئە كۇنتروئىكراوئەكان
70-71	1.3.5.3 دروستى ناوئەكى
72-73	2.3.5.3 دروستى دەرەكى
74	6.3 پىنداوئىستىئەكانى توئىژىنەوئەكە
74	1.6.3 دىيارىكردنى بابەتى خوئىندن
74-75	2.6.3 دارشتنى ئامانجە رەقتارىيەكان
76	3.6.3 ئامادە كردنى پلانى وانەوتنەوئە
76-77	1.3.6.3 پلانى وانەوتنەوئەكى گرووپى ئەزمونئەكىرىيى
77	2.3.6.3 پلانى وانەوتنەوئەكى گرووپى كۇنتروئىكراو
77	7.3 ئامادە كردنى ئامرازەكانى توئىژىنەوئە
77-78	1.7.3 تاقىكردنەوئەكى دەستكەوت
78-79	1.1.7.3 دارشتنى بىرگەكانى تاقىكردنەوئە
79-82	2.1.7.3 ئامادە كردنى خىشتەكى تايىبەتەمەندىيى(خىشتەكى تاقىكردنەوئە) (جدول المواصفات)
82-83	3.1.7.3 راستگۇيى تاقىكردنەوئە(صدق الإختبار)
83-86	4.1.7.3 جىبەجىكردنى ئەزمونى سەرئەتايى
86-90	5.1.7.3 شىكردنەوئەكى ئامارىيى بۇ بىرگەكانى تاقىكردنەوئە
90-91	8.3 جىبەجىكردنى ئەزمونى توئىژىنەوئەكە
91	1.8.3 جىبەجىكردنى ئامرازى توئىژىنەوئەكە
92	2.8.3 پىشكىنىنى ئامرازى توئىژىنەوئەكە
92-94	9.3 ئامرازە ئامارىيەكان
95 - 101	بەشى چوارەم /خىستە رپووى ئەنجامەكانى توئىژىنەوئە و شىكردنەوئە و راقە كردنىيان
96 - 98	1.4 خىستە رپووى ئەنجامەكانى توئىژىنەوئەكە
98 - 101	2.4 راقە و شىكردنەوئەكى ئەنجامەكانى توئىژىنەوئەكە
102-105	بەشى پىنئەم / دەرئەنجام و پاسپاردە و پىشنىيارەكان
103	1.5 دەرئەنجامەكان

ز

104	2.5 پاسپارده‌کان
105	3.5 پیشنیاره‌کان
106-123	لیستی سه‌رچاوه‌کان
124 - 177	پاشکۆکان

لیستی وینه و شیوهکان

ناونیشانی شیوه و وینه	لاپهړه	ژماره شیوه و وینه
ههنگاوهکانی فیربوونی هاوتهمه‌نان	29	2-1
نه‌خشی ژیری بیروکه (سهرکی و لاهه‌کیبه‌کان)	32	2-2
شیوازی نه‌خشی ژیری دووانی	33	2-3
شیوازی نه‌خشی ژیری ناوینه	34	2-4
شیوازی نه‌خشی ژیری به‌کوهمل	34	2-5
هردوو لای میښکی مروفا (راست و چهپ)	45	2-6
وینه‌ی ستراتیژکانی (فیربوونی هاوتهمه‌نان ، نه‌خسه‌کانی ژیری ، سیکوچکه‌ی گونگرتن)	76	3-7
ریژهی هر ناستیک له ناسته‌کانی (بلوم) بو نامانجه رفته‌ریبه‌کان به پینی خشته‌ی تایبه‌تمه‌ندی (جدول الموصفات)	81	3-8
نواندنی ناستی ده‌ستکه‌وتی هردوو گروپی توپژینه‌وهکه	97	4-9

لیستی خشته‌کان

ناونیشانی خشته	لاپه‌ره	ژماره‌ی خشته به پیتی به شه‌کان
نه‌نجامی پاپرسی مامۆستایان و سه‌رپه‌رشتیاریانی په‌روه‌ده‌یی بابه‌ته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له سه‌ر دابه‌زینی ناستی ده‌ستگه‌وتی خویندن.	7	1-1
تویژینه‌وه‌کانی پیشوو تایبته به ستراتیژی هاوته‌مه‌نان ، خالی هاوبه‌ش و جیاوازی له‌گه‌ڵ تویژینه‌وه‌ی نیستا .	51	2-2
تویژینه‌وه‌کانی پیشوو تایبته به ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری، خالی هاوبه‌ش و جیاوازی له‌گه‌ڵ تویژینه‌وه‌ی نیستا .	53	2-3
تویژینه‌وه‌کانی پیشوو تایبته به ستراتیژی سیکوچکه‌ی گۆنگرتن، خالی هاوبه‌ش و جیاوازی له‌گه‌ڵ تویژینه‌وه‌ی نیستا .	57	2-4
دی‌زیایی تویژینه‌وه‌که	61-62	3-5
ژماره‌ی تاکه‌کانی کۆمه‌نگه‌ی تویژینه‌وه	62	3-6
ناوه‌ندی ژمی‌ه‌یی و لادانی پیوه‌ری و به‌های (ت) ی نه‌ژمار کراو و خشته‌یی ویه‌نگه‌داری بۆ گۆراوی ته‌مه‌نی قوتابییان به مانگ	65	3-7
ناوه‌ندی ژمی‌ه‌یی و لادانی پیوه‌ری و به‌های (ت) ی نه‌ژمار کراو و خشته‌یی و به‌نگه‌داری بۆ گۆراوی ناستی زی‌ه‌کی	67	3-8
هاوتایی نیوان ناستی نه‌کادیمی نیوان دایکان و باوکان	68	3-9
نه‌نجامی تاقیکردنه‌وه‌ی (ت) بۆ هاوتایی گۆراوی نمره‌کانی سانی پیشوو له بابه‌تی میژوو	69	3-10
خشته‌ی هه‌فتانه‌ی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌ی میژوو بۆ هه‌ردوو گرووی تویژینه‌وه‌که	73	3-11
دیاریکردنی ژماره‌ی به‌شه‌کان و ناونیشانی هه‌ر به‌شیک و ژماره‌ی لاپه‌ره‌کان بۆ بابته‌ی نه‌زموه‌که .	74	3-12
یاسا‌کانی (کیشی ناوه‌رۆک، کیشی برکه‌کان بۆ ئامانجه‌ ره‌فتارییه‌کان و ژماره‌ی برکه‌کانی هه‌ر ناستیک) .	80	3-13
خشته‌ی تایبته‌مه‌ندی (جدول المواصفات) .	81	3-14
ناوه‌ندی ژمی‌ه‌یی و لادانی پیوه‌ری و به‌های (ت) ی نه‌ژمار کراو و خشته‌یی و ناستی به‌نگه‌داری نیوان قوتابییانی هه‌ردوو گرووپ .	97	4-15

به شی یه که م

ناساندنی تویرینه وه

1.1 پیشه کی

1.2 کیشه ی تویرینه وه که

1.3 گرنگی تویرینه وه که

1.4 نامانجی تویرینه وه که

1.5 گریمانه ی تویرینه وه که

1.6 سنوری تویرینه وه که

1.7 پیناسه ی زاراوه کان

بهشی یه که م

ناساندنی توئینه وه که

1.1 پيشه کی (Introduction)

په روه ده له سهرده می شارستانییه ته دیرینه کان تاوه کو سهرده می ئیستا به یه کیگ له بنه ما و ناوه نده گرنه گه کانی گه شه و پیشکه وتنی کومه نگه داده نریت، هاوکات یه کیگه له بونیاده گرنه گه کانی کومه نگه سهرده می و پیشکه وتوو هکان. له بهر نه وه ی پرۆسه ی په روه ده پرۆسه یه کی مه به ستدار و فره ره ه نده، هاوکات نامانجه کانی پرۆسه ی په روه ده به رده وام له گوران و نویبونه وه دایه، بو به رجه سته کردنی پینداویستییه جیاوازه کانی کومه نگه، رینگا و شیوازه کانی وانه وتنه وه فاکته ری سهره کی به رجه سته بوونی نامانجه گوراوه کانی مروقی سهرده مه، یه کیگه له گرنه گه ترین پیکهاته کانی پرۆسه ی په روه ده له بهر نه وه ی فاکته ری سهره کی به رجه سته بوونی نامانجه (مه عریفی و ره قتاری و سۆزداریه کانه)، هه روه ها فاکته ری سهره کی پیشکه وتن و داهینانه له کایه و ره ه نده جیاوازه کانی ژیان. (قادر، ۲۰۱۸: ۱۴-۱۵)

به هو ی نه و پیشکه وتنه خیرایانه ی سهرتاسه ری جیهانی گرتوته وه، که، سهرده می ئیستای مروقیه تی به قوناغی شورشی زانیاری ناوزه ند ده کن، نه و داهینان و گورانکارییه ی بوا ری په روه ده شی گرتوته وه. هه موو نه مانه ش وایان کردوو کومه نگه کان سیسته میکی په روه ده یی نو ی و گونجاو پهیره و بکه ن که، هاوشانی نه و گورانکارییه به ریه بچیت بویه، ده وله تانی پیشکه وتوو له پیشبرکیدان بو گه شه پیدانی به سیسته می په روه ده یی به شیوه یه کی گشتگیر که سهرجه م پیکهینه ره کانی په روه ده له خو بگریت له وانه (پهیره و پرۆگرامی خویندن، ژینگه ی خویندن، کارامه یی ماموستا، شیواز و ستراتیز و مودیل و ته کنیکی نو یی فیرکردن، به کارهینانی ته کنه لۆژیای فیرکاری، نامازی فیرکاری نو ی، به ریه بردنی سهرکه وتوو... هتد). (سیوهیلی، ۲۰۱۷ :

۵). په روه ده کردن نه وه یه وا له که سه کان بکات که خاومن که سایه تییه کی باش بن بو کومه نگه. (Purkait)

لە لايەكى دىكەۋە فەلسەفەى نوپى پەرۋەردە جەخت لە سەر ئەۋە دەكاتەۋە ،كە ، قوتابى تەۋەرى سەرەكى پروسەى فېربوون بېت، بەلام وانەوتنەۋەى ناسايى تېيدا مامۇستا تەۋەرى سەرەكى پروسەى فېركارىبە. قوتابى تەنھا ۋەرگىكى نەرتىبە بۇ زانىارىبەكان .مامۇستا ھەلدەسېت بەخستە رووى بابەتە فېركارىبەكە بەلام لە سەردەمى پىشكەۋتن و تەكنەلۇژىاي فېركارىبى و نوپگەرىبەكانى وانەوتنەۋە، جۇرەھا ستراتىژ و رىگاي نوپ بەكاردېت بۇ وانەوتنەۋە كە، كار دەكەن لەسەر بونىادنانەۋەى پروسەى فېركارىبى .(بشارت، ۲۰۱۷: ۲-۳). بە شىۋەيەك كە، مامۇستا رېنخەر و رېنمايىكار و ناسانكارى پروسەى فېربوون بېت و قوتابىيى كارا و چالاك بېت ۋە خودى خۇي ھەۋلى بونىادنانى زانىارىبى بىدات.(متولى، ۲۰۱۲: ۴۲)

لەم سەردەمەدا پسپۇرانى بوارى پەرۋەردە جەخت ئەۋە دەكەنەۋە كە، پروسەى فېربوون بە شىۋەيەكى كشتى نەك گواستەۋەى زانىارىبى بۇ قوتابىيى، بەنگو برىتېبە لە مىكانىزمى گەشەپىدانى قوتابىيى لە بواركەنى(ھزرى، وىژدانىيى، لېھاتويى)، بە جۇرېك كەسايەتى قوتابىيى بگەيەنېتە ناستى پىنگەيشتن(پىدقى) لە سەرجم بواركەندا بۇيە، بەرپرسىيارىتى بىنەرەتتىيى لە فېركردنى قوتابىيى بۇ بىركردنەۋەيە نەك چۆنېتە لەبەركردنى ناۋەرۇكى پروگرامەكانى خويندن .(زىتون ، ۲۰۰۴: ۱۳۳)

زانستە كۆمەلەيەتېبەكان بابەتەكانى(مېژوو، جوغرافىيا، پەرۋەردەى نىشتىمانى، پەرۋەردەى نەتەۋەيى لۇژىك، ئابورى، فەلسەفە، دەرونزانى، كۆمەنئاسى) لە خۇ دەگرېت. بە بەيەكىك لەۋ بابەتەنەى خويندن دەژمىرېت، كە، جىگىر بوۋە لە نېۋ پروگرامى خويندن لەبەرئەۋ پىنگە گرنگەى ئەم بابەتە ھەيەتى لەنېۋ زانستى خويندن و لىكۆلېنەۋەكاندا بۇيە، ئەم بابەتە بە يەكىك لەۋ بوارە گرنگانە دادەنرېت كە، كارىگەرىي ھەيە لە سەر زىادكردنى تواناي تاك بۇ بىركردنەۋەى بە شىۋەيەكى ژىرىي و تەندروست بە ئامانجى زىادكردنى لېھاتويى قوتابىيى، مېژووش ۋەك لىقىكى زانستە كۆمەلەيەتېبەكان پىنگەيەكى دىارى ھەيە. ئەم پىنگەيەشى لە سروشت و گرنكى بابەتەكە بۇ كۆمەنگە مەۋقايەتېبەكان ۋەرگرتوۋە، نەمېش بە لىكۆلېنەۋە لە رووداۋ و بابەت و گرافتەكان كە روبەرۋوى ئەۋ كۆمەنگايانە دەبىتەۋە، بە دواداچوونى گۆرانكارىبەكان بە شىكردنەۋە و لىكەدانەۋە ۋە لىۋىستە لە سەر كردنى ھۆكارەكان و ئەۋ دەرنەنجامانەى كە لېي دەكەۋىتەۋە). مېژوو يەكىكە لە نەكانى بابەتە

کۆمه‌لایه‌تییه‌کان شوئینیکی گرنگی هه‌یه له‌نیوان بابته‌کانی خویندن به‌هۆی، سروشت و گرنگی کۆمه‌نگه‌ مروئیه‌کان میژوو له‌و رووداو و به‌سه‌رهات و کیشانه‌ی به‌سه‌ر ئەم کۆمه‌نگانه‌ هاتوو ده‌کوئیته‌وه، به‌ دواداچوون بو‌گۆرانکاریه‌کان و شیکردنه‌وه‌ رافه‌کردنی رووداو‌ه‌کان و هۆکاری روودانیان وه‌ نه‌جابه‌کانیان ده‌کات. (قطاوی، ۲۰۰۷ : ۱۹-۲۵)

تایبه‌تمه‌ندیی بابته‌ی میژوو نه‌وه‌یه‌ که ئیستا یه‌کیکه‌ له‌و زانسته‌ مروئیه‌کانی که کاریگه‌ریی و پینگه‌یه‌کی دیاری له‌ نیو پانتایی مه‌عریفه‌ی هاوچه‌رخدا هه‌یه. (زه‌رینکوب، ۲۰۱۱ : ۱۹)

هیرودوت (Herodotus) میژوو نویکی یونانیه‌ که به‌ باوکی میژوو داده‌نریت، یه‌که‌م که‌س بوو ووشه‌ی (Histor) به‌کاره‌یناوه. کارلایل ده‌لایت: "میژوو بریتیه‌ له‌ گێرانه‌وه‌ی سه‌ر گوزشته‌ی پیاوه‌ مه‌زنه‌کان. (ادوارد کار، ۱۹۹۷: ۴۳). میژوو زانستیکه‌ له‌ زانسته‌کان، (ئیبین خه‌لدون) له‌ پێشه‌کییه‌که‌یدا ده‌لایت "میژوو هونه‌ریکه‌ له‌ هونه‌رانه‌ی نه‌وه‌ بو‌ نه‌وه‌ی ده‌گێریته‌وه‌"، میژوو زیاتر باسی هه‌ولێ بارودوخی رۆژگاره‌کانی وولاتان و سه‌ده‌کانی پێشووتر ده‌کات. (کلێسه‌ی، ۲۰۱۳: ۴۸-۵۰)

ئامانجی میژوو بریتیه‌ له‌ ریزگرتن له‌ بیروبوچون و ئازادیی را‌ ده‌برین، جه‌خت کردنه‌وه‌ له‌ سه‌ر به‌های دادوه‌ریی و راوێژ کردن که، به‌های گرنگی مرو‌فایه‌تیبین. (الجم، ۲۰۰۵: ۶۳). میژوو یارمه‌تیده‌ره‌ بو‌ تیگه‌یشتن له‌ ئیستا و به‌هۆی رابردوه‌وه‌ پلان بو‌ داها‌توو دابنریت. (الزاملی، ۲۰۱۷ : ۲۵)

هه‌روه‌کو (صادق، ۲۰۰۱) ده‌لایت: "هۆشیاریی به‌ گشتی و هۆشیاریی نه‌ته‌وایه‌تی و هۆشیاریی کۆمه‌لایه‌تی به‌ تایبه‌تی، تیگه‌یشتنی باری ئابوریی و کۆمه‌لایه‌تی و رامیاریی و رۆشنییریی ئیستامان پێویستی به‌ هۆشیاریی میژویی هه‌یه." (صادق، ۲۰۰۱ : ۵)

ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه‌ بریتیه‌ له‌ هه‌موو ئەو ریکار و هه‌نگاوانه‌ی که په‌یوه‌ندیی به‌ فیکردن و فیکردنه‌وه‌یه‌ که، له‌ لایه‌ن مامۆستاوه‌ نه‌جام ده‌دریت به‌ مه‌به‌ستی جیه‌جیکردنی ئامانجه‌ دیاریکراوه‌کان و ره‌خساندنێ که‌ش و هه‌وایه‌کی کۆمه‌لایه‌تی وده‌رونیی و په‌روه‌ده‌یی گونجاو، ژینگه‌ی فیزیکیی، قوتاییی ره‌چاوی جیاوازیی تاکه‌که‌سی تیدا بکریت. (السلیتی، ۲۰۱۵ : ۱۰-۱۴).

(الصیفي، 2009) له (کوثر کوچک) پیناسه ی ستراتیژی کردوو له بواری فیکردندا: بریتیه له دانانی پلان بو ههر کاریک به مه بهستی جیبه جیکردنی نامانجه دیاریکراوه کان، ههروهه ده ئیت بریتیه له ههر کاریکی ریکخواو و زنجیره یی کۆمه ئیک ههنگاوی سیسته ماتیک ی بو به دیهینانی نامانجیک یا چهند نامانجیک. بو نه وه ی ستراتیژی وانه وتنه وه کاریگه ر بیت ماموستا پیوستی به کارامه یی وانه وتنه وه هه یه وهک (زیندوی، چالاک، جو له، گۆرینی تۆنی دهنگ کاتی قسه کردن و خستنه رووی بابه ته فیکرکارییه کان). سیفاته کانی ستراتیژی باش له وانه وتنه وه بریتین له، گشتگیریت و شیایی گۆرانکاری و پیشکه وتن بیت، چاره سه ری جیاوازی تاکه که سی بکات، ره چاوی جو ری وانه وتنه وه بکات (تاک، کۆمه ل). (الصیفي، 2009، 81-83).

توئیه ره له م توئینه وه یه دا هه ئساوه به ئاویته کردنی سی ستراتیژ له ستراتیژه کانی فیکردنی کارا بو وتنه وه ی بابه تی میژوو، نه وانیش بریتین له ستراتیژی فیکردنی هاوته مه نان (استراتیجیه تعلم الاقران)، سیکوچکه ی گویگرتن (استراتیجیه مثلث الاستماع)، ستراتیژی نه خشه کانی ژیری (استراتیجیه خرائط الذهنیه) له یه ک وانه دا، به مه بهستی جو را و جو ر کردنی نه و چالاکییانه ی که قوتابی پییه ئده سیته له به ره نه وه ی ههر یه ک له و ستراتیژه هه ئبژیردر اوانه قوتابی خودی خو ی پیی هه ئده سیته و به هاوکاریی هاوه ئه کانی و به رده وام له کاریک و جو له و بیکردنه وه نه جامدانی کاری ژیری و دهروونی و جو له یی و ده رخستنی هاوسوژی و گه ران به دوا ی زانیاری و نه جامدانی پراکتیک به شیوه ی کۆمه له ی بچوک و خودی خو یان ده گن به ده ره نه جام. به هوی بوونی جیاوازی تاکه که سی نیوان قوتابییان و سروشتی بابه ته کانی خویندن و ژینگه ی قوتابی، ده رکه وتوو که، قوتابییان به یه ک ریگا و شیواز فیکردن. نه مه ش و ده کات که، قوتابی به شدار بیت له فیکردنی و چه ز و ئاره زو و بوچوونی نه رینی لا دروست بیت له به ره نه وه پرۆسه ی فیکردنی به شیوه یه کی جیاواز له وانه وتنه وه کانی ناو پۆل به ریگا ساده کان.

1.2 کیشه ی توئینه وه که (مشكلة البحث The problem of the Research)

له نه جامی به کارهینانی ریگا ئاسایی و باوه کانی وانه وتنه وه بووه به هوی ده رکه وتنی که موکو ری له به ره مه ی کۆمه لگه له رووی په ره پییدانی به ره و باشتر له هه موو بواره کان، به لام له م

سه‌رده‌مه‌دا که سه‌رده‌می گه‌شه‌سه‌ندنی مه‌عریفه و رۆشنییری و داهیتانه و په‌یوه‌ندیکردنه، قوتابی پیویستی به‌ریره‌ویک هه‌یه بو‌نهم کرانه‌وه رۆشنییری و پیشکه‌وتنی مه‌عریفیه که، بگونجیت له‌گه‌ل زانست و ریگای وه‌رگرتنی و چۆنیتی مامه‌له له‌گه‌ل نهم گۆرانکارییه خیرایانه. (اللوزی، ۲۰۱۸ : ۲) له (عبدالسمیع وحوالة، ۲۰۰۵) ناماژه‌ی کردوو.

ئه‌وه‌ی توئزهرانی بواری په‌روه‌ده و فی‌کردن هاندهدات بو‌نه‌نجامدانی توئزینه‌وه له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندن و کیشه‌کانی و هۆکاری دابه‌زینی، ئه‌وه‌یه ده‌ستکه‌وتی خویندن خهرمانی یاخود به‌روبوومی پرۆسه‌ی په‌روه‌ده‌یه، له‌به‌رئه‌وه‌یه زۆریه‌ی توئزهران هه‌ول دده‌ن بو‌زانینی هۆکاره‌کانی دابه‌زینی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن . (دمیر، ۲۰۱۴ : ۹)

به‌هۆی ئه‌زمونی توئزهر بو‌ماوه‌ی (۱۵) سا‌ل وه‌ک مامۆستا و (۱۰) سا‌ل وه‌ک سه‌رپه‌رشتیاری په‌روه‌ده‌یی هه‌ستی به‌بوونی کیشه و گرفت کردوو له‌بواری په‌روه‌ده به‌تایبه‌ت له‌رووی دابه‌زینی ناستی ده‌ستکه‌وت لای زۆرینه‌ی قوتابییان و که‌مووکوری له‌به‌کاره‌ینانی ستراتیژ و ریگا نوییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه نه‌شاره‌زایی مامۆستایان له‌ریگا نوییه‌کان و نه‌بوونی به‌دوادا چوون بو‌گۆرانکارییه‌کان له‌بواری وانه‌وتنه‌وه .

به‌هۆی گه‌رانی توئزهر و خویندنه‌وه و به‌دواداچوون له‌سه‌ر به‌شیک له‌توئزینه‌وه ناوخۆی و ده‌ره‌کییه‌کان بو‌ده‌ستکه‌وتی خویندن و گرفته‌کانی و هۆکاره‌کانی به‌رزی یا دابه‌زینی ناستی ده‌ستکه‌وت ده‌رکه‌وت دابه‌زینی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابییان له‌ب‌ابه‌ته کۆمه‌لایه‌تیه‌کان/میژوو له‌زۆریه‌ی وولاتان عه‌ره‌بی و عی‌راق و هه‌ریه‌می کوردستان به‌به‌نگه‌که ئه‌نجامی توئزینه‌وه‌کانه بوونی هه‌یه، کۆمه‌لیک هۆکار پۆلیان هه‌یه له‌سه‌ر به‌رزبوونه‌وه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وت یه‌کیک له‌وانه به‌کاره‌ینانی ستراتیژ و ریگا نوییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌یه . بو‌دنیابوون له‌بوونی نهم گرفته توئزهر هه‌نسا به‌نه‌نجامدانی پاپرسیه‌کی کراوه که ناراسته‌ی (۱۴) مامۆستای بابه‌تی کۆمه‌لایه‌تی له‌قوتابخانه‌کانی سه‌ر به‌هه‌ردوو به‌ریه‌به‌رتی په‌روه‌ده‌ی (پۆژه‌لات و

پۆژئاوا) له ناوهندی شاری سلیمانی، (6) سه‌رپه‌رشتیاری په‌روه‌ده‌یی بابه‌ته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له هه‌ردوو به‌رپه‌رشتیاری په‌روه‌ده‌ی ناوبراو له ناوهندی شاری سلیمانی، که دوو پرس‌یاری له خو گرتبوو وه که له پاشکۆی (6) دیاره، پاش شیکردنه‌وه‌ی نه‌جابه‌کان ده‌رکه‌وت که سه‌رجه‌م مامۆستایان جه‌خت ده‌که‌نه‌وه که گرفت هه‌یه له ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابییانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی له بابه‌تی میژوو، هۆکاره‌که‌شی ده‌که‌رینه‌وه بو ئهم لایه‌نانه‌ی خواره‌وه :

وه‌لامی سه‌رپه‌رشتیاران و مامۆستایانی بابه‌ته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان به‌م شیوه‌یه بوو که له خشته‌ی ژماره (1-1) خراوته روو:

خشته‌ی (1-1)

نه‌جابه‌ی راپرسی مامۆستایان و سه‌رپه‌رشتیارانی بابه‌ته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له سه‌ر دابه‌زینی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن له بابه‌تی میژوو

ژماره	بوار	پێژیه‌ی سه‌دی
1	که‌می شاره‌زایی مامۆستایان له‌پێگه‌ و شیوازه‌کانی وانه‌وتنه‌وه	85%
2	پروگرامی خویندن	70%
3	نامرازه‌کانی فیکردن	60%
4	نه‌بوونی جه‌ز و ناره‌زوو بو خویندن لای قوتابییان	25%
5	گرتگیدانی قوتابی به‌ نامیره‌ نه‌لیکترۆنییه‌کان	20%
6	که‌می کات بو هه‌روانه‌یه‌ک	15%
7	زۆری ژماره‌ی قوتابییان له هه‌رپۆلیکدا	10%

وه‌ک چاره‌سه‌ر و به‌رزترین سه‌رچاوه‌ی پێژیه‌ی کیشه‌کان، نه‌ویش به‌کاره‌ینانی ستراتیژه‌ نوییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه و به‌نگو ئاویتنه‌کردنی چهند ستراتیژیک. به‌پای توئیره‌ چاککردنی نه‌و لایه‌نانه‌ی نامازیه‌ی پیکراوه، بۆیه‌ توئیره‌ له‌م توئینه‌وه‌یه‌دا یه‌کیک له‌و لایه‌نانه‌ی هه‌بژاردوو. که ، ئاویتنه‌کردنی سییان له ستراتیژه‌کانی فیکردنی کارا له وانه‌وتنه‌وه‌دا به‌ تاییه‌ت چهند ستراتیژیک که جه‌خت له سه‌ر کار و چالاکیی قوتابی له هه‌لۆیسته‌ فیکرارییه‌کان دا ده‌کاته‌وه و

گرنگیدان به گه‌شه‌ی بیرکرنه‌وه‌ییان تو‌ماربوونی زانیارییه‌کان له یاده‌وه‌ری درنژخایه‌ن و گرنگیدان به تیگه‌یشتن نه‌ک ته‌نها نه‌زبه‌رکردنی زانیارییه‌کان به جو‌ریک قوتایی ته‌وه‌ری سه‌ره‌کی پرۆسه‌ی فیرکارییه‌کان بیت. نه‌مه‌ش پشتبه‌ست به فیربوون لای ئوزۆبل به‌ستراوه‌ته‌وه به‌شیوازی فیربوونی تاک و کارکردن به شیوازی گرووپ یارمه‌تیدانی یه‌کتر به به‌کارهینانی نه‌و شیوازی و ریگایانه‌ی به‌کاردیت بو خستنه‌ی رووی بابه‌ته فیرکارییه‌کان. (البای و الشمری، ۲۰۲۰: ۵۱)

له نه‌نجامی به دواداچوونی توئزهر بو توئزینه‌وه‌کانی له‌م بواره‌دا نه‌نجام دراون هه‌ر یه‌که یه‌ک ستراتیژ یا دوو ستراتیژ پیکه‌وه توئزینه‌وه‌ی له سه‌رکراوه بو زانیانی بیری کاریگه‌ری له سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندنی قوتایی به‌لام توئزهر وای به باش زانی له دوو ستراتیژ زیاتر به‌کاربه‌ییت بو وانه‌وتنه‌وه، هه‌له‌ده‌سیت به ئاویتته کردنی سییان له ستراتیژه نوپیه‌کای وانه‌وتنه‌وه تا بزانیته ئایا کاریگه‌ری چۆن ده‌ییت؟

کیشه‌ی توئزینه‌وه‌که له‌ری نه‌م پرسیاره‌وه ده‌خاته روو:

ئایا ئاویتته کردنی هه‌ندیک له ستراتیژییه‌کانی فیربوونی کارا کاریگه‌ری ده‌ییت له سه‌ر به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتاییانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی له بابه‌تی میژوو؟

1.3 گرنگی توئزینه‌وه‌که (أهمية البحث) (The importance of the research)

گرنگی نه‌م توئزینه‌وه‌یه له‌وه‌دایه که ئاویتته‌کردنی سی ستراتیژ وانه‌وتنه‌وه له یه‌ک وانه‌دا که هه‌ر ستراتیژیک کۆمه‌لیک سیفات و تایبه‌تمه‌ندی هه‌یه ده‌ییتته هۆی گه‌شه‌کردنی زۆرتین لایه‌نه‌کانی (مه‌عریفی، سۆزداریی، ده‌رونجوله‌یی)، به‌دییه‌نانی ئامانجه په‌روه‌رده‌یی و فیرکارییه‌کان په‌چاوکردنی جیاوازی تاکه که سی نیوان قوتایییان. چونکه، هه‌ر ستراتیژیک جه‌خت له سه‌ر به‌دییه‌نانی چه‌ند ئامانجیکی په‌روه‌رده‌یی و فیرکاری ده‌کاته‌وه. بو نمونه ستراتیژی فیربوونی هاوته‌مه‌نان ده‌ییتته هۆی گه‌شه‌کردنی قوتایی له لایه‌نی کۆمه‌لایه‌تی و که‌سیتی و متمانه به خۆ بوون و گیانی هاوکاری و

هه ره وه زی به هۆی به شداریی له گرووپ و وانه و تنه وه به هاو پۆله که ی واتا به نه دامانی گرووپه که ی. نه م ستراتیژ (عبدالمجید، ۲۰۱۱) له (عطیة، ۲۰۰۴) ناماژهی پیکردوووه که، پیناسهی کردوووه به: یه کیکه له ستراتیژه کانی فیربوونی کارا (تعلیم النشط) به کاردیت له پرۆسه ی فیکردن و وانه و تنه وه دا. مامۆستا قوتابییان دابهش دهکات بۆ دوو گرووپ، به جۆریک گرووپ یه که م هه لده سیته به مه شق و راهینان به گرووپ دووم، واتا قوتابییان هه لده سن به هاوکاری و یارمه تی وانه و تنه وه به هاو پیکانیان له ریی به کارهینانی گرووپ، مامۆستا نه م ستراتیژه په یره وه دهکات له ناو پۆلدا. (عبدالمجید، ۲۰۱۱ : ۱۱)

پۆلی قوتابی له کاتی به کارهینانی ستراتیژ فیربوونی هاوته مه نان پۆلیکی چالاک ده بینیت، ده بیته هۆی به هیز بوونی په یوه ندیبه کۆمه لایه تیبه کانی نیوان قوتابییان، قوتابی/مامۆستا متمانه به خۆبوون زیاد دهکات، یارمه تی قوتابی دهکات به باشی له هاو پیکه ی تیبگات. به له به رچاوگرنتی ژینگه ی فیربون. نه م ستراتیژه به کاردیت که جهخت له ناویته بوونی قوتابی دهکات له گه ل پرۆسه ی فیربوون، هه روه ها نه م جۆره فیربوونه جۆریکه له فیربوونی هه ره وه زی. که پشت به قوتابییان ده به ستیت بۆ فیکردنی هاوته مه نه کانیان له ژیر چاودیژی و سه ره پرشتی مامۆستا. (البحرات، ۲۰۱۳ : ۸).

به کارهینانی نه م ستراتیژه بۆ یارمه تیدانی توانا کانی قوتابییه بۆ تیگه یشتن و ئالوگۆرکردنی پرۆسه ی مه عریفییه بنه ره تیبه کان وه جیبه جیکردنی نامرازه بینراوه کان بۆ بونیادنان و شیکردنه وه. (العین، ۲۰۱۴ : ۳۰).

ستراتیژی سینکۆچکه ی گوئیگرتن (listening triangle) یه کیکه له ستراتیژه کانی فیربوونی کارا (استراتیجیات تعلیم النشط) نه م ستراتیژه هانی قوتابی دهکات بۆ کارامه یی قسه کردن و گوئیگرتن به هۆی به کارهینانی گرووپ سی که سی. هه رگرووییک له (۳) قوتابی پیکدیت، دواتر پۆلی هه ریه ک له نه دامانی گرووپ دیاریدهکات، سی قوتابییه که هه ریه که یان نوته کی سینکۆچکه ی پیکده هیتن :

قوتابی یه که م : وته بیژ و خسته نه رووی بابهت له نه ستۆ ده گریته یا بابهته که ده خوینیته وه.

قوتابی دووم: گوئیگریکی چالاک به باشی گوئ له قوتابی یه که م ده گریته و پرسیری ئاراسته دهکات.

قوتابی سییه م: زانیارییه کان تو مارده کات و فیدباک به قوتابی (۲۰۱) ده دات نه گهر پیویست بوو. ههنگای دواتر ماموستا نالو گور به روئی قوتابی بیان ده کات .

(الشمری، ۲۰۱۱: ۵۰)

ستراتیژی نه خشه کانی ژیری (الخرائط الذهنية): به کیکه له سترتیژه کانی فیربوونی کارا که یارمه تی قوتابی ده دات بو گه شه کردنی کارامه یی نوسین" له نه خشه کانی ژیرییدا پرۆسه مه عریفییه کان به کاردیت وهک (درکردن، چاره سه رکردن، هه ئسه نگاندنی زانیارییه کان، وه سف کردن، پۆلین کردن، ریزبه ندیکردنی زانیارییه کان). (العین، ۲۰۱۵: ۵). (تۆنی بوزان – Tony Buzan) پیناسه ی کردوو به دیزاین یا وینه یه کی پلان بو دانراو که وینه و نوسینی زانیارییه کان پیکه وه گری ده دات، که، ماموستا و قوتابی هه ئده سن به ریکخستنی نوسراوه که بو ناسانکردنی له سه ر نه قلی قوتابی بیان و نیستیعبکردنی. نه م ستراتیژه پشت به وینه و نه خشه و شیوه و نمونه ده به ستیت، بیروکه سه ره کییه که له ناوه راستدا ده ستیشان ده گریت دواتر و لقه لاوه کییه کان دیاریده گریت به پیی بابه ته که. ستراتیژی نه خشه کانی ژیری ده بیته هوی پهره پیدانی زیره کیی بینین و توانی پوخته کردنی زانیارییه کان و لایه نی هونه ری لای قوتابی به هوی به کارهینانی وینه و رهنگ و هیما و ریکخستنیان له دروست کردنی نه خشه یه کی ژیرییدا. ستراتیژی سیکوچکه ی گونگرتن پهره به توانی گونگرتنی نه رینی ده دات کاتیک گوی له هاوپۆله که ی ده گریت له گرووپه که ییدا وه زیره کیی ده برین به هوی خسته پرووی بابه ته که بو نه نامانی گرووپه که ی یا خویندنه وه ی که نه ویش ده بیته هوی گه شه کردنی توانی خویندنه وه و تیبینی کردن و گه شه کردنی بییری ره خنه گرانه لای قوتابی به هوی پیدانی فیدباک به هاوپۆله که ی کاتی جیه جیکردنی نه م ستراتیژه له کاتی خویندنی بابه ته کان به کارهینانی ته نها یه ک ریگا و شیوازی وانه وتنه وه ناتوانیت سه رجه م نامانجه خوازراوه کان به دیبهینیت نه مه له لایه ک، له لایه کی تره وه ناتوانیت گونجاو بیت بو سروشتی هه موو بابه تیک یا، کیشه یه ک به هوی جیاوازی تاکایه تی نیوان قوتابی بیان ناگریت ماموستا ته نها پشت به یه ک ستراتیژ و ریگا و شیواز به ستیت. (سعاده و آخرون، ۲۰۱۱: ۱۳۴)

ماموستای سه رکه وتوو نه و ماموستایه یه که چند ریگاییه کی جیاواز له یه ک وانه دا به کاربهینیت که، نه مه ش ده بیته هوی نه وه ی وانه که چیژ به خش بیت وه ده بیته هوی، زیاد بوونی پالنه ری فیربوون

لای قوتابی، مامۆستا دوور ده که ویتنه وه له یه ک جوړ و شیوازه باوه کانی فیڤرکردن و قوتابی بیزار نابیت و له قوتابی ده کات زیاتر چالاک بیت له هه لویسته فیڤرکارییه کاندای. (باخذلق، ۲۰۱۰ : ۲۲)

سیمبسون و ئارنۆلد (Simpson & Arnold): پینان وایه گرنگترین هوکاری دروستبوون ناستهنگ له فیڤربوون لای قوتابی بریتییبه له که م و کوری له ریگاکانی وانه و تنه وه که، هه ندیکیان گونجاو نین له گه ل ناست و توانای قوتابی ته نها جهخت له سه ر نه زبه رکردن ده که نه وه نه ک تیگه یشتن، کاریگه ریی وانه و تنه وه به ستراره به ستراتیژه جیاوازه کانی وانه و تنه وه. (عبدالمجید، ۲۰۱۱ : ۲)

ریگاکانی وانه و تنه وه جیگایه کی گرنگی هه یه له پرۆسه ی فیڤربوون و فیڤرکردندا به گشتی و بابته که م لایه تیبه کان به تایبه تی. چونکه، نه رکی مامۆستا ته نها گه یاندنی زانیاری نیبه به میشک و هزی قوتابی به نکو تیگه یشتن و یارمه تیدانی قوتابی به وه گرنتی کارامه یی په ره پیدانی بوچوون و چه زو ئاره زوو پانه رو توانا و ناماده باشی قوتابی. (الحسناوی، ۲۰۱۹ : ۲۰)

پهیره و کردنی هه ندیک ریگا و شیوازی باو و ناسایی بو و تنه وه ی بابته کان به گشتی و بابته تی میژوو به تایبه تی زیاتر بایه خ به گوینگرتن و گواستنه وه ی زانیاری ده دات له مامۆستاوه بو قوتابی، به کارهینانی نه م ریگا باوانه ناتوانیت کاریگه ریی نه وتوی هه بیت له سه ر هزر و بیری قوتابی به شیوه یه کی کاریگه ر(صابر، ۲۰۱۹ : ۴). چه ندین شیواز و ستراتیژی فیڤرکاری هه یه مامۆستا ده توانیت پهیره و ی بکات بو زیادکردنی چه مکه زانستیبه کان له میشکی قوتابییدا که، ده بیته هو ی زیادکردنی ناستی ده سته که وتی خویندن لای قوتابی. (حسن و محمد ربیع، ۲۰۱۵ : ۲۴۷ و ۲۴۸)

له و ستراتیژانه ی توئیژه ر به کاری هیناوه:

به کارهینانی نه م ستراتیژه یارمه تیده ره بو کوکردنه وه ی زانیاریبه کان و گه یاندنی به میشکی قوتابییان به ناسانی، بو به ستنه وه ی بیروکه کان به یه که وه، ههروه ها گرنکه بو بیرهاته وه ی زانیاریبه کان به ناسانی، نه خشه کانی ژیری به ده ست و به کو مپیوتهر ده کیشریت، به بوچونی (بوزان) هوکاری به کارهینانی نه م ستراتیژه قوتابی ده گه یه نیت به به رزترین ناستی سه رنجدان (ترکیز)، سه رباری نه وه ی بابته ته نوسراوه که ده گوړیت بو وینه و هیما و نه خشه به به کارهینانی هیل و رهنگ، نه مهش و له قوتابی ده کات کارلیکی کاریگه ر له گه ل بابته تی

خویندن بکات، هه‌روه‌ها، یارمه‌تیده‌ره بۆ ریزکردن و ریکه‌خستی بیروکه‌کان و زانیارییه‌کانی قوتابی.
(الشاردی، ۲۰۱۷: ۲۵۹-۲۶۰) له (بۆزان، ۲۰۰۷) ناماژهی کردوو.

(وه‌قاد) پیناسهی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری کردوو: یه‌کیکه له ستراتیژه‌کانی وانه‌وتنه‌وه به‌کاریدیت بۆ هه‌سه‌نگاندنی زانیارییه‌کانی قوتابی که، یارمه‌تی ریکه‌خستی بونیادی مه‌عریفی قوتابی ده‌دات، یارمه‌تی قوتابی ده‌دات بۆ کورتکردنه‌وه‌ی زانیارییه‌کان. (عماری و بوراس، ۲۰۲۰: ۲۰). ئهم ستراتیژه به‌وه جیا ده‌کریته‌وه توانیه‌کی خیرای هه‌یه له ریکه‌خستی بیروکه‌کان و گه‌رانه‌وه‌ی زانیاریی ئهمه‌ش ده‌بیته هۆی زیادبوونی ده‌ستکه‌وتی خویندن قوتابی. (الدیعی، ۲۰۱۳: ۱۵)

تویژه‌ر تازه‌گه‌رییه‌کی کردوو نه‌ویش (ئاویته‌کردنی (۳) ستراتیژ له ستراتیژه‌کانی فیروونی کارایه تا ئیستا ئاویته‌کردنی ستراتیژ نه‌کراوه. کاری گۆراوی سه‌ربه‌خۆ له‌م توژیینه‌وه‌یه‌دا له‌وه‌دایه به‌کاره‌ینانی (۲) ستراتیژ له‌یه‌ک وانه‌دا وه له‌ کۆتایی هه‌ر وانه‌یه‌کدا تویژه‌ر به‌ مه‌به‌ستی پوخت کردنی بابه‌ته‌که و هه‌سه‌نگاندنی قوتابییان داوا له قوتابییان ده‌کات نه‌وه‌ی فیروون به‌ شیوه‌ی هیلکاری بیخه‌نه‌ روو به‌ به‌کاره‌ینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به‌ پێی کاتی دیاریکراو. بۆیه ئهم توژیینه‌وه‌یه ده‌ستپێکیکه بۆ ئاویته‌کردنی ستراتیژه‌ جۆراو جۆره‌کان به‌ مه‌به‌ستی بونیادنانی که‌سیتی قوتابی له هه‌موو لایه‌نه‌کانی (زانستی، بێرکردنه‌وه، ده‌رونچۆله‌یی، سۆزداریی (حه‌ز و ئاره‌زوو و بۆچوون و به‌ها) . به‌ گشتی گرنگی توژیینه‌وه‌که خۆی له‌خالانه‌دا ده‌بینیته‌وه :

1. ده‌گه‌من و که‌می توژیینه‌وه‌ی هاوشیوه که (۳) ستراتیژ ئاویته‌ کرابیت پیکه‌وه له‌ یه‌ک وانه‌یه‌کدا به‌ هه‌مان گۆراوی پاشکۆ و هه‌مان قوناغی خویندن به‌ پێی ئهو زانیارییه‌کانی که ده‌ستکه‌وتوو تا ئیستا له‌ تۆره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و کتیبخانه ناوخواهیه‌کان .
2. نوسینی به‌زمانی شیرینی کوردی ده‌بیته هۆی ده‌وله‌مه‌ند کردنی کتیبخانه‌ی کوردی و خزمه‌تیکه به‌ زمانی کوردی .
3. به‌سوده بۆ پشپۆرانی بواری رینگاکانی وانه‌وتنه‌وه‌ی میژوو به‌ به‌کاره‌ینان و سود وه‌رگرتن له‌ بواری وانه‌وتنه‌وه‌دا ئه‌گه‌ر ئه‌نجامیکی ئه‌رینی هه‌بوو له‌ ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابی به‌ هۆی به‌رزکردنه‌وه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن .

4. به‌سوده بۆ وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده نه‌گهر نه‌نجامیکی نه‌رینی هه‌بوو له ریگه‌ی ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه به‌کردنه‌وه‌ی خولی پاهیتان بۆ مامۆستایانی بابته‌هه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان بۆ چۆنیته‌ی به‌کارهیتانی له‌ قوتابخانه و خویندنگاکاندا .

نه‌گهر توئزینه‌وه‌که نه‌نجامیکی نه‌رینی به‌ده‌سته‌یتنا نه‌وا:

5. مۆدیلیکی زانستی نوێ ده‌دات به‌ مامۆستایانی میژوو له‌ ئاویتته‌کردنی چه‌ند ریگایه‌ک بۆ وتنه‌وه‌ی بابته‌تی میژوو.

6. ریگا ده‌کاته‌وه له‌ به‌رده‌می توئزه‌ران بۆ نه‌نجامدانی توئزینه‌وه‌ی زیاتر له‌ بواری ئاویتته‌کردنی (ستراتیژ و ریگاکانی) وانه‌وتنه‌وه وه‌ گه‌ران به‌ دوای ستراتیژ و ریگای زیاتر بۆ وانه‌وتنه‌وه.

7. مامۆستایانی بابته‌هه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان شاره‌زا ده‌کات له‌ ستراتیژ و ریگا نوییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه له‌ بابته‌تی میژوو که‌ گرنگی ده‌دات به‌ رۆلی قوتابیان له‌ هه‌لۆسته‌کانی فیکردن و فیکردن.

8. ده‌بیت به‌ یه‌کیک له‌ پیشینه‌ی کاره‌ سه‌ره‌کیه‌کانی توئزه‌ر له‌ رپی کۆر و سیمیناره‌وه مامۆستایان ناشنا بکات به‌م ستراتیژه‌ نوییانه و چۆنیته‌ی به‌کارهیتانی، وه‌ک به‌شیک له‌ نه‌رکی پیشه‌یی توئزه‌ر.

1.4 ئامانجی توئزینه‌وه‌که (هدف البحث Aim of the research)

ئامانجی سه‌ره‌کی توئزه‌ر له‌ نه‌نجامدانی نه‌م توئزینه‌وه‌یه :

زانینی کاریه‌گه‌ری ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژ له‌ ستراتیژیه‌کانی فیکردنی کارا له‌ وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌تی میژوو، که‌ بریتیین له‌ ستراتیژی (فیکردنی هاوته‌مه‌نان و سیکۆچکه‌ی گوینگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری) له‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابییانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی .

1.5 گریمانه‌ی توئزینه‌وه‌که (فرضیه البحث Research Hypothesis)

ئامانجی نه‌م توئزینه‌وه‌یه ده‌رده‌که‌ویت له‌ ریگه‌ی گه‌ران و به‌دواداچوونی نه‌م گریمانه‌یه‌ی خواره‌وه :

جیاوازی به‌لگه‌داری ئاماری نییه له‌ ناستی به‌لگه‌داری (0.05) له‌ نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌یی نمره‌کانی ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی گروپی نه‌زمونگه‌ری که‌ بابته‌تی میژوو ده‌خوینن به‌ ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژی

وانهوتنه وه ستراتیژی (فیربونی هاوته مه نان و سیکوچکه ی گولینگرتن و نه خشه کانی ژیری) ناوهندی ژمیری نمره کانی دهستکوتی قوتابیانی گروپی کۆنترۆئکراو که بابه ته ده خوینن به ریگا باوه کانی وانهوتنه وه.

1.6 سنوری توئینه وهکه (حدود البحث Limits of the Research)

سنوری توئینه وهکه له مانه ی خواره وه پیکدیت :

سنوری شوین : قوتابخانه ی (قامیشلو) ی بنه رته تی که لاو له ناوهندی شاری سلیمانی سهر به په روه رده ی رۆژئاوا.

سنوری کات : وه رزی دووه می سالی خویندنی (۲۰۲۱- ۲۰۲۲) زایینی .

سنوری بابه ت : بهشی (۳و۲) ی بابه تی میژوو له په رتووکی بابه ته کۆمه لایه تییه کانی پۆلی شه شه می بنه رته ی، چاپی پانزه هه م بۆ سالی (۲۰۲۱) زایینی که بریار له سهر دراوه له لایهن وه زاره تی په روه رده ی هه ری می کوردستان بۆ ئه م قۆناغه .

سنوری مرۆبی : قوتابیانی پۆلی شه شه می بنه رته ی قوتابخانه حکومییه کانی ناوهندی شاری سلیمانی سهر به هه ردوو به ریوه به ریتی په روه رده ی (رۆژه لات و رۆژئاوا) سهر به وه زاره تی په روه رده ی هه ری می کوردستان.

1.7 پیناسه ی زاراوه کان (تعهد المصطلحات Definition of the Terms)

1. کاربگه ری (فاعلیة - Effectiveness)

(الدعدی، ۲۰۰۹) ناماژهی پیکردوو که (اللقانی والجمل، ۲۰۰۳) به م شیوه یه پیناسه ی کردوو: ((راده ی سهرکه وتنی مامۆستا له جیبه جیکردنی ئه رکه کانی له بواری پیشه که یدا وه ده رنه نجامه که ی ده پیوریت به هوی به کارهینانی تاقیکردنه وه کانی دهستکوتی خویندن)) . (الدعدی، ۲۰۰۹، ۲۰ : ۲۰)

پیناسه ی ریکاری توئهر ((بریتییه له راده ی گۆرانکاری له ناستی دهستکوتی خویندن له بابه تی میژوو له ئه نجامی ئاویتته کردنی س ستراتیژی نوی وانهوتنه وه له یه ک وانه یه کدا به راورد به ریگا باوه کانی وانهوتنه وه بۆ وتنه وه ی بابه تی میژوو له پۆلی شه شه می بنه رته ی)) .

2. ئاویتته‌کردن (خلط) أو (دمج) : له رووی زمانه‌وانییه‌وه واتا ((تیکه‌نگردن شتیک یا چه‌ند شتیک به

یه‌که‌وه له نه‌نجامدا شتیکێ نوێ به‌ره‌م دیت)). (قاموس المحيط، ئینتته‌رنیته)

ئاویتته‌کردن: له رووی زمانه‌وانییه‌وه له فه‌ره‌ه‌نگی ئوکسفۆرد واتا شیوه‌ی هاوڕیک و ته‌بایی له پینکه‌ته‌کاندا

تا پینکه‌ته‌یه‌کی نوێ دروست بییت. (أبو موسی و الصوص، ۲۰۱۲: ۶)

ئاویتته‌بوون له بواری په‌روه‌رده‌دا: (حنان، ۲۰۱۷) ئاماژه‌ی پیکردوووه له (ئه‌کین، ۲۰۰۰) ئاویتته‌بوونی خویندن

لای قوتایی زاراوه‌یه‌که به‌کارده‌هینریت بۆ ئاماژه‌کردن به‌ ئه‌و قوتابییانه‌ی به‌شداریی چرو پر له چالاکییه

جیاوازه‌ فیکارییه‌کان ده‌کهن. (حنان، ۲۰۱۷، ئینتته‌رنیته)

پیناسه‌ی ریکاری توئهر: ((بریتییه له ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه له یه‌ک وانه‌دا به‌ مه‌به‌ستی

نه‌نجامدانی نه‌رک و چالاکی جۆرا و جۆر و به‌ به‌کار هینانی ئه‌و شیواز و ستراتیژانه‌ی که قوتایی کارا بیته له

نه‌نجامدا، وه په‌یره‌وه‌کردنی نوێکاری له وانه‌وتنه‌وه بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابییانی

پۆلی شه‌شه‌می بنه‌رته‌ی له‌بابه‌تی میژوو)).

3. میژوو (التاریخ - History):

پیناسه‌ی میژوو (خضر، ۲۰۰۶): "میژوو هه‌موو ئه‌وانه‌یه که وتراوه یاخود کراوه هه‌ر له‌سه‌ره‌تایی بوونه‌وه

هه‌تا وه‌کو کاتی ئیستا، چیرۆکی زه‌وی و کارلیککردنی به‌ به‌رده‌وامی نیوان مرۆف و شوین و کات ده‌نوینیت.

(خضر، ۲۰۱۴ : ۳۷)

(جاسم، ۲۰۱۵) پیناسه‌یان کردوووه که: ((تۆماری پیشکه‌وتنه‌کانی کۆمه‌نگا مرۆبیه‌کانه بایه‌خ به‌ لیکۆئینه‌وه‌ی

مرۆف له رابردوو و بیروراکانی ده‌دات، واتا گرنگی به‌ په‌یوه‌ندییه‌کانی و ره‌فتاره‌کانی و کیشه‌کانی و چاودییری

دروست بوون و پیشکه‌وتنه‌کانی و نه‌نجامه‌کانی ده‌دات)). (جاسم، ۲۰۱۵ : ۲۲۲) له (عبد الصاحب و جاسم، ۲۰۱۲)

ئاماژه‌ی کردوووه.

پیناسه‌ی ریکاری توئهر : ((بریتییه له تووماری رابردووی مروف و کومه‌نگه مروییه‌کان و شارستانییه‌ته‌کانیان، لیکۆئینه‌وه و راقه‌کردنی رووداوه‌کانی رابردوو به مه‌به‌ستی خزمه‌تکردنی نه‌وه‌کانی داهاتوو تا ئاگادارین له رابردوو و سودی ئیوه‌ر بگیریت بۆ داهاتوو)).

4. ده‌ستکه‌وتی خویندن (التحصیل الدراسي-Academic Achievement):

(الدوری، ۲۰۱۲) پیناسه‌ی ده‌ستکه‌وتی خویندن ده‌کات که: ((بریتییه له راده‌ی وه‌رگرتنی قوتایی له‌وه‌ی فیر ده‌بیت له (شاره‌زایی و باب‌ه‌تیکی) دیاریکراو، به نمره پیناوه ده‌کریت له رینگای نه‌جامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وتی خویندنه‌وه دیاری ده‌کریت)). (الدوری، ۲۰۱۲ : ۱۲)

ئه‌ژی همه‌قازی، ۲۰۱۶) پیناسه‌ی کردووه که: ((بریتییه له کۆی گشتی ئه‌و لیهاتوواییه‌ی که قوتایی وه‌کو زانیاری و نه‌زموون و به‌ها له ماوه‌ی فیربووندا له کاتیکی دیاریکراودا وه‌رگرتوو به‌راورد به کومه‌ئه زانیاری و لیهاتویی و به‌هایه‌ی که پینوسته وه‌ریگرت)). (همه‌قازی، ۲۰۱۶: ۲۰) له (أبو دية، ۲۰۱۱) ئاماژه‌ی کردوه.

(صابر، ۲۰۱۹) پیناسه‌ی کردووه: ((به بری فیربوونی فیرخواز پاش تپیه‌رپوونی ماوه‌یه‌کی دیاریکراو وه به نمره پیناوه ده‌کریت له رینگای نه‌جامدانی تاقیکردنه‌وه، بۆ زانیینی راده‌ی سه‌رکه‌وتنی ستراتیز و پلانی مامۆستا به مه‌به‌ستی گه‌یشتن به ئامانجه دیاریکراوه‌کان)). (صابر، ۲۰۱۹: ۱۰) له (أبو جادو، ۲۰۰۳) ئاماژه‌ی کردووه.

پیناسه‌ی ریکاری توئهر : بریتییه له بری سود وه‌رگرتنی قوتایی له باب‌ه‌ته فیرکارییه‌که که له توئینه‌وه‌که‌دا دیاریکراوه وه به نمره پیناوه ده‌کریت له بری نه‌جامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت که توئهر بۆ ئه‌م مه‌به‌سته بونیادیناوه .

بهشی دووهم

پیشینهی تیۆری و توێژینهوهکانی پیشوو

2.1 پیشینهی تیۆری :

2.1.1 فیبروونی کارا

2.1.2 ستراتیزهکانی فیبروونی کارا

2.1.3 ئاوێته کردنی ستراتیزهکان

2.1.4 تیۆرهکانی ستراتیزهکانی

(فیبروونی هاوتهمهنان، نه خشهکانی ژیری، سیکوچکهی گویگرتن)

له سه ر بونیادنراوه

2.1.5 میشکی مروّف

2.2 توێژینهوهکانی پیشوو

2.3 سود وهرگرتن له توێژینهوهکانی پیشوو له م توێژینهوهیهدا

بهشی دووهم

پیشینهی تیوری و توئینهوهکانی پیشوو

لهم بهشهدا باس له فیربوونی کارا و سی له ستراتیهکانی فیربوونی کارا و ناویتهکردنی ستراتیهکان و نهو تیورانهای له سهری بونیادنراون، وهک تیورهکانی (نۆزبل-Ozble، بیاجیهه-piage، فره زیرهکی- الذکاءات المتعددة (Multipl Intelligence theory)، فیگۆتسکی-Vygotsky) دهکات و ههروهها بابتهی میشک و کاریگهیری له سهر فیربوون روون دهکاتهوه. نهو توئینهوهکانهش که پهیههندی به ههریهک له ستراتیهکانهوه ههیه، نهوانهش که ناویتهکردنی (۲) ستراتیهز یا زیاتریان بهکارهیناوه له پیشووتر نهجام دراون، به دواداچوون بو توئینهوهکانی پیشوو، سود وهگرتن لییان بو توئینهوهی نیستا.

2.1 پیشینهی تیوری / نهه تهوهره نهه بابتهانه لهخو دهگریت :

2.1.1 فیربوونی کارا(التعلم النشط)

2.1.2 ستراتیهکانی فیربوونی کارا (استراتیجیات التعلم النشط)

2.1.3 ناویتهکردنی ستراتیهکانی وانهوتنهوه (دمج استراتیجیات التدیس)

2.1.4 تیورهکانی نهه ستراتیهزانه له سهری بونیادنراوه

2.1.5 میشک (دهماغ) ی مروّف و کاریگهیری له سهر فیربوون

2.2 توئینهوهکانی پیشوو

2.3 سود وهگرتن له توئینهوهکانی پیشوو لهه توئینهوهیهدا

2.1.1 فيربوونى كارا (تەلم النشط Aactiv learning):

فيربوونى كارا كۆمه لىك ستراتيجىز ئە خو دەگريت هەندىك ئەو ستراتيجىزانه:

- فيربوونى هاوتەمه نان (التەلم الاقران)
- فيربوونى خودى (التەلم الذاتى)
- نەخشەكانى ژيرىي (خرايط الذهنية)
- رۆلبينين (لعب الادوار)
- فيربوونى هەره وهزى (التەلم التعاونى). (سعادة وآخرون، ۲۰۱۱ : ۳۰)

2.1.1.1 چەمكى فيربوونى كارا (مفهوم تعلم النشط)

فيربوونى كارا بە يەكئىك ئە ريگاكانى فيربوون و فيركردن دادەنريت ئە هەمان كاتدا. قوتابى ئەم جوړه فيربوونەدا بەشداريى سەرجهم چالاكيى و راھينانەكان ئە ژينگەيەكى فيركاريى هەمەجوړ دا دەكات، ريگا دەدريت بە قوتابى بەشداريى چالاك ئە گفتوگۆ و بيركردنەوهى قول و شيكردنەوه و داھيتان بكات بۆ هەموو بابەتەكانى خوئندن كە دەيخوئيت و دەينوسيتەوه ،مامۆستا هاندەرى قوتابىيە بۆ ئە ئەستۆ گرتنى بەرپرسياريتى و فيركردنى خودى بەسەرپەرشتى مامۆستا. (الطالفيح، ۲۰۲۰ : ۱۵)

فيربوونى كارا ئەو فيربوونەيە كە بە ھۆيەوه قوتابى فيرى كارامەيى و مەعريفە و ناراستەى ئەرينى و لىھاتوويى پيشەيى دەبيت بە شىوہەيەكى خوښ و چيژ بەخش. دەتوانين بليين وانەوتنەوهى كارا جوړيكە ئە وانەوتنەوه كە دەبيتە ھۆى ږوودانى گۆرانى خوازراو، بەدەيتاننى ئامانجە دارپژراوہكان بۆ بابەتەكە ئە ږووى (مەعريفى، ويژدانىي ، لىھاتوويى)بيت، كە كار دەكات بۆ بونيداننى كەسايەتییەكى ھاوسەنگ لای قوتابىي . (السليتي، ۲۰۱۵ : ۵۵)

ئە (سعادة وآخرون، ۲۰۱۱) ئە (لۆرنزن (Lorenzen,2006) پیناسەى کردووه بە: ريگايەكە بۆ فيربوونى قوتابىي بوار دەره خسيئيت بۆ بەشداريکردنى كارىگەر ئە چالاكيیەكانى ناوپۆل و دەرەوه، رۆلى مامۆستا بە پلەيەكى كەم

بەشدارە. تەنھا ئاراستەكار و سەرپەرشتى كارى قوتابىيان دەكات بۇ ئاشكرا كىردى بابەتە فېركارىبەكان كە دەبىتتە ھۆى تىگەبىشتن ئە پروگرامى خويندن تا ئاستىكى باش . ئەم جۆرە فېربوونەدا قوتابىيى بەرپىرسىارىتتى تەواو دەكەوتتە ئەستۆى ئەمەش يارمەتيدەرە بۇ مەمانە بە خۇبوون و فېربوون. (سعادة و آخرون، ۲۰۱۱ : ۲۹)

2.1.1.2 بىنەما و پىرەنسپىەكانى فېربوونى كارا (مبادىء و اساس تعلم النشاط)

بىنەما و پىرەنسپىەكانى فېربوونى كارا مانەى خوارەوون :

1) پەيوەندىي بەردەوامى نىوان مامۇستا و قوتابىيى: ئەم پەيوەندىيە چ ئە ناو پۇل يا دەرەوە يەكىكە ئە ھۆكارە گىرنگەكان كە دەبىتتە ھۆى وروژاندنى پائىنەرەكانى قوتابىيى. (السليتي، ۲۰۱۵: ۳۶۳)

2) پەيوەندى نىوان قوتابىيان (ھەرەووزى و كارلىكى نىوانيان): ئەمەش پىشت بە فېربوون بەشىوھى گىرووپ يا كۆمەل ئەك فېربوونى تاكى و كىبىركىي نەرىنى. (خيري، ۲۰۱۸: ۲۷)

3) پىئدانى فېدباك بە قوتابىيى: ئەمەش ئە رېنگاى راھىنانەكان و وانەوتنەوھى گونجاو فېدباك كە دەدرىت بە قوتابىيى تا بە باشى سوومەن بىت ئە برىاردراوھكانى خويندن .

4) بەشدارىبىكردنى قوتابىيى ئە ئە دىارىبىكردنى ئامانجە فېركارىبەكان. (أبوالحاج والمصالحة، ۲۰۱۶ : ۲۳)

5) ھەمە جۆرى ئە سەرچاوەكانى فېربوون . (بكري، ۲۰۱۵ : ۲۰)

6) ئەنجامدانى چالاكى جىاواز ئە ناو پۇلدا ، بە مەرىچىك ئەو چالاكىيانە گونجاو بىت ئەگەل قوناغ و ژىنگەى فېربوونى قوتابىيى، مامۇستا ھانى قوتابىيى بدات بۇ گەران بەدواى وەلامدا. (Joan,2000,p.168)

7) دووركەوتنەوھى مامۇستا ئە بەكارھىنانى ھەموو جۆرە توند و تىزىبىەك. (محمد ، ۲۰۱۹ : ۷۴)

2.1.1.3 ئامانجەكانى فېربوونى كارا (أهداف التعلم النشاط)

لەگىرنگىرىن ئامانجەكانى فېربوونى كارا برىتتىن ئە مانەى خوارەوون :

1) ھاندانى قوتابىيى بۇ مەمانە بە خۇبوون .

نەم نامانجەش كاتىك بە دەستدەھىنرېت كە قوتابىى بگەرىتەوۋە بۆ پەرتوك و سەرچاۋەى فېركارىى و بەكارھىنانى بەرنامە جىاوازەكانى كۆمپىوتەر و، چۈنە ناو ھەندىك ئە سايتە فېركارىيەكانى ئىنتەرنېت، سەيركردنى فېلم و بەرنامە و ۋىنەى جىاواز، كاركردن بە كۆمەل، ئەنجامدانى ئەزمون ئەناو تاقىگە، و سەردانى مەيدانى و گەشتى زانستى و جىبەجىكردنى پىرۋزەى توۋزىنەوۋە و نوسىنى راپۋرتى زانستى و دروستكردنى تابلو و نامرازى فېركارىى، پېشكەش كردنى راپۋرتى زارەكىى ئە پېش چاۋى ھاۋپۆلەكانىان، بەشدارىى ئە پېشانگى قوتابخانە، خويندەوۋەى گۇقار و رۋژنامەى رۋژانە و مانگانە و سالانە. ھەموو ئەمانە كاردەكات بۆ ئەوۋەى قوتابى متمانە بەخوبوونى تىادا دروست بېتت. (سعادۋاخرون، ۲۰۱۱: ۳۴)

2) ھاندانى قوتابى تا بتوانېت لېھاتوۋىى ھەرەوۋەزىى و كارلىك و پە يوۋەندى ئەگەل ئەوانىتر بەستىت، ئەمەش لەرىى بەكارھىنانى گروپ بچوك بېت يا گەورە ئەناو پۆل يا دەرەوۋەى پۆل بەسەر پەرشى مامۇستا. (الطلافىح ، ۲۰۲۰ : ۱۵)

3) يارمەتىدانى قوتابى بۆ ئاشكراكردنى پىرسە گىرنگەكان و بە دەست ھىنانى راستىيەكان و زانىارىى دروست ئە ژىنگە و ژىانى رۋژانەيان ئە رېى مامەلەى قوتابى ئەگەل بابەتە جىاوازەكانى خويندن و بە چالاكىيەوۋە. (الشمرى، ۲۰۱۱: ۱۴)

4) ھاندانى قوتابى بۆ چارەسەرى كېشەكان بە شىۋەيەكى زانستى و بونىادنانى كەسىتتىيەكى بەھىز بۆ ژىانى داھاتوو لەرىى خستنەرۋوۋى ھەندىك ئە بابەتەكانى خويندن بە شىۋەى كېشە، قوتابىيان بە سەرپەرشى مامۇستا بە گروپ چارەسەرى گونجاو بۆ كېشەكان بدۆزىنەوۋە. (خىرى، ۲۰۱۸: ۳۰)

5) راھىنانى قوتابى بۆ ۋەرگرتنى لېھاتوۋىى بېركردنەوۋە و خويندەوۋەى رەخنەگرانە، ئەمەش لەرىگى تىپەرېوونى قوتابىيان بە شارەزايى فېركارىى ھەمەجۋرى تاك و بە كۆمەل ئەژىر چاۋدىرىى و ئاراستە كردنى مامۇستا ۋە رۋو بەرۋو كردنەوۋەى قوتابىى بە بىرىكى زۆر ئە چالاكىى كە قوتابىيان ھەلدەسن بە پىشكىن و تىگەيشتن و پىساركردن ئە بابەتى خويندن تا زىاتر قوتابىى تىبگات دەبىتتە ھۆى دروستبوونى بىرۋكە و راي نوى ئەمىش بە ھەرەوۋەزىى ئەگەل ھاۋپۆلەكانىان. (شاھىن، ۲۰۱۱: ۱۰۴)

جىبەجىكردنى نامانجە پەرۋەردەيىيەكان بە ھۆى چالاكىيە فېركارىيە ھەمە جۋرەكان. (أبوالحاج والمصالحة، ۲۰۱۶: ۲۴)

2.1.1.4 گرنگی و کاربگه‌رییه‌کانی فیبروونی کارا :

(ظاهر، ۲۰۱۷) له هه‌ریه‌ک له مایز و جونز (Meyers & Jones, 1993) ناماژهی کردوو که ناماژه به‌وه ده‌که‌ن کاتیگ هانی قوتایی دهریت بو به‌شداریکردن له چالایه‌کیه‌ک ده‌بیت به هوی گفتوگۆ، پرسیارکردن، پروتکردنه‌وه‌ی تایبته به ناوه‌پۆکی بابته‌که ناکریت کاربکریت ته‌نھا بو گه‌نجینه کردنی زانیاری تایبته به بابته‌ی خویندن به‌ئکو هه‌ول دهریت بو په‌ره‌پیدانی توانای بیرکردنه‌وه‌ی قوتاییان. یه‌کیکتر له گرنگیه‌کانی فیبروونی کارا ده‌بیته هوی ئه‌وه‌ی فیبروون خوش و چیژ به‌خش بیت. (ظاهر، ۲۰۱۷: ۹۶۱)

له به‌ر رۆشنایی پیشکه‌وتنه‌کان له‌رووی زانیارییه‌وه له رۆژگاری ئه‌م‌رۆدا رینگاکانی فیبروون پیوستی به پیشکه‌وتن هه‌یه و به‌و رینگاییانه هانی قوتایی ده‌دات بو هه‌نگرتنی به‌رپرسیاریتی ئه‌مه‌ش نایه‌ته‌دی ته‌نھا له رینگای فیبروونی کارا نه‌بیت، که جه‌خت ده‌کاته‌وه له‌سه‌ر په‌ره‌نسیبی فیبروون به کارکردن (Learning by doing) وه هاندان بو فیبروونی قول (Deep Learning) که قوتایی باشر تیده‌گات له بابته‌ی فیبرکارییه‌که. (خیری، ۲۰۱۸: ۳۴)

له‌م باره‌یه‌وه چه‌ندین توئزینه‌وه جه‌خت له سه‌ر گرنگی فیبروونی کارا ده‌که‌نه‌وه وه‌ک توئزینه‌وه‌کانی (علی، ۲۰۱۵) و (حکیم، ۲۰۱۶) و (أبوسته، ۲۰۱۷) که پێیان وایه فیبروونی کارا هه‌ئۆسته فیبرکارییه زیندوو‌ه‌کان که پر چالاکیین بو قوتایی ناماده ده‌کات وه ده‌بیته هوی زیاتر ناوتیه بوونی قوتایی له کارکردن به‌م هۆیه‌وه پرۆسه‌ی فیبروون چیژ به‌خش و واتادار ده‌بیت وه بو‌ار ده‌ره‌خسینیت بو ناشکرا کردنی چه‌ز و ئاره‌زوو و بو‌چونه‌کانی قوتاییان و ده‌سته‌به‌رکردنی پیداووستیه‌کانیان و هه‌روه‌ها ده‌بیته هوی گه‌شه کردنی ئاره‌زووی بیرکردنه‌وه و گه‌ران و لیکنۆینه‌وه لای قوتاییان. (السید علی، ۲۰۱۱: ۳۹-۴۰)

هه‌روه‌ها فیبروونی کارا ده‌بیته هوی په‌ره‌پیدانی لیهاتویی و تواناکانی قوتایی به شیوه‌یه‌کی گشتگیر وه گرنگی دان به پیداووستیه‌کانی قوتایی و ده‌سته‌به‌رکردنی له رۆی په‌راوه‌کردنی (ممارسه) چالاک‌ی له ماوه‌ی فیبروونی کارا دا که بو‌ار ده‌دات به قوتایی بو گه‌شه‌کردنی لایه‌نی رۆحی و کۆمه‌لایه‌تی. (رفاعی، ۲۰۱۲: ۶۵)

2.1.1.5 رۆلی مامۆستا له فێربوونی کارادا

کاشیۆن و با لمیی (Cashion & Palmiei,2002) وه‌سفی رۆلی مامۆستا ده‌که‌ن له فێربوونی کارادا به‌م

شیۆه‌یه:

1) دروستکردنی په‌یوه‌ندییه‌کی باش و به‌هیز له‌سه‌ر بنه‌مای ریز و خوشه‌ویستی له نیوان مامۆستا و قوتابی. (بکری، ۲۰۱۵: ۳۸)

راگرتنی هاوسه‌نگی له نیوان چالاکیه‌ی فێرکارییه‌کان تاک و کۆمه‌ڵ. له‌به‌رئه‌وه‌ی، له‌م جوړه فێربوونه‌دا مامۆستای سه‌رکه‌وتوو چالاکی هه‌مه‌جوړ ئاماده ده‌کات و هاوسه‌نگی ده‌پارێزیت له جیبه‌جیکردنی نه‌و چالاکییه‌ی له لایه‌ن فێرخوازه‌وه به تاک و به کۆمه‌ڵ نه‌نجام ده‌درین به‌هۆی چالاکییه‌ی تاکه که‌سیه‌کان توانای راسته‌قینه‌ی قوتابی له بواره مه‌عریفیه‌کان ده‌رده‌که‌ویت .

2) بۆچوون و به‌هاو کارامه‌یی عه‌قڵی و مه‌عریفی و جوته‌یی ده‌ناسیته‌وه وه چالاکی به کۆمه‌ڵیش وهک راپۆرت و پرۆژه و یاری به کۆمه‌ڵ و دروستکردنی بلاوکراوه‌ی سه‌ر دیوار و لیژنه‌ی پۆل. تا مامۆستا بتوانیت زۆرتین ئامانجه په‌روه‌رده‌یی و مه‌عریفی و کارامه‌یی و جه‌سته‌یی و جوته‌یی به‌دیبه‌یتیت .

3) دروست کردنی هه‌ماهه‌نگی متمانه له‌نیوان قوتابییه‌کان له‌گه‌شتوگۆکان و کاری به‌کۆمه‌ڵی نیوانیان .

4) هاندانی قوتابییه‌کان بۆ به‌شداریکردنی چالاک و دورخستنه‌وه‌ی قوتابییه‌کان له ترس و دئه‌راوکی له‌ری به‌شداریکردنیان له کاری به‌کۆمه‌ڵ. (کوثر و آخرون، ۲۰۰۸: ۱۵۸)

5) په‌خساندنی ژینگه‌یه‌کی کۆمه‌ڵایه‌تی و ده‌رونی و په‌روه‌رده‌یی و فێرکاری بۆ ئه‌وه‌ی به ئاسانی ئامانجه په‌روه‌رده‌یه‌کان به‌ده‌ستیه‌ن .

6) هه‌مه‌ جوړی له چالاکی و شیوازی وانه‌وتنه‌وه بۆ هه‌لۆسته فێرکارییه‌کان. (شاهین، ۲۰۱۱: ۱۰۵)

2.1.1.6 رۆلی قوتابی له فێربوونی کارادا

له‌م جوړه فێر بوونه‌دا رۆلی قوتابی جیاواز ده‌بیت به راورد به فه‌لسه‌فه‌ی کۆن، له‌وانه :

1) په‌راوه‌کردنی (ممارسه) چالاکییه‌ی فێرکارییه‌کان .

2) گه‌ران به‌دوای زانیاری له سه‌رچاوه‌ی جیاوازه‌کان. (بکری ، ۲۰۱۵ : ۳۹)

3) به‌شداریی کارا له‌گه‌ڵ هاو‌پۆله‌کانی به‌هه‌ره‌وه‌زیی و به‌کۆمه‌ڵ.

4) هه‌سه‌نگاندنی خودی. (امبوسعیدی والحوسنیة، ۲۰۱۶ : ۳۳)

2.1.2 ستراتیژیه‌کانی فێربوونی کارا له‌م توێژینه‌وه‌یه‌دا:

توێژهر هه‌سه‌وه‌ به‌ ئاوێته‌کردنی سێ ستراتیژ له‌ ستراتیژیه‌کانی فێربوونی کارا بۆوتنه‌وه‌ی هه‌ر وانه‌یه‌ک له‌ بابته‌کانی خوێندن نه‌وانیش نه‌مانه‌ن :

2.1.2.1 ستراتیژی فێربوونی هاوته‌مه‌نان (استراتیجیة التعلم الأقران)

2.1.2.1.1 چه‌مک و پێناسه‌ی ستراتیژی فێربوونی هاوته‌مه‌نان

فێربوونی هاوته‌مه‌نان یه‌کیکه‌ له‌ ڕیگا‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ که‌ قوتابی وانه‌ ده‌خوێنێت به‌ هۆی هاوه‌له‌کانییه‌وه‌ له‌ ناو پۆل یا، قوتابخانه‌ قوتابی زیره‌ک و ئاست به‌رز یا گه‌وره‌تر به‌ سا‌ له‌ده‌سێت به‌ وانه‌وتنه‌وه‌ بۆ هاوه‌له‌که‌ی که‌ ئاستی زیره‌کیی نزمه‌ر یا به‌ ته‌مه‌ن بچو‌ک‌تره‌ و ئاستی خوێندنی نزمه‌ر. هه‌روه‌ها شیوه‌یه‌که‌ له‌ شیوه‌کانی فێربوونی هه‌ره‌وه‌زیی پشت به‌ قوتابی ده‌به‌ستیت بۆ فێرکردنی یه‌کتری به‌ سه‌ره‌پرشتی مامۆستا. (سید و الجمل، ۲۰۱۲ : ۲۴۷)

ئه‌م ستراتیژه‌ پشت به‌ به‌شداریی قوتابی ده‌به‌ستیت له‌ چالاکیی و گه‌توگۆی به‌ کۆمه‌ڵ بۆ به‌دییه‌نانی ئاستی باشت‌تر له‌ فێربوون. ئه‌م سترتیژه‌ به‌ستراوه‌ته‌وه‌ به‌ گه‌توگۆی نیوان قوتابی و هاو‌پۆله‌کانی له‌ پێناو روونکردنه‌وه‌ی بابته‌کانی خوێندن و گه‌یشتن به‌ راستییه‌کان که‌ قوتابی به‌ته‌نها ناتوانیت به‌ ده‌ستیبه‌ییت .

(غیاض والشنجار، ۲۰۱۸ : ۹۷)

ئه‌م جو‌ره‌ فێربوونه‌ یه‌کیکه‌ له‌ ستراتیژیه‌کانی فێربوونی کارا، که‌ تییدا قوتابییان یارمه‌تی یه‌کتر دده‌ن له‌ سه‌ر بنه‌مای فێرکردنی ئاراسته‌ کراو (التعلیم الموجه) هه‌ر قوتابییه‌ک هه‌له‌ده‌سیت به‌ فێرکردنی هاوه‌له‌که‌ی له‌ هه‌مان گرووپ له‌م جو‌ره‌ فێربوونه‌دا قوتابی ته‌وه‌ری سه‌ره‌کیی پرۆسه‌ی فێربوونه‌ له‌ ژینگه‌یه‌کی گونجاو بۆ فێربوون که‌ جه‌خت له‌ تیکه‌ڵاو بوونی قوتابییان ده‌کاته‌وه‌ به‌ ته‌واوی له‌ پرۆسه‌ی فێربووند (البحرات، ۲۰۱۳ : ۱۲)

جو‌ری وانه‌ وتنه‌وه‌ی (هاوته‌مه‌نان) ی ڕیگه‌راو مامۆستا قوتابییان دابه‌ش ده‌کات بۆ چه‌ند گرووپیکی بچو‌ک له‌ ۳- ۵ که‌س، مامۆستا گرووپه‌کان به‌ پێی ئاستی زیره‌کیی و تایبه‌ته‌ندیی که‌سیتی قوتابییان دابه‌ش ده‌کات سه‌ره‌تا قوتابی ئاست به‌رزه‌کان ده‌ست ده‌که‌ن به‌ وانه‌وتنه‌وه‌ به‌ هاوه‌له‌کانیان له‌ هه‌مان گرووپ له‌م جو‌ره‌ فێربوونه‌ (قوتابی /مامۆستا)، وه‌ (قوتابی/هاوته‌مه‌ن) سو‌دمه‌ند ده‌بن له‌ پرۆسه‌ی فێربوون چونکه‌ قوتابی /مامۆستا فێری نه‌رک و

به‌رپرسياريتي دهبيت و متمانه به خۆبوون زياد دهكات ، قوتايي /هاوته‌مه‌ن به شيوه‌يه‌كي باشتەر له مامۆستا هاوته‌مه‌نه‌كه‌ي تپده‌گات بيترس و شهرم كردن پرسپاري ناراسته دهكات گفنگۆ دروست دهبيت . (أبو شعبان، ۲۰۱۰ : ۱۲) چه‌ندين پيناسه‌ي جياواز بۆ فيربووني هاوته‌مه‌نان كراوه له‌وانه‌ش :

ستراتيژي فيربووني هاوته‌مه‌نان مامۆستا هه‌لده‌سيت به دابه‌شكردني قوتايييان بۆ دوو گرووپ د، واتر قوتايييان هه‌لده‌سن به فيركردني يه‌كتر، به جۆريك قوتايي ناست به‌رز قوتايي ناست نزم فيرده‌كات. (عبدالمجيد ، ۲۰۱۱ : ۱۲) له (عطية، ۲۰۰۴) ناماژه‌ي كردوو

(عمر، ۲۰۰۰) پيناسه‌ي كردوو به‌م جۆره: بريتيه له ستراتيزي وانه‌وتنه‌وه به‌لام مامۆستا بابه‌ته‌كه پيشكەش ناكات، به‌ئكو نه‌وه‌ي هه‌لده‌سيت به كاري وانه‌وتنه‌وه قوتاييانه، مامۆستا ته‌نها ئه‌ركي پلاندانان و ناراسته‌كردني قوتاييانه له‌به‌رئه‌وه‌ي، قوتاييان پيويستيان به مه‌شق و راهيئاني پيش وه‌خت هه‌يه بۆ نه‌نجامداني پرۆسه‌ي فيركردني هاوته‌مه‌نان. (البحرات ، ۲۰۱۳ : ۱۳)

(ابراهيم ، ۲۰۰۴) له (سياف، ۲۰۰۴) پيناسه‌ي كردوو به: پرۆسه‌يه‌كي فيركاري ئالوگۆركاريه كه، قوتايييان هه‌لده‌سن به فيركردني يه‌كترى به به‌كار هيناني هه‌نديك كارامه‌يي جياواز كه له توانادا بيت پيوانه بكرت ، هه‌ر قوتاييه‌ك رۆلي (مامۆستا، قوتاي، تپينه‌ر) به‌رجه‌سته دهكات به پي سيسته‌مي سوپانه‌وه‌ي گرووپ ، قوتايي په‌يوه‌ندي به‌رده‌وامه به مامۆستاي بابه‌ته‌كه‌وه بۆ وه‌رگرتني رينمايي. (ابراهيم ، ۲۰۰۴ : ۸۶۹)

2.1.2.1.2 شپواز و جۆره‌كاني فيربووني هاوته‌مه‌نان

فيربووني هاوته‌مه‌نان چه‌ند شپوازيكي هه‌يه به پي سه‌رچاوه‌كان ئه‌وانيش بريتين له :

- 1) هاوته‌ريب (المتوازي): له‌م جۆره قوتايي زانياريه‌كان ئالو و گۆر ده‌كه‌ن له كاتي كارکردن و فيربووندا.
- 2) شپوازي فيركاري (التعليمي): له‌م جۆره فيركردنه‌دا يه‌كئيك له قوتاييه‌كان رۆلي مامۆستا ده‌بينت، قوتاييه‌كي تر رۆلي فيرخواز ده‌بينت.
- 3) شپوازي هاوبه‌شي (التشاركي): له‌م جۆره هه‌ريه‌ك له قوتايييان رۆلي مامۆستا ده‌بينن له دواي يه‌ك له‌گه‌ڵ هاوكاره‌كاني له گرووپه‌كه‌ي وه رۆله‌كان ئالوگۆر ده‌كرت .

4) شیوازی تیبینەر یا چاودیر (الملاحظ): ئەم جوۆردا هه‌موو قوتابییانی گرووپه‌که چاودیری کاری هاوریکه‌ی ده‌کات .
(الشمری، ۲۰۱۹ : ۱۰۸)

توێژەر جوۆری سییه‌می به‌کاره‌یناوه ئەم توێژینه‌وه‌یه‌دا واتا شیوازی هاوبه‌شی .

Spencer & Balboni، 2003) شیوازی فیبروونی هاوته‌مه‌نان به‌ پێی رۆلی هه‌ریه‌ک له‌ هاوته‌مه‌نه‌کان
(مامۆستا، قوتابی) به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه دیاریکردوو :

• فیبروونی هاوته‌مه‌نانی یه‌ک ئاراسته‌ (جیگیر): ئەم شیوازه‌دا قوتابی/مامۆستا هه‌لده‌سیت به‌ وانه‌وتنه‌وه به‌ درێژایی
کات، قوتابی /قوتابی ته‌نها گوێگر ده‌بیت. (Spencer&Balbonim2003,35)

• فیبرکردنی هاوته‌مه‌نانی دوو ئاراسته‌ی (ئالوگۆری) (تعلیم الاقران الثنائي ألتجاه) (التبادلي):

ئەم شیوازه‌دا مامۆستا/ قوتابی و قوتابی گوێگر رۆله‌کانیان ده‌گۆرینه‌وه بۆ هه‌ر کارامه‌یی و هه‌ر وانه‌یه‌ک له‌وانه‌یه
له‌یه‌ک وانه‌دا بۆ هه‌مان بابته‌ ئالوگۆری رۆله‌کان بکریته‌. (زیتون، ۲۰۰۳ : ۱۴۳)

ئەم توێژینه‌وه‌یه‌دا جوۆری فیبروونی هاوته‌مه‌نان دوو ئاراسته‌ و ئالوگۆری به‌کار هاتوو له‌بهر ئه‌وه‌ی سه‌جهم قوتابییان
به‌شداریی چالاکانه‌ی پرۆسه‌ی فیبروون بکه‌ن وه‌ هه‌ر قوتابیه‌ک رۆلی مامۆستا ببینیت تا وانه‌ به‌ هاوه‌له‌که‌ی له‌ هه‌مان
گرووپ بلیتته‌وه، بۆ چاره‌سه‌ری دوره‌ په‌ریزی و شه‌رم لای هه‌ندیک قوتابییان که‌ بوونی هه‌یه ئالوگۆرکردنی رۆلی
قوتابییان وا ده‌کات هه‌موو قوتابییان بـ جیاوازی ئاماده‌کاری و ئاویتته‌ی بابته‌کانی خوێندن بین و هه‌ولێ زیاتر
بدن بۆ فیبروون .

(الرحاوي، ۲۰۰۶) له‌ (حمادة، ۲۰۰۲) چهند جوۆریکی دیاریکردوو له‌وانیش ئه‌مانه‌ن :

• به‌ پێی ته‌مه‌نی مامۆستا/ قوتابی (هاوته‌مه‌ن-ته‌مه‌نی جیاواز) بۆ جوۆری ته‌مه‌ن جیاواز ئه‌و قوتابییانه‌ ته‌مه‌نیان به‌ (۱-
۳) ساڵ گه‌وره‌تره‌ له‌ قوتابییان خواره‌مه‌نی خۆیان فیبرده‌که‌ن. (الرحاوي، ۲۰۰۶ : ۲۲)

• به‌ پێی ژماره‌ی به‌شداربووان بۆ فیبروون (دووانی- گرووی بچوک):

له‌ جوۆری فیبروونی دووانی (one To one Toutoring) قوتابی یه‌که‌م که‌ رۆلی مامۆستا ده‌بینیت لێهاتوویی
و کارامه‌یی و ئاستی زیه‌کی له‌ قوتابی دووهم به‌رزتره‌ که‌ پێوستی به‌ فیبروون و په‌ره‌پێدانه‌. فیبرکردنی هاوته‌مه‌نان
به‌ هۆی گرووی بچوکه‌وه‌ (small Group Toutoring) ئەم جوۆره‌ ئه‌ندامه‌کانی پێوسته‌ هه‌رسی ئاستی (زیه‌ک
، ناوه‌ند ، لاواز) له‌ خوێنگریت وه‌ کاره‌کان به‌ هه‌روه‌زیی ئه‌نجام ده‌دریت. (ابوشعبان، ۲۰۱۰ : ۲۷)

تیۆژەر ئەم جوۆری به‌کارهیناوه له توێژینه‌وه‌ی ئیستادا به هۆی گونجاوی له‌گه‌ڵ ژینگه و قوناغی خویندنی قوتابییان

• به‌گوێره‌ی به‌رپرسیاریتی و رۆڵه‌کان (رۆلی جیگیر – رۆلی گشتی) .

• به‌پێی جوۆری به‌شداریبیکردن (گشتی – ته‌واوکاری). (البحرات، ۲۰۱۳: ۱۹)

2.1.2.1.3 گرنگی و سوڤه‌کانی ستراتیژی فیڤیوونی هاوته‌مه‌نان (اهمیه‌ التعلّم الاقران)

به‌کارهینانی ئەم ستراتیژه‌ کۆمه‌لیک گرنگی و سوڤی هه‌یه به‌پێی سه‌رچاوه‌کان ئاماژه‌یان پێ کردووه نه‌وانیش بریتیین

له :

1) به‌کارهینانی کارده‌کاته سه‌ر باشت‌کردنی ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندن .

2) ده‌بیته هۆی دروستبوونی متمانه به‌ خوێوون و دروست بوونی بۆچونی نه‌رینی به‌ره‌و بابه‌ته.

(أبوشعبان، ۲۰۱۰: ۲۵)

3) کارده‌کاته سه‌ر باشت‌کردنی توانا نه‌قلییه‌کانی قوتابی که، رۆلی مامۆستا ده‌گێریت له ماوه‌ی روونکردنه‌وه‌ی

بابه‌ته‌که بۆ هاوڕیکانی له‌به‌رئه‌وه‌ی، به‌ شێوه‌یه‌کی ئاسان زانیارییه‌کان ده‌خاته روو بۆ هاوه‌له‌کانی ئەمه‌ش کار

ده‌کاته سه‌ر یادکردنه‌وه‌ی زانیارییه‌کان و مانه‌وه‌یان له‌ یاده‌وه‌رییدا بۆ ماوه‌یه‌کی دوور و درێژ لای قوتابی گونگر

به‌ باشی له‌ هاوته‌مه‌نه‌که‌ی تیده‌گات بێ شه‌رم و ترس.

4) گه‌شه‌کردنی گیانی هاوکاری و هه‌ره‌وه‌زی و په‌یوه‌ندییه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی نیوان قوتابییان به‌ هۆی کاری به‌ کۆمه‌ڵ

و کارکردن به‌ گرووپ. (البحرات، ۲۰۱۳: ۱۶)

5) بوار ده‌ره‌خسینیته بۆ به‌دییه‌نانی کارلیکی نه‌رینی نیوان مامۆستا و قوتابی. (الشمری، ۲۰۱۹: ۱۰۹)

6) گونجاوه بۆ بابه‌ته جیاوازه‌کانی خویندن وه‌ ده‌توانریت جیبه‌جی بکریته له‌ سه‌رجه‌م قوناغ و ئاسته‌کانی خویندن.

(بکری، ۲۰۱۵: ۷۶)

7) پێگایه‌کی چاره‌سه‌ر کارییه‌ بۆ یارمه‌تی نه‌و قوتابیانه به‌ گرانی فیڤه‌بن. (عثمان، ۲۰۰۷: ۷۷)

2.1.2.1.4 مهرجه‌کانی جیبه‌جێکردنی ستراتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان

بۆ نه‌وه‌ی به‌کارهێنانی ستراتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان سه‌رکه‌وتوو بیت پیوسته‌ مامۆستا ره‌چاوی نه‌م مهرجانه‌ی خواره‌وه بکات :

- 1) دانانی پلانی پیش وه‌خت بۆ فیبروونی هاوته‌مه‌نان تا زیاتر سه‌رکه‌وتوو بیت له‌ پرۆسه‌ی وانه‌وتنه‌وه .
- 2) ره‌خساندنێ که‌شیکێ پر له‌ متمان‌ه و خوشه‌ویستی و ریز له‌نیوان مامۆستا و قوتابی و قوتابییان به‌ گشتی.
- 3) ژماره‌ی قوتابی گوێگر باشت‌ر وایه له (۳) قوتابی زیاتر نه‌بیت. (البحرات، ۲۰۱۳ : ۲۰ - ۲۱)

2.1.2.1.5 هه‌نگاوه‌کان و رێکاریه‌کانی نه‌جمادانی فیبروونی هاوته‌مه‌نان

توێژینه‌وه‌کان ناماژه به‌ کۆمه‌لیک هه‌نگاو ده‌کات بۆ جیبه‌جێکردنی نه‌م ستراتیژه وه‌ک (الحیله ، ۱۹۹۹) و (زیتون ، ۲۰۰۳) و (رشوان و عبدالملک ، ۲۰۱۵) کۆمه‌لیک هه‌نگاو و رێکارییان داناوه که پیوسته په‌یره‌وه بکریته له‌ کاتی به‌کارهێنانی ستراتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان له پیناو یارمه‌تیدانی قوتابی بۆ فیبروون تا به‌ شیوه‌ی نه‌رینی کار بکاته سه‌ر لایه‌نه‌کانی (په‌ره‌پێدانی کارامه‌یی کۆمه‌لایه‌تی ، تیگه‌یشتن له‌ خود، پاڤه‌ند بوون به‌ یاسا‌کانی پۆل، په‌یوه‌ندییه‌کانی نیوان تاکه‌کان). هه‌نگاوه‌کانیش بریتین له :

- 1) مامۆستا قوتابییان دابه‌ش ده‌کات بۆ گرووپی دووانی قوتابی/مامۆستا (قرین المعلم) و قوتابی /گوێگر(قرین المتعلم) .
- 2) پێدانی رێنمایی به‌ قوتابییان بۆ جیبه‌جێکردنی ستراتیژه‌که. (أبو شعبان ، ۲۰۱۰ : ۵۶)
- 3) دیارکردنی پۆل و به‌رپرسیاریتی هه‌ریه‌که‌یان بۆ قوتابییان روونده‌کاته‌وه .
- 4) مه‌شق و راهێنان به‌ قوتابی ده‌کات که رۆژی مامۆستا ده‌بینیت. (الشمري ، ۲۰۱۹ : ۱۱۱)
- 5) ئاماده‌کردنی بابته‌هه‌ فیکاریه‌که و ئامرازه‌کانی فیکرکردن به‌ پێی ناوه‌رۆکی بابته‌هه‌.
- 6) پێدانی فیدباکی خێرا و گه‌فتوگۆی نیوان گرووپه‌کانی پۆل .
- 7) دیاریکردنی کات بۆ جیبه‌جێکردن. (البحرات ، ۲۰۱۳ : ۲۲)

ههنگاهکان وهک نه شیوهی (۱-۲) خراوته پروو:

شیوهی (۱-۲)، ههنگاهکانی ستراتیژی فیربوونی هاوته مهنان
(البحرات، ۲۰۱۳، ۲۵)

2.1.2.1.6 که موکورییهکانی ستراتیژی فیربوونی هاوته مهنان

- 1) پیوستی به کاتی زوره بو جینه جیکردن .
- 2) به هوی جیاوازی تاکه که سی نیوان قوتابیان هه ندیک گروپ شارهزایی و توانای نییه له پرۆسهی فیربوون و به دواداچوون و هه نسهنگاندن. (السید و الجم، ۲۰۱۲، ۳۵۹)
- 3) که می توانای قوتابی که رۆئی ماموستا دهگیڕیت (قرین المعلم) بو به رپوه بردنی پۆل و گفتوگو ده بیته هوی دروست بوونی ژاوه ژاو زور جار. (البحرات، ۲۰۱۳، ۲۲)

2.1.2.2 ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری (أستراتیجیة الخرائط الذهنية) :

2.1.2.2.1 میژوو‌ی نه‌خشه‌کانی ژیری (تاریخ خرائط الذهنية)

زانای به‌ناویانگی به‌ریتانی (تونی بوزان) هه‌ئساوه به‌په‌ره‌پیدانی نه‌خشه ژیریبه‌کان به‌کارهینانی هیما و وینه و ره‌نگ چونکه مروّف هه‌ردوو لای میشک (راست و چه‌پ) له‌و کاته‌دا له‌ لوتکه‌ی وه‌رگرتندا ده‌بیّت سامبلز (Sambes, 1975) ده‌بیّت: کاربگه‌ریی په‌روه‌ده کاتیک ده‌رده‌که‌ویّت پابه‌ند بوونی ته‌واو به‌ په‌ره‌پیدانی فه‌رمانه‌کانی هه‌ردوو نیوه‌ی میشک پیکه‌وه به‌کار به‌نیریت. (ابراهیم، ۲۰۱۳: ۳۵)

به‌کارهینانی ئەم ستراتیژه به‌ته‌واوی له‌ سه‌ره‌تای چه‌فتاکانی سه‌ده‌ی رابردوو له‌سه‌ر ده‌ستی تونی بوزان (Tony Buzan) وه‌کو جیگره‌وه‌یه‌ک بو بیرکردنه‌وه‌ی رووکه‌شی پشتی به‌ست به‌ به‌کارهینانی میشک به‌ته‌واوی (راست و چه‌پ). (ابراهیم، ۲۰۱۶: ۱۹). (تونی بوزان) نه‌خشه‌کانی ژیری داهینا کاتیک هه‌ستی کرد سیسته‌می فیکردن زیاتر تیشک ده‌خاته سه‌ر لای چه‌پی میشک (ده‌ماغ) که به‌کارهینانی لۆژیک و زمان و ژماره ، ریزبه‌ندی ، گه‌ران به‌دوای ورده‌کاری ، شیکردنه‌وه‌ی رووکه‌شی (خطی) بو بابه‌ته‌کان له‌خو ده‌گریّت، نه‌مه‌ش وا ده‌کات قوتابی بیبه‌ش بیّت له‌ به‌کارهینانی لای راستی میشک که به‌رپه‌سه له‌ به‌کارهینانی (وینه ، نیگار و ناواز ، موسیقا ، خه‌یال ، په‌نگه‌کان ، تیروانینی گشتی بو بابه‌ته‌کان). له‌به‌ره‌وه‌ (بوزان) هه‌ئسا به‌ دیزاین کردنی ستراتیژییه‌کی ته‌واو بو نه‌وه‌ی ته‌واوی میشک هه‌ردوو لای (راست و چه‌پ) به‌کاربه‌نیریت ، که ده‌بیته هۆی باشتکردنی یادکردنه‌وه. (عبدالعظیم السید ، ۲۰۱۶: ۴۲)

2.1.2.2.2 چه‌مک و پیناسه‌ی ستراتیژی (نه‌خشه‌کانی ژیری Mentel Maps)

رینگایه‌که بو ریکخستنی زانیاریبه‌کان و نواندنی به‌ شیوه‌یه‌ک که نزیک بیّت له‌ میشکی قوتابی. وه پشت ده‌به‌سیتیت وینه کردنی نه‌خشه یا شیوه‌یه که چوینیتی خویندنه‌وه‌ی میشک بو زانیاریبه‌که ده‌نوینیّت، وه بیروکه‌ی سه‌ره‌کی له‌ ناوه‌راستدا ده‌نوسریت ، لقی لیده بیته‌وه بو دیاریکردنی بیروکه لاهه‌کیبه‌کان وه نه‌وانیش لقیتریان لیده‌بیته‌وه به‌پی جۆری بابه‌ته‌که. (أبو‌الحاج والمصالحة ، ۲۰۱۶: ۱۵۲)

(Davis, 2009) پیناسه‌ی کردوو که: بریتییه له‌ پوخته‌ی بابه‌تیک وه لقی له‌ بابه‌ته سه‌ره‌کیبه‌که ده‌بیته‌وه به‌ شیوه‌ی تیشک و لقه گه‌وره‌کان لقی بچوکتری لیده‌بیته‌وه، وینه و ره‌نگ و هیما تییدا به‌کار دیت بو جیاکردنه‌وه‌ی بابه‌ته لاهه‌کیبه‌کان له‌وانیتر. (الدییمی ، ۲۰۱۳: ۲۲)

(الشرای، ۲۰۱۷) له (قطیط، ۲۰۱۱) ناماژهی پیکردوووه که ریگایه‌که بو فیبروون هه‌ئده‌سیت به به‌ستنه‌وه‌ی زانیارییه‌کان یا بیروکه‌کان به‌هوی وینه و وشه به شیوه‌ی نه‌خسه وه گه‌یاندنی زانیارییه‌کان به یه‌ک و به‌هوی هیل و شیوه و یینه و ره‌نگ. (الشرای، ۲۰۱۷: ۲۲)

(صیام، ۲۰۱۹) باسی چه‌مکی نه‌خسه‌کانی ژیری کردوووه به: نامراژیکه گوزارشت له هیلکاری و بیروکه‌کان ده‌کات ته‌نھا پشت به ووشه ناب‌ه‌سیت به‌ئکو به‌هوی وینه و ره‌نگ و لقه‌کانی گوزارشت له ههر بیروکه‌یه‌ک ده‌کات بناغه‌ی فه‌لسه‌فی ئەم ستراتیژه بریتیه له تیوری فیبروونی واتادار که خاوه‌نه‌که‌ی (نۆزیل) ه. ئەم تیوره‌ش جه‌خت له‌سه‌ر ریکخستنی باب‌ه‌ته زانستییه‌کان ده‌کاته‌وه به جوړیک که به‌ستریته‌وه به شاره‌زاییه‌کانی پیشووی قوتایی له ری به‌ستنه‌وه‌ی راستی و مه‌عریفه نوئییه‌کان به زانیارییه‌کانی پیشوو تاوه‌کو فیبروون واتادار بیت که ئەمه‌ش ده‌بیته هوی پارێزگاریکردنی زانیارییه‌کان له هزی قوتابیدا مانه‌وه‌ی بو ماوه‌یه‌کی دوور و درێژ. (صیام، ۲۰۱۹: ۱۰-۱۱)

2.1.2.2.3 نامانجه‌کانی ستراتیژی نه‌خسه‌کانی ژیری

(فیاض، ۲۰۱۵) له (آمبوسعیدي والبلوشي، ۲۰۰۹) ناماژه به نامانجه‌کانی ئەم ستراتیژه کردوووه که بریتیین له :

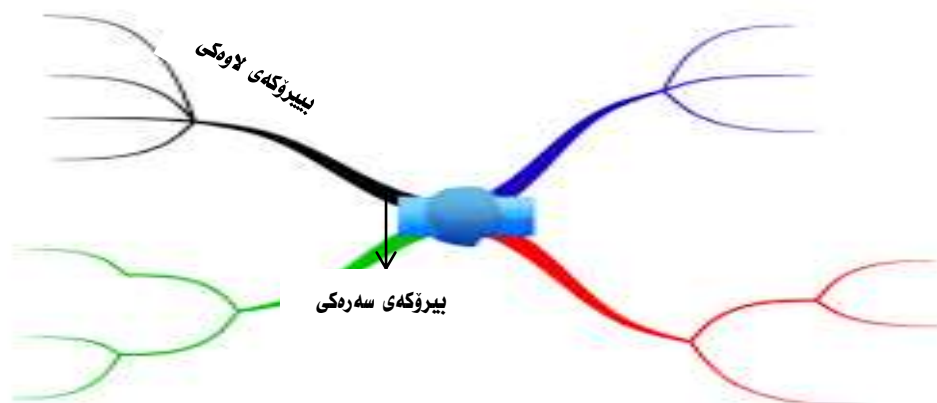
- 1) پاراستنی فیبروون و مانه‌وه‌ی زانیارییه‌کان بو ماوه‌یه‌کی دوور و درێژ له یاده‌وه‌ری درێژ‌خایه‌ن .
- 2) ناویته‌کردنی باب‌ه‌ته‌کانی خویندن له‌گه‌ل هونه‌ر، ده‌رخستنی توانا هونه‌رییه‌کانی قوتایی و به‌کاره‌یتانی هونه‌ر بو ریکخستن و ناسان‌کردنه‌وه‌ی مه‌عریفه زانستییه‌کان .
- 3) گه‌شه‌کردنی زیره‌کی هه‌جوور (فره زیره‌کی) وه‌کا: زیره‌کی بینین، زیره‌کی (زمانه‌وانی، بینین، جوته‌یی، ژیری). (فیاض، ۲۰۱۵: ۳۰)

2.1.2.2.4 هه‌نگاوه‌کانی وینه‌کیشانی نه‌خسه‌کانی ژیری

(تونی بوزان، ۲۰۰۹) حه‌وت هه‌نگاوی دیاری کردوووه بو وینه‌کردنی نه‌خسه‌کانی ژیری ئەویش ئەمانه‌ن :

- بیروکه‌ی سه‌ره‌کی له ناوه‌راستی په‌ره‌که‌دا یا بو‌رده‌که ده‌نوسریت. (عزیز، ۲۰۲۱: ۱۴۷)، وه‌ک له وینه‌ی

(۲-۲) خراوته‌ه‌وو:

شیوهی (۲-۲)

نەخشە ژیری (بیژرکە سەرەکی و لاوهکیهکان) (ئینتەرنێت)

- دەرچوونی لقەکان لە ناوەند و لقی لاوهکی لە لقەکانیترهوه ئەم لقانە بە شیوهی چهماوه و پێچاوپیچ نەک بە شیوهی هێلی راست بە شیوهی لقەکانی درەخت چونکە هێلی راست دەبیتە هۆی بیزار بوونی مێشک. (حورانی، ۲۰۱۱ : ۱۶)
- بەکارهێنانی شیوه و وینه بۆ گوزارشت کردن لە بیژرکە بنه‌رتیبه‌که ، ئەمەش یارمه‌تیدەرە بۆ بیرکردن‌ه‌وه و وینهی ناوەند زیاتر گرنگه چونکە یارمه‌تی تهرکیزکردن دەدات .
- بەکار هێنانی رهنه‌وه‌ی ره‌نگه‌کان سهرنجی مێشکی مرو‌ف راده‌کێشن و چیژ به‌خشن و ووزه‌یه‌کی زیاتر ده‌به‌خشن بۆ بیرکردن‌ه‌وه‌ی داھینەرانه .
- بەکارهێنانی ووشە سەرەکی لە هه‌موو دێرێکدا بە شیوه‌ی تاک واتا یه‌ک ووشه . (الدییمی، ۲۰۱۳ : ۶۱ - ۶۲)

2.1.2.2.5 گرنگی و سووه په‌روه‌رده‌یه‌کانی ستراتیژی نەخشەکانی ژیری

سووه‌کانی بۆ مامۆستا :

- ئەم ستراتیژە گونجاوه بۆ هه‌موو بابەتێک ، یارمه‌تیدەرە بۆ مامۆستا بابەت‌ه‌که به‌ ریگای نەخشەکانی ژیری ناماده بکات بۆ نوسینی تیبینییه‌کان و پلانی سالانه و مانگانه ورژانه و هه‌روه‌ها بۆ خستنه‌ رووی بابەت .
- بۆ پیشه‌کی یا پوخت کردن و هه‌سه‌نگاندنی قوتابییان به‌کار دێت. (حورانی، ۲۰۱۱ : ۲۱)

سووه‌کانی بۆ قوتابی:

- 1) هاندانی قوتابی بۆ بیرکردن‌ه‌وه و چاره‌سه‌ری کێشه‌کان. (فیاض ، ۲۰۱۵ : ۳۲)

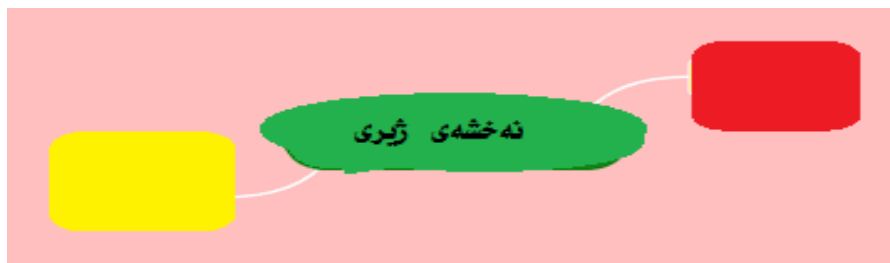
- (2) دەبىتە ھۆى بەرزكردنەوھى ئاستى دەستكەوتى خويىندن .
- (3) دەرختى پەيوەندى نيوان راستىيەكان كە يارمەتيدەرە بۆ تىگەيشتى قول .
- (4) گەشەكردنى گىانى ھاوكارىي و ھەرەووزى لاي قوتابىيان. (العين، ۲۰۱۵، : ۸۴- ۸۵)
- (5) يارمەتيدەرە بۆ يادھىنانەوھى زانىارىيەكان و راستىيەكان بە شىۋەيەكى باشتىر. (سلامة وآخرون، ۲۰۱۹: ۷)
- (6) دەبىتە ھۆى چالاككردنى سەرجم بەشەكانى مېشك لاي (راست وچەپ). (الدليمي، ۲۰۱۳: ۲۶)
- (7) كاردەكات ئەسەر پەرەپىدانى بىركردنەوھى قوتابى و پەرەپىدانى فېركردنى، وە دەبىتە ھۆى زياد بوونى كارلىكى قوتابى ئەگەل بابەتە زانستىيەكە. (صيام، ۲۰۱۹: ۱۱)
- (8) زمانى وتارى دەرپىن دەگۆرپت بۆ وىنە و ھىما و رەنگى سەرنج پاكىش و زانىارىيەكان رېكدەخات بە شىۋەيەكى ھونەرى بىنراو. (الاشقر، ۲۰۱۸، : ۱۲۵)
- (9) كەمكردنەوھى بەكارھىنانى ووشە يارمەتيدەرە بۆ كورت و پوخت كردنى بابەتە زانستىيەكان .
- (10) ھۆكارە بۆ خۇشەويستكردنى بابەتەكانى خويىندن لاي قوتابى فېربوون چىژ بەخش دەكات. (الشراي، ۲۰۱۷: ۲۳)

2.1.2.2.6 جۆرەكانى نەخشەى ژىرى

(الاشقر، ۲۰۱۸) ئە (سليم، ۲۰۱۲) ئاماژەى پىكردووه نەخشەكانى ژىرى پۆلىن كرددووه بۆ چەند جۆرىك ئەوانىش

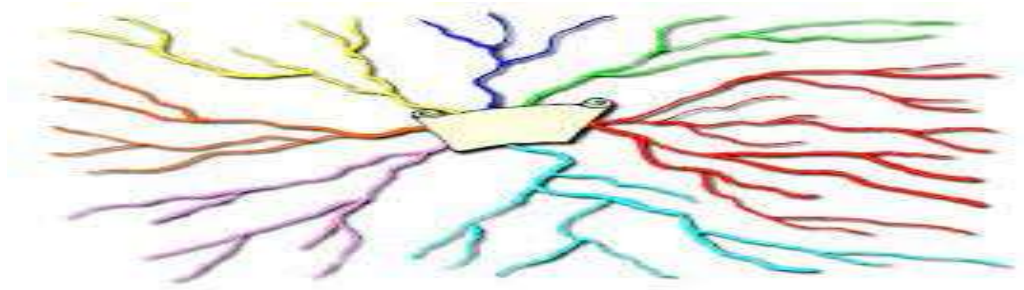
ئەمانەن :

- (1) نەخشەى ژىرى دووانى (الخرائط الذهنية الثنائية): ئەم جۆرە تەنھا دوو نقى تىشكى دەرەچىت ئە ناوئەندەوھ .

* شىۋەى (۲-۳) نەخشەى ژىرى دووانى (ئىنتەرنىت)

- (2) نەخشەى ژىرى ناوتتە يا تىكەل (الخرائط الذهنية المركبة): ئەم جۆرە ژمارەيەك لق لەخۇ دەگىرت كە ئە ناوئەندەوھ دەرەچن لقاەكانىش لقاى لاوھكىترى لىدەبىتەوھ.

* شيوەى (٢-٤)، نەخشەى ژيرى ئاويتە (ئىنتەرنىت)

3) ناوئەندەو دەردەچن لقەكانىش لىق لاوەكىترى لىدەبىتەوہ .

* شيوەى (٢-٥)، نەخشەى ژيرى بەكۆمەن (ئىنتەرنىت)

4) نەخشەى ژيرى بە كۆمەن (الخرائط الذهنية الجماعية) : ئەم جۆرە بۆ كۆكردنەوہى كۆمەنە تاكىك بەيەكەوہ

بەشيوەى گرۇپ يا كۆمەن بەكار دىت. (الأشقر ، ٢٠١٨ : ١٢٩)

5) نەخشەى ژيرى ئەلىكترونى : ئەمەش نەخشەكان بەهوى كۆمپيوتر دەكىشرىن. (عبدالعظيم السيد ، ٢٠١٦ : ٤٤)

2.1.2.2.7 خالە نەرتىبەكانى (خراپىەكانى) ستراتىژى نەخشەكانى ژيرى.

خراپى و ئاستەنگەكانى بەكارهينانى ئەم ستراتىژە برىتىن ئە :

• گرانی له خوێندنه‌وه تیگه‌یشتنی له‌لایه‌ن مامۆستا و قوتابی .

• هه‌ندێجار په‌یوه‌ندی نیوان بیروکه‌کان روون و ناشکرا نیه. (حورانی ، ۲۰۱۱ : ۲۲)

2.1.2.3 ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گوێگرتن (استراتیجیه مئثل الاستماع)

2.1.2.3.1 چه‌مک و پیناسه‌ی ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گوێگرتن

ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گوێگرتن یه‌کیکه له ستراتیژه گرنه‌گه‌کانی فێربوونی کارا ، که پشت به هه‌روه‌زی نیوان قوتابیان ده‌به‌ستیت بۆ جیبه‌جیگرانی نه‌رکه فێرکارییه‌کان به‌هۆی گروپی سیانییه‌وه . نهم ستراتیژه له‌سه‌ر بنه‌مای هه‌روه‌زی نیوان قوتابیان بونیادنراوه که هانی قوتابی ده‌دات بۆ قسه‌کردن و گوێگرتن و نوسین . (الطلافیح ، ۲۰۲۰ : ۱۵) له (حیدر والعبکی ، ۲۰۱۶) ناماژه‌ی کردووه .

(الشمری ، ۲۰۱۱) پیناسه‌ی ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گوێگرتنی کردووه به: نهم ستراتیژه یارمه‌تیده‌ره بۆ په‌ره‌پێدانی کارامه‌ییه‌کانی (قسه‌کردن و گوێگرتن) که جیبه‌جیگه‌کریته به هۆی گروپی سیانییه‌وه. (الشمری ، ۲۰۱۱ : ۲۶). نهم ستراتیژه وا له قوتابی ده‌کات کارلیکی چالاکانه و زیندوو به هۆی (خوێندنه‌وه و گوێگرتن و گفتوگۆکردن و نوسین و بێرکردنه‌وه) به روونی له‌وانه‌ی گوێی بیستی ده‌بیت په‌یوه‌ندییه‌کی نه‌رینی له نیوان قوتابییان دروست ده‌بیت بۆ گوزارشت کردن له بیروای خۆیان به سه‌ربه‌ستی، وه هانده‌ره بۆ ناو گۆرکردنی بیروا و گفتوگۆ . (الکنانی ، ۲۰۱۹ : ۴۹۱). نهم ستراتیژه به‌نده له‌سه‌ر قسه‌کردن و گوێگرتن و سه‌رنجدان و گفتوگۆ وهیزی تیبینیکردن وه ته‌رکیز کردن و فیدباک. هه‌روه‌ها پشت به په‌رنه‌سیی پاداشتکردن (التعزیز) ده‌به‌ستیت تا قوتابی رۆئی چالاک و کاریگه‌ر بیت له‌په‌رۆسه‌ی فێربووندا. (الزهیری و الشجیری، ۲۰۱۹: ۸) له (أسامرائی و البدری ، ۲۰۱۹) وه‌رگیراوه .

2.1.2.3.2 بنه‌ما په‌روه‌رده‌یی و فیکرییه‌کانی ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گوێگرتن

له‌گرتن بنه‌ما په‌روه‌رده‌ییه‌کانی نهم ستراتیژه نهمانه‌ن :

(1) ده‌بیته هۆی زیاد بوونی متمانه به خۆ بوون لای قوتابی. (الزهیری والشجیری ، ۲۰۱۹ : ۱۲)

(2) په‌ره‌پێدانی به‌ها کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و ریزگرتنی بیروا و ناوگۆرکردنی .

(3) په‌خساندنی بوار له‌به‌ر دهم قوتابییان بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی بیروکه‌کانیان و به‌راورد کردن به‌وانیتر. (عطیه ،

له گرنگترین بنه‌ما فکریه‌کانی ستراتیزی سیکوچکه‌ی گونگرتن نه‌مانه‌ن :

1) فیربوونی کارا (التعلم أنشط) یه‌کیکه له بنه‌ما فکریه‌کانی نه‌م ستراتیزه که نه‌ویش جه‌خت له وه ده‌کاته‌وه قوتابییان یه‌کتری فیربکه‌ن وه به‌شداریی کاربگه‌رییان هه‌بیت له پرۆسه‌ی فیرکاریییدا، قوتابی له رپی (بیرکردنه‌وه، شیکردنه‌وه، راویژکردن، قسه‌کردن، نو سین، نه‌نجامدانی چالاکیی پراکتیکی) که ده‌بنه هوی نه‌وه‌ی فیربوون زیاتر کاربگه‌ر بیت بو ماوه‌یه‌کی دوور و دریژ به‌مینیتته‌وه .

2) تیوری فیگوتسکی (النظرية فيجوتسكي): نه‌م تیوره یه‌کیکه له بنه‌ماکانی ستراتیزی سیکوچکه‌ی گونگرتن ، جه‌خت له وه ده‌کات که بزونه‌ری یه‌که‌م بو گه‌شه‌ی ژیری (عه‌قلی) رۆشنییرییه، پینیوایه فاکته‌ری زمانه‌وانی و کۆمه‌لایه‌تی گرنگترین فاکته‌ره بو گه‌شه‌ی مه‌عریفی و بونیادنانی هه‌ره‌وه‌زی که گونجاو بیت بو هه‌موو تاکه‌کان. (الزهيري والشجيري، ۲۰۱۹: ۱۵۱۴) له (النجدي ونه‌وانیتر ، ۲۰۰۵) وه‌رگیراوه.

2.1.2.3.3 نامانجه‌کانی به‌کاره‌ینانی ستراتیزی سیکوچکه‌ی گونگرتن نه‌مانه‌ن :

- 1) گه‌شه‌کردنی بیرکردنه‌وه‌ی خیرا ، وه خیرا بریاردان له کاتی گونجاو هاوکات ووردی له وه‌رگرتن .
- 2) گه‌شه‌کردنی کارامه‌یی درکردن له مه‌به‌ستی قسه‌که‌ر و نامانج و مه‌به‌ستی ته‌واو له ده‌ربرینی نه‌و. قسه‌یه. (محسن ، ۲۰۱۳ : ۷۸)
- 3) گه‌شه‌کردنی توانای پیشبینی‌کردن بو ووته‌کانی قسه‌که‌ر ته‌واوکردنی قسه‌که‌ نه‌گه‌ر هاتوو بی‌ده‌نگ بوو.
- 4) هه‌ستکردن به‌گرنگی ووشه و رۆئی له بونیاتنانی واتاکه‌ی و به‌کاره‌ینانه جیاوازه‌کانی .
- 5) گه‌شه‌کردنی توانای جیاکردنه‌وه له نیوان بیرۆکه‌ی سه‌ره‌کی و لاوه‌کیه‌کان .
- 6) گه‌شه‌کردنی توانا ده‌ربرین و گونگرتنی نه‌رینی له‌به‌رامبه‌ر. (جمعه، ۲۰۱۷ : ۲۷ و ۲۸)

2.1.2.3.4 هه‌نگاوه‌کانی ستراتیزی سیکوچکه‌ی گونگرتن

- وه‌ک توئزینه‌وه‌کانی (الطلافيح، ۲۰۲۰) و (ألمصلي، ۲۰۱۹) و (الزهيري، ۲۰۱۹) و (الکناني، ۲۰۱۹) و (جمعة، ۲۰۱۷) و (الشمری، ۲۰۱۱) ناماژه‌یان پیکردوووه نه‌م ستراتیزه پیکهاتوووه له چه‌ند هه‌نگاویک نه‌وانیش نه‌مانه‌ن
- 1) مامۆستا قوتابییان دابه‌ش ده‌کات بو گرووی سییانی .

- (2) رۆلی ههر قوتابییهک له گروویه کهدا دیاریدهکات .
- (3) ئالوگۆرکردنی رۆلی قوتابییان. (الشمری، ۲۰۱۱، ۵۰ : ۵۰)
- (4) دواى نهجامدانى گفتوگۆ له نیوان مامۆستا و قوتابی ، مامۆستا بابه ته که به پوختی باس دهکات. (الکنانی، ۲۰۱۹، ۴۹۱ : ۴۹۱)

2.1.2.3.5 سود و گرنگی به کارهینانی ستراتژی سیکوچکهی گویگرتن

- (1) دهسته بهر کردنی کهشیکى پر چالاکى و بهشاریى کارای قوتابى نه وهش دهبیته هوی نه وهی فیروون چیژ بهخش بیته.
- (2) په ره پیدانی توانای تیگه یشتن و هه زمکردنی (الاستیعباب) زانیارییهکان وه چۆنیته پوخته کردنی نه وهی گویبیستی ده بیته و باس ده کریت له ماوهی وانه کهدا .
- (3) بونیادنانی بوچوونی (الاتجاه) نه رینی لای قوتابی به ره و بابه ته که. (الکنانی، ۲۰۱۹، ۴۹۲ : ۴۹۲)
- (4) یارمه تیده ره بو به ره هم هینانی هه ندیک خوی ژیری (عادات العقل) وهک (گویگرتن به تیگه یشتن ، بیرکردنه وهی هه ره وهزی)، نه مهش یارمه تی قوتابی ده دات بو بونیادنانی مه عریفه به هوی گفتوگۆی به کۆمه ل .
- (5) به هوی کارکردن به گرووپ و به هه ره وهزی له کهش و هه وایه کی پر ریز و قبو لکردنی رای جیاواز و ریزگرتن له به رامبه ر و ئالوگۆرکردنی زانیارییهکان له نیوان قوتابییان ده بیته هوی که شه کردنی گیانی هاوکاری لای قوتابییان. (الطافیح ، ۲۰۲۰ ، ۱۶ : ۱۶)
- (6) که شه کردنی توانای ره خنه گرتن به هوی پیشکه شکردنی فیدباک له نیوان قوتابی (الزهیری والشجیری، ۲۰۱۹، ۱۵ : ۱۵)

2.1.2.3.6 ئاستەنگەكانى جىبەجىكردى ستراتىژى سىكوچكەى گويگرتن .

- جىبەجىكردى قورسە بۇ ئەو قوتابىيانەى لاوازن ئە كارامەى قسەكردى و نوسىن و تواناى پوختەكردى بابەتەكەيان نىە. ئەم كاتەدا ئەركى مامۆستايە يارمەتى و ھاندان و ئاراستەكردى پىنوئست بۇ پەرەپىندان و بەرە و پىشبردنى ئەم كارامەىيە لاي قوتابىيان .
- بەكارھىنانى گونجاو نىە ئەگەل پۆلىكدا كە ژمارەى قوتابىيانى زۆر يىت .
- پىنوئستى بە مامۆستاي بەتوانا و شارەزا ھەيە بۇ پلاندانان و جىبەجىكردى (الزھىرى والشجىرى، ۲۰۱۹ :

(۱۶)

2.1.2.3.7 پۆلى مامۆستا و قوتابى ئە ستراتىژى سىكوچكەى گويگرتن

پۆلى مامۆستا ئەم ستراتىژەدا بەم شىۋەيەى خوارەويە :

- پلاندان و نەخشە كىشان و دىزايىن كرى و انەكە و چالاكىيەكانى .
- ھانى قوتابىيان دەدات بۇ ھاوكارى و ھەرەووزى و بونىادنانى پەيوەندى ئەرىنى ئە ئىوانىاندا .
- پىدانى ھاندان و پاداشت بە قوتابىيان . (الكنانى، ۲۰۱۹ : ۴۹۲)
- رەچاوكردنى جىاوازى تاكەكەسى كاتى دابەشكردى قوتابىيان بە سەر گرووپەكاندا .
- بەرپوەبردنو كۆنترۆلكردى پۆل و ئاراستەكردى قوتابىى بۇ جىبەجىكردى ئامانچە دىارىكراوۋكە . (الطلافىح، ۲۰۲۰ : ۱۹) ئە (عطية، ۲۰۱۶) وەرگىراوۋ .

پۆلى قوتابى ئە ھەر گرووپىكى (۳)كەسىدا ئە ستراتىژى سىكوچكەى گويگرتن بەم شىۋەيەى خوارەويە

- 1) قوتابى يەكەم: قسەكار واتە قوتابى يەكەم ھەئدەسىت بە باسكردن و خستنەرووى بىرۆكەيەك يا چەمكىك يا بابەتەكە بۇ ئەندامانى گرووپەكەى يا بابەتەكە دەخوئىتتەوۋ .
- 2) قوتابى دووھم: گوى ئە قوتابى يەكەم دەگرىت بە باشى و پرسىارى ئاراستە دەكات بۇ زىاتر پونكردەوۋ .
- 3) قوتابى سىيەم: چاودىرى پرۆسەكە و بەرپوەچونى گىفتوگۆكە دەكات وە فىدباك دەدات بە قوتابى (۱،۲) وە زانىارىيەكان تۆمار دەكات كە گويىستى بووۋ، ئە كۆتايدا تىبىنىيەكان دەخوئىتتەوۋ و باسى دەكات بۇ ئەندامانى گرووپەكەى واتا قوتابى (۱،۲). (الشمرى، ۲۰۱۱ : ۵۱)

2.1.3 ئاويتە کردنى نيوان تيئورەکان و ستراتيجەکان :

ووشەى ئاويتە (اندمج) وەرگىراوه ئە چاوغى سيانى (دمج) بە واتاى زيادکردن بەلام پيناسەى (الاندماج) واتا يەكخستن. (السليتي ، ٢٠١٥ : ٧٦)

بينگومان قوتابى تەنها بە يەك ريگا و شيواز فير نايييت بەهوى جياوازىي تاکە كەسى ئە نيوانياندا ، بەئكو پيويستى بەريگا و شيوازي جوراوهيه ، چەند ريگا و شيوازي وانهوتنەوهى جوراوهيه جوراوهيه بهكاربهيئيريت هينده هەلى فيربوون زورتر دەييت. (نعمەت ، ٢٠١٢ : ١٢)

واتا باشتري ريگاى وانهوتنەوه ئەوهيه ماموستا پابهندى تەنها يەك ريگاى وانهوتنەوه نەييت و ريگاكانى تر پشتگوى بخات، باشتروايە چەند ريگايەك ئەماوهى وانهكەدا پەيرەو بکات. بە هوى جياوازىي تاکايەتى نيوان قوتابيان كە هەر يەكە بە جورىك چيژ ئە فيربوون وەردهگرن و بەهوى بوونى چەند جورىك ئە زيرەكى لای هەر تاکيک بو پەرەپيدانى ئەو زيرەكياىنه ماموستا پيويستى بە بەكارهينانى چەند ريگايەيك وانهوتنەوه هەيه ئە يەك كاتدا. (رەؤف ، ٢٠١٤ : ١١٢)

2.1.4 بنەما تيئوريبهكانى پشتبەست بە هەرسى ستراتيجى (فيربوونى هاوتەمهەنان و سيكوچكەى گويگرتن و نەخشەكانى ژيرى):

تيئورەكانى فيربوون و فيرکردن بايەخى زورىان داوه بەو جموجول و ئەو چالاكياىنهى وا ئە قوتابى دەكات تەوهرهى سەرەكى بيت ئە پرۆسەى فيربوون و فيرکردندا. (السليتي ، ٢٠١٥ : ٣٥٩) ئە ديارترين ئەو تيئورانەش كە ستراتيجەكانى (فيربوونى هاوتەمهەنان و سيكوچكەى گويگرتن و نەخشەكانى ژيرى) ئەسەر بونيادنراوه بريتييه ئەم تيئورانەى خوارهوه

2.1.4.1 تيئورى فيربوونى واتادار - ئوزيل) (Meaningfull Learning theory -Ozbel)

(نظريّة التعلم ذو المعنى-أوزيل)

تيئورەكەى ئوزيل ئە پرسى فيربووندا پشت بەوه دەبەستيت مروّف پيگهاتەى عەقلى بە جورىكە تايبەتە بە فيربوونى كارامەيبهەکان، كاتىك مروّف بە كارامەيبهەكى نوى تيدەپەريت پيگهاتەى كارامەيبهەكانى فيريان بووه يارمەتى هاتە

ناوه‌وی زانیاری نوئ دده‌ن بو ناو پیکهاته‌ی پیشوو له‌ئه‌نجامدا پیکهاته‌ی ئەقلى دووباره و سەر له‌نوئ ریک ده‌خریته‌وه به‌مه‌به‌ستی خستنه پائیه‌کی زانیارییه‌کان. (قطامی، ۲۰۱۲: ۳۳۳)

تیوری ئۆزبیل جه‌خت ده‌کاته‌وه له‌سەر فیروونی واتادار، مه‌به‌ست له‌و فیروونه‌یه له‌ئه‌نجامی هاتنی زانیارییه نوئیه‌کان بو میشک که په‌یوه‌ندی به‌ زانیارییه هه‌نگیراوه‌کانی پیشوو بونیادی مه‌عریفی که‌سه‌که‌وه هه‌یه. (الشریف، ۲۰۰۹: ۲۱۶). ئۆزبیل پیی وایه هه‌موو بابه‌ته‌ فیروکارییه‌کان بونیادیکی ریکخراوی هه‌یه جیای ده‌کاته‌وه له‌ بابه‌ته‌کانی تر. (عماری و بوراس، ۲۰۲۰: ۳۰). ئەم تیوره له‌سەر چه‌ند گریمانیه‌ک بونیادناوه که ئەوانیش بریتین له‌ فیروونی هه‌ر بابه‌تیکی نوئ که تاک فیرو ده‌بیت جیاوازه له‌ پله‌ی په‌یوه‌ندی به‌ ناوه‌روکی بونیادی مه‌عریفی که‌سه‌که‌ه. هه‌رچه‌نده ئەو په‌یوه‌ندییه پته‌وتر بیت ئەوا فیروون لای که‌سه‌که‌ه ئاساتر ده‌بیت و فیروون واتادار ده‌بیت، بو هه‌ر فیروخواریکی شیوازی تایبه‌ت به‌خوی هه‌یه له‌ پیشوازی و چاره‌سه‌رکردنی زانیارییه‌کان و هه‌نگرتیان له‌ بونیادی مه‌عریفیدا. (الدیمی، ۲۰۱۳: ۵۴)

له‌ سووه په‌روه‌ده‌یه‌کانی تیوری (ئۆزبیل) جه‌خت ده‌کاته‌وه له‌ سەر گرنگی به‌ ناگابوون له‌ جیاوازی تاکه‌که‌سی له‌ نیوان قوتابییه‌کان له‌یه‌ک پۆلدا. وه‌ گرنگی دان به‌ په‌ره‌پیدانی تواناکی قوتابی بو‌بیرکردنه‌وه به‌هوی ریکخستنی و فیروکردنی راستیه‌کان و چه‌مه‌که‌کان و یاسا و ریساکان وه‌ زالبوون به‌سەر ئەزبه‌رکردنی بو‌تیکه‌یشتن. هه‌روه‌ها جه‌خت ده‌کاته‌وه له‌سەر گرنگیدانی مامۆستا به‌و زانیارییه‌کانی لای قوتابی هه‌یه، دواتر مامۆستا کاربکات بو‌به‌ستنه‌وه‌ی زانیارییه نوئیه‌کان به‌ زانیارییه‌کانی پیشوو قوتابی. ئەمه‌ش رۆئی هه‌بوو له‌ ده‌رکه‌وتنی ستراتیژه نوئیه‌کانی وانه‌وتنه‌وه. (العسکری و آخرون، ۲۰۱۲: ۱۷۸، ۱۳۹)

2.1.4.2 تیوری بونیادنان (نظریة البنائية Straction theory)

بیرۆکه‌ی ئەم تیوره نوئ نییه به‌ئکو ده‌که‌ریته‌وه بو (سوقرات و ئەفلاتون و ئەرستۆ) که، هه‌موویان باس له‌ دروست بوونی مه‌عریفه ده‌که‌ن. ئەم تیوره بایه‌خ به‌ پرۆسه مه‌عریفیه ناوه‌کییه‌کانی قوتابی ده‌دات وه‌ پییوايه هه‌موو قوتابییه‌ک رینگاو تایبه‌ته‌ندی خوی هه‌یه بو‌تیکه‌یشتن. (الدیمی، ۲۰۱۴: ۲۲)

هه‌له‌سه‌فه‌ی سه‌ره‌کی ئەم تیوره ده‌که‌ریته‌وه بو جان بیاجیه وه‌ بستالوزی، جان بیاجیه که بونیادنهری یه‌که‌می ئەم تیوره‌یه پییوايه تاکه‌کان فیرو ده‌بن و مه‌عریفه بونیاد ده‌نن به‌هوی کارلیکی نیوان مه‌عریفه نوئیه‌کان و مه‌عریفه و بیرۆکه‌کانی پیشوو. (وه‌ئیرشن و ووش، Airasian and Walsh, 1997) پیناسه‌ی تیوری بونیادنانیان کردوو به‌

: ئەو ريگاىهيه كه قوتابى به هۆيهوه هه ئدهسيت به دستكهوتى پرۆسه مهعريفهكان و چارهسهرکردنيان و پهرهپيدانيان و بهكارهينانى له هه ئويستهكانى ژيانى رۆژانهدا. ئامانجى بهكارهينانى ئەم تيئوره چالاك كردنى ههردوو لاي ميشك(دهماغ) له ماوهى پيهوهنديه ئۆزىكييهكان بۆ بونيادنانى مهعريفه له پيگهاتهى ميشك لهسهر بنه ماى راستى ئەمهش تواناى قوتابى زياد دهكات بۆ تيگه يشتن و وهگرتن له هه ئويسته فيركارپهكان و دروستبوونى بيوۆكهى نوى. (العدوان وداود، ۲۰۱۶: ۳۵ و ۱۱۶)

گهشەى مهعريفى و فيربوونى مهعريفى به بناغهى ئەم تيئوره دادهنريت كه بونيادنراوه لهسهر (۲) گريمانه ئەويش بریتين له :

- فيربوون پرۆسهيهكى بونيادنره و چالاك و بهردهوامه .
- هه موو قوتابيهك به قوناعى جياجياى گهشەدا تيده پهريت ، ههر قوناعيك تواناى ههيه بۆ راپه راندنى ئەركه ئەقتيبه هه مه جوړهكان. (الدليمي ، ۲۰۱۳ : ۵۱)

بۆيه تويزهر سى له ستراتيزهكانى فيربوونى كارا كه به شيوهى ناويتته به كارى هيناهه وهك نوپگه ريبهك له وانە وتنهوه، ئەويش يه كيك له وانە ستراتيزى نه خشهكانى ژيريبه كه گونجاوه له گه ل تيئورى بونيادنان . له بهر نه وهى نه خشهكانى ژيريبى ته كنيكيكه بۆ دووباره نواندى مهعريفه به ريگاى ريكخستنيان به شيوهى هيلكارى و به بهكارهينانى رهنگهكان، بۆيه تويزهران پييان وايه ئەم ته كنيكه گونجاوه له گه ل تيئورى بونيادنان له بهر نه وهى قوتابى هه ئدهسيت به ديزاين كردنى نه خشهكان پشتبهست به مهعريفه و بيوۆكهكانى پيشوو كه گه نجينه كراوه له بونيادى مهعريفى قوتابيهيدا. (عمارى و بوراس، ۲۰۲۰ : ۳۰)

فيربوونى كارا ههنگاو دهنيت له بهر رۆشنايى تيئورى بونيادنان كه جهخت له پيوستى قوتابى دهكات هه وه له بهكارهينانى توانا هزريهكانيان بۆ گه يشتن به دۆزينه وهى مهعريفهى نوى خودى خويان هه ئدهسن به ريكخستنى هه موو ئەو شاره زايانهى پييدا تيده په رن. (خيري، ۲۰۱۸ : ۲۰)

چهندين تويزينه وه جهخت له گرنگى تيئورى بونيادنان دهكهنه وه له پرۆسهى فيربووندا له وانە تويزينه وهكانى : (اسماعيل، ۲۰۱۶) و (محمد، ۲۰۱۸) و (الركابي، ۲۰۱۹) كه كاريگه ريبى هه بوو له سهر پرۆسهى پهروه رده كه رۆلى هه بووه له نوپكردنه وهى رۆلى مامۆستاين و قوتابيين به جوړيك رۆلى قوتابى له نه رينيبه وه گوڤى بۆرۆلى نه رينى و

بەشدارىي چالاك ئە پروسەي فيربوون، ھەروھە تىۋرى بونىادنان جەخت ئەسەر گىرنگى بەستىنەھەي فيربوونى داھاتوو بە مەعريفەي پېشوو دەكات .

سودە پەرەردەيىبەكانى تىۋرى بونىادنان برىتپىن ئە :

- بوار دەدات بە قوتابى تا تەھەرى سەرەكى پروسەي فيربوون يىت .
- بەھۆي بەشدارىيىكردنى چالاكانەي قوتابى ئە پروسەي گەران و ئەزموونكردن و ئاشكراكردن و چارەسەرکردنى كىشەكان ئەمەش دەبىتتە ھۆي باشتر تىگەيشتن و مانەھەي زانبارىبەكان بۆ ماوئەيەكى دوور و درىژ ئە يادەھەرى قوتابىيدا .
- بوار دەدات بە قوتابى بۆ گەرانەھەي شارەزايىبەكانى پېشوو و بەستىنەھەي بە مەعريفە نوئىبەكان و بەھە مەعريفانەي گەنجىنەكراوھ لاي قوتابى .
- دەستەبەرکردنى ژىنگەيەكى ئەرىنىي و لەبار كە رەچاوى پىداويستىيە جۆر بە جۆرەكانى قوتابى دەكات.

(ابراھىم ، ۲۰۱۹ : ۹۷-۹۸)

2.1.4.3 تىۋرى فرە زىرەكى (نظريۋۋۋ الئكۋۋۋ الئمتعددۋۋ Multipl Intelligence theory)

ئەم تىۋرە دەگەرپتەھە بۆ (ھوارد گاردنر Gardener) كە دەئىت ھەموو تاكىك چەند جۆر زىرەكى تىايە ئەك تەئھا يەك جۆر . ئەم تىۋرە ئامازى بە چەندجۆرىك زىرەكى كىرەھە، ھەر جۆرىكىيان رىگاي وانەوتنەھەي تايبەت و ئامراز و بايەخدانى تايبەت بە خۆي ھەيە تا گەشە بكات.

زىرەكى (زمانەوانى، لۇژىكى (الھسابى)، شوئىن (الكانى) و بىنن (البصرى)، جەستەيى و (الھركى)، مۇسىقى، كەسى (الذاتى) ، كۆمەلەيەتى، سىروشتى (البيئى). ھەر قوتابىبەك بە پىي ئەو زىرەكىيەي ھەيەتى پىيويستە فيربىكرىت. (عبىدات و ابوسمىد، ۲۰۱۳ : ۲۵۴، ۲۵۵)

يەكىك ئەو تايبەتەندىانەي كە تىۋرى فرە زىرەكى ئە تىۋرەكانى تر جىادەكاتەھە ئەھەيە كە دەرگاي كىرەھە بۆ بەكارھىنانى ستراتىژى وانەوتنەھەي ھەمەجۆر و بە ئاسانى بەكارھىنانى ئەناو پۇلدا ، ئەم تىۋرە پىيوايە يەك كۆمەل ستراتىژى وانەوتنەھەي نىيە كە كارىگەرىي باش بكاتە سەر ھەموو قوتابىبەك ئە ھەموو كاتىكدا ئەبەرئەھەي ھەموو قوتابىبەك جىاوازىي ھەيە ئە (۹) جۆرە زىرەكىيەكەدا . ئەبەر ئەھە ئەوانەيە ھەر ستراتىژىك سەرکەوتوو يىت بۆ گروپىك قوتابىيەك ھەمەتر سەرکەوتوو يىت بۆ گروپىكىتر چۈنكە جىاوازىي ھەيە ئەنىوان قوتابىبىان ئە شىۋازى فيربوون ئەمەش

ده‌بیته پائنه‌ر بۆ مامۆستا ژماره‌یه‌یکی زۆر ستراتییژی وانه‌وتنه‌وه به‌کاربه‌ینیت تا بگونجیت له‌گه‌ڵ جوهره جیاوازه‌کانی زیره‌کی قوتابییان و به‌و شیوه‌یه‌ی قوتابی چیژ له‌ فیروون وهرگریت و گونجاو بیت له‌گه‌ڵ کات و پێوستی بۆ فیروون چونکه فاکته‌ری کات بوار ده‌دات به‌ قوتابی زیره‌کیه‌ لاوازه‌کان گه‌شه پێده‌ن. (علي، ۲۰۱۱ : ۳۰۱)

(گاردنر Gardener) پێنوايه خسته‌ه‌رووی زانیاری گرنگ نییه به‌ئکو له‌وه گرنگتر نه‌و ریگایه‌ی به‌کارده‌هینریت بۆ پیشکه‌شکردنی زانیاریه‌که. په‌روه‌رده‌کاران له‌رێی به‌کارهینانی تیۆری فره زیره‌کی ده‌توانن یارمه‌تی هه‌موو فیروونیک بدن بۆ فیروون له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌م تیۆریه‌ ریگایه‌کی پراکتیکی پیشکه‌ش ده‌کات بۆ په‌ی پێبردن به‌ توانا‌کانی تاراده‌یه‌ک بۆ هه‌ر قوتابیه‌ک له‌ناو پۆلدا. وه‌کو له‌ نه‌جمی توێژینه‌وه‌ی (White 1998) له‌ (ابراهیم، ۲۰۱۱) ئاماژه‌ی پیکردوووه ده‌رکه‌وتوووه به‌کارهینانی نه‌م تیۆره‌ ده‌بیته‌ هۆی ره‌چاوکردنی جیاوازی تاکه‌ که‌سی له‌ نیوان قوتابییان، وه‌ گه‌شه‌ی هه‌ندیک سیفاتی نه‌رینی وه‌ک به‌رپرسیاریتی و بۆچونی ره‌فتاری نه‌رینی. (ابراهیم، ۲۰۱۱ : ۵۶، ۵۹)

به‌هۆی بوونی جیاوازی نیوان قوتابییان له‌ شیوازی فیروون نه‌مه پائنه‌ره‌ بۆ مامۆستا که‌ ژماره‌یه‌کی زۆر ستراتییژی وانه‌وتنه‌وه به‌کار به‌ینیت تا بگونجیت له‌ گه‌ڵ زیره‌کیه‌ جیاوازه‌کانی قوتابییان. (ابراهیم، ۲۰۱۰ : ۳۰۱)

2.1.4.4 تیۆری فیگوتسکی (نظریه‌ فیجوتسکی)

نه‌م تیۆره‌ رۆلی کۆمه‌لایه‌تی قوتابی روون ده‌کاته‌وه، که‌ قوتابی کاریگه‌ره‌ به‌ مامۆستا و هاو‌پۆله‌کانی و هاوته‌مه‌نه‌کانی وه‌ هه‌موو نه‌وانه‌ی به‌شدارن له‌ چالاکی و مامه‌له‌کردن له‌گه‌ڵ قوتابی له‌ چالاکیه‌ جیاوازه‌کاندا، نه‌مه‌ش یارمه‌تیده‌ره‌ بۆ به‌دییه‌نانی ئامانه‌کانی فیروون به‌ شیوه‌یه‌کی باش. (خیری، ۲۰۱۸ : ۲۲)

نه‌م تیۆره‌ بایه‌خ ده‌دات به‌ رۆلی رۆشنییری و کۆمه‌لگه‌ بۆ گه‌شه‌کردنی مه‌عریفه‌ی قوتابی وه‌ جه‌خت له‌وه‌ ده‌کاته‌وه بزوینه‌ری یه‌که‌م بۆ گه‌شه‌ی ژیری قوتابی رۆشنییری. (الزهیری والشجیری، ۲۰۱۹ : ۱۵)

شهر، ۲۰۰۹) ل(فیگوتسکی) له‌سالانی (۱۸۹۶-۱۹۳۴) ئاماژه‌ی پیکردوووه ده‌لیت: به‌ستنه‌وه‌ی پۆلی خویندن به‌ جیهانی ده‌ره‌وه‌ وه‌ ئاگادار بوونی قوتابی له‌ ژینگه‌ی ده‌روبه‌ره‌ وه‌ چونه‌ ده‌ره‌وه‌ له‌ چوارچێوه‌ی پۆل له‌رێی چیرۆک و راستیه‌ زانستییه‌کان و بواردان به‌ قوتابی بۆ کارلیک کردن له‌ نیوان خویان وه‌ ره‌خساندنی بوار تا بۆ وانه‌وتنه‌وه‌ به‌ یه‌کتی، ده‌بیته‌ هۆی باشتەر فیروون و به‌هیزکردنی یاده‌وه‌ری قوتابی(شهر، ۲۰۰۹ : ۲۰)

ئهم تیۆره ناماژهی به‌وه کردوووه که قوتابی له ژێر کاریگه‌ری مامۆستا و هاوته‌مه‌ن و هاو‌پۆله‌کانییدا به‌وه ئه‌مه‌ش کار ده‌کاته سه‌ر فێربوونی قوتابی، توێژه‌ر به‌هۆی ناویته‌کردنی هه‌ندیگ له ستراتیژه‌کانی فێربوونی کارا وه‌ک ستراتیژی (فێربوونی هاوته‌مه‌نان و سیکۆچکه‌ی گۆنگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری) له‌یه‌ک وانده‌دا به‌کارهێناوه که له‌م توێژینه‌وه‌یه‌دا، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی جێبه‌جێکردنی هه‌ر ستراتیژیک له‌رێی گروپی (دوانی و سیانی و شه‌ش) که‌سی به‌کاهینراوه وایکردوووه قوتابییان زیاتر کارلیک و تیکه‌ڵ بوون هه‌بیت و زانیاری نا‌وگۆر بکه‌ن له‌ گه‌ڵ یه‌کتی، له‌ رێی گه‌توگۆ و نه‌جامدانی چالاکی و پێدانی فیدباک به‌ یه‌کتر یارمه‌تی قوتابی ده‌دات بۆ ئه‌وه‌ی پرۆسه‌ی فێربوون به‌شێوه‌یه‌کی باشتر و چێژ به‌خشته‌ر بێت.

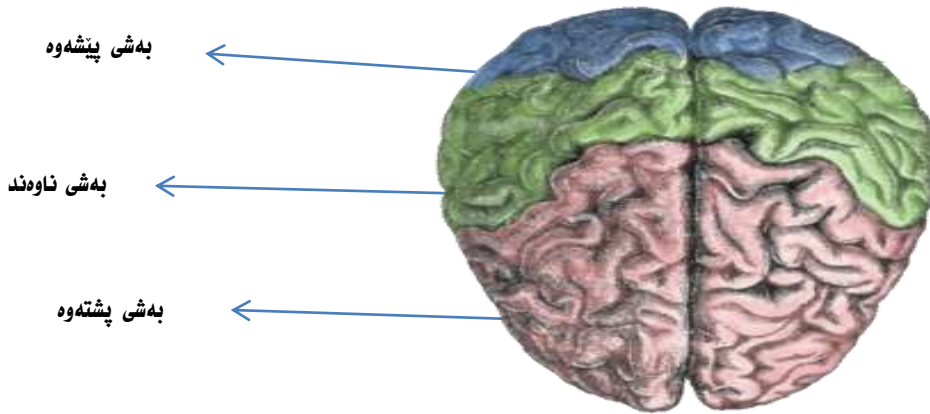
هه‌روه‌ها ناماژهی به‌ رۆتی رۆشنییری کۆمه‌نگه‌ کردوووه له‌سه‌ر گه‌شه‌کردنی مه‌عریفه‌ی قوتابی ده‌توانین بلین هه‌لبژاردنی سامپلی توێژینه‌وه‌که له‌ هه‌موو چین و توێژه‌کانی کۆمه‌نگه‌ی تیا‌دا بوو وه‌ک چینی خۆینده‌وار و ناستی ئه‌کادیمی به‌رز و چینی ناوه‌ند و چینی خۆیندنی بنه‌رته‌ی و نه‌خۆینده‌وار ئه‌م هه‌مه‌ جو‌رییه‌ وایکرد بوو ناستی رۆشنییری جیاواز تیکه‌ڵ بوون و له‌رێی تیکه‌ڵ کردنی قوتابییان له‌ گروپه‌کاندا کارلیکی رۆشنییری و جیاوازی نیوانیان بیه‌ت به‌هۆی گه‌شه‌کردنی مه‌عریفه‌ی و فێربوون له‌ یه‌کتییه‌وه‌ و پته‌و بوونی په‌یوه‌ندییه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی نیوان قوتابییان و فێربوون و هاوکاری و هه‌ماهه‌نگی زیاتر له‌ نیوانیان .

2.1.5. می‌شک (المخ)

می‌شک به‌ یه‌کیک له‌ گه‌وره‌ترین نه‌ندامه‌کانی مروّقی پێگه‌یشتوو داده‌نریت، می‌شک به‌ ناوه‌ندی کۆنه‌ندامی ده‌مار (الجهاز العصبي) له‌ مروّقا که‌ حوکم به‌سه‌ر یاده‌وه‌ری وروانین (رؤیا) و فێربوون و بیرکردنه‌وه‌ و به‌ ناگابوون ده‌کات وه‌ به‌رپرسه‌ له‌سه‌رجه‌م چالاکییه‌ خۆیسته‌کان له‌ جه‌سته‌دا، ئه‌و ره‌فتاران‌ه‌ی په‌یوه‌ندیداره‌ به‌ زیره‌کی. حوکم ده‌کات به‌ سه‌ر سه‌رجه‌م ئه‌رکه‌ بنه‌رته‌یه‌کان له‌ جه‌سته‌دا. می‌شکی مروّقا دابه‌ش ده‌بیت بۆ (٣) به‌ش به‌شی (پێشه‌وه، ناوه‌ند، دواوه) وه‌ک له‌ شێوه‌ی (٢-٧) خراوته‌ روو. می‌شکی مروّقا هه‌لده‌سیته‌ به‌ ریکه‌ستنی ئه‌و زانیاریانه‌ی پێده‌کات به‌ هۆی هه‌سته‌وه‌ره‌کانه‌وه‌ به‌ رێگای ریکه‌ستنی خودی (ذاتیة التنظيم) و زانیارییه‌کان ریکه‌دخات و چاره‌سه‌ری زانیارییه‌کان ده‌کات. (ابراهیم، ٢٠١٣: ٣٠).

بهشیکی گهورهتر و زیاتر پیشکەوتوو له میشکدا پیکهاتوه له دوو بهشی لهیهکچوو له شیوهو قهبارهدا زاناکان به

بهشی (راست و چهپ) ناوی دهبن فهرمانی ههربهشیک جیایه و تهواوکهری یهکترن. (الرابغی، ۲۰۱۵ : ۲۹)

شیوهی (۲-۶)

میشکی مروّف ههردوو لای (راست و چهپ)

(الرابغی، ۲۰۱۵ : ۳۱)

میشکی مروّف له ژمارهیهکی زۆر خانەیی تێدایه به کارهینانی میشک دهیته هۆی باشتەر بوونی و زیادبوونی ژمارهیی خانهکانی وه بههیز بوونی به ستهرهکانی ئیوان خانهکان وه زیادکردنی توّرهکانی دهماری، ههموو نهمانه یارمهتی فیبروون و یادکرنهوه ددهن، به هۆی به کارهینانی ههستهوه رهکانی بیستن و بینین ، دهست لێدان. وهک له تیۆری فرزه زێهکیی دا ئاماژهی پیکراوه مروّف (۸) جوور له ههندیکی سهراچاوه (۹) جوور زێهکی ههیه که به هۆی (بینین و بیستن و دهست لێدان) گهشه دهکهن. (دهیقید سوسا) له ههروهی فیبروون سهبارت به یادکردنهوهی زانیارییهکان خستۆته روو بهم شیوهیه: به کارهینانی وانه بیژی رێژهی یادکرنهوهی زانیاریهکان بریتیه له (۵%) گفتوگۆی گرووپ و (۵۰%) بو پراکتیزه کردن (۷۵%) بو به کارهینانی راستهوخۆ فیبروون (وانه وتنهوه به وانیترا) رێژهکهی (۹۰%) ۵. وانه وتنهوهی راستهقینه نهوهیه که له ریی ئهم هاوکیشهیهوه خراوته روو :

تواناکی قوتابی (مجهود التلمیذ) + ستراتیژه کاریگه رهکان (استراتیجیات فعالة) = سه رکه وتن

(شنر ، ۲۰۰۹ : ۱۵، ۱۴، ۱۹)

نه‌گهر ستراتیژ و ڕینگای فیڕکردنی کاریگهر به‌کار بهینریت بۆ فیڕبوون له‌لایهن مامۆستایانه‌وه نه‌وا پرۆسه‌ی فیڕبوون سه‌رکه‌وتوو ده‌بیت. ژینگه‌ی فیڕبوون و پێدانی کاتی ته‌واو بۆ بیڕکردنه‌وه و ڕاهینان و هاوکاری و هه‌روه‌زی و فیدبای خیرا هه‌موو نه‌مانه یارمه‌تیده‌ره بۆ گه‌شه‌کردنی مێشک. ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری یه‌کیکه له‌و ستراتیژه‌کانی به ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه‌ی بینراو ناسراوه (الاستراتیجیات التدریس البصری)، که نه‌مه‌ش هاوشانی زیڕه‌کی بینین کارده‌کاته سه‌ر فیڕبوون. (عییادات وأبوسمید، ۲۰۱۳ : ۸۷ و ۱۹۱)

زانایان له‌نه‌نجامی توژیینه‌وه‌کانیان بۆیان ده‌رکه‌وتوو هه‌ربه‌شیک مێشک کۆمه‌ڵیک فه‌رمانی جیاواز له‌خۆ ده‌گریت، لای راستی مێشک به‌رپرسه له لیهاتویی بینین و هه‌ست و سۆز که نه‌مانه کار ده‌کهنه پیکهینانی ره‌گه‌زه‌کانی هه‌لۆسته فیڕکاریه‌کان، به‌لام نیوه‌ی لای چه‌پی مێشک به‌رپرسه له کارامه‌یی زاره‌کی و لۆژیک و نه‌قلانی که پشت ده‌به‌ستیت به شیکردنه‌وه‌ی ره‌گه‌زه‌کانی هه‌لۆسته فیڕکاریه‌کان له جیات پیکهینان. وه (کلارک و ستار Star) (Clarck & Clarc) چه‌خت له‌وه ده‌کهنه‌وه که پێویسته کار بکرن بۆ به‌کارهینانی مێشک به گشتی نه‌مه‌ش به به‌شداری پیکردنی هه‌ردوو نیوه‌ی (راست و چه‌پ) ی مێشک له پرۆسه‌ی فیڕبووندا. (ابراهیم، ۲۰۱۳ : ۲۹-۳۰)

له‌و ستراتیژانه‌ی له توژیینه‌وه‌ی نیستادا به‌کارهاتوون هه‌ربه‌که‌یان به‌جۆریک کاریگه‌ری له‌سه‌ر گه‌شه‌ی مێشک و چالاک کردنی هه‌یه. به‌کارهینانی مێشک بۆ نمونه ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری ده‌بیت هۆی به‌کارهینانی هه‌ردوو لای مێشک به‌هۆی به‌کارهینانی ووشه و هیما و ره‌نگ و شیوه، هه‌روه‌ها ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گۆگرتن ده‌بیت هۆی به‌کارهینانی لای چه‌پی مێشک که یه‌کیکه له فه‌رمانه‌کانی به‌رپرسه له زیڕه‌کی زمانه‌وانی و ده‌برین و گفتوگۆ، وه به‌کارهینانی ستراتیژی فیڕبوونی هاوته‌مه‌نان به هۆی گفتوگۆ و گۆگرتن و تیبینیکردن کاتیگ قوتابی رۆنی مامۆستا و نه‌ویتر گۆگه‌ر نه‌وا ده‌بیت هۆی چالاک بوونی مێشک وه گه‌شه‌کردنی زیڕه‌کی بیستن و کۆمه‌ڵایه‌تی و خودی لای نه‌ندامانی گرووپه‌که، به گشتی ده‌بیت هۆی فیڕبوون به شیوه‌یه‌کی باشتر.

به‌کارهینانی هه‌ریه‌ک له ستراتیژه نوێیه‌کان توژیهر هه‌لیبژاردوو بۆ وانه‌وتنه‌وه له‌م توژیینه‌وه‌یه‌دا چه‌خت ده‌کاته‌وه له‌سه‌ر کۆمه‌ڵیک کارامه‌یی نوی که پێشتر قوتابی پێی ناشنا نه‌بووه بۆ نمونه ناویته کردنی (۳) ستراتیژ له‌یه‌ک کاتدا هه‌ر یه‌که‌یان کۆمه‌ڵیک نامانجی په‌روه‌ده‌یی و فیڕکاری به‌دیده‌هینیت له‌وانه ڕینگای نه‌خشه‌کانی ژیری (نه‌خشه‌ هزریه‌کان) ڕینگایه‌کی یارمه‌تیده‌ره بۆ بیڕکردنه‌وه و پوخته‌ کردنه‌وه و بونیادنانی مه‌عریفه‌ی نوی له‌سه‌ر بنه‌مای به‌ستنه‌وه‌ی زانیاریه‌کانی پیشووی قوتابی به زانیاریه‌ نوێیه‌کان وه فیڕبوون به‌شیوه‌یه‌کی باشتر و له یاده‌وه‌ری مانه‌وه‌ی زانیاری لای قوتابی.

ستراتیژی سیکوچکە‌ی گۆڤگرتن یه‌کینکه له‌و ستراتییژانه‌ی قوتابی فیری کارامه‌یی گۆڤگرتنی نه‌رینی ده‌کات و قسه‌کردن و گفتوگۆ، وه‌ گه‌شه‌ به‌زیره‌کیی قوتابی ده‌دات له‌ رووی زمانه‌وانیی و ده‌پرین و تییینی کردن و بییری په‌خه‌ گرانه.

ستراتیژی فیربوونی هاوته‌مه‌نان قوتابی فیری کارامه‌یی و لیها‌تووی کۆمه‌لایه‌تی و گیانی هاوکاریی و هه‌ره‌وه‌زیی و به‌ ئاسان فیربوون و تیگه‌یشتنی زانیاریی له‌ هاوته‌مه‌نه‌که‌یه‌وه، وه‌ هانی قوتابی ده‌دات بۆ متمانه‌ به‌ خۆ بوون و هه‌ست به‌رپرسیاریتی کردن کاتیگ قوتابی رۆئی مامۆستا ده‌گۆڤرت هه‌ لده‌سیت به‌ خستنه‌رووی بابه‌ته‌که‌ بۆ هاوه‌له‌که‌ی، ده‌بیته‌ هۆی فیربوونی قول و ناویته‌بوونی زیاتر له‌ گه‌ل بابه‌ته‌کانی خویندن، به‌کارهینانی ئهم ستراتییژه‌ هانی قوتابی ده‌دات بگه‌ریت به‌ دوا‌ی زانیاریی له‌ سه‌رچاوه‌یترا تا ته‌نها پشت به‌ بابه‌ته‌کانی ناو په‌رتوکی دیاریکراو نه‌به‌ستیت.

2.2 توژیینه‌وه‌کانی پیشوو(دراسات سابق)

پاش به‌دوادا چوون و گه‌رانی توژیهر به‌ ناو نه‌و توژیینه‌وانه‌ی له‌ پیشوو‌تردا نه‌نجامدراون ده‌رکه‌وت به‌شیک له‌ توژیینه‌وه‌کان ته‌نها(٢) ستراتییژیان به‌ شیوه‌ی جیا‌جیا به‌کارهیناوه‌ وه‌ک توژیینه‌وه‌ی(البحرات، ٢٠١٣) و (الشراي، ٢٠١٧) و (صابر، ٢٠١٩)، هه‌ندیک له‌و توژیینه‌وانه‌ی له‌ (٢) ستراتییژ زیاتریان به‌کار هیناوه‌ به‌ شیوه‌ی ناویته‌ له‌یه‌ک وانه‌یه‌کدا وه‌ک توژیینه‌وه‌ی(ابراهیم، ٢٠١٩) که‌ له‌ زانکۆی(عهین نه‌شه‌مس) له‌ (قاھیره -میسر) به‌ ناویشانی(فاعلیة دمج بین بعض استراتيجيات النظرية البنائية في التدريس الدراسات الاجتماعية في تنمية التفكير الايجابي وتقدير الذات لدى تلاميذ المرحلة الاعدادية) نه‌نجامدراوه‌ خالی هاوه‌شی ئهم توژیینه‌وه‌یه‌ له‌ گه‌ل توژیینه‌وه‌ی ئیستا ناویته‌کردنی هه‌ندیک ستراتییژی وانه‌وتنه‌وه‌ و هه‌مان بابه‌تی خویندن که‌ (بابه‌ته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانه‌) به‌لام جیا‌وازیی نیوان توژیینه‌وه‌ی ئیستا و توژیینه‌کانی که‌ (٢) یا، زیاتریان به‌کارهیناوه‌ له‌ رووی(ئامانج و کۆمه‌نگه‌ی توژیینه‌وه‌، دیزاینی توژیینه‌وه‌ دایه‌ .

هه‌روه‌ها جیا‌وازیی توژیینه‌وه‌کانی پیشوو که‌ له‌ یه‌ک ستراتییژ و ریگای وانه‌وتنه‌وه‌ زیاتریان به‌کار هیناوه‌ له‌ گه‌ل توژیینه‌وه‌ی ئیستا له‌ دیزاینی‌کردنی توژیینه‌وه‌که‌ و به‌لام توژیهر ئهم توژیینه‌وه‌یه‌دا (٣) ستراتییژی وانه‌وتنه‌وه‌ی ناویته‌ کردوو له‌یه‌ک وانه‌دا به‌کارهیناوه‌ . سو‌ده‌کانی ئهم ناویته‌ کردنه‌ش ده‌گه‌ریتنه‌وه‌ بۆ تیۆری فره‌ زیهرکی، که‌ ئاماژه‌ ده‌کات

به بوونی (۸) تا (۹) جوۆ زیره‌کی له مروّفا ده‌توانریت په‌ره‌یان پێبدریت له رینگای به‌کارهێنانی هه‌مه‌جوۆی له ستراتیژ و رینگا و شیوازه‌کانی وانه‌وتنه‌وه تا قوتابی گه‌شه بکات له هه‌موو لایه‌نیکه‌وه نه‌ک ته‌نها یه‌ک لایه‌ن. (عبیدات، ۲۰۱۳، ۵۵ :

هه‌روه‌ها توئیزه‌ر به دو‌اچوونی بۆ نه‌و توئیزینه‌وانه‌ش کردووه که له‌بواری گۆراوی پاشکوڤا که بریتیه‌ی له (ده‌ستکه‌وتی خویندن) له‌گه‌ڵ توئیزینه‌وه‌ی ئیستادا هاوبه‌شن، ده‌رکه‌وت له چه‌ندین (وولات و قوناغ و بابته‌ت) ی جیا‌جیا نه‌نجام‌دراون له نه‌و توئیزینه‌وانه‌ش وه‌ک توئیزینه‌وه‌ی (الشمری، ۲۰۱۴) و (المختار، ۲۰۱۷) و (أبو‌الحاج، ۲۰۱۹).

له‌به‌ر نه‌وه‌ی ژماره‌ی نه‌و توئیزینه‌وانه‌ی هاوشیوه‌ی توئیزینه‌وه‌که‌ی ئیستایه زۆر ده‌گه‌من بوو که (۳) ستراتیژ ناویته بکات ته‌نها یه‌ک توئیزینه‌وه‌ی هاوشیوه‌ی دۆزیه‌وه، بۆیه په‌نای برده‌به‌ر نه‌و توئیزینه‌وانه‌ی که یه‌ک یا زیاتر له ستراتیژه‌کانی نه‌م توئیزینه‌وه‌یه‌ی به‌کارهێناوه. به‌گه‌شتی توئیزینه‌وه‌کانی پۆلین کردووه بۆ (۴) جوۆ به‌م شیوه‌یه :

2.2.1 نه‌و توئیزینه‌وه‌یه‌ی ناویته کردنی دوو ستراتیژ زیاتری به‌کارهێناوه :

توئیزینه‌وه‌ی (ابراهیم، ۲۰۱۹) ، قاهیره - میسر :

به ناوێشانی (فعالية الدمج بعض استراتيجيات النظرية البنائية في التدريس الدراسات الاجتماعية في تنمية التفكير الايجابي و تقدير الذات لدى تلاميذ المرحلة الاعدادية). نامانجی نه‌م توئیزینه‌وه‌یه ناشکرا کردنی کاریگه‌ری ناویته‌کردنی هه‌ندیک له ستراتیژه‌کانی تیۆری بونیادنان له‌وتنه‌وه‌ی بابته‌ت کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له گه‌شه‌پێدانی کارامه‌یه‌ی بێرکردنه‌وه‌ی نه‌رینی و ریزکردنی خودی لای قوتابییانی پۆلی دووهمی ناماده‌یی .

میتۆدی وه‌سفی بۆ وه‌لامی پرسیاره‌کانی (۱،۲،۳) که تایبه‌ته به بێرکردنه‌وه‌ی نه‌رینی و ریزگرتنی خود، وه میتۆدی نه‌زمونگه‌ری بۆ وه‌لامی پرسیاره‌کانی (۴،۵،۶) به‌کارهێنا که تایبه‌ته بوو به پێوانی کاریگه‌ری دوو به‌شی نه‌زمونگه‌ری دیزاین کراو به هه‌ندیک له ستراتیژه‌کانی بونیادنان له‌سه‌ر په‌ره‌پێدانی کارامه‌یه‌ی بێرکردنه‌وه و ریزگرتنی خود، دیزاینی نه‌زمونگه‌ری به‌کارهێناوو بۆ توئیزینه‌وه‌که که بریتی بوو له (۲) گروپی (نه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆل‌کراو) هاوتا بوون. کۆمه‌لگه‌ی توئیزینه‌وه‌که بریتی بوو له قوتابییانی پۆلی پێنجه‌می ناماده‌یی، سامپلی توئیزینه‌وه‌که بریتی بوو له قوتابییانی پۆلی پێنجه‌م له قوتابخانه‌ی (محمد عه‌بده) ی ناماده‌یی کوران له قاهیره . نه‌نجامه‌کانی به‌ده‌ستهاتبوو بریتی بوو له: سه‌بارته به کارامه‌یه‌ی بێرکردنه‌وه‌ی نه‌رینی گریمانه‌ی (۲،۳) جیبه‌جیکراوه که قوتابییانی گروپی توئیزینه‌وه‌که باشت‌ر بوونیکه به‌رچاویان به‌خۆوه بینیوه له گه‌شه‌کردنی کارامه‌یه‌یه‌کان. نه‌وه‌ش

بووه هۆی جیاوازیی له ناوه‌ندی نمره‌کان له جیبه‌جیکردنی پیشه‌کی و ناوه‌ندی نمره‌کانی له جیبه‌جیکردنی پاشه‌کی. ناماژهی ناماریی له ناستی (۰و۰۵) که ئەمەش ئەنجامی ناویته کردنی نیوان ستراتیژه‌کانی تیوری بونیادنان که بریتی بوون له ستراتیژه‌کانی (نه‌خشه‌ی چه‌مکه‌کان، کلاری و سافندر، پیشبینی هزری (تصور الذهني)، فیربوونی ریکخراو خودی (التعلم المنظم ذاتية) ، که، ئەمەش یارمه‌تیدهره بۆ کارلیکی ئەرینی نیوان مامۆستا و قوتابی وه نیوان قوتابییان، که، ده‌بیته هۆی ده‌سته‌به‌ر کردنی که‌شیکی پر سه‌ربه‌ستی و هه‌ره‌وه‌زیی و به‌شاری چالاک و راگۆرکی، قبولکردنی ره‌خه‌ که ئەمەش ده‌بیته هۆی که‌شه‌کردنی کارامه‌یی بیکردنه‌وه‌ی ئەرینی لای قوتابیانی گرووی ئەزمونگه‌ریی .

خانی هاوبه‌ش له‌نیوان ئەم توئیژینه‌وه‌یه و توئیژینه‌وه‌ی نیستا ناویته کردنی هه‌ندیک ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه و به‌کارهینانی میتۆدی ئەزمونگه‌ریی و دیزاینی توئیژینه‌وه‌که و ئەنجامی توئیژینه‌وه‌که، خانی جیاوازیی ئەم توئیژینه‌وه له‌گه‌ڵ توئیژینه‌وه‌ی نیستا له‌ رووی (شوین، گۆراوی سه‌ربه‌خۆ، گۆراوی پاشکۆ) بوو .

2.2.2 ئەو توئیژینه‌وانه‌ی یه‌ک ستراتیژی یا زیاتر هاوشیوه‌ی توئیژینه‌وه‌ی نیستای به‌کارهیناوه له‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وت یا هه‌ر گۆراویکیتر :

2.2.2.1 ئەو توئیژینه‌وانه‌ی ستراتیژی فیربووین هاوته‌مه‌نانی به‌کارهیناوه له‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وت و هه‌ر گۆراویکی دیکه .

توئیژینه‌وه‌ی (أبوشعبان ، ۲۰۱۰) ، غه‌ززه — فه‌له‌ستین :

به‌ناونیشانی (أثر استخدام استراتيجية تدريس الاقران على تنمية مهارات التفكير الناقد في الرياضيات لدى طالبات الصف الحادي عشر قسم العلوم الانسانية (الادبي) بغزة. نامانجی ئەم توئیژینه‌وه‌یه زانینی کاریگه‌ریی به‌کارهینانی ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه‌ی هاوته‌مه‌نان (استراتيجية تدريس الأقران) له‌ سه‌ر په‌رپێدانی کارامه‌یی بیکردنه‌وه‌ی ره‌خه‌گرانه له‌ بابته‌ی بیکاری لای قوتابیانی پۆلی (۱۱) هه‌م به‌شی زانسته مرو‌فایه‌تیبه‌کان (ویژیه‌ی له‌ غه‌ززه) .

میتۆدی ئەزمونگه‌ریی به‌کارهیناوه وه ژماره‌ی سامپلی توئیژینه‌وه‌که پیکهاتوه له (۸۰) قوتابی، دابه‌شکراون به‌ سه‌ر دوو گروویدا (۴۰) قوتابی له هه‌ر گروویک (ئه‌زمونی و کۆنترۆلکراو). نامازی توئیژینه‌وه‌که بریتی بوو له تاقیکردنه‌وه‌ی بیکردنه‌وه‌ی ره‌خه‌گرانه ، وه‌تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و کۆتایی ئەنجامدا، تاقیکردنه‌وه‌ی (ت) و (سبیرمان) (کای دووجا) (x^2) به‌کارهیناوه ، ئەنجامی توئیژینه‌وه‌که نه‌وه‌ی ده‌رخست که ، وانه‌وتنه‌وه به‌ به‌کارهینانی ستراتیژی فیربوونی

خشتەى (۲-۲)

توپزىنەوھكانى پېشوو كە ستراتىژى فېربوونى ھاوتەمەنانى بەكارھىناوھ و خالى ھاوبەش و جىاوازىى لەگەل توپزىنەوھى ئىستا

زنجىرە	ناوى توپزەر	ساى	شوپىن	خالى ھاوبەش	خالى جىاوازى
1	أبوشعبان	2010	غەززە- فەلەستىن	1. گۆراوى سەرپەخۆ 2. مېتۆد 3. دىزايىنى 4. نامرازە 5. نامارىبەكان نەنجام	1. گۆراوى پاشكۆ 2. كۆمەنگەى توپزىنەوھ پۆلى (۱۱) نامادەى 3. ژمارەى سامپىل 4. بابەتى خويندن
2	البحرات	2013	عەمان - نەردەن	1. يەككىك لە گۆراوھكانى سەرپەخۆ 2. يەككىك لە گۆراوھكانى پاشكۆ 3. كۆمەنگەى توپزىنەوھ	1. مېتۆد 2. دىزايىنى توپزىنەوھ (۳) گروپى ھەنباردووھط (۲) گروپ نەزمونگەرى (۱) گروپ كۆنتروئكراو 3. دووستراتىژى بەكارھىناوھ بە جىاجىا 4. بابەتى خويندن 5. ژمارەى سامپىل (۵۸) قوتابى

2.2.2.2 ئەو توپزىنەوانەى ستراتىژى نەخشەكانى ژېرىى بەكارھىناوھ لە سەر دەستكەوت و ھەر گۆراوئىكى دىكە

توپزىنەوھى (ھورانى ، ۲۰۱۱) ، قەلقىلە - فەلەستىن :

بە ناوئىشانى (أثر استخدام استراتيجية الخرائط الذهنية في تحصيل طلبة الصف التاسع في مادة العلوم وفي اتجاهاتهم نحو العلوم في المدارس الحكومية في مدينة قلقيلية) . نامانجى ئەم توپزىنەوھى زانىنى كارىگەرىى بەكارھىنانى ستراتىژى نەخشەكانى ژېرىى لە سەر دەستكەوتى قوتابىيان لە پۆلى نۆبەم لە بابەتى زانستەكان و بۆچونىيان بەرھو زانستەكان لە قوتابخانە حكومىبەكانى شارى قەلقىلە .

سامپىلى توپزىنەوھكە كە ، بە شىوھى مەبەستدار ھەنباردردا كە پىكھاتبوو لە (۱۱۷) قوتابى كور و كچ ، دابەش كرابوون بۆ دوو گرووپ ، گرووپى نەزمونگەرىى ژمارەيان (۳۰) كور و (۲۷) كچ وە گرووپى كۆنتروئكراو (۳۲) كور و (۲۷) كچ بوو . توپزەر تاقىكردنەوھى دەستكەوت و پېوھرى بۆ چوونەكان لە پېشەكى و كۆتايى ماوھى نەزمونگە نەنجامدا .

ئه‌نجامی توێژینه‌وه‌که: فیروون به‌ ریگا ناساییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه جه‌خت له‌ سه‌ر ئه‌زبه‌رکردن و خستنه‌رووی زانیارییه‌کان ده‌کات به‌بێ تیگه‌یشتن، به‌لام به‌کار هینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری زانیارییه‌کان ده‌به‌ستینه‌وه به‌ شته‌هه‌ستینکراوه‌کان وه‌ک وینه، شیوه‌ وهرنگ و هینا ئه‌مه‌ش ده‌بیته‌ هۆی ئه‌وه‌ی قوتابی به‌ شیوه‌یه‌کی باشتر فیر بیت کارده‌کاته سه‌ر مێشکی قوتابی به‌ شیوه‌یه‌ک هه‌ردوو لای مێشکی (راست و چه‌پ) به‌کارده‌هینیت له‌ پرۆسه‌ی فیرووندا قوتابی دوور ده‌که‌ویتته‌وه له‌ بێزاری وابه‌ته‌که به‌ شیوه‌یه‌کی ناسانتر پیشکەش ده‌کریت .

توێژینه‌وه‌ی (الدیعی، ۲۰۱۳)، دیالی -عیراق :

به‌ناوینشانی (فاعلیه‌ استعمال ستراتیجیة الخرائط الذهنية في تحصيل طالبات الصف الخامس الأدبي في مادة التاريخ). ئامانجی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه زانیی کاریگه‌ری به‌کارهینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری له‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وتی قوتابیانی کچان بۆ پۆلی پینجه‌می وێژه‌ی له‌ بابته‌ی مێژوو .

سامپلی توێژینه‌وه‌که له‌ به‌رپه‌وه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی دیاله /ناوه‌ندی شاری به‌عقوبه‌ که ژماره‌یان (۷۵) قوتابی بوو توێژه‌ر به‌ شیوه‌یه‌کی مه‌به‌ستدار هه‌ئیبژاردبوو، وه‌ دابه‌شی کرد بوو بۆ دوو گرووپ، گروپی ئه‌زمونگه‌ری که ژماره‌یان (۲۷) قوتابی که، به‌ به‌کارهینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری وانه‌یان خویندوووه وه‌ گروپی کۆنتروۆلکراو ژماره‌یان (۲۸) قوتابی بوو که، به‌ریگای ناسایی وانه‌یان خویندوووه .توێژه‌ر هه‌ندیک گۆراوی کۆنتروۆلکردبوو وه‌ک (ناستی زیره‌کی، ته‌مه‌ن به‌ مانگ، نهری بابته‌ی مێژوو له‌ سائی پیشوو، پرونامه‌ی دایک ویاوکان)، تاقیکردنه‌وه‌ی (رافن) ی به‌کارهینا بۆ پێوانی زیره‌کی قوتابیانی، دیزاینی ئه‌زمونگه‌ری به‌کارهینا بوو، ئامانجه‌ ره‌فتارییه‌کان و پلان و خشته‌ی تاییه‌ته‌ندی داناوو وه‌ پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت که پینکها‌توو له‌ (۴۰) بڕگه‌، (۲۷) بڕگه‌ هه‌ئبژاردن و (۱۳) بڕگه‌ی وتاری. ئامرازه‌ نامارییه‌کان بریتی بوو له‌ به‌کارهینانی به‌رنامه‌ی (SPSS) بۆ چاره‌سه‌ر کردن وشیکردنه‌وه‌ی داتا‌کان و نامرازه‌ نامارییه‌کان هاوکێشه‌ی (t.Test) وهاوکێشه‌ی (سبیرمان براون) و (پیرسون) وه‌ هاوکۆله‌کی ناستی گرانی و جیاکاری و کاریگه‌ری جیگه‌وه‌ هه‌ئه‌کان به‌کار هینابوو .

ئه‌نجامه‌کانی توێژینه‌وه‌که: سه‌رکه‌وتنی گروپی ئه‌زمونگه‌ری به‌ سه‌ر گروپی کۆنتروۆلکراو هۆکاره‌که‌شی ده‌گه‌ریته‌وه بۆ به‌کار هینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری و له‌ قوتابی ده‌کات هه‌میشه‌ چالاک بیت به‌دریژایی وانه‌که و ده‌بیته‌ هۆی وروژاندنی بێرکردنه‌وه‌ی قوتابی، چیژ و خۆشی به‌ وانه‌که ده‌به‌خشیت، یارمه‌تی قوتابی ده‌دات زāl بیت به‌ سه‌ر ترس و دله‌راوکی ئه‌مه‌ش متمان‌ه به‌ خود لای قوتابی دروست ده‌کات وه‌ کارده‌کات بۆ ریکخستنی ناوه‌روکی بابه‌ته‌که و پرسیارکردن

و وروژاندنی شاره‌زاییه‌کانی پیشووی قوتابی به‌سته‌وه‌ی به زانیاریه نوییه‌کان که نه‌مه‌ش ده‌بیته هوی فیربوونی واتادار که ده‌بیته هوی به‌رز بوونه‌وه‌ی ناستی ده‌سته‌وت .

توئزینه‌وه‌ی (عماری و بوراس ، ۲۰۲۰):

نهم توئزینه‌وه‌یه به ناویشانی (اثر استراتیجیة الخارطة الذهنیة على التحصیل الدراسي في مادة الاجتماعیات لدى تلامیذ السنة الثالثة متوسط-بالوادی). نامانجی نهم توئزینه‌وه‌یه ناشکرا کردنی کاریگه‌ری نه‌خشه‌کانی ژیری له سهر ده‌سته‌وتی خویندن له‌بابه‌تی کومه‌لایه‌تی لای قوتابیانی سییه‌می ناوه‌ندی، توئزهر میتودی نه‌زمونگه‌ری به‌کاره‌یناوه وه سامپلی توئزینه‌وه‌که‌ی به شیوه‌ی مه‌به‌ستدار هه‌ل‌ب‌ژاردوو که پیکهاتبوو له (۲۰ قوتابی کور و کج، تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و پاشه‌کی بو ده‌سته‌وتی خویندن به‌کار هیناوه له بابته کومه‌لایه‌تییه‌کان، به‌به‌کاره‌ینانی به‌رنامه‌ی (SPSS) جیه‌جیکردوو، نه‌و نه‌جامانه‌ش که به‌ده‌سته‌یناوه بریتی له :

- جیاوازی به‌لگه‌داری ناماری نییه له نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌ی گرووی نه‌زمونگه‌ری و گرووی کۆنترۆل‌کراو له تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی له نمره‌ی ده‌سته‌وت له بابته کومه‌لایه‌تییه‌کان.
- جیاوازی به‌لگه‌داری ناماری هه‌یه له نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌ی ناستی ده‌سته‌وت له تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی له نیوان گرووی نه‌زمونگه‌ری و گرووی کۆنترۆل‌کراو له بابته کومه‌لایه‌تییه‌کان.

توئزینه‌وه‌ی (الشراری ، ۲۰۱۷)، عه‌قه‌به—نهرده‌ن:

نهم توئزینه‌وه‌یه به ناویشانی (اثر استراتیجیة المعرفة السابقة والمكتسبة (K.W.L) و خرائط العقل في اكتساب المفاهيم العلمية لدى طلبة الصف السادس الاساسي في الأردن. نامانجی نهم توئزینه‌وه‌یه ناشکرا کردنی کاریگه‌ری ههر دوو ستراتیژی (K.W.L) و نه‌خشه‌کانی ژیری له وه‌رگرتنی چه‌مه‌که زانستییه‌کان (المفاهيم العلمية) لای قوتابیانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی له نهرده‌ن.

میتودی نیمچه نه‌زمونگه‌ری به‌کاره‌یناوه، سامپلی توئزینه‌وه‌که (۹۰)، قوتابی بوو گرووی نه‌زمونگه‌ری یه‌که‌م ژماره‌یان (۳۰)، قوتابی به‌ستراتیژی (K.W.L) وه گرووی نه‌زمونگه‌ری دووهم ژماره‌یان (۳۰)، قوتابی به‌ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری، و گرووی کۆنترۆل‌کراو ژماره‌یان (۳۰)، قوتابی به‌ریگای ناسایی وانه‌یان خویندوو.

توێژەر تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و پاشه‌کی نه‌نجامداوه بۆ پێوانی چه‌مکه زانستییه‌کان که پینکها‌تبوو له (٣٠)، برگه له جوۆری هه‌لبژاردن له چه‌ند دانه‌یه‌ک. نامرازه نامارییه‌کان بریتی بوو له هاوکیشوه‌ی پیرسون و نه‌لفاکرونباخ و شیکردنه‌وه‌ی جیاوازی تاک‌ی (تحلیل التباين الاحادي) (ANCOVA)، نه‌نجامی توێژینه‌وه‌که بریتی بوو له بوونی جیاوازی به‌لگه‌داری ناماری له‌ناستی (٠٠٥) له نێوان گرووپه‌کان له به‌رژه‌وه‌ندی هه‌ردوو گرووپ‌ی نه‌زمونگه‌ری دا بوو به‌ دوا‌دا چووون بۆ توێژینه‌وه‌کانی پیشوو که‌ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به‌کاره‌یناوه و به‌راوردی به‌ توێژینه‌وه‌که‌ی نێستا له‌م خسته‌یه‌دا خراوه‌ته‌ روو:

خسته‌ی (٢-٣)

توێژینه‌وه‌کانی پیشوو که‌ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به‌کاره‌یناوه وه‌ خالی هاوبه‌ش و جیاوازی له‌گه‌ڵ توێژینه‌وه‌ی نێستا

ناوی توێژەر	سال	شوینی نه‌نجامدانی	خالی هاوبه‌ش	خالی جیاوازی
حورانی	2011	غه‌ززه-فه‌له‌ستین	1. گۆراوی 2. یه‌کیک له 3. دیزاینی 4. هه‌ندیک له نه‌نجامه‌کان	1. کۆمه‌لگه‌ی توێژینه‌وه 2. ژماره‌ی سامپلی توێژینه‌وه 3. بابته‌ی خویندن 4. تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و کۆتایی نه‌نجامداوه.
الدیعی	2013	دیاله-عیراق	1. گۆراوی سه‌ربه‌خۆ 2. گۆراوی پاشکۆ 3. میتۆدی توێژینه‌وه 4. بابته‌ی خویندن 5. دیزاینی توێژینه‌وه 6. هاوتاکردنی هه‌ردوو گروپ له‌چه‌ند گۆراویکدا . 7. نامرازه نامارییه‌کان 8. تاقیکردنه‌وه‌ی راڤن بۆ زیره‌کی 9. نه‌نجامه‌کان	1. کۆمه‌لگه‌ی (سییه‌می ناوه‌ندی) 2. ژماره‌ی سامپل 3. تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و پاشه‌کی 4. به‌رنامه‌ی SPSS به‌کاره‌یناوه
عماری و‌بوراس	2020	جه‌زائیر	1. گۆراوی سه‌ربه‌خۆ 2. گۆراوی پاشکۆ 3. بابته‌ی خویندن 4. میتۆدی توێژینه‌وه 5. نه‌نجامه‌کان	1. کۆمه‌لگه‌ی (سییه‌می ناوه‌ندی) 2. ژماره‌ی سامپل 3. تاقیکردنه‌وه‌ی پیشه‌کی و پاشه‌کی 4. به‌کاره‌یناوه SPSS

2.2.2.3 ئەو توێژینهوانەی تایبەتە بە ستراتییژی سیکۆچکەیی گۆنگرتن لە سەر دەستکەوت و ھەر گۆراویکی

دیکە :

توێژینهوهی (ظاھر و آخرون، ۲۰۱۷)، موسەننا – عێراق :

ئەم توێژینهوهیە بە ناو نیشانی (ئەر استراتیجیە مثلث الاستماع فی تحصیل طلاب الصف الخامس الابتدائي فی مادة الاجتماعيات). نامانجی توێژەر ئەم توێژینهوهیە زانیی کاربەگەری ستراتییژی سیکۆچکەیی گۆنگرتن لە سەر دەستکەوتی قوتابی پۆلی پینجەمی بنەرەتی لە بابەتە کۆمەلایەتیەکان .

توێژەر دیزاینی ئەزمونگەریی ھەلبژارد کە سامپلی توێژینهوهکەیی دابەش کرد بۆ (۲)، گرووپ یەکەمییان گرووپی ئەزمونگەریی کە ژمارەیان (۳۰)، قوتابی و دووهم گرووپی کۆنترۆلکراو کە ھەمان ژمارە بوو ئە ناوەندی پارێزگای موسەننا لە عێراق . ھە توێژەر تاقیکردنەوهیەکی بۆ دەستکەوتی خوێندن ژمارەیی بەرگەکانی (۵۰)، بەرگە بوو، ئەو ئەنجامانەیی بە دەست ھینرا لە بەکارھێنانی ستراتییژی سیکۆچکەیی گۆنگرتن

- وا ئە قوتابی دەکات تەوەرەیی سەرەکی پڕۆسەیی فێربوون بێت، کە، ئەمەش یەکیکە لە خواست و بۆچوونە نوێیەکانی وائەوتنەوه.
- دەبیتە ھۆی زیاد بوونی دەستکەوتی قوتابی.
- بواری بەشداریکردنی قوتابییان بە شێوھەکی یەکسان دەرەخسینیت بە ھۆی بەشداریی لە گرووپی ھەرەوھەزییدا، بە مەش رەچاوی جیاوازی تاکە کەسی دەکات .
- دروستبوونی پەيوەندی ئەرتی نیوان قوتابییان بە ھۆی پرسیار و رادەرپرین بە ھۆی دانیشتنی رووبەر و بە مەش کارلیک و ھەست و سۆز و پەيوەندی باش دروست دەبیت.

توێژینهوهی (المصلحي، ۲۰۱۷)، بەغداد – عێراق :

ناو نیشانی ئەم توێژینهوهیە (أثر استراتیجیە مثلث الاستماع فی تحصیل طلاب الصف الأول المتوسط فی مادة التربية الاسلامية). نامانجی ئەم توێژینهوهیە زانیی کاربەگەری ستراتییژی سیکۆچکەیی گۆنگرتن لە سەر دەستکەوتی قوتابی پۆلی یەکەمی ناوەندی لە بابەتی پەروەردەیی ئیسلامی.

میتۆدی نه‌زمونگه‌ری به‌کارهینابوو، سامپلی توێژینه‌وه‌که ژماره‌یان (٦٠)، قوتابی بوو دابه‌شکرا بوون بۆ دوو گرووپ، گروپی نه‌زمونگه‌ری که، ژماره‌یان (٢٩) قوتابی و گروپی کۆنترۆلکراو (٣١)، قوتابی بوو. توێژه‌ر تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی به‌کارهینا بۆ پێوانی ناستی ده‌ستکه‌وت که پیکهاتبوو له (٢١) برگه، نامرازه نامارییه‌کانی به‌کارهیناوه بریتی بوون له هاوکیشه‌ی (سییرمان-براون، پیرسون، کۆپر، نه‌لفاکرونباخ، تاقیکردنه‌وه‌ی (ت) بۆ دوو سامپلی سه‌ربه‌خۆ وه هاوکیشه‌ی هینزی جیاکاری. له‌و نه‌جامه‌کانی به‌ده‌سته‌یه‌ینا به‌کارهینانی ستراتییژی سیکوچکه‌ی گۆنگرتن بۆ وتنه‌وه‌ی په‌روه‌ده‌ی ئیسلامی (نایین) چیژ و خوشی به‌ وانه‌که ده‌به‌خشیت، فیربوون واتادار بوو، ده‌بیته هۆی زیاد بوونی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن به‌ به‌راورد به‌ ریگا ناساییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه.

توێژینه‌وه‌ی (الکنانی ، ٢٠١٩)، به‌غداد – عیراق :

ئه‌م توێژینه‌وه‌یه به‌ناوینشانی (أثر استراتيجية مثلث الاستماع في تحصيل مادة الاجتماعيات لدى طلبة الصف الثاني المتوسط). نامانجی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه زانیی کاریه‌گه‌ری به‌کارهینانی ستراتییژی سیکوچکه‌ی گۆنگرتن له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی بابه‌ته‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان لای قوتابیانی پۆلی دووهمی ناوه‌ندی.

میتۆدی نه‌زمونگه‌ری به‌کارهیناوه، سامپلی توێژینه‌وه‌که ژماره‌یان (٦٠) قوتابی بوو، تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی به‌کارهیناوه بۆ پێوانی ناستی ده‌ستکه‌وت که، ژماره‌ی برگه‌کانی (٣٠)، برگه‌ بوون. له‌و نه‌جامانه‌ی به‌ده‌سته‌یه‌ینا: به‌کارهینانی ستراتییژی سیکوچکه‌ی گۆنگرتن چیژ به‌ وانه‌که ده‌به‌خشیت و ده‌بیته هۆی زیاد بوونی پالنه‌ری فیربوون، که، نه‌مه‌ش کار ده‌کاته سه‌ر باشت‌ر کردنی ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندن، هه‌روه‌ها ده‌بیته هۆی زیاد کردنی متمانه به‌ خۆ بوون به‌وانیتر لای قوتابی.

به‌دوادا چوون بۆ توێژینه‌وه‌کانی پیشوو که ستراتییژی سیکوچکه‌ی گۆنگرتیان به‌کارهیناوه و به‌راوردکردنی به‌ توێژینه‌وه‌ی ئیستا وه‌ک له‌ خشته‌ی (٢-٤) خراوته‌ روو:

خشتەى (۲- ۴)

توپزىنەوھكانى پېشوو كە ستراتىژى سىكوچكەى گوپگرتىيان بەكار ھىناووه خالى ھاوبەش و جىاوازىى لەگەل توپزىنەوھى ئىستا

زنجىرە	ناوى توپزەر	سالى نەنجامدانى	شوپن	خالى ھاوبەش	خالى جىاوازىى
1	ظاھروآخرو ن	2017	موسەننا -عىراق	1. گۆپراوى سەرىبەخۆ 2. گۆپراوى پاشكۆ 3. بابەتى خویندن 4. دىزاینسى توپزىنەوھ 5. ژمارەى سامپلى توپزىنەوھ	1. كۆمەنگەى توپزىنەوھ قوتابىيانى پۆلى (۵) بنەرەتى 2. ژمارەى بېرگەكانى تاقىکردنەوھ 3. ماوھى نەزمونەكە
2	المصلى	2019	بەغدا- عىراق	1. گۆپراوى سەرىبەخۆ 2. گۆپراوى پاشكۆ 3. مپتۆدى توپزىنەوھ 4. ژمارەى سامپلى توپزىنەوھ 5. تاقىکردنەوھى كۆتايى 6. ژمارەى بېرگەكانى تاقىکردنەوھ 7. نامرازە نامارىبەكان جگەلە (نەلفاكرونب اخ) بەكارھىنابوو 8. نەنجامەكان	1. كۆمەنگەى توپزىنەوھ پۆلى (۲) مەى ناوھندى 2. بابەتى خویندن (ئايىن)
3	الكنانى	2019	بەغدا- عىراق	1. گۆپراوى سەرىبەخۆ 2. گۆپراوى پاشكۆ 3. مپتۆدى توپزىنەوھ 4. بابەتى خویندن 5. ژمارەى سامپلى توپزىنەوھ 6. تاقىکردنەوھى كۆتايى 7. نەنجامەكان	1. كۆمەنگەى توپزىنەوھ پۆلى (۲) مەى ناوھندى 2. ژمارەى بېرگەكانى تاقىکردنەوھ (۳۰) بېرگە بوو

2.3 سوود وەرگرتن له توئزینه وهکانی پیشوو :

توئزهر هه ندیک سووی وەرگرتوو له توئزینه وهکانی له پیشووتردا نه نجام دراوون له م لایه نانه وه :

- 1) دانانی پلانی هه ربه شیک و دابه ش کردنی بابه ته کان به سهر ته وهر و باسه کاندای .
- 2) بو دیاریکردنی کیشهی توئزینه وهکه
- 3) چوئیتی دارشتنی گریمانهی توئزینه وهکه .
- 4) هاوتا کردنی گرووپه کان .
- 5) هه ئبژاردنی میتودی توئزینه وه .
- 6) دارشتنی ته وهرهکانی پیشینهی تیوری و توئزینه وهکانی پیشوو، بو هه ئبژاردنی نامرازه نامارییهکان.

تیبینی / سهرجه م توئزینه وهکانی پیشوو له مایه ره نه لکترونییه کان (ئینته رنیتا) وهرگیراوه له لیستی سهرچاوه کاندای

خراوته روو.

بهشی سییهم

ریکارییه کانی توئیژینه وهکه

- 3.1 میتودی توئیژینه وهکه
- 3.2 دیزایینی توئیژینه وهکه
- 3.3 کومه نگه و نمونهی توئیژینه وهکه
- 3.4 هاوتاکردنی گروپه کانی توئیژینه وهکه
- 3.5 گؤراوه کانی توئیژینه وهکه
- 3.6 پیداویستییه کانی نه زمونی توئیژینه وهکه
- 3.7 ناماده کردنی نامرازه کانی توئیژینه وهکه
- 3.8 جیبه جیکردنی نه زمونی توئیژینه وهکه
- 3.9 نامرازه نامارییه کان

به‌شی سییه‌م

ریکارییه‌کانی توئزینه‌وه‌که (Research Procedures)

نهم به‌شه میتود و دیزاینی توئزینه‌وه‌که و دیاریکردنی کومه‌نگه و سامپل و هاوتاکردن و ناماده‌کردنی نامراز و پیداویستییه‌کان و جیبه‌جیکردنی نهمونه‌که و که‌ره‌سته‌ی ناماریی پیویست له خو ده‌گریت به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه:

3.1 میتودی توئزینه‌وه‌که (منهج البحث Research Methode)

توئزهر میتودی نیچه نهمونه‌گری به‌کار هیناوه. میتودی نهمونی نهم ریباریه پشت به نهمجامدانی نهمون ده‌به‌ستیت له‌به‌ر رۆشنایی چهند مهرجیکی دیاریکراودا. (السید العرینی، ۲۰۱۶: ۴۵)، نهم میتودی هه‌نباردوو به مه‌به‌ستی به‌دیهینانی نامانجی توئزینه‌وه‌که توئزهر میتودی نیچه نهمونی (که بریتیه له "گۆراوی ناویته‌کردنی (۳) ستراتیژ و هه‌ولئ کۆنترۆلکردنی هه‌موو نهم فاکتهره بنچینه‌ییانه‌ی که کاریگه‌رییان له گۆراو یا گۆراوه پاشکۆکه‌ی نهمونه‌که‌که بریتیه له (ده‌ستکه‌وتی خویندن) هه‌یه جگه له یه‌ک فاکتهر که توئزهر هه‌ژمونی به سهردا ده‌کات و؛ به‌و جۆره‌ی که، خو‌ی نهمونه‌وتی ده‌یگۆریت؛ نهمویش به مه‌به‌ستی پیوانه‌کردنی نهم کاریگه‌رییه‌ی که به سهر گۆراوه پاشکۆکه‌دا دیت. (بۆکانی، ۲۰۲۰: ۱۰۱). واتا میتودی نهمونه‌گری به‌وه ناسراوه بریار ده‌دات به‌سهر هۆکاره کاریگه‌ره جیاوازه‌کان له‌سهر نهم دیارده‌یه‌ی که مه‌به‌سته لیکۆئینه‌وه‌ی له‌سهر بگریت. (هادی، ۲۰۱۳: ۱۴۸)

3.2 دیزاینی نهمونی توئزینه‌وه (التصميم التجريبي لبعث Experimental design of research)

توئزهر هه‌نساوه به به‌کارهینانی دیزاینی نهمونه‌گری بو نهم توئزینه‌وه‌یه، نهمویش به به‌کارهینانی دوو گرووپ، گرووپی نهمونه‌گری که وانه ده‌خوینن به رینگای ناویته‌کردنی (۳) ستراتیژ له ستراتیژه‌کانی فیبروونی کارا، گرووپی کۆنترۆلکراو وانه ده‌خوینن به‌ریگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه. به هۆی سروشتی

توئزینه‌وه‌که که، پێویستی به دوو گروپی هاوتا هه‌یه بۆ دیاریکردنی کاریگه‌ری سێ گۆراوی سه‌ربه‌خۆ له سه‌ر یه‌ک گۆراوی پاشکۆی توئزینه‌وه‌که .

توئزهر هه‌لسا به نه‌جامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی بۆ گۆراوی ده‌ستکه‌وت پاش ته‌واو بوونی بابته‌تی خوندنی دیاریکراو بۆ نه‌زمونه‌که. توئزهر دیزاینی نه‌زمونگه‌ری هه‌لبژارد بۆ نه‌م توئزینه‌وه‌یه به سود بینین له توئزینه‌وه‌کانی پێشو، وه‌ک تییینی کراوه له توئزینه‌وه‌کانی پێشوو نه‌جامدراون هه‌ندیکییان دیزاینی نه‌زمونگه‌رییان به‌کارهێناوه به به‌کارهێنانی تاقیکردنه‌وه‌ی پێشه‌کی و پاشه‌کی وه‌ک توئزینه‌وه‌کانی (المناصیر، ۲۰۰۲) و (سلطان، ۲۰۰۴) هه‌ندیکیتتر دیزاینی نه‌زمونگه‌رییان به‌کارهێناوه که ته‌نها تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی نه‌جامداوه وه‌ک توئزینه‌وه‌کانی (المختار، ۲۰۱۷) و (اللوزی، ۲۰۱۸). به‌لام توئزهر له‌م توئزینه‌وه‌یه‌دا دیزاینی نه‌زمونگه‌ری به تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی (تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت) بۆ زانیی کاریگه‌ری ناویته‌کردنی (۳) ستراتیژی نویی وانه‌وته‌وه له سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خوندن لای قوتابییانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی له بابته‌تی میژوو په‌یره‌و کردووه. چونکه، دیزاینی توئزینه‌وه به پێی سروشتی توئزینه‌وه دیاری ده‌کریته.

توئزهر هه‌لساوه به به‌کارهێنانی دیزاینیکی نیمچه نه‌زمونگه‌ری گونجاو بۆ دوو گروپی نه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆلکراوی هاوتا به تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی بۆ گۆراوی پاشکۆ وه‌ک له خشته‌ی (۳-۵) دیاره .

خشته‌ی (۳-۵)

دیزاینی توئزینه‌وه‌که

گروپ	ژماره	گۆراوی سه‌ربه‌خۆ	گۆراوی پاشکۆ	پێوانه‌ی گۆراوی پاشکۆ
نه‌زمونگه‌ری	30	ناویته‌کردنی (3) سترتیژی : 1. ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری . 2. ستراتیژی سینکۆچکه‌ی گۆیگرتن.	ده‌ستکه‌وت	تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وتی کۆتایی (الاختبار البعدي)

		3. ستراىيژى فېرېوونى ھاوتەمەنان .		
		رېگا باوەكانى وائەوتتەوہ		كۆنترۆلكراو

3.3 دەستىشاتكردى كۆمەنگە و نمونەى توپزىنەوەكە :

3.3.1 كۆمەنگەى توپزىنەوەكە (مجمع البحث (Population of Research)

كۆمەنگەى ئەم توپزىنەوہيە برىتییە ئە قوتابىيانى پۆلى شەشەمى بئەپەرتى ئە قوتابخانە حكومىيەكانى سنورى ھەردوو بەرپۆەبەرايەتى پەرورەدى رۆژھەلات و رۆژئاوا ئە ناوہندى شارى سىيەمانى، ژمارەى قوتابىيانى پۆلى شەشەم ئە بەرپۆەبەريتى پەرورەدى رۆژھەلات دەگاتە (۵۳۶۵)، قوتابى و ژمارەى قوتابىيانى پۆلى شەشەم ئە بەرپۆەبەرايەتى پەرورەدى رۆژئاوا دەگاتە (۱۰۸۹۳)، قوتابى وە سەرجمەى ژمارەى قوتابىيانى پۆلى شەشەمى بئەپەرتى ئە ھەردوو بەرپۆەبەريتى پەرورەدە دەگاتە (۱۶۲۵۸)، قوتابى بۇ سالى خويندنى (۲۰۲۱-۲۰۲۲) ز(*) ئە (۷۰)، قوتابخانەى بئەپەرتى ئە بەرپۆەبەريتى پەرورەدى رۆژھەلات، وە (۱۷۸)، قوتابخانە ئە بەرپۆەبەرايەتى پەرورەدى رۆژئاوا. سەرجمە ژمارەى قوتابخانەكانى سنورى ھەردوو بەرپۆەبەريتى پەرورەدى رۆژھەلات و رۆژئاوا دەگاتە (۲۴۸) قوتابخانە. وەك ئە خستەى (۳-۶) رپوونكراوہتەوہ.

خستەى (۳-۶)

ژمارەى تاكەكانى كۆمەنگەى توپزىنەوەكە

كۆى گشتى	پەرورەدى رۆژئاوا	پەرورەدى رۆژھەلات	ژمارەى تاكەكان
16258	10893	5365	ژمارەى قوتابىيان
248	178	70	ژمارەى قوتابخانەكان

* توپزەر ئەم زانىارىيەندى ئە بەرپۆەبەرايەتى ھەردوو پەرورەدى (رۆژھەلات و رۆژئاوا) ئە پارىزگای سىيەمانى بەشى پلانى پەرورەدە وەرگرتوہ.

3.3.2 نمونهی توژیینهوهکه (Sample of Research)

(أبوحویح، ۲۰۰۰) پیناسهی کردوو که بریتیه له وهگرنتی گرووییک له کۆمهنگهیهک هه مان سیفات و تایبهتمندی هابهش ههیه له نیوانیادا، ئامانج لئی کارناسانی و دواتر گشتاندنی نهجامی بهدهستهاوو بهسهر کۆمهنگه گهورهکه دا. (أبوحویح، ۲۰۰۰: ۴۵)

ههروهها یارمهتیدهره بۆ کهمکردنهوهی کات و تیچوون وه کارکردن لهسهر نمونهی توژیینهوه ناساتره وهک له سهر کۆمهنگه وه ناساتره بۆ شیکردنهوهی داتاگان وه یارمهتیدهره بۆ بهدستهینانی نهجام بهشینوهیهکی خیراتر. (الظامن، ۲۰۰۷: ۱۶۲-۱۶۵)

بۆ ئهم توژیینهوهیهش توژهر سامپلیکی له کۆمهنگهی توژیینهوه هه ئبژاردوو که، ژمارهییان (۶۲) قوتابی که (۳)، قوتابی دوور خرایهوه له بهرنهوهی، دووسانه بوون ژمارهی ههیهک له گرووی نه زمونگه ریی پیکهاتوو له (۳۰) قوتابی، گرووی کۆنترۆلکراو (۳۰)، قوتابی له ههردوو رهگهزی (نیر و می) که نوینهی کۆمهنگه که و خاوهنی هه مان سیفات و تایبهتمندی نه دامهکانی کۆمهنگهی توژیینهوه کهن. بۆ ئهم مه بهسته توژهر هه ئساوه به هه ئبژاردنی نمونهی توژیینهوه که به رینگای مه بهستدار که بریتیه له قوتابیانی قوتابخانهی (قامیشلۆ) ی بنه رتهی سه ره به ریه به رتی په روه ردهی رۆژناوا که یه کیکه له قوتابخانه حکومییهکانی ناوهندی شاری سلیمانی. هۆیهکانی هه ئبژاردنی ئهم قوتابخانهیهش بۆ ئهم خالانهی خوارهوه دهگه رپتهوه:

1. بوونی ژینگهیهکی گونجاو و ژمارهیهکی پێویست له قوتابیانی هه رپۆلیکدا که شیوا بیته بۆ نهجامدانی توژیینهوه که.
2. کۆمهنگهی قوتابخانه که جۆراو جۆر جیاواز بوون له رووی کۆمه لایهتی و رۆشنبیری نه مهش وا دهکات نمونهیهکی ساده بیته بۆ کۆمهنگهی توژیینهوه که.
3. له رووی شوینی جوگرافییه وه نزیک بوو له شوینی نیشته جیبوونی توژهر.
4. بههۆی زۆری ژمارهی هۆیهکان (گرووپهکان) له قوتابخانه که دا که (۴) هۆیه بوو نه مهش یارمهتیدهر بوو بۆ توژهر بۆ هه ئبژاردنی دوو گرووی هاوتا و ریکارییهکانی هاوتا کردن.

پاش وه‌رگرتنی ره‌زانه‌ندی قوتابخانه توئیره له وه‌رزی دووه‌می خوئندن که ده‌کاته (۲۰۲۲/۱/۱۲) سه‌ردانی قوتابخانه‌که‌ی کرد به‌مه‌ستی پیدانی نوسراوی ریگه پیدانی به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژئاوا له پارێزگای سلێمانی له پاشکۆی (۵) دیاره.

3.4 هاوتا کردنی گرووپه‌کانی توئینه‌وه (تکافوه‌ی مجموعتی البحت Equivalent of The Research Groups)

له‌کۆی چوار هۆبه (گرووپ) له قوتابیانی پۆلی شه‌شه‌م له قوتابخانه‌ی (قامیشۆ) ی بنه‌په‌تی، توئیره به‌شیوه‌یه‌کی هه‌رهمه‌کی دوو هۆبه‌ی له ده‌وامیکی قوتابخانه‌که هه‌لبژارد که بریتی بوو له هۆبه‌ی (۱، ب) له‌ده‌وامی یه‌که‌م، له‌به‌رئه‌وه‌ی له سه‌ره‌تایی سالی خوئندی (۲۰۲۱- ۲۰۲۲) زایینی گرووپه‌کان ریکخرا بوون له لایه‌ن به‌ریوه‌به‌ری قوتابخانه‌وه، ریگه‌نه‌درا توئیره ئه‌و گرووپانه تیکه‌ل بکات چونکه ده‌بوو به هۆی تیکچونی کاره کارگیریه‌کان و گۆرینی تۆمار و تیکدانی هه‌ندیک کاروبار و سیسته‌می به‌ریوه‌بردن.

بۆ دنیابوون له‌هاوتا بوونی هه‌ردوو گرووپ هه‌لبژێردراو توئیره هه‌ندیک گۆراوی هه‌لبژارد به‌سود بینین له توئینه‌وه‌کانی پیشوو له‌م بواره‌دا نه‌نجامدراون وه‌ک توئینه‌وه‌ی (الدیمی، ۲۰۱۳) و (جاسم، ۲۰۱۵) و (هادی، ۲۰۱۳) و. بۆ هاوتاکردنی هه‌ردوو گرووپ (ئه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆلکراو) پێویسته توئیره ئه‌م جۆره گۆراوانه کۆنترۆل بکات وه‌ک (ته‌مه‌نی قوتابییان، ئاستی زهره‌کی قوتابییان، ئاستی ده‌ستکه‌وتی قوتابی له سالی رابردوو، ئاستی خوئندی باوک و دایک)، هتد). (داود، ۲۰۱۱ : ۱۳۱). به‌پا و بۆچوونی توئیره و به‌سود بینین له توئینه‌وه‌کانی پیشوو توئیره پێباش بوو کۆنترۆلی ئه‌م گۆراوانه بکات .

هه‌لبژاردنی هه‌ندیک گۆراو کاریه‌ری ده‌بیت له‌سه‌ر هاوتایی قوتابییان بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و گۆراوانه کۆنترۆل بکات تا کاریه‌ری نه‌کاته سه‌ر نه‌جامی توئینه‌وه‌که‌ی ته‌نها کاریه‌ری گۆراوی سه‌ربه‌خۆی ده‌ست بکه‌ویت ئه‌ویش ئه‌مانه‌ن :-

1. ته‌مه‌نی قوتابییان به‌مانگ.
2. نه‌ره‌ی زهره‌کی قوتابییان .
3. ئاستی خوئندی (باوک و دایک) ی قوتابییان .

4. نمره‌ی سائی پیشوو له بابته‌ی میژوو واتا سائی خونددنی (۲۰۲۰-۲۰۲۱) ز .

هاوتاکردنی ئەم گۆراوانه‌ش به‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه بوو :

3.4.7 ته‌مه‌نی قوتابییان به مانگ (العمر الزمینی محسوبا بالاشهر) :

تویژهر له‌پێی فۆرمیکه‌وه که دروستی کردبوو وهک له پاشکۆی ژماره‌(۷) که دابه‌شی کرد به‌سه‌ر قوتابییانی هه‌ردوو گرووپ ژماره‌یان(۶۳) قوتابی بوو به‌مه‌به‌ستی وه‌رگرتنی رۆژ و مانگ ساڵ له‌ دایک بوونیان. پاشان ئەژمارکردنی ته‌مه‌نی قوتابییان به‌ مانگ تاوه‌کو ۲۰۲۲/۲/۱ که سه‌ره‌تای ده‌ستپیکردنی ئەزمونه‌که بوو، که له پاشکۆی ژماره (۸) دیاریکراوه. پاشان تویژهر به‌مه‌به‌ستی زانینی راده‌ی هاوتایی له‌نیوان هه‌ردوو گرووپى نمونه‌ی توئینه‌وه‌که هه‌ستا به‌ دیاریکردنی هه‌بوون یا نه‌بوونی جیاوازی له‌ نیوان ته‌مه‌نی قوتابییان به‌ به‌کارهێنانی هاوکیشه‌ی (ت) (t test) که به‌کیکه‌ له‌ ئامرازه‌کانی ئاماری ئیستیدلالی که چاره‌سه‌ری داتاگان ده‌کات یارمه‌تیده‌ره‌ بۆ گه‌یشتن به‌ ئەنجام. (السردی، ۲۰۱۲: ۵۵) بروانه‌ خشته‌ی (۷-۳) .

خشته‌ی (۷-۳)

هاوتایی نیوان هه‌ردوو گرووپى ئەزمونگه‌ریی و کۆنترۆلکراو له‌ گۆراوی ته‌مه‌ن

گرووپ	ژماره‌ی نمونه	ناوه‌ندی ژمیره‌ی	لادانی پیوه‌ری	به‌های (ت)		نمره‌ی نازادیی	ناستی به‌نگه‌داری (0.05)
				خشته‌ی	ئه‌ژمارکراو		
ئه‌زمونگه‌ری کۆنترۆلکراو	30	138,133	6.35	1.7931	2.000	58	به‌نگه‌داری نییه
	30	138,233	6.28				

وهک له خشته‌ی (7-3) دا روونکراوه‌ته‌وه تویژهر ناوه‌ندی ژمیره‌ی و لادانی پیوه‌ری بۆ هه‌ر گرووپینگ ئەژمار کرد و به‌های (ت) بۆ گۆراوی ته‌مه‌نی قوتابییان به‌مانگ دۆزیبه‌وه که بریتیی بوو له (1.7931) که‌متره له به‌های خشته‌ی که ده‌کاته (2.000) له ناستی به‌نگه‌داری (0.05) نمره‌ی نازادیی (58) واته جیاوازی به‌نگه‌داری ئاماری نییه له نیوان قوتابییانی هه‌ر دوو گرووپه‌که به‌گشتی واتا هاوتان له‌م گۆراوه‌دا .

2.4.2 نمره‌ی زیره‌کی قوتابی (درجه‌الدکاء) :

چه‌مکی زیره‌کی ده‌گه‌ریتته‌وه بۆ توانا ژیرییه‌کانی مرۆف که یارمه‌تی ده‌دات بۆ فیربوون و یادکره‌وه‌ی زانیارییه‌کان به‌کارهینانی به‌ریگی گونجاو، گه‌یشتن به‌چاره‌سه‌ری گونجاو بۆ کیشه‌جیاجیاکان و ده‌رکردنی بریار و ناشکراکردنی لیکچون و جیاوازی له‌نیوان شته‌کان. (حسین ، ۲۰۱۴ : ۱۳)

به‌بروای (گارنهر) چهند جور زیره‌کی هه‌یه وه زیره‌کی بریتیه له‌توانای بیرکردنه‌وه‌ی لۆژیکی و داهینان و فیربوون و خوگونجاندن و دانانی په‌یوه‌ندی کومه‌لایه‌تی و سود و ده‌رگرتن له‌شاره‌زایی و زانیارییه‌ نوویه‌کان. (قه‌ره‌چه‌تانی ، ۲۰۱۷ : ۱۴)

(العناني، ۲۰۱۴) له (وکسلر) هوه ناماژهی کردووه که زیره‌کی پیناسه کراوه به "توانای ته‌واوی تاک بۆ کارتی نامانجدار و بیرکردنه‌وه‌ی لۆژیکی وه کارلیکی سه‌رکه‌وتوو له‌گه‌ل ژینگه". تاقیکردنه‌وه‌ی زیره‌کی پیوه‌ریکی بابته‌یه بۆ پیوانی ناستی زیره‌کی تاکه‌کان و توانا نه‌قلیه‌کانی که کومه‌لیک پرسیار له‌خو ده‌گرتت پیوسته پیوانه‌کراو وه‌لامیان بداته‌وه. (العناني ، ۲۰۱۴: ۶۹و۶۱)

بۆ دنیای بوون له‌دروستی توئزینه‌وه‌که که کۆنترۆلکردنی نهم گۆراوه بوو تاقیکردنه‌وه‌ی (رافن Raven) به‌سه‌ر نمونه‌ی توئزینه‌وه‌که جینه‌جیکرد له‌به‌ر نه‌وه‌ی نهم تاقیکردنه‌وه‌یه گونجاوه بۆ سامبلی نهم توئزینه‌وه‌یه. نهم نامرازه جینه‌جیکراوه به‌سه‌ر نمونه‌یه‌کی (سامبلیکی) که وهره دا له‌شونه‌جیاجیاکانی عیراق و چینه جیاوازه‌کانی ته‌مه‌ن که ده‌که‌وینه‌ نیوان (۱۱-۶۰) سال. (أمین، ۲۰۱۶: ۷۸) له (الدباغ و آخرون، ۱۹۸۳) وه‌رگیراوه .

له ریکه‌وتی (۲۰۲۲/۱/۱۵) رۆژی شه‌مه‌ه توئزهر نهم پیوه‌ری به‌کارهینا، که پینکها‌تبوو له (۳) گروپ و (۳۶) برکه پرسیار، به‌یارمه‌تی ستافی قوتابخانه‌که. کاتی ته‌رخانکراو بۆ نه‌زمونه‌که بریتی بوو له (۴۰) خوله‌ک، پاشان وه‌لامه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی نمونه‌یی پشکنینی بۆ کرا پشت به‌ست به‌کیلی وه‌لامی نمونه‌یی پیوه‌ره‌که وه‌ک له پاشکۆی ژماره (9-A) خراوته روو. به‌جۆریک ههر وه‌لامیکی راست (۱) نمره‌ی پیندریت وه بۆ ههر وه‌لامیکی هه‌له (سفر) پیندریت. نمره‌ی به‌ده‌سته‌هاتووی ههر قوتابییه‌ک دیاریکرا وه‌ک له پاشکۆی (9-B) دیاریکراوه.

پاشان توئیره به‌مه‌به‌ستی زانینی راده‌ی هاوتایی له نیوان هه‌ردوو گرووپ هه‌ستا به به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی (t.test) به مه‌به‌ستی ده‌ره‌ینانی هاوتایی نیوان هه‌ردوو گرووپ نمونه‌ی توئینه‌وه‌که. وه‌ک له خشته‌ی (۳-۸) روونکراوه‌ته‌وه .

خشته‌ی (۳-۸)

ئه‌نجامی تاقیکردنه‌وه‌ی (T.test) بۆ زانینی هاوتایی نیوان هه‌ردوو گرووپ به‌پیی گۆراوی نمره‌ی زیره‌کی قوتابییان

گرووپ	ژماره‌ی نمونه	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	لادانی پیوه‌ری	به‌های (ت)		نمره‌ی نازادیی	ناستی به‌نگه‌داری (0.05)
				خشته‌یی	ئه‌ژمارکراو		
ئه‌زمونگه‌ری	30	25.960	7.9463	2.000	0.2222	58	به‌نگه‌داری نییه
کۆنتروئیکراو	30	25.033	6.2771				

وه‌کو له خشته‌ی (8-3) دیاره توئیره پاش ده‌ره‌ینانی ناوه‌ندی ژمیره‌یی و لادانی پیوه‌ری بۆ گرووپ نی‌زمونگه‌ری و کۆنتروئیکراو بۆ نمره‌کانی هه‌ردوو گرووپ و به‌های (ت) بۆ گۆراوی ناستی زیره‌کی قوتابییان دۆزرایه‌وه که بریتی بوو له (0.2222) و که‌متره له به‌های خشته‌یی (2.000) واتا جیاوازی به‌نگه‌داری ناماری نییه له نیوان قوتابییانی هه‌ردوو گرووپه‌که به گشتی واتا هاوتان له‌م گۆراوه‌دا .

3.4.3 ناستی خویندنی باوک و دایک :

توئیره ناستی خویندنی دایکان و باوکانی هه‌ردوو گرووپ نی‌زمونگه‌ری و کۆنتروئیکراوی دیاریکرد له نزمترین ناسته‌وه بۆ به‌رزترین ناست به‌م شیوه‌یه (ئه‌خوینده‌وار، بنه‌ره‌تی، ناماده‌یی، په‌یمانگا و زانکۆ بۆ سه‌ره‌وه)، پاشان نمره‌ی درا به هه‌ر ناستیک به جینه‌جیکردنی دووجای (کای) (χ^2) بۆ هه‌ردوو پۆله‌که، به‌و شیوه‌یه‌ی که له خشته‌ی (۳-۹) دا دیاره .

خشته‌ی (۹-۳)

په‌یوه‌ندی نیوان ناستی خویندنی دایک وباوکانی هه‌ردوو گرووی نه‌زمونگه‌ری و کۆنتروئیکراو

له‌ناستی به‌نگه‌داریی 0.05	χ^2 نرخ ()		کۆی گشتی	زانکۆ و بو سه‌روه	په‌یمانگا	ناماده‌یی	بنه‌رته‌ی	نه‌خوینده‌وار	گرووپه‌کان	دایبابان
	خشته‌یی	نه‌ژمارکراو								
به‌نگه‌داریی نییه	9.488	0.15	30	5	8	7	5	5	نه‌زمونگه‌ری	دایک
			30	6	6	5	8	5	کۆنتروئیکراو	
			60	11	14	12	13	10	کۆ	
به‌نگه‌داریی نییه	9.488	0.0166	30	5	6	6	8	5	نه‌زمونگه‌ری	باوک
			30	5	6	6	7	6	کۆنتروئیکراو	
			60	10	12	12	15	11	کۆ	

له‌م خشته‌یه‌ی سه‌روه‌دا ناستی نه‌کادیمی دایکان ده‌رده‌که‌ویت که به‌های (χ^2) نه‌ژمارکراو (0.15) که‌متره
 له به‌های (χ^2) خشته‌یی که ده‌کاته (9.488) له په‌لی ئازادی (4) و له ناستی به‌نگه‌داریی (0.05)،
 بۆیه جیاوازی نییه له نیوان هه‌ردوو گرووی نه‌زمونگه‌ری و کۆنتروئیکراو له‌م گۆراوه‌دا .
 هه‌روه‌ها له هه‌مان خشته‌ی (3-9) بۆ ناستی نه‌کادیمی باوکانه‌ده‌که‌ویت که به‌های (χ^2) نه‌ژمارکراو
 (0.0166) که‌متره له به‌های (χ^2) خشته‌یی که ده‌کاته (9.488) له په‌لی ئازادی (4) و له ناستی
 به‌نگه‌داریی (0.05)، بۆیه جیاوازی له نیوان هه‌ردوو گرووی له‌م گۆراوه‌دا نییه. ده‌رکه‌وت که هه‌ردوو گرووی
 هاوتان له‌م گۆراوه‌دا بۆ ناستی خوینده‌واریان. به‌م شیوه‌یه‌ ده‌رکه‌وت قوتابییانی هه‌ردوو گرووی هاوتان له
 هه‌موو نه‌و لایه‌نانه‌ی که توئهره‌هه‌ ئیبارد بوو .

4.4.3 نهری کۆتایی سائی پیشووی قوتایی له‌بابه‌تی میژوو :

نهری کۆتایی سائی خویندنی (۲۰۲۱- ۲۰۲۲) واتا سائی پیشووی خویندن له‌بابه‌ته‌که‌مه‌لایه‌تیه‌کان
 به‌شی میژوو‌ه‌که‌ی که له وه‌زی دووهم له قۆناعی بنه‌رته‌ی به‌پیی رینمایی وه‌زارته‌ی په‌روه‌ده‌ده‌خوینرت
 نهری هه‌ریه‌ک له قوتابییانی هه‌ردوو گرووی (ا، ب) له تۆماری قوتابخانه‌ وه‌رگیرا به‌و شیوه‌یه‌ی که له
 پاشکۆ (۱۰) دیاریکراوه . پاشان توئهره‌به‌مه‌به‌ستی زانینی پاده‌ی هاوتایی بۆ دیاریکردنی هه‌بون یا نه‌بوونی
 جیاوازی له نیوان قوتابییانی هه‌ردوو پۆله‌که‌هه‌ستا به‌کاره‌یتانی هاوکیشه‌ی (ت) (t.t est) وه‌ک له
 خشته‌ی (۱۰-۳) دیاره‌ نه‌جابه‌کان خراوته‌پوو:

خشته‌ی (۱۰-۲)

نه‌نجامی تاقیکردنه‌وه‌ی (t.test) بۇ هاوتایی هه‌ردوو گرووی نه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆلکراو نه‌ گۆراوی نمره‌کانی سائی پیشووی قوتابی نه‌ بابته‌ی میژوو

گرووپ	ژماره‌ی نمونه	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	لادانی پیوه‌ری	به‌های (ت)		نمره‌ی نازادی	ناستی به‌نگه‌داری
				نه‌ژمارکراو	خشته‌یی		
نه‌زمونگه‌ری	30	86.366	8.767	0.9666	2.000	58	به‌نگه‌داری نییه
کۆنترۆلکراو	30	83.366	14.228				

به‌پیی خشته‌ی (10-3) که تیایدا پروونکراوه‌ته‌وه توئیره هه‌تساوه به نه‌ژمار کردنی ناوه‌ندی ژمیره‌یی و لادانی پیوه‌ری بۇ هه‌ردوو گرووی نمونه‌ی توئینه‌وه‌که، به‌های (ت) بریتی بوو نه (0.9666) و که‌متره نه به‌های خشته‌یی (2.000) نه ناستی به‌نگه‌داری (0.05) ونمره‌ی نازادی (58) واتا جیاوازی به‌نگه‌داری ناماری نییه نه نیوان قوتابیانی هه‌ردوو گرووپ به گشتی واتا هاوتان نه گۆراوی نمره‌کانی سائی پیشووی قوتابی نه بابته‌ی میژوو .

3.5 گۆراوه‌کانی توئینه‌وه‌که (متغیرات الدرسته) و دیاریکردنی گۆراوه‌کان و کۆنترۆلکردنیان

گۆراوه‌کان: بریتیه نه کۆمه‌تیک دیارده و سیفات به‌هاکه‌ی جیاوازه به جیاوازی بارودۆخه‌کان. (ابو راضی، ۱۹۹۸: ۱۹). گۆراوه کۆنترۆلکراوه‌کان نهو بارودۆخانه ده‌گریته‌وه که کار ده‌کاته سه‌ر نه‌نجامه‌کانی نه‌زموئه‌که و په‌یوه‌ندی ووردی به نه‌زموئه‌که‌وه نییه. (الضاحی، ۲۰۰۶: ۳۱)، گۆراوه‌کانی توئینه‌وه‌که‌ش بریتیین نه:

3.5.1 گۆراوی سه‌ربه‌خۆ (المتغیر المستقل independent variable)

گۆراوی سه‌ربه‌خۆ نهو گۆراوه‌یه که توئیره ده‌توانیت چاره‌سه‌ری بکات و بیگۆریت به پیی سروشتی توئینه‌وه‌که. له‌م توئینه‌وه‌یه‌دا بریتیه نه‌ئاویتته‌کردنی هه‌رسێ ستراتژی فیروونی هاوته‌مه‌نان و سیکۆچکه‌ی گۆنگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری .

3.5.2 گۆراوی پاشکۆ (المتغیر التابع Dependent variable)

ئهو گۆراوهیه که له ژیر کاریگه ریی گۆراوی سه ربه خۆدایه . گۆراوی پاشکۆ له م توئینه وه یه دا بریتیه له دهستکه وتی خویندن (التحصیل الدراسي Academic Achevment) .

3.5.3 گۆراوه کۆنترۆلکراوه کان – المتغیر المتحكم به (Controlled variable)

ئهو گۆراوانه دهگریته وه که هاوشانی گۆراوی سه ربه خۆ کاریگه ریی ده که نه سه ر گۆراوی پاشکۆ . توئیره هه لده سیت به کۆنترۆلکردنیان تا کاریگه رییان نه بیته له سه ر گۆراوی پاشکۆ نه ویش به ریگی دوور خسته وه یا هاوتنا کردن له نیوان گرووپه کان یا سنوردارکردنی . (المنیزل و غرابیه ، ب، س : ۱۴ - ۱۵) ، نه ویش بریتی بوون له م گۆراوانه ی خواره وه که توئیره هه لسا به هاوتاکردنیان :

3.5.3.1 دروستی ناوه کی (السلامة الداخلية Interiors safety)

دروستی ناوه کی کاتیکی به دهست دیت که توئیره دنیا بیته له وه ی به ته واوی کۆنترۆلی هۆکاره (العامل) ناوه کیه کانی توئینه وه که ی کردووه ، به جۆریکی که کار نه که نه سه ر گۆراوی پاشکۆ وه ک کاریگه ریی گۆراوی سه ربه خۆ له سه ر ئهو گۆراوه . (الزوبعی ، ۱۹۸۷ : ۹۵) . کۆنترۆلکردنی هۆکاره ناوه کیه کان له مانه ن :

1) بارودۆخی توئینه وه که و روداوی له ناکاوا (حالة البحث والظروف والحوادث الطارئة لبحث)

مه به ست له و بارودۆخ و روداوه سروشتی وه ک (بومه له رزه و لافاو) روداوی مرۆیی وه ک (ئه و بارودۆخانه ی ده بیته هۆی وه ستانی دهوام ، پشوو ه کان و راگرتنی دهوام به هه ر هۆکاریکی مرۆیی یا سروشتی و کۆسپ دروست ده کات له به ر ده م توئینه وه که کار ده کاته سه ر گۆراوی (سه ربه خۆ و پاشکۆ) له نه نجامدا کار ده کاته سه ر نه نجامی توئینه وه که . له ماوه ی نه نجامدانی نه زمونه که هیج بارودۆخیکی سروشتی مرۆیی نه وتۆ پروینه دا که کاریکاته سه ر نه زمونه که ته نهاله ماوه ی ۳/۷ - ۲۰۲۲/۳/۱۱ بایکۆتی مامۆستایان بوو به هۆی هه ندیک گرفت له ۳/۱۱ - ۳/۲۶ پشوو ی به هارو نه ورۆز بوو ، به لام توئیره هه وئیدا قه ره بووی ئهو ماوه یه بکاته وه ماوه ی دیاریکراو ته واو بکات تا وه کو نه نجامدانی نه زمونه که ی ، له به ر نه وه ی کاریگه ریی ئه م فا کته ره تارا ده یه کی باش کۆنترۆلکرا .

2) پرۆسه‌کانی په‌یوه‌ندی‌دار به پیگه‌یشتن (العملیات المتعلقة بالنضج):

کۆنترۆل‌کردنی گۆراوی ته‌مه‌نی قوتابی (العمر الزمني) بۆ قوتابیانی هه‌ردوو گرووی (ئه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆل‌کراو) و ئه‌نجامدانی ئه‌زمونه‌که له ماوه‌یه‌کی کورت و دیاریکراو بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌گه‌ر پیگه‌یشتن رووبدات له ماوه کورته‌و به پێی ریکارییه‌کان هاوتایی له یه‌که‌وه‌ نزیکن و له هه‌مان بارودۆخی لیکچوو، توانا پرۆسه‌کانی په‌یوه‌ندی‌دار به پیگه‌یشتن کۆنترۆل بکریته. ده‌توانین بڵین ده‌سته‌به‌ر کردنی بواری گه‌شه‌ کردن و پیگه‌یشتن بۆ قوتابیانی بۆ هه‌ر دوو گرووپ به هه‌مان بر به‌ پێی توانا کراوه. (امین، ۲۰۱۶: ۸۶)

3) میکانیزمی هه‌نباردنی ئه‌ندامانی ئه‌زمونه‌که (آلية اختيار أعضاء التجربة)

هه‌نباردنی قوتابیانی هه‌ردوو گرووپ (ئه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆل‌کراو) به رینگای هه‌رهمه‌کی دابه‌ش بوونیان به سه‌ر هۆبه‌کاندا له لایه‌ن به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی قوتابخانه‌ له کاتی دابه‌شکردنیان به سه‌ر پۆله‌کاندا و به‌بێ هاوتایی له نیوان گرووپه‌کان به گشتی ده‌رکه‌وت هاوتان به بێ ئه‌نجامی تاقیکردنه‌وه‌ی (t.Test) پله‌ی ئاستی به‌نگه‌داری (۰.۰۵) دا و تا ده‌توانین بڵین هه‌ردوو گرووپ هاوتان تا راده‌یه‌ک. ده‌ره‌ینانی هاوتایی نیوانیان بۆ ئه‌وه گۆراوانه‌ی کار ده‌کاته سه‌ر ئه‌نجامی ئه‌زمونه‌که به سوود بینین له توژیینه‌وه‌کانی پیشوو بۆ ده‌ستنی‌شانکردنی گۆراوه‌کان وه‌ک توژیینه‌وه‌ی (الدلیمی، ۲۰۱۳) و (حمه‌ قازی، ۲۰۱۶) و (الركابي، ۲۰۱۷). هه‌موو ئه‌وانه‌ بوو به هۆی نه‌ه‌یشتنی تا راده‌یه‌ک کاریگه‌ری ئه‌م هۆکاره له سه‌ر ئه‌نجامه‌کانی ئه‌زمونه‌که.

4) ئامرازی پێوانه‌ کردن (أدوات القياس)

توژیهر هه‌مان ئامرازی پێوانه‌ کردنی به‌کاره‌ینا به مه‌به‌ستی کۆنترۆل‌کردنی ئه‌م فاکتهره چونکه ئامرازه‌کانی پێوانه‌ کردن کاریگه‌ری هه‌یه له سه‌ر ئه‌نجامه‌کانی توژیینه‌وه. که، بریتی بوو له تاقیکردنه‌وه‌ی پاشه‌کی بۆ هه‌ردوو گرووی (ئه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆل‌کراو) به‌کاره‌ینا، به مه‌به‌ستی زانینی ئاستی ده‌ستکه‌وتی تاکه‌کانی هه‌ردوو گرووپ و کاریگه‌ری ئاوێته‌کردنی سێ ستراتیژی نویی وانه‌وتنه‌وه به به‌راورد به رینگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه.

3.5.3.2 دروستی دهره کی (روالتهی) (السلامة الخارجية External safety):

مه بهست له دروستی روالتهی واتا نایا تا چ رادهیه ک نمونهی توئینه وه که نوینه ری کومه لگهی توئینه وه که

دهکات؟ وه رادهی توانای گهشتاندنی نه نجامی نه زمونه که به سهر کومه لگهی توئینه وه (الزوبعی، ۱۹۸۷ : ۹۵)

بۆ ئەم مه بهستهش توئهر هه ساوه به کۆنترۆلکردنی ئەم گۆراوانهی خواره وه :

1 کارلیکی کاریگه ری گۆراوی سه ربه خو له گه ل لایه نگه ری له هه لبژاردنی نمونهی توئینه وه که:

دهستگه وتی هاوتایی نیوان هه ردوو گرووپ (نونهی توئینه وه که) بۆ گۆراوه کان که به نه رینی (الایجابی) یا،

نه رینی (السلبی) کار ده که نه سهر نه نجامی نه زمونه که (أمین، ۲۰۱۶ : ۸۷) له (الزوبعی، ۱۹۷۴). توئهر دنییا بوو

ئەم فاکتەرە کاریگه ری نابیت هه رچەند هه لبژاردنی قوتابخانه که به شیوهیه کی مه به ستدار بوو به لام

قوتابییه کانی هه موو چینه کانی کومه لگه بوون نه مهش پاش دهره نانی هاوتایی نیوان ئاستی نه کادیمی (باوک

و دایک) ی قوتابییه دهره وت. بویه توئهر دنییا بوو له کارلیکی نیوان گۆراوی سه ربه خو هه لبژاردنی نمونهی

توئینه وه که نییه.

2 کاریگه ری ریکارییه کانی نه زمونه که (أثر الاجراءات التجريبية)

به مه بهستی که مکردنه وه یا خالیکردنه وهی کاریگه ری ئەم لایه نه له سهر نه نجامی توئینه وه که توئهر

هه سا به کۆنترۆلکردنی ئەم گۆراوانهی خواره وه :

▪ بابتهی خویندن (المادة الدراسية): بری و جوړی بابتهی خویندن بۆ هه ردوو گرووپ، و ژمارهی پلان و

کانی وانه وتنه وهی بابته که وهک یهک بوو بویه توئهر دنییا بوو له نه بوونی کاریگه ری ئەم فاکتەرە له

سهر نه نجامی توئینه وه که.

▪ مامۆستا: وانه وتنه وهی بابتهی دیاریکراو بۆ هه ردوو گرووپ (نه زمونگه ری و کۆنترۆلکراو) وهک له خشتهی (۳-

۱۲) خراوته روو، له لایه ن خودی توئهر بابته که وترايه وه، به مه بهستی نه هیشتنی کاریگه ری شاره زایی

مامۆستا و تاییه تمه ندیی که سیی و شیوازی وانه وتنه وه له سهر نه نجامی نه زمونه که. به پیتی ئەو پلانی

وانه وتنه وهیهی بو هر گروپینی ناماده کردبوو که گروپی نه زمونگه ریی به ناویته کردنی سن ستراتیژی نویی وانه وتنه وه که، بریتی بوون له (فیروونی هاوته مه نان، سیکوچکه ی گوگرتن، نه خشه کانی ژیری) وه گروپی کۆنترۆلکراو به رینگا باوه کانی وانه وتنه وه وانه یان خوندوووه .

- خشتهی ههفتانهی وانه کان (جدول الدروس الاسبوعی): توژیهر (۳) به شه وانهی له ههفتهیه کدا به هر گروپیک ووتنه وه له بابته میژوو، واتا له رۆژیکدا (۲) وانه (۱) وانه بو گروپی نه زمونگه ریی (۱) وانه بو گروپی کۆنترۆلکراو وهک له خشتهی (۳-۱۱) دیاره .

خشتهی (۳-۱۱)

خشتهی ههفتانهی وانه وتنه وهی بابته میژوو بو ههردوو گروپی نه زمونگه ریی و کۆنترۆلکراو

گروپ	رۆژ	وانه	کات	دهوام
نه زمونگه ریی	شه ممه	3	2	نیوه پروان
		4	2:45	
نه زمونگه ریی	یهک شه ممه	4	2:45	نیوه پروان
		3	2	
نه زمونگه ریی	سیشه ممه	4	10:45	به یانیان
		5	11	

- کاتی ته رخانکراو بو نه زمونه که (ماوهی نه زمونه که): کاتی دهستپیکردن و کۆتایی هاتنی وانه وتنه وه به ههردوو گروپ وهک یهک بوو، که له رۆژی (سیشه ممه) ریکه وتی (۲۰۲۲/۴/۱-۲۰۲۲/۲/۱) که دهکاته (۶) ههفته *

- هۆلی خویندن (القاعة الدراسية): توژیهر به هاوکاری به ریه بهر و کارگیری قوتابخانه هۆلیکی خویندن به شیوهی گروپ کورسیه کانی ریکه ستبوو تا قوتابییانی ههردوو گروپی (نه زمونگه ریی و کۆنترۆلکراو) له هه مان هۆل وانه بخوینن. هه وئیدا بوو هه مان ژینگه ی دهرونی و فیزیکی دهسته بهر بکات تا کۆنترۆلی گۆراوی ژینگه ی خویندن بکات کار نه کاته سه ر گۆراوی پاشکو و نهجامی نه زمونه که.

3.6 پیداوستییهکانی توئزینهوهکه (مستلزمات البحت)

بۆ جیبهجیکردنی توئزینهوهکه توئزهر ههئساوه به ئامادهکردنی ئهمانهی خوارهوه :

3.6.1 دیاریکردنی بابتهی خویندن (تحديد المادة العلمية):

وهک لهسنوری توئزینهوهکهدا ئاماژهی پیکراوه بابتهی خویندن له (3) بهش پیکهاتوو، که بریتین له بهشهکانی (یهکهه، دووه، سییهه) له پهرتوکی بابتهه کۆمه لایهتییهکانی بریار له سهردراو بۆ پۆلی شهشهمی بنههتهی له بهشی میژوو، بابتهی دیاریکراو به پپی کاتی تهرخانکراو بۆ توئزینهوهکه دهستنیشاکراوه، بهشهکان و ناویشان وژمارهی لاپههکان بهو شینوهیهی که له خشتهی (3-12) دا دیاره .

خشتهی (3-12)

دیاریکردنی ژمارهی بهشهکان و ناویشانی ههر بهشیک و ژمارهی لاپههکان بۆ بابتهی نهزمونکه

ژمارهی لاپهه	ناویشانی بهشهکان	بهشهکان
66-76 (10) لاپهه	کوردستان ودهسهلاتی عوسمانی	یهکهه
77-90 (14) لاپهه	بارودۆخی کوردستان لهسهردهمی عوسمانیدا	دووه
91-94 (4) لاپهه	عیراق لهسهردهمی عوسمانیدا	سییهه
28		کۆی گشتی ژمارهی لاپههکان

3.6.2 دارشتنی ئامانجه رهفتارییهکان (صياغة الاهداف السلوكية) Formation of Behaviorol

: Objectives

ئامانجی رهفتاریی:

بریتییه لهوهی که پیشبینی دهکریت قوتایی پپی ههئبسیت له نهجمای نهوهی فییری بووه له بابتهتیکی دیاریکراو. (لافی، 2012 : 79). بهجیهینانی کۆتاییه که توانای تیبینیکردن و پپوانهکردنی ههیه وه پیشبینی دهکریت قوتایی نهجمای بدات دواي تپیهراندنی ههئویسته فییکارییهکان (الركابي، 2017 : 99).

(سیوهیلی، ۲۰۱۷) له (میگەر) ده‌ئیت " گوزارشتیکه ویستیک ده‌نویت بو نه‌جامدانی گۆرانکارییه‌کی چاوه‌روانکراو له ره‌فتاری فیرخوازدا" . (سیوهیلی، ۴۲، ۴۳: ۲۰۱۷).

گرنگی دارشتنی ئامانجه ره‌فتارییه‌کان یارمه‌تیده‌ره بو هه‌ئبژاردنی ناوه‌رۆکی بابه‌ته‌کانی خویندن، به‌سوده بو دیاریکردنی چالاکیه فیرکارییه‌کان، بو هه‌ئسه‌نگاندنی ئاستی قوتابییان گرنگه. (لافی، ۲۰۱۲ : ۹۲). سودی هه‌یه وه‌ک ربه‌ریک بو ماموستا له پرۆسه‌ی پلاندانان بو وانه‌که، کارده‌کاته ئاسانکردنی پرۆسه‌ی فیرکردن، یارمه‌تی ماموستا ده‌دات بو دانانی پرسیاره‌کانی تاقیکر دئه‌وه‌وه به سوده بو دابه‌شکردنی ناوه‌رۆکی بابه‌تی خویندن بو چهند به‌شیکه بچوک. (سعاده، ۲۰۰۱: ۱۵۰) به هۆی گرنگی ئامانجه‌ره‌فتارییه‌کان له پرۆسه‌ی فیربووندا توئیره له‌میانه‌ی جیبه‌جیکردنی نه‌زمونه‌که و دانانی پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ی به‌ده‌سته‌ییانی خویندن و ئاماده‌کردنی پلانی وانه‌وتنه‌وه پێویست بوو ئامانجه‌کان به شیوازیکی ورد دیاری بکات. پاشان توئیره ئامانجه‌کانی دیاریکرد له بابه‌تی میژووی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی به‌پیی پۆلینی بلۆم بو ئاسته مه‌عریفیه‌کان (یادکرنه‌وه، تیگه‌یشتن، جیبه‌جیکردن، شیکردنه‌وه) .

دواتر توئیره هه‌ستاوه به ئاماده‌کردن و دارشتنی ئامانجه ره‌فتارییه‌کان که بریتی بوو له (۸۰) ئامانج بو هه‌ردوو لایه‌نی (مه‌عریفی، ده‌رونجوله‌یی). به‌پیی نه‌و ناوه‌رۆکه‌ی دیاریکراوه که پیکهاتوه له (۳) به‌ش و ماوه‌ی توئینه‌وه‌که به‌پیی پلانی وانه‌وتنه‌وه‌ی هه‌ر وانه‌یه‌ک له وانه‌کانی بابه‌ته‌که نه‌و ماوه‌یه‌دا که ژماره‌یان (۱۵) پلان بوو بو هه‌ر گروویک پاشان خرایه به‌رده‌ستی کۆمه‌ئیک له شاره‌زاییان له بواری (رینگاکی وانه‌وتنه‌وه، میژوو، پێوانه و هه‌ئسه‌نگاندن) و ماموستایانی بابه‌ته‌که و سه‌ره‌رشتیارانی په‌روه‌رده‌یی له هه‌ردوو به‌رپه‌به‌ریتی په‌روه‌رده‌یی رۆژه‌لات و رۆژناوا. وه‌ک له پاشکۆی (۱۳) دیاره وه ریزه‌ی ره‌زاهه‌ندیی شاره‌زاییان بو ئامانجه ره‌فتارییه‌کانله پاشکۆی (۱۴) خراوته روو.

.....

تیبینی / له‌مانگی (نازار) ته‌نها (۲) هه‌فته ده‌وام هه‌بووه به‌هۆی پشوه‌کانی به‌هار و نه‌ورۆز وراگرتنی ده‌وام به‌هۆی بایکۆتی ماموستایان. ته‌نها هه‌فته‌ی یه‌که‌م له مانگی نازار وه هه‌فته‌ی چواره‌م وانه خویندراوه که ده‌کاته (۳/۷ - ۳/۱۱) بایکۆت وه له (۳/۱۱) - (۳/۲۶) پشووی به‌هارو نه‌ورۆز .

3.6.3 ئاماده کردنی پلانی وانه وتنه وه اعداد الخطة التدريسية: Prepaation of Lesson Plans

یه کییک له نه ره که کانی ماموستا پلاندانان و ریکخستنی ژینگه ی پۆل بو گفتوگو باشتین جوری شیوه ی

(ل) یا شیوه ی بازنه ییه و دابه شکردنی بابه ته کانی خوئندنه . (جابر ، ۱۹۹۹ : ۲۰۸)

پلاندانان پرۆسه یه کی ریکخراوه ، کومه ئیک ریشوین و بریاره خو ده گریت ، به مه بهستی گه یشتن به چه ند ئامانجیکی دیاریکراوه . له پرۆسه ی وانه وتنه وه شدا ، مه بهستی له پلان بیرکردنه وه یه کی ریکخراوی هه ماهه نگی پیشه وخته که ماموستا ده خوازیت له گه ل فیرخوازه کانییدا جیبه جیجی بکات له پیناو گه یشتن به چه ند ئامانجیکی فیرکاری دیاریکراوه (سیوه یلی ، ۲۰۱۷ : ۷۴) . پلان دانان بو وتنه وه ی هه ر وانه یه ک به دوو قوناغدا تیده په ریت :

3.6.3.1 پلانی گروپی نه زمونگه ری

به پی تایبه ته ندیی وانه وتنه وه بو گروپی نه زمونگه ری به ئاوئته کردنی (۳) ستراتیژ له ستراتیژه کانی فیربوونی کارا که پیکهاتبوون له ستراتیژی فیربوونی هاوته مه نان ، ستراتیژی سیکوچکه ی گوئگرتن ، ستراتیژی نه خشه کانی ژیری وهک له شیوه ی (۲-۷) دیا ره .

سیکوچکه ی گوئگرتن

نه خشه کانی ژیری

فیربوونی هاوته مه نان

شیوه ی (۳-۷) ستراتیژه کانی

(فیربوونی هاوته مه نان ، نه خشه کانی ژیری ، سیکوچکه ی گوئگرتن . ئینته رنیت)

توژیهر ههستا به ناماده کردنی (۱۵) پلانی وانه وتنه وهی رۆژانه، نمونه یهک له پلانه کانی ههردوو گروپ (ئه زمونگه ریی و کۆنترۆل کراو) بۆ دنیابوون له شیای خرایه بهر دهستی کۆمه لیک له ههسه نگینه ران و پسپۆران و سه رپه رشتیاران و مامۆستیانی بابه تی کۆمه لایه تی (میژوو) پاش وه رگرتنی راو و بۆچونییان و گۆرانکاری پنیوست به و شیوه یه مایه وه که له پاشکۆی (A-12) دیاره، نه مهش وهک بناغه یهک پشتی پینه سترا بۆ دارشتنی پلانه کانی دیکه.

3.6.3.2 پلانی گروپی کۆنترۆل کراو

به پینی تایبه تمه ندیی وانه وتنه وه بۆ گروپی کۆنترۆل کراو به رینگای ناسایی توژیهر ههستا به ناماده کردنی (۱۵) پلانی وانه وتنه وهی رۆژانه، نمونه یهک له پلانه کان له گه ل پلانی ئه زمونگه ریی خرایه به ردهم هه مان پسپۆران، پاش وه رگرتنی راو بۆچونییان و گۆرانکاری پنیوست له پلانه که دا به و شیوه یه مایه وه که له پاشکۆی (B-12) دیاریکراوه، نه مهش وهک بناغه یهک پشتی پینه سترا له دارشتنی پلانه کانی دیکه ی گروپی کۆنترۆل کراو به هه مان شیوه .

3.7 ناماده کردنی نامرازه کانی توژیینه وه که (اعداد اداة البحث Preparation of the Research tools).

مه بهست له نامرازه کانی توژیینه وه بریتییه له هه موو ئه و نامرازانه که توژیهر به کاریده هینیت بۆ کۆکردنه وهی زانیاری پنیوست بۆ وه لامدانه وهی پرسپاری توژیینه وه که یا تاقیکردنه وهی گریمانه کان . (السلما نی، ۲۰۱۳: ۶۲) له (العساف، ۱۹۹۵) وه ریگرتوه. بۆ دهستکه وتی نامانجه کانی توژیینه وه وتاقیکردنه وهی گریمانه که یهک نامراز ناماده کرا نه ویش بریتیبوو له :

3.7.1 تاقیکردنه وهی دهستکه وت (الاختبار التحصيلي Achievement Test)

تاقیکردنه وه (الاختبار): کرونباک (Cronbak، 1996) پیناسه ی کردوه به " رینگه یهکی ریکخراو بۆ به راورد کردنی رهفتاری نیوان دوو تاک یا زیاتر ". ههروه ها (Anastasi، 1990) پیناسه ی کردوه به: کۆمه لیک ریکاری ریکخراو بۆ پیوانی نموونه یهک له رهفتار. وه پیویسته تاقیکردنه وه (تیس-ت test) له بارودۆخیکی دیاریکراو نه نجام بدریت که مه رچی کۆنترۆل کردنی گۆراوه کاریگه ره کان تیابیت . (غنیم،

۲۰۰۴: ۵۳-۵۴). بۆ ناماده کردنی تاقیکردنه وهی دهستکه وت پیوستی به جیبه جیکردنی ئەم ههنگاوانه ی خواره وهیه که جیبه جی بکریت :

3.7.1.1 دارشتنی بره کانی تاقیکردنه وه (صیاغة فقرات الاختبار Formulation of The items

گۆراوی پاشکۆی ئەم توئینه وهیه بریتیه له دهستکه وتی خۆندن. یه کیک له پتوه ره کانی دهستکه وتی خۆندن (التحصیل الدراسی) تاقیکردنه وهیه له جۆری نوسینه کی بۆ پینوانی ناستی ئەدای قوتایی، له شاره زاییه کی دیاریکراو و بهراورد کردن به گرووپه که ی بهم شیوازه پینوانی دهستکه وتی قوتایی له خۆندن دهووتریت تاقیکردنه وهی قوتابخانه. (کراجه، ۱۹۹۷، ۱۳۴)

تاقیکردنه وه نامزایی ریکخراوه بۆ هه ئسه نگاندنی تواناکانی قوتایی و دیاریکردنی ناستی دهستکه وتی زانیاری و کارامه ییه کانی قوتاییان، له بابه تیکی خۆندن که پیشتر فیرووه، ئەویش له ریی وه لامه کانیان بۆ کۆمه لیک بره که سامپلیکه له ناوه روکی بابه تی خۆندن. (دعمس، ۲۰۰۸: ۶۵). ههروه ها به هه ئوستیک پیناسه کراوه مه به ستی خسته رووی مه عریفه و کارامه یی و ناراسته و چه ز و نارزه وو یا، سه رجه م لایه نه کانی په یوه ندیدار به بابه تیکی دیاریکراو یا چه ند بابه تیک. (الهیة، ۲۰۰۲: ۳۵۳). وه یه کیکه له نامرازه کانی که زۆترین به کاره یئانی هه یه بۆ زانیی ناستی دهستکه وتی قوتایی و بریاردان له سه ر راده ی کوالیتی و سه رکه وتوویی پرۆگرامی خۆندن. (محمد، ۲۰۱۶: ۵۱)

یه کیک له بنه مانی دانانی پرسیاره کانی تاقیکردنه وه دیاریکردنی نامانجه رهفتارییه کانه که بریتیین له و نامانجه نه ی نامازه به و گۆراوه خوازاوانه ده که ن پیشینی ده کریت روویدات له رهفتاری قوتایییدا، ده توانریت تیبینی و پینوانه بکریت له کاتی یا دوا ی پرۆسه ی فیروون. (السلما نی، ۲۰۱۳: ۵۹)

بۆ پینوانه کردنی توانای قوتاییان بۆ ناوه روکی بابه تی خۆندنه که به و ناستانه ی که دیاریکراوه له نامانجه رهفتارییه کانی وتنه وه ی بابه ته که، به پیی ئەو ناسته دیاریکراوانه ی بلۆم توئهر به ره چا و کردنی کات و قوناعی خۆندن و توانا و ته مه نی قوتاییان و جۆر و بره گی پرسیاره کان سامپلیک له پرسیاره کانی هه ئبژارد له جۆری هه ئبژاردن له (۴) دانه بۆ هه ر (۲۰) بره که. به رای پهروه ده کاران ژماره ی جیگره وه کان که گونجاو بیت بۆ پرسیاره ی بابه تی له جۆری هه ئبژاردن له چه ند دانه یه ک ده که ویتته نیوان (۳-۴) جیگره وه.

(غنیه، ۲۰۰۴: ۱۷۶)

پرسیاره‌کانی هه‌ئبژاردن به به‌ربلاوترین جوهره‌کانی پرسپاری بابته‌تی داده‌نرین، پیوه‌ریکی گرنگیشن بو پیوانه‌کردنی ناسته جیاوازه‌کانی لایه‌نی مه‌عریفی فیترخواز دارشتن و دروستکردنی نهم جوهره پرسپاران به‌سه‌ر دوو برگه‌دا دابه‌ش ده‌بیت، که، نه‌وانیش بریتیین له برگه‌ی سه‌ره‌کی (پرسیاره‌که) و برگه‌ی وه‌لامه‌کان (هه‌ئبژاردنه‌کان — جیگره‌کان) " (ره‌سول، ۲۰۱۴: ۲۸۱) و (النخالة، ۲۰۰۶: ۱۲۹). له‌به‌رئه‌وه‌ی، نهم جوهره چهند تاییه‌تمه‌ندییه‌کی هه‌یه نه‌ویش به ناسانی له‌لایه‌ن قوتابییانه‌وه وه‌لام ده‌دریته‌وه و پیویست به ده‌برین ناکات، هه‌له‌چنییکردن ناسان و بابته‌تییه وه خه‌ملاندن تیاییدا که‌مه هه‌روه‌ها توانای پیوانه‌کردنی نه‌و ناستانه‌ی بلوم که‌له توئزینه‌وه‌که‌دا دیاریکراوه پیوانه بکات. توئزهر نمونه‌یه‌کی له نامانجه ره‌قتارییه‌کان هه‌ئبژارد بو دانانی پرسپاره‌کانی تاقیکردنه‌وه به جوړیک بگونجیت له‌گه‌ل کات و توانای قوتابییان، بو نهم مه‌به‌سته‌ش توئزهر هه‌ئسا به ناماده‌کردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندیی (جدول الموصافات) بو تاقیکردنه‌وه‌که به‌م شیوه‌یه:

3.7.1.2 ناماده‌کردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندی بو تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌سکه‌وتی قوتابی (جدول الموصافات)

هینکاریه‌کی روونکرنه‌وه‌یییه که ناوه‌روکی تاقیکردنه‌وه ده‌ستنیشان ده‌کات، ناوه‌روکی بابته‌تی خونندن ده‌به‌ستیت به نامانجه ره‌قتارییه‌کان، کیشی ریژمی بو ناوه‌روکی هه‌ر بابته‌تیکی خونندن، کیشی ریژمی نامانجه ره‌قتارییه‌کان له ناسته جیاوازه‌کاندا دیاریده‌کات. (العجیلی، ۱۹۹۰: ۵۹)

دانانی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندیی (جدول الموصافات) نامانجی دروستکردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندیییا خشته‌ی تاقیکردنه‌وه به‌سته‌وه‌ی نامانجه فیترکارییه‌کانه راسته‌وخو به ناوه‌روک و دیاریکردنی ژماره‌ی برگه‌کانی تاییه‌ت به هه‌ر نامانجیک وه به‌سوده بو پیدانی کیش به هه‌ر نامانجیک وه نامانجیک کاربگه‌ره بو بونیادنانی راستی ناوه‌روکی تاقیکردنه‌وه. (المخانیل، ۲۰۱۵: ۱۳۵-۱۳۶)

مه‌به‌ست له دروستکردنی خشته‌ی تاییه‌تمه‌ندیی بو جیبه‌جیکردنی هاوسه‌نگی له تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌سکه‌وت وه دنیا‌بوون له پیوانه کردنی نامانجی وانه‌وتنه‌وه و ناوه‌روکی بابته‌تی فیترکارییه دیاریکراوه‌که و راستی ناوه‌روکی تاقیکردنه‌وه‌که واتا هه‌موو ره‌گه‌زه‌کانی ناوه‌روک و چوئییه‌تی دابه‌شکردنی برگه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که به پیی نه‌و ره‌گه‌زانه و گرنگییه‌که‌ی دیاریده‌کریت که پیویسته نه‌و تاقیکردنه‌وه‌یه

له خۆبگریت ، نهوهش به مانای دیاریکردنی راستی ئۆجیکی تاقیکردنهوهکه دیت که یهکیکه له خهسلته

بنه رتهتییهکانی ههر تاقیکردنهوهیهکی زانستی. (الصمادی وماهر ، ۲۰۰۴ : ۸۰-۸۱)

توئهر هه ئسا به دههینانی رێژی سهدیی ژمارهی لاپههکان بۆ ههر (۳) بهشی ناوهروکی بابهتهکه و رێژی سهدیی ژمارهی ئامانجه رهناسییهکانی وتنهوهی ئهو ناوهروکه له ههریهک له (۴) ئاسته دیاریکراوهکانی پۆلینی بلۆم بهگشتی، وه دههینانی ژمارهی برهگهکانی پرسیار بۆ ههر بهشیک . بۆ تاقیکردنهوهیهک که (۲۰) برهگی له خۆ بگریت به پرکردنهوهی ههرخانهیهک له خانهکانی خشتهی تایبهتمهندیی به پینی ئهم یاسایهی خوارهوه له خشتهی (۳-۱۳) دا دیاره :

خشتهی (۳-۱۳)

یاساکانی (کیشی ناوهروک ، کیشی برهگهکانی ههر ئامانجیکی رهناسییه ، ژمارهی برهگهکانی ههر ناستیک)

ژماره	بابهت	یاسا
1	کیشی ناوهروک	ژمارهی لاپههکانی ههر بهشیک ÷ کۆی گشتی لاپههکان 100 ×
2	کیشی برهگهکانی ئامانجی رهناسییه له ههر ناستیکدا	ژمارهی ئامانجی رهناسییه له ههر ناستیک ÷ کۆی ژمارهی ئامانجه رهناسییهکان 100 × .
3	ژمارهی برهگهکان له ههر ناستیک	رێژی سهدی ناوهروک × رێژی سهدی ئامانجهکان × ژمارهی درێژی تاقیکردنهوهکه.

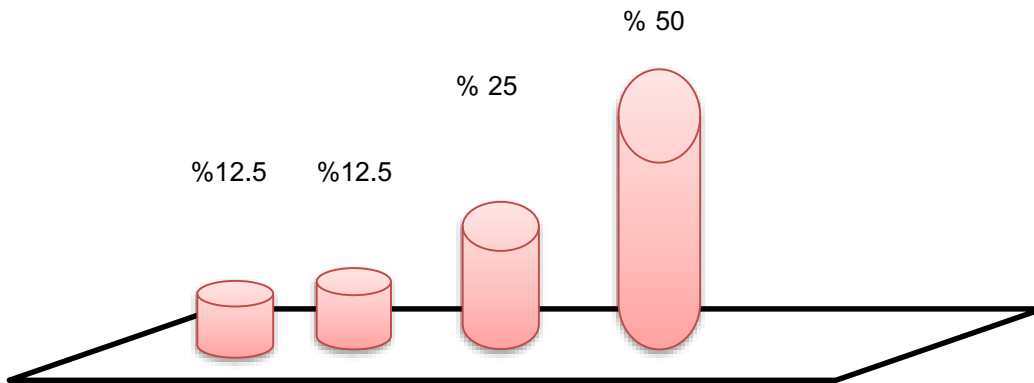
(مصطفی، ۲۰۱۶ : ۱۱۸) له (سماره و العدیلی، ۲۰۰۸) وه رگیراوه

خشتهی (۱۴-۳)

نیشانانی خشتهی تاییه تمه ندیی (جدول المواصفات)

نامانجه رهفتارییه کان به پئی ناسته کان					نامانجه رهفتارییه کان		
کۆ	شیکردنه وه % 12.5	به جیهینان % 12.5	تیگه یشتن % 50	یادکردنه وه % 50	ناوه رۆک		
100							
8	* 1	* 1	* 2	* 4	ریژهی سهدی	لاپ هره	بهش
					%35.72	10	یه کهم
10	* 1	* 1	* 3	5	%50	14	دووم
2	* 0	* 0	* 1	* 1	% 14.28	4	سییه م
20	2	2	6	10	100	28	کۆ

(الهیة ، ۲۰۰۳ : ۲۷) ، * ژماره کان نزیك كراوته وه بۆ نزیكترین ژماره.

یادکردنه وه ، تیگه یشتن ، جیهه جیکردن ، شیکردنه وه

شیوهی (۸-۳)

ریژهی ههر ناستیک له ناسته کانی (بloom) بۆ نامانجه رهفتارییه کان به پئی خشتهی تاییه تمه ندیی

ئهو ئامانجه ره‌فتارییه‌کانی که ده‌بیت تاقیکردنه‌وه‌که له خو بگریت له‌هه‌ر (٤) ئاسته‌که به‌پیی ریزبه‌ندییان به‌م شیوه‌یه بوو (١٠ ، ٦ ، ٢ ، ٢) که پیکهاتوو له (٢٠) ئامانجی ره‌فتاریی، پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه ئاماده‌کرا به‌ پشت به‌ستن به ژماره‌ی ئامانجه‌کانی هه‌ر ئاستیک، وه‌له هه‌ر به‌شیکدا له‌و ناوه‌رۆکه، به‌مه‌رجیک هه‌ر برگه‌یه‌کی تاقیکردنه‌وه بو هه‌ر ئامانجیکی ره‌فتاریی. له کۆتاییدا توئیزه‌ر پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ی به‌ شیوه‌ی سه‌ره‌تایی ئاماده‌کرد (١٨) برگه له جۆری هه‌لبژاردن له‌چه‌ند دانیه‌ک و به (٤) جیگه‌روه و (٢) برگه له جۆری ووتاری وه‌لام کورت که سه‌رجه ژماره‌ی برگه‌کان پیکهاتبوو له (٢٠) برگه.

3.7.3.1 راستگۆیی تاقیکردنه‌وه (صدق الاختبار (Test validity)

راستگۆیی تاقیکردنه‌وه واتا راده‌ی پێوانی تاقیکردنه‌وه‌یه بو ئهو مه‌به‌سته‌ی دانراوه پێوانه بکریت. (تایلر، ١٩٩٨ : ٥٢). مه‌به‌ست ئێی پێوانه‌ی ئامانجه مه‌به‌ستداره‌کان بکات نه‌ک شتیکیتر. (الحیلة، ٢٠٠٢ : ٣٥٥) و (دعمس، ٢٠٠٨ : ٦٨)، به‌ برۆای (ئیبیل Eble) راست و دروستی ئاست و نمره‌یه نه‌ک خه‌سه‌ت و مۆرک. وه مه‌به‌ست له راست و دروستی ئهو وه‌یه‌که ئهو پێوانه‌کاره ئاماده‌کراوه ئهو تواناو خاسیه‌ت و شته پێویت که بۆمان ئاماده‌کردوو. (احمد، ١٩٦٠ : ١٨٨)

بو تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت پێویستمان به دوو جۆر راستگۆیی هه‌یه:

- راستگۆیی ناوه‌رۆک (صدق المحتوی Content validity):
بو ده‌ستکه‌وتی راستگۆیی ناوه‌رۆک توئیزه‌ر هه‌ ئسا به ئاماده‌کردنی خشته‌ی تایبه‌تمه‌ندیی .
 - راستگۆیی پوخته‌ی (صدق الظاهري face validity) : که له لایه‌ن شاره‌زاییانه‌وه دیاری ده‌کریت واتا له‌کاتی پشکنینی پوخته‌ی تاقیکردنه‌وه‌دا پشکنه‌ر بگاته ئهو ده‌ره‌نجه‌مه‌ی تاقیکردنه‌وه که تا چ راده‌یک پێوانه‌ی ئهو بارودۆخه ده‌کات که مه‌به‌سته پێوانه بکریت. (الضامن، ٢٠٠٧ : ١١٣)
- بو ئهم مه‌به‌سته‌ش ناوه‌رۆکی بابته‌کانی خویندن و خشته‌ی تایبه‌تمه‌ندیی و برگه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که به‌پیی ئامانجه ره‌فتارییه‌کان و ئاسته‌کانیان خرایه به‌ر ده‌ستی ژماره‌یه‌ک له شاره‌زاییان و پسپۆرانی بواری رینگاکانی وانه‌وتنه‌وه و پێوانه و هه‌ ئسه‌نگاندن و سه‌ره‌رشتیاران و مامۆستایانی بابته‌که وه‌ک له پاشکۆی

(15-A) که ناوی شاره زاییانه دیاریکراوه. ریژهی په سه ند کردنی ههر برگیه که له تاقیکردنه وه که بهو شیوه یه ی له پاشکوی (15-B) خراوه ته روو .

به مه بهستی راستی و ناماده کردنی خشته که و گونجاوی برگیه کان له گه ل نامانجه رهفتارییه کان و ناسته کانیان و شیای له لایه نی دارشتن و زمانه وانی به مه بهستی شیکردنه وه ی راو بوچوونی شاره زاییان بهو پیشنیارانیه خستیانه روو پشت به ستره به ریژهی (۸۰٪) بو یه کلایی کردنه وه ی برگیه کان و جیبه جیکردنی گۆرانکاری. له م باره یه وه (حه قازی، ۲۰۱۶: ۷۷) له (نمر، ۲۰۰۸) ناماژه به وه دهکات نه گهر ریژهی هاوتاکردن له نیوان هه ئسه نگینه ران بکه ویته نیوان (۸۰ - ۹۹) که واته راستگویییه کی به رزی هه یه. دواتر به پیی راو بوچوونیان هه ندیک گۆرانکاری نه نامدرا به لام هیچ برگیه که لا نه برا وه ک له پاشکوی (B-15) دیاریکراوه به م شیوه یه ش تاقیکردنه وه که شیوا ده بیت له لایه ن راستگویییه وه.

3.7.1.4 جیبه جیکردنی نه زمونی سه ره تایی (تطبیق الاستطاعی لاختبار)

(1) نه زمونی سه ره تایی یه که م (التجربة الاستطاعیة الاولی):

تویژه ره هه ئسا به دانانی پرسیری تاقیکردنه وه به وه رگرتنی سامپلیک له نامانجه کان که ژماره یان (۲۰) نامانج بوو که (۱۰) نامانجی یادکردنه وه و (۶) نامانجی تیگه یشتن و (۲) نامانجی جیبه جیکردن و (۲) نامانجی شیکردنه وه له خوگرتووه ، بو دیاریکردنی کاتی گونجاو بو وه لامدانه وه به پیی نه م هاوکیشه یه تویژه ره هه ئسا وه به دیاریکردنی ماوه بو وه لامدانه وه ی پرسیاره کانی تاقیکردنه وه ی ده سته وت نه ویش بریتییه له:

کات بو وه لامدانه وه = کاتی وه لامدانه وه ی خیرترین قوتابی (یه که م قوتابی + کاتی وه لامدانه وه ی هیواشترین قوتابی (کوتا قوتابی) = ۲

(هادی، ۲۰۱۳ : ۱۵۴)

پاشان هه ئسا به نه نامدانی تاقیکردنه وه که که پرسیاره کان پیکهاتبوو له (۱۸) برگیه ی بابته تی له جووری هه ئبژاردن له چهند دانه یه ک و (۳) ناستی مه عریفی به پیی پۆلینی بلۆم له خو گرتبوو نه ویش بریتی بوو له (یادکردنه وه ، تیگه یشتن ، جیبه جیکردن) و (۲) برگیه له جووری ووتاری بو ناستی (شیکردنه وه)، به مه بهستی

دۆزینه‌وه‌ی لایه‌نی سایکۆمه‌تری تاقیکردنه‌وه‌که. وه ده‌ستیشانکردنی هه‌ندی‌ک تاییه‌تمه‌ندی بۆیه پێویستی کرد
 ئه‌م نه‌زمونه به‌سه‌ر گروویپتی بچوکدا که (۵۰) قوتایی بوون جیبه‌جیبه‌کریت به‌مه‌به‌ستی:

أ- ئایا برگه‌ی پرسپاره‌کان روون وناشکرایه و بی‌گرفته له‌ رووی زمانه‌وانی و دارشته‌وه و ئایا یه‌ک راقه‌و
 لیکدانه‌وه لای قوتاییان دروست ده‌کات .
 ب- ده‌ستیشانکردنی کاتی تاقیکردنه‌وه به‌گشتی .

بۆ گه‌یشتن به‌مه‌به‌سته‌کان تاقیکردنه‌وه‌که جیبه‌جیبه‌کرا به‌سه‌ر (۵۰) قوتایییدا له‌ قوتابخانه‌ی (به‌رانان) ی
 به‌ره‌تی قونای (۱-۶) سه‌ر به‌ به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژئاوا له‌ ناوه‌ندی شاری سلێمانی له‌ رۆژی
 یه‌کشه‌مه‌ه (ریکه‌وتی ۲۷/۳/۲۰۲۲) له‌ کاتی نه‌جمادانی تاقیکردنه‌وه ده‌رکه‌وت که قوتاییان کیشه و گرفتی
 تیگه‌یشتن له‌ برگه‌کانی (۱۹) و (۲۰) هه‌بوو پرسپاری زۆر ده‌کرا نه‌یان ده‌زانی چۆن وه‌لام بدنه‌وه له‌به‌ره‌وه‌ی
 قوتایی له‌و قوناه‌دا توانای ده‌برینی لاوازه هه‌روه‌ها توانای نوسینیش به‌ تاییه‌ت له‌م سالانه‌ی دوایی به
 هۆی بایکۆت و خراپی روشی په‌روه‌ده نوسینی قوتایی له‌و قوناه‌ له‌ ناستی پێویستدا نیه‌.

له‌ دوای ته‌واو بوونی تاقیکردنه‌وه و ده‌ستکردن به‌ پشکنینی وه‌لامه‌کان له‌ لایه‌ن توئێزه‌ر هیچ قوتاییه‌ک
 وه‌لامی نه‌و دوو برگه‌یه‌ی نه‌دا‌بووه‌وه، بۆیه توئێزه‌ر هه‌لسا به‌ تاوتویکردنی ئه‌م بابته‌ له‌گه‌ڵ شاره‌زاییان و
 سه‌ره‌رشتیاری توئێزه‌وه‌که، پێشنیازکرا ئه‌و دوو برگه‌یه‌ بکریت به‌ هه‌لبژاردن وه‌ک برگه‌کانی دیکه به‌هه‌مان
 ناست که ناستی (شیکردنه‌وه) یه‌.

کاتی وه‌لامدانه‌وه‌ی هه‌ر قوتاییه‌ک به‌ گشتی دیاریکرا پاش ته‌واو بوونی وه‌لامدانه‌وه‌ی بیان له‌ لایه‌ن چاودێری
 هۆی تاقیکردنه‌وه‌ه. له‌ کۆتاییدا تیکرای کاتی پێویست بۆ تاقیکردنه‌وه‌که دیاریکرا که (۴۰) خوله‌ک بوو به‌ سود
 وه‌رگرتن له‌م هاوکیشه‌یه‌:

کاتی پێویست بۆ وه‌لامدانه‌وه = سه‌رجه‌م کاتی وه‌لامدانه‌وه‌ی هه‌ریه‌ک له‌ قوتاییان ÷ ژماره‌ی
 به‌شداربووان.

2) نه‌زمونی سه‌رتایی دووم (التجربة الاستطلاعية الثانية) :

نامانج له نه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی سه‌ره‌تایی ده‌رکردنی ناستی جیگیری وه‌ه‌ندیک له تاییه‌تمه‌ندییه سایکۆمه‌ترییه‌کان تاقیکردنه‌وه‌کی. (الخطیب، ۲۰۱۳ : ۴۰)

تویژه‌ر هه‌نسا به نه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه‌ی سه‌ره‌تایی دووم به سه‌ر گرووپیکی گه‌وره‌دا دوا‌ی دنیابوونی توئژه‌ر له روونی بره‌گه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که و کاتی گونجاوی بو وه‌لامدانه‌وه دیاریکرد. به مه‌به‌ستی ده‌ره‌یتانی نه‌گۆری وه‌ه‌ندیک لایه‌نی سایکۆمه‌تری تاقیکردنه‌وه‌که وه‌ک (هاوکۆلکه‌ی ناسانی و گرانی و هیزی جیاری بره‌گه‌کان و کاریگه‌ری جیگه‌روه هه‌نه‌کان و جیگیری).

تویژه‌ر په‌نای برد بو به‌کاره‌یتانی ریگای به‌شکردنی نیوه به نیوه بو دوو نیوه‌ی هاوتنا (التجزئة النصفية) به‌هۆی نه‌بوونی کاتی پنیوست بو دووباره‌کردنه‌وه‌ی تاقیکردنه‌وه که به‌هۆی ده‌ستپیکردنی پشووه‌کانی به‌هار و نه‌روژ، ده‌ستپیکردنی تاقیکردنه‌وه‌کانی وه‌زی دووم و سه‌رقالی قوتابخانه‌کان به کاری ناماده‌کاری بو سه‌ردانیکردنی لیژنه‌کانی هه‌سه‌نگاندن و بایکۆتی مامۆستایان). به‌کاره‌یتانی ریگای له‌ت کردن (به‌ش به‌شکردن التجزئة النصفية) به‌مه‌به‌ستی شیکردنه‌وه‌ی بره‌گه‌کان و ده‌ره‌یتانی جیگیری، نه‌م ریگایه‌ش بریتییبه له دابه‌ش کردنی بره‌گه‌کانی تاقیکردنه‌وه بو دوو به‌شی یه‌کسان، به‌شی یه‌که‌م بریتییبه له بره‌گه جووته‌کان و به‌شی دووم بریتییبه له بره‌گه تاکه‌کان دواتر هاوکۆلکه‌ی په‌یوه‌ندی نیوان هه‌ردوو به‌شه‌که نه‌ژمار ده‌کریت به هۆی به‌کاره‌یتانی هاوکیشه‌ی (بیرسون). (النخالة، ۲۰۰۶: ۱۳۷) له (عبدالسلام وأخرون، ۱۹۹۲: ۱۹۹). ژماره‌ی بره‌گه‌کان پینکه‌اتبوو له (۲۰) بره‌گه له جو‌ری هه‌لبژاردن له چه‌ند دانه‌یه‌ک نه‌م جو‌ره له‌پرسیاری تاقیکردنه‌وه به‌کاردیت بو پینوانی لایه‌نه جیاوازه‌کانی مه‌عریفه و هه‌روه‌ها بو لیها‌تووییه عه‌قلیه ساده و نالۆزه‌کانیش. (النخالة، ۲۰۰۶ : ۱۲۹)

تویژه‌ر قوتابخانه‌ی (کرمانج) ی بنه‌ره‌تی هه‌لبژارد بو نه‌م مه‌به‌سته ، له‌به‌ر بووونی نه‌و ژماره‌یه‌ی توئژه‌ر پنیوستی بوو که به هه‌ردوو ده‌وام ته‌واوکرا تیتسته‌که نه‌نجامدرا له ریکه‌وتی (۲۰۲۲/۳/۳۱) رۆژی پینج شه‌مه‌مه کاتژمیر (۹:۳۰) به‌یانی ده‌وامی یه‌که‌م ، (۱:۱۵) نیوه‌رو ده‌وامی دووم له هه‌مان رۆژ، که دابه‌ش بوون به‌سه‌ر (۸) پۆلدا . قوتابخانه‌ی ناوبراو که سه‌ر به به‌رپه‌وه‌به‌ریتی په‌روه‌ده‌ی رۆژئاوا له‌ناوه‌ندی شاری سلیمانی سه‌ربه قوتابخانه حکومییه‌کانه. له‌رووی جوگرافیه‌وه قوتابخانه‌که دوور بوو له‌و قوتابخانه‌یه‌ی نه‌زمونی توئینه‌وه‌که‌ی

تیادا نهجامدراوه . جیی ناماژیه توئهر له کاتی دانانی پرسیاره کان رهچاوی نهوهی کردووه که ههر دوو برگیهک له دوای یه کتر دین له هه مان بابهت بیت یا نزیک له و بابه ته وه وه پرسیاره کانی له هه مان ناستدا بیت

نهوهی جیی ناماژیه توئهر تیبینی کرد قوتابیان پرسیاریان نه بوو له سه برگیه کانی تاقیکردنه وه وه هه موو قوتابیان له کاتی دیاریکراو بو تاقیکردنه وه که که بریتی بوو له (۴۰) خولهک ته واویان کرد به هاوکاری و یارمه تی ستافی نیداری و ماموستایانی بابه ته کومه لایه تیبیه کان قوتابخانه . قوتابییان هیچ کیشه و گرفتیان نه بوو له کاتی وه لامدانه وه پرسیاریان نه بوو له سه برگیه کانی تاقیکردنه وه نه مهش نه وه دهگه یه نیت پرسیاره کانی تاقیکردنه وه که رون و ناشکرا بوون له روی دارشتن و زمانه وانیه وه .

پاشان هه نه چنی بو کرا له لایه ن توئهر به پشت به ست به کیلی وه لایه نمونه یی و نمره دانرا بو وه لایه قوتابییان (۱) نمره بو وه لایه راست بو ههر برگیهک واتا نمره ی تاقیکردنه وه که له (۲۰) نمره بوو بو (۲۰) برگیه نمره ی سه رجه م قوتابییان دیاریکرا وهک له پاشکوی (۱۷) دیاریکراوه .

3.7.1.5 شیکردنه وهی ناماری بو برگیه کانی تاقیکردنه وه (تحلیل الاحصائی للفقرات الاختبار Analysis

Statistical of The Test items

- A. ناستی ناسانی و گرانی برگیه کانی تاقیکردنه وه (مستوی السهولة والصعوبة) .
- B. هاوکۆلهکی جیاکاری برگیه کان (معامل التمييز الفقرات) .
- C. کاریگه ری جیگروه هه نه کان (فعالية البدائل الخاطئة) .
- D. جیگیری تاقیکردنه وه (ثبات الاختبار)

پاش پشکینی وه لایه قوتابییان بو نه زمونی سه ره تایی و نه زمونی دووه م ونه ژمارکردنی نمره ی ههر قوتابیهک بو تاقیکردنه وه که به گشتی . توئهر هه نسا به ریزبه ندیکردنی نمره ی قوتابییان له به رزترینه وه بو نزمترین . دواتر وه رگرتنی ریزه ی ۲۷% ی گرووی نمره به رزه کان و ۲۷% ی گرووی نمره نزمه کان . وه رگرتنی ریزه ی ۲۷% له هه موو ریزه کانیتر باشتره ، چونکه دوو گرووپمان ده داتی که ژماره یان بو نامار و نه ژمارکردن گونجاوه (قه ره چه تانی ، ۲۰۱۸ : ۱۰۷) له (Eble، ۱۹۷۲) هه ره ها (الدیمی ، ۲۰۱۳ : ۱۱۹) و (العزاوی، ۲۰۰۷ : ۷۹) نه و ریزه یه یان پیناشه . ریزه ی (۲۷%) ی ژماره ی قوتابییان که بریتی بوو له (۲۰۰)

قوتابی نه‌نجام ده‌کاته (۵۴) قوتابی بو گروپی نمره به‌رزو (۵۴) قوتابی گروپی نمره نزم . پاشان توئینه‌وه‌که
 هه‌ئسا به شیکردنه‌وه‌ی بره‌که‌کانی تاقیکردنه‌وه به ده‌ره‌ینانی (هاوکۆلکه‌ی ناسانی و گرانی و جیاکاری
 و کاره‌یه‌ی جیگره‌وه هه‌ئه‌کان و جیگیره‌ی) بو هه‌ریه‌ک له بره‌که‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که به‌م شینوه‌یه‌ی خواره‌وه
 :

1) ناستی ناسانی و قورسی (گرانی) بره‌که‌کان (مستوی سه‌وته‌ الصعوبة Difficully of items

بریتیه له به‌های ژماره‌یه‌ی که ناماژه بو راده‌ی گرانی بره‌که‌ی تاقیکردنه‌وه‌که ده‌کات . گرانی بره‌که‌کانی
 تاقیکردنه‌وه به یه‌کیک له تاییه‌ته‌ندییه‌کانی تاقیکردنه‌وه ده‌ژمیردیت که رۆلی گرنگی هه‌یه له
 تاقیکردنه‌وه‌کاندا کارده‌کاته سهر وه‌لامی تاکه‌کان بو بره‌که‌کان ، پێویسته تاقیکردنه‌وه جیاوازی ناسته‌کان
 ده‌ریخات که مه‌به‌سته پێوانه بکریت ، توئینه‌وه سایکۆمه‌ترییه‌کان ده‌ریانخستوه که ، تاقیکردنه‌وه نه‌گه‌ر ناوه‌ندی
 گرانی بره‌که‌کانی (۵۰٪) بوو نه‌وا نه‌وهرگانه گرانیان مام ناوه‌ندییه ، نه‌گه‌ر که‌ترین نرخ (سفر) بێت نه‌وا نه‌و
 بره‌که‌یه زۆر قورسه نه‌گه‌ر نرخ (۱) بێت نه‌وا زۆر ناسانه وه نه‌گه‌ر ناسانی و گرانی رێژه‌ی له نیوان (۳۰٪-
 ۸۰٪) بێت په‌سه‌نده (علام ، ۲۰۰۰ : ۲۶۸ - ۲۷۰) . به‌لام (بلوم Bloom) پێیوايه نه‌و بره‌که‌کانی ناستی گرانی و
 ناسانی له نیوان (۲۰٪-۸۰٪) په‌سه‌نده . (العزای، ۲۰۰۷ : ۷۹) . (بو هاوکۆلکه‌ی گرانی هه‌ر بره‌که‌یه‌ک . نه‌گه‌ر هه‌ر
 بره‌که‌یک زۆر ناسان یا زۆر گرانی بێت وا له قوتابی ده‌کات بگه‌رێته‌وه بو خه‌ملاندن یا په‌نا ببات بو گزیکردن
 که نه‌مه‌ش ده‌بێته دابه‌زینی به‌های جیاوازی راسته‌قینه‌وه ده‌بێته هۆی دابه‌زینی به‌های هاوکۆلکه‌ی جیگیره‌ی
 تاقیکردنه‌وه‌که (غنیم، ۲۰۰۴ : ۸۲) . وه‌به‌پێی نه‌م یاسایانه‌ی خواره‌وه ده‌توانریت هاوکۆلکه‌ی ناسانی و گرانی
 بدۆزینه‌وه :

هاوکۆلکه‌ی ناسانی بره‌که = کۆی وه‌لامه راسته‌کانی هه‌ردوو گروپی نمره (به‌رز و نزم) ÷ کۆی ژماره‌ی
 به‌شداربووانی هه‌ردوو گروپی نمره (به‌رز و نزم) .

به جیبه‌جیکردنی یاسای نه‌ژمار کردنی هاوکۆلکه‌ی ناسانی و گرانی هه‌ر بره‌که‌یه‌ک له‌وه‌ (۲۰) بره‌که‌ی

هاوکۆلکه‌ی گرانی = ۱ - هاوکۆلکه‌ی ناسانی

تاقیکردنه‌وه‌که‌که له جۆری هه‌ئێژاردن : ده‌هتتا ده‌هه‌ده گه‌هه‌به‌ شته‌ده‌هه ، له داشکۆی (۱۹) دیاریکراوه
 ، (قه‌ره‌چاتی ، ۲۰۱۸ : ۱۰۸)

که هاوکۆلکه‌ی ئاسانی بڕگه‌که له نیوان (٤٠، ٠ - ٧٠، ٠) بوو وه هاوکۆلکه‌ی گرانی له نیوان (٣٠، ٠ - ٦٠، ٠) بوو به بڕوای هه‌ندیک له زانیانی بواری پیوان و هه‌سه‌نگاندن نه‌و بڕگه و پرسیارانه له‌ناو تیتستا بمیننه‌وه که گرانی و قورسیان ده‌که‌وتنه نیوان (٢٠، ٠ - ٨٠، ٠) هه‌روه‌ها (نه‌ئین و ین Allen&Yen، ١٩٧٩) له‌و بڕوایه‌دان نه‌و بڕگه‌و پرسیارانه په‌سه‌ندن که که‌به‌های گرانیان له‌نیوان (٣٠، ٠ - ٧٠، ٠) (قه‌ره‌چه‌تانی، ٢٠١٨: ١٠٥). له‌به‌ر رۆشنایی رای زانیانی بواری پیوانه و هه‌سه‌نگاندن ده‌رکه‌وت که بڕگه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که شیاون و ناستی قورسیان په‌سه‌نده .

2) هاوکۆلکه‌ی جیاکاری بڕگه‌کان (معامل تمییز الفقرات Strength of Discrimination of items)

مه‌به‌ست له توانای بڕگه‌یه بو پیوان و جیاکردنه‌وه‌ی نمره‌ی گرووپی نمره به‌رزه‌کان له نمره‌ی گرووپی نمره نزمه‌کان و اتا جیاوازی تاکه که‌سی نیوان قوتابییان ده‌ربخات. (زمزی، ١٩٩٨: ٦). گرنگی هاوکۆلکه‌ی هیژی جیاکاری خۆی له دیاریکردنی چالاکی له نیوان (ناستی زیره‌کترین قوتایی و لاوازترین قوتایی) ده‌بینیتته‌وه، ریزه‌یه‌کی جیاوازه له نیوان ژماره‌ی نه‌و تاکانه‌ی وه‌لامی راستییان هه‌لبژاردوو له هه‌ریه‌ک له گرووپی ناست (به‌رز و گرووپی ناست نزم). (مصطفی، ٢٠١٦: ١٢٣) له (الکبسی، ٢٠٠٧). یه‌کیکیتر له‌مه‌رج و خه‌سه‌نه‌ته‌کانی پرسیارو بڕگه‌ی سه‌رکه‌وتوو دروست نه‌وه‌یه که توانای جیاکاری هه‌بیت، به‌بڕوای زانیانی بواری پیوان وه‌سه‌نگاندن بڕگه‌و پرسیارو نمونه‌یی نه‌وه‌یه که هه‌موو نه‌و که‌سانه‌ی نمره‌ی به‌رزیان هه‌یناوه به‌راستی وه‌لامی بده‌نه‌وه وه به‌په‌چه‌وانه‌شه‌وه (قه‌ره‌چه‌تانی، ٢٠١٨: ١١٣). بو نه‌م مه‌به‌سته‌ش توئهر نمره‌ی هه‌ر بڕگه‌یه‌ک له بڕگه‌کانی تاقیکردنه‌وه که پیکهاتبووله (٢٠) بڕگه که له‌جۆری هه‌لبژاردن بوون له (٤) دانه نه‌ژمار کرد. پشتبه‌ست به ریزه‌ی (٢٧%) به‌رزترین و نزمترین نمره‌ی قوتابییان به به‌کار هه‌ینانی هاوکیشی هاوکۆلکه‌ی جیاکاری:

هاوکۆلکه‌ی جیاکاری بڕگه = کۆی وه‌لامه راسته‌کانی گرووپی نمره به‌رز - کۆی وه‌لامه راسته‌کانی گرووپی نمره نزم ÷ کۆی ژماره‌ی به‌شداربووانی یه‌ک گرووپ

به‌های هیزی جیاکاری بی ههر برگیه‌ک له برگیه‌کانی تاقیکردنه‌وه له‌نیوان (۰, ۳۰ - ۰, ۶۱) . نهم
 پرتیه‌ش په‌سهنده چونکه (نیبل - 1972 - Eble) که پسپوره له بواری پیوانه و هه‌سه‌نگاندنی ده‌روونی و
 په‌روه‌یه‌ی پی وایه ههر برگیه‌ک هیزی جیاکاری (۰, ۳۰) و سه‌روو تر بیت نه‌و برگیه‌یه به باش داده‌نریت و
 په‌سهنده . به‌م شیوه‌یه‌ش ده‌رده‌که‌ویت که برگیه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که شیاهه بو پیوانه کردن وهک له پاشکوی ژماره
 (۱۹) روونکراوته . به‌پیی رای (مصطفی ، ۲۰۱۶ : ۱۲۳) له (العجیلی ، ۲۰۰۱) . (امین ، ۲۰۱۶ : ۹۳) له (المحاسنة
 وامهیدات ، ۲۰۰۹)

کاریه‌ری جیگروهه هه‌له‌کان (فعالیه البدائل الغاطئة Effectiveness of Distraction

بو نه‌وهی برگیه و پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه کاریه‌ربن ، پیویسته له پال دوزینه‌وهی (ناسانی و گرانی و
 هیزی جیاکاری) برگیه‌کان ، توئیره له کاریه‌ری جیگروهه هه‌له‌کانیش دنیا بیت . چونکه ، نه‌گه‌ر وه‌لامه
 هه‌له‌کان کاریه‌ر نه‌بن نه‌وا ، کاریه‌ری له سه‌ر راست و دروستی تاقیکردنه‌وه‌که ده‌بیت و هیچ که‌س ناچیت به
 لایدا وه هه‌میشه نه‌نجامه‌که به نه‌رینی ده‌رده‌چیت ، چونکه نه‌نجامی نه‌رینی مانای نه‌وه‌یه‌ژماره‌ی نه‌و که‌سانه‌ی
 توانایان لاوازه سه‌ر به گرووی نمره نزمه‌کانن و نه‌و که‌سانه‌ی توانایان به‌هیژه سه‌ر به گرووی نمره به‌رزه‌کانن .
 (قه‌ره‌چه‌تانی ، ۲۰۱۸ : ۱۱۷)

توئیره هه‌له‌سا به ده‌ره‌ینانی کاریه‌ری جیگروهه هه‌له‌کان . بو زانیی کاریه‌ری جیگروهه هه‌له‌کان هه‌مان
 یاسای هاوکۆله‌کی جیاکاری به‌کار هینا واتا هه‌له‌سا به به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی دیاریکردنی کارایی ههر
 جیگروهه‌یه‌ک له جیگروهه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که بو ههر (۲۰) برگیه‌ی تاقیکردنه‌وه‌که بو هه‌ردوو گرووی نمره (به‌رز
 ونزم) ، نمره‌کانی تاقیکردنه‌وه سه‌ره‌تاییه‌کی دیاریکرد و به‌های کارایی ههر جیگروهه‌یه‌کی هه‌له‌ به‌گشتی
 دوزرایه‌وه که ده‌که‌ویتته نیوان (- ۰, ۰۴) و (- ۰, ۲۶) به‌و شیوه‌یه‌ی که‌له پاشکوی (۲۰) دیاریکراوه ، پشت به‌ست به
 پرتیه‌ی (- ۰, ۰۵) ده‌رکه‌وت که هه‌موو جیگروهه‌کان شیاون بو ههر برگیه‌یه‌ک له برگیه‌کانی تاقیکردنه‌وه‌که .
 (مصطفی ، ۲۰۱۶ : ۱۲۳) له (الکیسی ، ۲۰۰۷)

3) جیگیری تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت (الثبات الاختبار Test Reliability)

(رمزیه ، ۱۹۹۶) پیناسه‌ی جیگیری کردوه به ده‌ستکه‌وتی هه‌مان نه‌نجام له تاقیکردنه‌وه کاتیک دووباره
 ده‌کریته‌وه به سه‌ر هه‌مان تاکه‌کان و له هه‌مان بارودوخ . (رمزیه ، ۱۹۹۶ : ۶۵۳) . هه‌روه‌ها (ملحم) پیناسه‌ی

جیگیری کردوو ده‌ئیت: بریتیه له هارمونی(الاتساق) و نهو گونجاندنه‌ی به هویه‌وه نیشانه‌کانی تاقیکردنه‌وه یان تایبه‌تمه‌ندییه‌که‌ی یان، نهو شته‌ی سه‌ر به تاقیکردنه‌وه‌که‌یه، پینی ده‌پینورت (ملحم ۲۰۰۰: ۲۴۴).

پشت به‌ست به‌ئه‌نجامی قوتابییانی نه‌زمونی دووم که ژماره‌یان(۲۰۰)قوتابی بوو توئزهر ریگی دوو له‌ت کردنی (التجزئة النصفية Split- half Method) ی به‌کار هیئا بو دۆزینه‌وه‌ی جیگیری هه‌ئسا به‌ئه‌ژمار کردنی نهری قوتابییان بو هه‌ریه‌ک له بره‌گه تاکه‌کان و بره‌گه جووته‌کان به‌شی یه‌که‌م بو بره‌گه تاکه‌کان و به‌شی دووم بو بره‌گه جوته‌کان.

که، نه‌میش ده‌گونجیت له پیناسه‌ی دووم، بو ده‌ستنیشانکردنی به‌های جیگیری توئزهر هاوکیشه‌ی (بیرسون ی به‌کار هیئا بو دۆزینه‌وه‌ی جیگیری هه‌ریه‌ک له بره‌گه‌کانی ئامرازه‌که که بریتیه بوو له (۰,۵۷)، وه‌بو راستکردنه‌وه‌ی تاقیکردنه‌وه‌که به‌گشتی هاوکیشه‌ی (سیرمان - براون) ی به‌کار هیئا که به‌هاکه‌ی گه‌یشه (۰,۷۳) که نه‌مه‌ش هاوکۆلکه‌ی جیگیری راسته‌قینه‌یه. که‌واته هاوکۆلکه‌ی جیگیری راسته‌قینه به به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی سیرمان بو نه‌م تاقیکردنه‌وه‌یه بریتیه بوو له (۰,۵۷ - ۰,۷۳) نه‌م به‌هایه‌ش په‌سهنده بو تاقیکردنه‌وه‌کانی نه‌م جوهره به‌پینی راو و بوچوونی پسپۆرانی بواری پیناوه و هه‌ئسه‌نگاندن، گرونلاند پینی وایه نه‌که‌ر به‌های جیگیری تاقیکردنه‌وه بگاته سه‌روی (۰,۶۰) نه‌وا جیگیرییه‌که‌ی باشه. (Gronlund. 1965: 125)، له (أمین، ۲۰۱۶: ۹۴)

۸-۳ جیبه‌جیکردنی نه‌زمونی توئزینه‌وه‌که:

توئزهره‌چه‌ند هه‌نگاوێک دا تپه‌ری بو نه‌جمادانی نه‌زمونی توئزینه‌وه‌که نه‌ویش بریتیه‌ی له :

- 1) ده‌ستنیشانکردنی کۆمه‌نگه‌ی توئزینه‌وه .
- 2) دیاریکردنی شوینی نه‌جمادانی توئزینه‌وه .
- 3) ته‌واو کردن و وه‌رگرتنی ریگه‌پیدان له‌لایه‌ن به‌ریوه‌به‌ریتی په‌روه‌رده‌ی رۆژئاوا بو جیبه‌جیکردنی نه‌زمونه‌که وه‌ک له پاشکۆی(۳) خراوته‌وه‌وو.

4) ئاماده‌کردنی پێویستییه‌کان و ریکارییه‌کانی ئەزمونه‌که له لایهن توئێره، هه‌ئبژاردنی دوو گرووپ و ده‌ره‌تانی هاوتایی نیوانیان و دیاریکردنی کاتی ده‌ستپێکردنی ئەزمونه‌که له رۆژی (سێ شه‌مه‌ه) و ریکه‌وتی ۲۰۲۲/۲/۱ به ریکه‌وتن له‌گه‌ڵ کارگێری قوتابخانه بۆوتنه‌وه‌ی بابته‌ی میتزوی نوێی هاوچه‌رخێ کوردستان و عێراق، له قوتابخانه‌ی (قامیشلۆ)ی بنه‌ره‌تی سهر به قوتابخانه حکومییه‌کانی ناوه‌ندی شاری سلێمانی سهر به په‌روه‌رده‌ی رۆژنآوا .

5) وانه‌کان بۆ ماوه‌ی (۶) هه‌فته که له (۲۰۲۲/۲/۱ تا ۲۰۲۲/۴/۱) خایاند به‌لام دوو هه‌فته لهو نیوانه‌دا به‌ر پشوه‌کانی نه‌ورۆز و به‌هار که‌وتبووه، له ۳/۱۱-۳/۶ بایکو‌تی مامۆستایان وه ۳/۲۶-۳/۱۱ پشوو‌ی به‌هاره له ۲۰۲۲/۳/۲۶ دووباره ده‌ستکردنه‌وه به وانه‌وتنه‌وه.

6) وانه‌کان له لایهن توئێره به هه‌ردوو گرووپ (گروپی ئەزمونگه‌ری به ئاوێته‌کردنی سێ ستراتیژی نوێی وانه‌وتنه‌وه که بریتی بوون له ستراتیژه‌کانی (فێربوونی هاوته‌مه‌نان و سێکوچه‌ی گۆگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری)، گروپی کۆنترۆلکراو به رینگای ناسایی وترايه‌وه.

به‌لام توئێره گرنگی به پاراستنی نه‌ینی دابوو به ریکه‌وتن له‌گه‌ڵ کارگێری قوتابخانه تا قوتابییان نه‌زانن بۆ کاری ئەزمونگه‌رییه بۆ نه‌وه‌ی کارنه‌کاته سهر نه‌نجامی توئینه‌وه‌که‌ی.

3.8.1 جیه‌جیکردنی ئامرازی توئینه‌وه (تطبیق أداة البحث)

دوای ته‌واو بوونی توئێره له جیه‌جیکردنی ئەزمونه‌که‌ی و ته‌واو کردنی ئەو بابته‌ و به‌شانه‌ی دیاریکرا بوو، توئێره، به هه‌فته‌یه‌ک پیش ته‌واو بوونی ئەزمونه‌که‌ی ناگاداری قوتابییانی کردۆته‌وه له نه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه لهو بابته‌تانه‌ی خوێندراوه که بریتی بوو له (۳) به‌ش له وه‌زی دووه‌می خویندن . له رۆژی چوارشه‌مه‌ه ریکه‌وتی (۲۰۲۲/۴/۶) هه‌ردوو گرووپ له کاتژمێر (۹:۳۰) به‌یانی تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی، بۆ بیوانی ئاستی ده‌ستکه‌وت نه‌نجام درا، قوتابییانی هه‌ردوو گرووپ (ئەزمونگه‌ری و کۆنترۆلکراو) له هه‌مان هۆل له ناو قوتابخانه نه‌نجام دراوه به مه‌به‌ستی ره‌خساندنی هه‌مان ژینگه بۆ نه‌نجامدانی تاقیکردنه‌وه تا کار نه‌کاته سهر گۆراوی پاشکۆ و نه‌نجامی توئینه‌وه‌که. چاودێری کردن له‌لایهن توئێره و سێ مامۆستای کۆمه‌لایه‌تی قوتابخانه به‌ریوه‌چوو.

3.8.2 هه له چنیکردن (پشکنین) ی نامرزی توژیینه وه که (تصحیح أداة البعث)

پاش ته واو بوونی نه جامدانی تاقیکردنه وهی دهستکه وت بو هه ردوو گرووی (نه زمونگه ریی و کۆنترۆلکراو).
تویژه هه لسا به هه له چنی کردنی وه لاهه کانی قوتابییان به پیدانی (1) نمره بو وه لاهی راستی هه بره گه یه ک
(سفر) بو وه لاهی هه له ی هه ر بره گه یه ک پشت به ست به کیلی وه لاهی نمونه یی.

9-3 نامرزه نامارییه کان (الوسائل الاحصائية Statistical Equation)

1) تاقیکردنه وهی (ت) (الاختبار التائي t.Test لعینتین المستقلین) : نه هه اوکیشه یه به کاردیت بو ده رخستی
جیاوازی نیوان دوو گرووی سه ره خو بو هاوتایی و شیکردنه وهی بره گه کانی تاقیکردنه وه .

* یاسای (t.Test)

$$T = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\left[\frac{(N_1 - 1)S_1 + (N_2 - 1)S_2}{N_1 + N_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}} \dots\dots\dots 3-1$$

* (أبو علام، ۲۰۰۹ : ۱۲۳)

T : تاقیکردنه وهی تائی

N : ژماره ی تاکه که نی سامپلی توژیینه وه که

X1 : ناوه ندی ژمییره یی گروپی یه که م

X2 : ناوه ندی ژمییره یی گروپی دووم

S1 : لادانی پیوه ری گروپی یه که م

S2 : لادانی پیوه ری گروپی یه که

(Howitt & Cramer .1997)

2) (کای دووجا) یاساکه ی :

کای سکویر (کا²) : بو ده ره یئانی جیاوازی له نیوان دوو گروپی جیاواز

$$X^2 = \sum \frac{(O - |E|)^2}{E} \dots\dots\dots 3-2$$

x^2 : دووجای کای

O : دووباره بوونه وهی تیبینییه کان

E : دووباره بوونه وهی چاوه روانکراو

(عوده و خلیل ، ۲۰۰۰ : ۲۸۴)

3) هاوکیشه‌ی په‌یوه‌ندی پیرسون (معامل الارتباط بیرسون Moment correlation coefficient

- Persson Product): په‌یوه‌ندی بریتییه له هیزی په‌یوه‌ندی نیوان دوو گؤراو. (الطیبة، ۲۰۰۸ :

۱۱۹-۱۲۱) و(البیاتی واثناسیوس، ۱۹۹۷ : ۱۸۳). توژیئر نهم هاوکیشه‌یه‌ی به‌کار هیناوه بۆ :

دوژینه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی نیوان برکه تاکه‌کان و برکه جووته‌کان و دهره‌ینانی جیگیری نیوه‌ی برکه‌کان. (دفع الله، ۲۰۰۷ : ۶۴) له (رمزیه‌الغریب، ۱۹۹۶) و(ملحم، ۲۰۰۰) و(ریگرتووه، (اله‌مالي، ۲۰۰۸ : ۲۵۰). هاوکیشه‌ی پیرسون بریتییه له :

یاسای هاوکیشه‌ی پیرسون

$$r = \frac{n \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{(n \sum x^2 - (\sum x)^2)(n \sum y^2 - (\sum y)^2)}} \dots\dots\dots 3-3$$

(اله‌مالي، ۲۰۰۸ : ۲۵۰) له (الملحم، ۲۰۰۰) و(ریگرتووه

R = هاوکیشه‌ی جیگیری له نیوان هه‌ردوو نیوه‌که‌ی تاقیکردنه‌وه

x = نمره‌کانی برکه تاکه‌کان

y = نمره‌کانی برکه تاکه‌کان

n = ژماره‌ی تاکه‌کانی سامپله‌که

∑ : سه‌رجه‌م (سه‌مه‌یشن)

4) هاوکیشه‌ی په‌یوه‌ستی (سییرمان-براون) بۆ راستکردنه‌وه (معادله الارتباط) (سییرمان -

براون) التصحیحیة Sperman –Brown formula) : نهم هاوکیشه‌یه به‌کار دیت بۆ

راستکردنه‌وه‌ی هاوکیشه‌ی په‌یوه‌ندی له نیوان هه‌ردوو نیوه‌که‌ی پیوه‌ری تاقیکردنه‌وه‌که (نصفی

مقیاس الاختبار) له کاتی نهم ژمار کردنی جیگیریان به ریگای له ت کردن (به‌ش به‌ش کردن).

(ابو علام، ۲۰۰۶ : ۴۷۳)

، وه‌به‌کاره‌ینانی هاوکیشه‌ی (سییرمان-براون) بۆ راستکردنه‌وه‌ی هاوکیشه‌ی جیگیری ته‌واوی

برکه‌کان و دهره‌ینانی جیگیری گشتی به‌پیی نهم یاسایه :

$$R = \frac{2r}{1+r} \dots\dots\dots 3-4$$

(أبو حطب، ۲۰۱۰ : ۱۵۶)

r : نرخ‌ی هاوکیشه‌ی پیرسون بۆ نیوه‌ی پیوه‌ری تاقیکردنه‌وه‌که

R : نرخ‌ی هاوکیشه‌ی سییرمان دوا‌ی راستکردنه‌وه بۆ ته‌واوی پیوه‌ری تاقیکردنه‌وه‌که

(غنییم، ۲۰۰۴ : ۷۶)

5) هاوکیشه‌ی دووجای ئیتا (معادله مربع ایته) له‌م توئزینه‌وه‌یه‌دا بو زانینی کاریگه‌ری گۆراوی سه‌ریه‌خۆ له‌سه‌ر گۆراوی پاشکۆ به‌کاره‌ینرا . یاسای دووجای ئیتا بریتیه‌له :

$$n^2 = \frac{t^2}{t^2 + d_f} \quad \dots\dots\dots (3-5)$$

$$n^2 = \text{دووجای ئیتا}$$

$$t^2 = \text{به‌های (ت)ی نه‌ژمار کراو}$$

$$d_f = \text{نمره‌ی نازادیی}$$

(بدوی، ئینه‌رنیته)

به شی چوارهم

4.1 نه نجامی تویرینه وه که

4.2 لیكدانه وه راقه کردنی نه نجامی تویرینه وه که

به‌شی چوارهم

خستنه‌رووی نه‌نجامی توئزینه‌وه‌که و شیکردنه‌وه و راقه‌کردنی

Result and Discussion

له‌م به‌شه‌دا توئزهر جه‌خت له له‌سه‌ر دروستی گریمانه‌ی توئزینه‌وه‌که ده‌کات که پیشتر دایناوه وه خستنه‌رووی نه‌نجامی توئزینه‌وه‌که و شیکردنه‌وه و راقه‌کردنی، وه‌لامدان‌ه‌وه‌ی پرسپاری توئزینه‌وه‌که که بریتیه‌له (نایا ناویته‌کردنی هه‌ندیگ له‌نوئگه‌رییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌میژووویه‌کان کاریگه‌ری هه‌یه له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی خویندکارانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی).

۱-۴ خستنه‌رووی نه‌نجامی توئزینه‌وه‌که:

بۆ‌گه‌یشتن به‌ئامانجی توئزینه‌وه‌که و دنیابوون له‌دروستی گریمانه‌ی سفریه‌که‌ی که به‌م ده‌قه (جیاوازی به‌لگه‌داری ئاماری نییه له‌ئاستی به‌لگه‌داری (۰.۰۵) له‌نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌ی نمره‌کانی ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی گرووی نه‌زمونگه‌ری که به‌ئاویته‌کردنی سن ستراتیژی نوی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌میژووویان خویندوووه، ناوه‌ندی ژمیره‌ی نمره‌کانی ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی گرووی کۆنترۆلکراو که به‌ریگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌که‌یان خویندوووه). له‌تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی بۆ‌پێوانی ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندنی قوتابییانی پۆلی شه‌شه‌می به‌نه‌ره‌تی له‌بابته‌میژوو.

توئزهر پاش هه‌له‌چنیکردنی وه‌لامه‌کانی قوتابییان و ریزبه‌ندیکردنی نمره‌کانیان بۆ‌هه‌ریه‌ک له‌گرووی نه‌زمونگه‌ری و کۆنترۆلکراو وه‌ک له‌پاشکۆی (۲۱) خراوته‌روو. ناوه‌ندی ژمیره‌ی و لادانی پێوه‌ری نمره‌کانی هه‌ردوو گرووی توئزینه‌وه‌که و به‌به‌کارهینانی هاوکیشه‌ی تاقیکردنه‌وه‌ی (t-Test) بۆ‌دوو نمونه‌ی سه‌ربه‌خۆ و هاوتا، ده‌رکه‌وت ناوه‌ندی ژمیره‌ی بۆ‌ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای گرووی نه‌زمونگه‌ری ده‌کاته (۱۵و۴۰) وه‌ناوه‌ندی ژمیره‌ی بۆ‌گرووی کۆنترۆلکراو ده‌کاته (۱۱و۷۶) وه‌لادانی پێوه‌ری بۆ‌ئاستی ده‌ستکه‌وت لای گرووی نه‌زمونگه‌ری یه‌کسان بوو به‌ (۳و۱۶) وه‌لادانی پێوه‌ری بۆ‌گرووی کۆنترۆلکراو یه‌کسان بوو به‌ (۲و۹۴) (به‌های (ت) نه‌ژمارکراو یه‌کسانه‌به‌ (۰.۸ و ۰.۸) گه‌وره‌تره‌ له‌به‌های (ت) خشته‌ی یه‌کسانه‌به‌ (۲و۰۱) له‌نمره‌ی نازادی (۵۸)، و ئاستی به‌لگه‌داری (۰.۰۵) وه‌ک له‌خشته‌ی (۴-۱۵) خراوته‌روو.

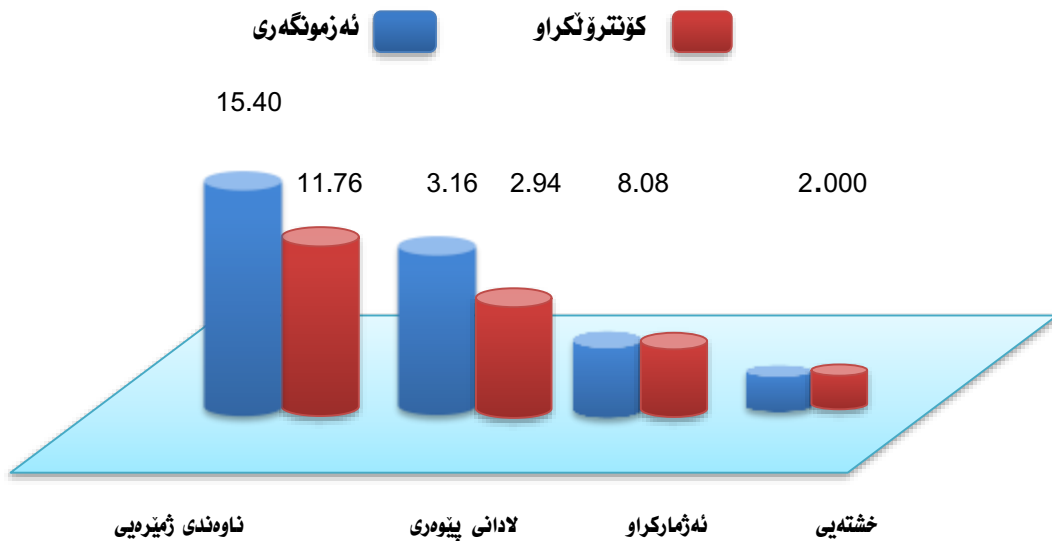
خشته‌ی (۴-۱۵)

ناوه‌ندی ژمیره‌یی و لادانی پینوه‌ری و به‌های (ت)ی نه‌ژمارکراو و خشته‌یی و ناستی به‌نگه‌داریی له نیوان قوتابییانی هه‌ردوو گرووپ بۆ ناستی ده‌ستکه‌وت له بابته‌تی میژوو له تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی (پاشه‌کی)

ناستی به‌نگه‌داریی (0.05)	نرخ‌ی (ت)		لادانی پینوه‌ری	ناوه‌ندی ژمیره‌یی	ژماره‌ی قوتابییان	گرووپ
	خشته‌یی	نه‌ژمارکراو				
به‌نگه‌داریی هه‌یه	2.000	8.08	3.16	15.40	30	نه‌زمونگه‌ری
			2.94	11.76	30	کۆنتروئیکراو

له‌خشته‌ی (۴-۱۵) دا روونگراوه‌ته‌وه بۆمان ده‌رکه‌وت که جیاوازی به‌نگه‌داریی ناماری هه‌یه له نیوان ناوه‌ندی ژمیره‌یی ناستی ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی گرووپ نه‌زمونگه‌ری به‌ به‌راورد به ناوه‌ندی ژمیره‌یی ناستی ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی گرووپ کۆنتروئیکراو له به‌رژه‌وه‌ندی قوتابییانی گرووپ نه‌زمونگه‌ری، واتا ره‌تکردنه‌وه‌ی گریمان‌ه سفریبه‌که و قبولکردنی پیچه‌وانه‌که‌ی (جیگره‌وه‌که‌ی)، واتا جیاوازی هه‌یه له نیوان هه‌ردوو گرووپدا که ده‌ستکه‌وت و سه‌رکه‌وتی گرووپ نه‌زمونگه‌ری به‌ سه‌ر گرووپ کۆنتروئیکراو له ده‌ستکه‌وت. که‌واتا وه‌لامی پرسپاری توئیزینه‌وه‌که بریتییبه له (به‌ئی بوونی کاریگه‌ری به‌رچاو له‌نه‌نجامی ناوئته‌کردنی (۳) ستراتیژی نویی وانه‌وتنه‌وه له سه‌ر ده‌ستکه‌وتی قوتابیی له بابته‌تی میژوو به‌ به‌راورد به ریگا نوییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه .

وه‌ک له‌م شیوه‌یه‌ی خواره‌وه روونگراوه‌ته‌وه :

شیوه‌ی (۴-۹)، وینه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وتی هه‌ردوو گرووپ توئیزینه‌وه‌که له ناوه‌ندی ژمیره‌یی، لادانی پینوه‌ری و به‌های (ت) نه‌ژمارکراو خشته‌یی.

توئیزه‌ر هاوکیشه‌ی (دوو‌جای ئیتا-مربع ایتاء) بۆ زانینی قه‌باره‌ی کاریگه‌ریی گۆراوی سه‌ربه‌خۆ له‌سه‌ر گۆراوی پاشکۆ به‌کاره‌ینا ، به‌پیی ئهم هاوکیشه‌یه‌ی خواره‌وه :

$$n^2 = \frac{t^2}{t^2 + d f} \dots\dots\dots 4-1 \text{ (بدوی، ئینتەرنیّت)}$$

$$n^2 = \frac{80:8^2}{80:8^2 + 58}$$

$$\frac{652:864}{65.2864 + 58} =$$

$$\frac{65.2864}{123.2864} =$$

$$0.53 \leftarrow 0.529 =$$

به‌پیی خشته‌ی (ئیتا دووجا) به‌های قه‌باره‌ی کاریگه‌ریی بۆ دووجای ئیتا نه‌گه‌ر له (0.14) گه‌وره‌تر بوو، نه‌وا قه‌باره‌ی کاریگه‌ریی گۆراوی سه‌ربه‌خۆ له‌سه‌ر گۆراوی پاشکۆ گه‌وره‌یه و کاریگه‌ریی زۆره.

٤-٢ راقه و شیبیکردنه‌وی نه‌نجامی توئیزینه‌وه‌که :

نه‌و نه‌نجامی په‌یوه‌ندی‌داره به‌ پرسیاری توئیزینه‌وه‌که (ئایا ناوئته‌ کردنی هه‌ندیک له‌ نوێگه‌رییه‌کانی له‌ وانه‌وتنه‌وه‌ی بابه‌ته‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان/میزوو کاریگه‌ریی هه‌یه له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی قوتابییانی پۆلی شه‌شه‌می بانه‌رتی). وه‌ک له‌ نه‌نجامدا ناماژهی پیکرا جیاوازی هه‌یه له‌ ئاستی ده‌ستکه‌وتی قوتابییان له‌ نیوان هه‌ردوو گرووی (نه‌زمونگه‌ریی و کۆنترۆلکراو) له‌ به‌رژه‌وه‌ندی گرووی نه‌زمونگه‌ریی ، که بابه‌ته‌که‌یان خۆیندوو به‌ ناوئته‌کردنی هه‌رسێ ستراتیژی (فیربوونی هاوته‌مه‌نان و سیکوچکه‌ی گوێگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری). توئیزه‌ر راقه و لیکدانه‌وه‌ی سه‌رکه‌وتنی گرووی نه‌زمونگه‌ریی به‌ سه‌ر گرووی کۆنترۆلکراو له‌ ناوئته‌کردنی سێ ستراتیژی نوی وانه‌وتنه‌وه ده‌گه‌ریته‌وه بۆ :

- ناوئته‌کردنی سێ ستراتیژ و به‌کاره‌ینانی له‌یه‌ک وانه‌دا تازه‌گه‌رییه‌کی هینایه‌کایه‌وه له‌ بواری وانه‌وتنه‌وه‌ی گرووی نه‌زمونگه‌ریی، نه‌ویش بوو به‌ هۆی راکیشانی سه‌رنجی قوتابییان بۆ وانه‌که و به‌شداریی له‌ خستنه‌روو و چالاکیی و ورونکردنه‌وه و پوخته‌کردنی بابه‌تی هه‌ر وانه‌یه‌ک و وانه‌که سه‌رنج

- پاکیش بیت و جیاواز بوو لهو شیوازه ساده‌یهی که قوتابییان راهاتوون له گوئگرتن نه‌که نه‌نجامدانی چالاکیه‌کانی ناو پۆل وه له نه‌نجامدا بوو به به‌هۆی زیادبوونی پائنه‌ری فیبروون .
- ناویته‌کردنی سی ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه که سهر به ستراتیژه‌کانی (فیبروونی کارا)ن (تعلیم‌النشط) وه فیبروون به به‌کارهینانی نه‌م ستراتیژه (فیبروونی کارا) ده‌بیته هۆی نه‌وهی که وانه‌که چیژ به‌خش بیت چونکه قوتابی ته‌وه‌ری سهره‌کی پرۆسه‌ی فیبروونه.
 - ناویته‌کردنی ستراتیژه‌کان وه‌ک زۆربه‌ی توئیزینه‌وه‌کان ناماژه‌یان پیکردوه، کاریگه‌ری ناویته‌کردن به هه‌ردوو جووری (ناویته‌کردنی ستراتیژ و ریگا و شیوازه‌کانی فیبرکردن وه ناویته‌کردنی فیبرکردن ریگا باوه‌کان به ریگای نه‌لیکترۆنیه‌کان) له سهر ده‌ستکه‌وت ده‌رکه‌وتوه، وه‌ک توئیزینه‌وه‌ی (Univeresity of central, 2001) نه‌وه نه‌جمه‌ی به‌ده‌ستیهیناوه نه‌وه قوتابییانه‌ی به شیوازی فیبروونی ناویته‌کردنی فیبروون ناستی ده‌ستکه‌وتی خویندنیان به‌رزتره له قوتابییانه‌ی به ریگا باوه‌کان فیبروون. (أبو موسی والصوص ، ۲۰۱۲ : ۱۲). نه‌نجامی نه‌م توئیزینه‌وه‌یه هاوشیوه‌ی نه‌نجامی توئیزینه‌وه‌ی نیستابه.
 - وه‌ک (نیفل جوئنسن) ده‌لیت : "فیبرکردنی کارا واتا په‌روه‌ده‌کردن و راهینانی قوتابییان له‌سهر به‌کارهینانی توانای خودی و گه‌شه‌کردنی توانا‌کانی شیکردنه‌وه و تیگه‌یشتن به درێژی قوتابه‌کانی فیبرکردن ." (السلیتی ، ۲۰۱۵ : ۵۵).
 - به‌کارهینانی سی ستراتیژی (فیبروونی هاوته‌مه‌نان) که له‌سهره‌تای وانه‌که به زۆری به‌کارهات که له‌شیوه‌ی گروپی دووانی پرۆسه‌ی فیبروون به‌ریوه ده‌چوو نه‌مه‌ش یارمه‌تیده‌ر بوو بۆ گه‌شه‌سهندنی گیانی هه‌روه‌زی و کۆمه‌لایه‌تی و متمانه به خۆبوون لای قوتابی، پاشان به‌کارهینانی (سیکوچکه‌ی گوئگرتن) به گروپی سیبانی قوتابییان فیبری گوئگرتنی نه‌رینی ده‌کات و گه‌شه‌کردنی لیها‌توویی له وه‌رگرتن ووردی له تیبینکردن و پرسیارکردن و نوسینه‌وه‌ی تیبینیه‌کان، له کۆتاییدا ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به هۆی گروپی (۶) که‌سی یارمه‌تیده‌ر بۆ کورتکردنه‌وه و پوختکردنه‌وه‌ی زانیاریه‌کان به شیوه‌ی نوسینه‌وه و وینه و ره‌نگ زانیاریه‌کان ده‌خاته‌روو که نه‌مه‌ش ده‌بیته هۆی فیبروون به ریگای تیگه‌یشتن و مانه‌وه‌یه له یاده‌وه‌ری بۆ ماوه‌یه‌کی دوور و درێژ. چونکه، به‌کارهینانی نه‌م ستراتیژه واده‌کات هه‌ردوو لای مێشک کاربکات که هه‌ریه‌که‌یان فه‌رمان و نه‌رکی خۆی هه‌یه و ته‌واوکه‌ری یه‌کترن. (أبو الحاج ، ۲۰۱۹ : ۲۷) له (حمداوی ، ۲۰۱۷) ناماژه‌ی کردوه . له هه‌مان کاتدا که نه‌مه‌ش ده‌بیته هۆی به‌رزبوونه‌وه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وت به به‌راورد به ریگا ساده و باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه که زیاتر قوتابی پشت به نه‌زبه‌رکردن ده‌به‌ستیت به مه‌ستی تاقیکردنه‌وه.
 - ناویته‌کردنی سی ستراتیژ و به‌کارهینانی له یه‌ک وانه‌دا هۆکاریکی باشه بۆ ره‌چاوکردنی جیاوازی تاکه که‌سی، توانا و به‌هه‌ره‌کانی قوتابی ده‌خاته روو، فیدابکی (التغذیة‌الراجعة) به‌رده‌وام ده‌دریت به قوتابییان له لایه‌ن هاوری‌کانیانه‌وه که به گروپی کارده‌کن .

- به‌هوی نه‌وهی روئی ماموستا ته‌نها سه‌رپه‌رشتیار و ئاسانکار و رینه‌ی کاره و کوئترۆل‌کردنی گم‌توگۆکانی ناوپۆل و ئاراسته‌کردنی قوتابییانه نه‌مه‌ش ده‌بیته هوی له نه‌ستوگرنتی به‌رپرسیاریتی لای قوتابییان له ئاماده‌کردنی بابته و گوئگرنت و پرسیارکردن و به‌په‌رۆش بوون بو تیگه‌یشتن و زیاتر ئاویتته ده‌بیته له‌گه‌ڵ بابته‌کانی خویندن هه‌موو نه‌مانه‌ش ده‌بیته هوی زیادکردنی ئاستی ده‌ستکه‌وتی قوتابی .
- ئاویتته‌کردنی سی ستراتیژ له‌یه‌ک وانه‌دا کاریگه‌ری زیاتر ده‌کاته سه‌ر فی‌ربوون به‌ره و باشتر چونکه، هه‌ریه‌که‌یان کۆمه‌لیک تایبه‌تمه‌ندی و سودی هه‌یه. یه‌کیک له تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی فی‌ربوونی هاوته‌مه‌نان بوار بو قوتابی ده‌ره‌خسینیت پرسیار له هاوته‌مه‌نه‌که‌ی بکات بی شه‌رم و ترس و ده‌بیته هوی زیادبوونی بابته‌خانی قوتابی به فی‌ربوون. (عطیة، ۲۰۰۹: ۱۴۵). وه یه‌کیک له گرنگییه‌کانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری ده‌بیته هوی چالا‌ککردنی هزری تاک. (حورانی، ۲۰۱۱: ۲۱). وه‌یه‌کیک له گرنگییه‌کانی ستراتیژی سینکوچکه‌ی فی‌ربوون کارده‌کاته سه‌ر قوتایی بو زیادبوونی پالنه‌ری فی‌ربوون. (ظاهرو نه‌وانیتر، ۲۰۱۷: ۹۶۱). هه‌ریه‌ک له‌م تایبه‌تمه‌ندییه و چه‌ندین خائیتی نه‌م ستراتیژانه له یه‌ککاتدا به‌کارهینانی ده‌بیته هوی به‌رزبوونه‌وهی ئاستی ده‌ستکه‌وت و فی‌ربوونی کارا (چالاک).
- به‌کارهینانی ستراتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری به‌زۆری له کوئایی وانه‌که‌دا له بره‌گی پوخته‌کردن و هه‌سه‌نگاندن به‌مه‌ش قوتابییان فی‌ری پوخته‌کردنی زانیارییه‌کان ده‌بن و خستنه‌رووی به شیوه‌یه‌کی کورت و ئاسان له شیوه‌ی هیلکاری و به‌کارهینانی ره‌نگه‌کان یارمه‌تیده‌ره بو مانه‌وهی زانیاری و دره‌نگ له بیرچوونه‌وه. به‌کارهینانی نه‌م ستراتیژه‌ و ده‌کات قوتابی هه‌ردوولای می‌شک به کاربه‌ینیته که نه‌مه‌ش ده‌بیته هوی نه‌وهی قوتابی به باشی فی‌ربیتی .
- وه‌ک (ئاندرسون) ئاماژه‌ی پیکردووه بو نه‌وهی وانه‌وتنه‌وه کاریگه‌ر بیته و به ئاسانی ئامانجه په‌روه‌رده‌یی و فی‌رکارییه‌کان جیه‌جیه‌کرین پیویسته ماموستا گرنگی بدات به هه‌مه جۆری ریگاکانی وانه‌وتنه‌وه به‌پیی ناوه‌وک و ئامانجه‌کانی فی‌رکردن و گۆراوه‌کان وهه‌ئویسته فی‌رکارییه‌کان (عطیة، ۲۰۱۳: ۱۹۳). باشترین ریگای وانه‌وتنه‌وه نه‌وه‌یه ماموستا پابه‌ندی ریگایه‌کی تایبه‌ت نه‌بیته و ریگاکانی تر پشتگوئ بخت، باشتر وایه چه‌ند ریگایه‌ک له ماوه‌ی وانه‌که‌دا په‌یره‌و بکات. (ره‌ؤف، ۲۰۱۴: ۱۱۲). به‌رای توئزه‌ر ئاویتته‌کردن و هه‌مه‌جۆری وانه‌وتنه‌وه ده‌بیته هوی به‌رزکردنه‌وهی ئاستی ده‌ستکه‌وت و به‌دییه‌نانی ئامانجه فی‌رکاری و په‌روه‌رده‌یه‌کان .
- به‌هوی بوونی چه‌ند جوړیک زیه‌کی له‌تاکدا که خوی له (۸) بو (۹) جوړ ده‌بینیته‌وه وه‌ک له تیۆری فره‌ زیه‌کی ئاماژه‌ی پیکراوه (أبو‌الحاج، ۲۰۱۹: ۲۷). به‌هوی به‌کارهینانی فره‌ جۆری له ریگاکانی وانه‌وتنه‌وه ده‌توانیته‌ په‌ره به هه‌ر جوړیکی زیه‌کی بدیته له تاکدا نه‌م ستراتیژانه‌ی توئزه‌ر به‌شیوه‌ی ئاویتته‌ له‌یه‌ک وانه‌دا به‌کارهیناوه هه‌ریه‌که‌یان جوړیک یا چه‌ند جوړیک له زیه‌کی گه‌شه‌پیده‌دن بو

نمونه سترایتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان گه‌شه به زیره‌کی کومه‌لایه‌تی و ده‌برین ده‌دات وه سترایتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری گه‌شه‌به زیره‌کی بینین (البصری) ده‌دات ، سترایتیژی سیکوچکه‌ی گوئگرتن گه‌شه به زیره‌کی ده‌برین و که‌سی ده‌دات.

- نه‌نجامی نه‌م توئزینه‌وه‌یه ده‌گونجیت له‌ گه‌ل توئزینه‌وه‌کانی (الدیمی ، ۲۰۱۳) و (البجرات ، ۲۰۱۳) و (حه‌قازی ، ۲۰۱۶). به‌لام جیاوازی توئزهر له‌م توئزینه‌وه‌یه (۳) سترایتیژی له‌یه‌ک وانه‌دا به‌کاره‌یناوه‌هه‌ریه‌ک له‌ وتوئزینه‌وانه‌ یه‌ک یا دوو سترایتیژیان به‌کاره‌یناوه‌هه‌ندیک له‌ توئزینه‌وه‌کان دوو سترایتیژ به‌لام به‌ جیا‌جیا به‌کاره‌ینراون .

- نه‌و نه‌نجامانه‌ی توئزهر له‌م توئزینه‌وه‌یه‌دا به‌ده‌سته‌یه‌یناوه‌هاوشیوه‌یه له‌گه‌ل نه‌نجامی توئزینه‌وه‌کانی له‌م بواره‌دا نه‌نجام‌داون وه‌ک توئزینه‌وه‌ی (الدیمی، ۲۰۱۳) و (عماری و بوراس ، ۲۰۲۰) بۆ زانینی کاریه‌ری به‌کاره‌ینانی سترایتیژی (نه‌خشه‌کانی ژیری له‌سه‌ر ده‌ستکه‌وتی قوتابی له‌ خویندن، وه‌ توئزینه‌وه‌ی (الکنانی، ۲۰۱۹) له‌ سه‌ر کاریه‌ری به‌کاره‌ینانی سترایتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان ، توئزینه‌وه‌ی (ظاهرونه‌وانیتر ، ۲۰۱۶) بۆ کاریه‌ری سترایتیژی سیکوچکه‌ی گوئگرتن له‌ سه‌ر ده‌ستکه‌وت به‌لام نه‌نجامی توئزینه‌وه‌ی (الاشقر ، ۲۰۱۸) جیاوازه له‌نه‌نجامی نه‌م توئزینه‌وه‌یه چونکه کومه‌لیک که‌موکوری سترایتیژی نه‌خشه‌کانی ژیری خستوته روو.

- به‌کاره‌ینانی ریگا و شیوازی جوراوجور له‌ خستنه‌ رووی بابه‌تی خویندن و نیشان‌دانی فیدیۆ و وینه‌ وه‌ کیشانی هیلکاری یارمه‌تی تیگه‌یشتنی خیراتر ده‌دات .

- به‌هۆی به‌شداری چالاکانه‌ی قوتابی وه‌ به‌کاره‌ینانی گرووپ و ده‌سته‌به‌ر کردنی که‌ش و هه‌وایه‌کی گونجاو بۆ فیبروونی کارا، پیدانی سه‌ربه‌ستی له‌ فیبروون و بیرکردنه‌وه و گفتوگو کردن ده‌بیته‌ هۆی ره‌خساندن ژینگه‌یه‌کی فیبرکاری له‌بار و گونجاو بۆ کێپرک و هاندانی قوتابی بۆ فیبروون.

- نه‌و هۆکارانه‌ی رۆئیان هه‌یه له‌ تیگه‌یشتن لای قوتابی له‌ بابه‌ته‌کانی خویندن (شیکردنه‌وه‌ی ناوه‌روکی بابه‌تی خویندن، دیاریکردنی ئامانجه‌ ره‌فتارییه‌کان، به‌شداری چرو پری قوتابی له‌ پرۆسه‌ی فیبروون). (زیتون، ۲۰۰۴: ۶۷). که قوتابی به‌ باشی له‌ بابه‌ته‌که تیگه‌یشت بۆ ماوه‌یه‌کی زیاتر له‌ یاده‌وه‌ریدا ده‌مینیته‌وه نه‌مه‌ش یارمه‌تیده‌ره بۆ هینانه‌وه‌ی زانیارییه‌کان له‌ کاتی تاقیکردنه‌وه‌دا ده‌بیته‌ هۆی به‌رز کردنه‌وه‌ی ناستی ده‌ستکه‌وت لای قوتابی.

به‌شئ پینجه‌م

5.1 ده‌رئه‌نجام

5.2 پاسپارده

5.3 پیشنیار

بهشی پینجه‌م

دهرئه‌نجام و پاسپارده و پیشنیاره‌کان

Conclusion and Recommendations

5.1 دهرئه‌نجامه‌کان

له کۆتایییدا توێژهر نهم دهرئه‌نجامانه ده‌خاته روو :

1. ئاویتته کردنی ههرسێ ستراتیژی فیبروونی هاوته‌مه‌نان، سیکوچکه‌ی گونگرتن، نه‌خشه‌کانی ژیری (ئاستی ده‌ستکه‌وتی قوتاییانی به‌رز کرده‌وه .
2. جو‌راو‌جو‌ری چالاکیه‌کانی ستراتیژه به کارهاتوو‌ه‌کان ، وای له‌قوتاییان کرد به باشی له‌بابه‌ته‌که تیبگه‌ن و سه‌رکه‌وتن به ده‌ست بهینن.
3. ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژ له‌یه‌ک وانه‌یه‌کدا وانه‌که چیژ به‌خش و سه‌رنج پاکیش ده‌کات لای قوتاییان به‌هوی هه‌مه‌جو‌ری نه‌نجامدانی چالاکی.
4. به‌کارهینانی سێ ستراتیژ به‌یه‌که‌وه به‌شیوه‌ی ئاویتته ده‌بیته هوی ره‌چاوکردنی جیاوازی تاکه‌که‌سی به شیوه‌یه‌کی باشتر به به‌راورد به ریگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه.
5. به‌کارهینانی ستراتیژه‌کانی فیبروونی کارا کۆمه‌لیک ستراتیژی نوێ له‌خۆ ده‌گرت که جه‌خت له‌سه‌ر به‌شداری چالاکانه‌ی قوتایی ده‌کاته‌وه و ده‌بیته قوتایی ته‌وه‌ده‌ی سه‌ره‌کی پرۆسه‌ی فیبروون بیت نهمه‌ش گونجاوه و هاوشانی بۆچوونه نوێیه‌کان و پیداو‌یستیه‌کانی په‌روه‌ده‌ی نوێ و پیشکه‌وتنه‌کان له‌ بواری زانستی و بواری په‌روه‌ده‌ییدا‌یه.
6. خالی نه‌رینی ئاویتته‌کردنی سێ ستراتیژی نوێی وانه‌وتنه‌وه پێویستی به‌ کاتی زۆره به به‌راورد به به‌کارهینانی یه‌ک ریگا و ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه.

5.2 پاسارده‌کان

له‌به‌ر رۆشنایی نه‌نجامه‌کانی توپژینه‌وه‌که توپژهر نه‌م پاساردانه ده‌خاته روو :

1. داخلکردنی بیروکه‌ی (ئاویته‌کردن) به‌تایبه‌ت له‌ستراتیژه‌نوینه‌کان له‌بابه‌تی ریگاکانی وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌که‌وه‌ی کۆمه‌لایه‌تیه‌کان (میژوو) له‌لایه‌ن مامۆستایانی بابته‌که‌وه‌ی.
2. ئاراسته‌کردنی مامۆستایانی بابته‌تی میژوو بو‌به‌کارهینانی ئاویته‌ی ستراتیژه‌کانی توپژینه‌وه‌که‌ له‌وتنه‌وه‌ی بابته‌تی میژوو له‌لایه‌ن سه‌ره‌رشتیاریانی په‌روه‌رده‌یییه‌وه‌ه.
3. ئاویته‌کردنی س‌ ستراتیژی وانه‌وتنه‌وه‌ له‌یه‌ک وانه‌دا له‌لایه‌ن مامۆستایانی بابته‌تی میژوو له‌به‌ر نه‌وه‌ی کاریگه‌ریی زۆری ده‌بیته‌ له‌سه‌ر به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستی زانستی و تیگه‌یشتن به‌شیوه‌یه‌کی خیرا و باشتر.
4. به‌کارهینانی هه‌رسی ستراتیژی توپژهر ئامازه‌ی پیکردوو به‌به‌یه‌که‌وه‌ له‌یه‌ک وانه‌دا له‌لایه‌ن مامۆستایانی بابته‌تی میژوو بابته‌ته‌کانی تریش ده‌بیته‌ هۆی به‌رزبوونه‌وه‌ی ئاستی ده‌ستکه‌وت چونکه‌، هه‌ر یه‌که‌ له‌ستراتیژه‌کان کۆمه‌لیک خالی نه‌رینی و باشی تیدایه‌ بو‌به‌ده‌یه‌ینانی ئامانجه‌ په‌روه‌رده‌یی و فیرکارییه‌کان .

5.3 پیشنیارکان

تویژه‌ر پیشنیاری نه‌م ناوئیشانانه دهکات بۆ تویژه‌ران له داهاتودا تویژینه‌وهی له‌سه‌ر بکریتا بۆ ته‌واو کردنی لایه‌نه‌کانی تری تویژینه‌وه‌که:

1. نه‌نجامدانی تویژینه‌وه‌یه‌کی هاوشیوهی نه‌م تویژینه‌وه‌یه له‌بابه‌ته پسپۆریه زانستییه‌کان وه‌ک زانست و بیرکاری .
2. نه‌نجامدانی تویژینه‌وه‌یه‌کی هاوشیوهی نه‌م تویژینه‌وه‌یه بۆ گه‌شه‌ی بیرکردنه‌وه و لایه‌نی سۆزی وه‌ک ئاره‌زوو و بۆچوون (الاتجاه) لای خویندکاران .
3. ئاویتته‌کردنی ستراتیه‌ نوویه‌کانی تری وانه‌وتنه‌وه له‌بابه‌تی میژوو له قوناغه‌کانی دیکه‌ی (۷-۹) و ناماده‌یی وه‌ک ستراتیه‌ی فیبروونی هه‌ره‌وه‌زیی و فیبروونی خودی و رۆئیبینین.
4. ئاویتته‌کردنی ستراتیه‌کانی (فیبروونی هاوته‌مه‌نان و سیکوچکه‌ی گوئگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری) له‌بابه‌ته‌کانی دیکه‌ی خویندن.
5. ئاویتته‌کردنی ستراتیه‌کانی (فیبروونی هاوته‌مه‌نان و سیکوچکه‌ی گوئگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری) له قوناغه‌کانی دیکه‌ی خویندن.

لیستی سەرچاوهکان

- 1 - سەرچاوهکان به زمانی کورد
- 2 - سەرچاوهکان به زمانی عه‌ره‌بی
- 3 - سەرچاوهکان به زمانی ئینگلیزی
- 4 - سەرچاوهکان – گۆنار
- 5- سەرچاوه ئه‌لیکترۆنییه‌کان - ئینتەرنێت

سەرچاوهكان

یهكهم / سەرچاوهكان به زمانی كوردی :

1. بۆكانی ، سايبير ، (٢٠٢٠) ، میتۆدی توێژینهوهی زانستی ، چ ٢ ، چا: چوارچرا – سلیمانی .
2. حمه قازی ، نهژی ، (٢٠١٦) ، كاربگهري سیستهمه هیلکارییهكان به ستراتژی (T.P.S) له سه ر دهستگهوت و پالنهري دهستگهوت لای خویندکارانی پۆلی جهوتهمی بنههتی له بابتهتی میژوو ، زانکۆی سلیمانی، فاکه ئتی پهروهدهی وهزرش وبنههتی –سکوئی پهروهدهی بنههت ، نامه ی ماسته ر، بلاونه کراوه .
3. په سۆن، په سۆن ئیبراهیم ، (٢٠١٤) . دهروازه یهک بۆ وانه ووتنهوه ، چ ١ ، چا: نارین – ههولیر .
4. په ئوف، د. لقمان ، (٢٠١٤) ، شپۆز و رینگاکانی وانه ووتنهوه ، چ ١، چا: دیکان-سلیمانی،
5. زهرینکوب ، عبدالحسین، (٢٠١١) ، میژوو له تهرازوی (فهلسه فه وئوچیکی میژوو)، وهرگێر : قادر محمد حسن سۆران بهانه حمهد ، چ ١ ، چا: سه رده م – سلیمانی .
6. سیوهیلی ، ئیدریس ، (٢٠١٧) ، مامۆستای کارامه و وانه ووتنهوهی سه رکه ووتوو ، چ ٢ ، چا: چوارچرا – سلیمانی
7. صادق ، فوادی تاهیر ، (٢٠٠١) ، هۆشپاری میژوویی ، دهزگای سه رده م له سلیمانی .
8. عه زیز، که ریم أحمد، (٢٠٢١) ، ستراتیژه نوویه کانی وانه ووتنهوه ، چ ١ ، چا : دهزگای چاپ و په خشی نارین – ههولیر .
9. قادر ، په مه زان حمه ده مین ، (٢٠١٨) ، رینگاکانی وانه ووتنهوه ((شپۆزه تیۆری و پراکتیکیه کان)) ، چ ٢ ، چا : سۆفیا / کۆیه .
10. قه ره چه تانی ، پ.د. که ریم شه ریف ، (٢٠١٨) ، پیتوانه و هه ئسه نگاندن (له بواری پهروهده و دهرونزانی) ، چا : زبانی صلح /تهه ران – ئیران .
11. قه ره چه تانی ، پ.د. که ریم شه ریف ، (٢٠١٧) ، زیرمکی ، تیۆره کانی ، جۆره کانی ، گه شه کردنی ، پیتوانه کردنی ، چا : پیره میرد – سلیمانی .

12. كلیسی، نەبەز عبدالرحمن ئەحمەد، (۲۰۱۳)، فەلسەفەى میژوو لای ئیبن خلدون، چ ۱، چا: نەریا- سلیمانی .
13. لیژنەیهکی ھاوبەشی وەزارەتی پەرورده، (۲۰۲۱)، بابەتە کۆمەڵایەتیەکان بۆ پۆلی شەشەمی بنەرەتی، چ ۱۵، چا: دارا .
14. محمد، کاوہ عەلی، (۲۰۱۹)، ھونەر یوانە ووتنەوہ و بەرئوہیردنی پۆل، چ ۱، چا : تاران – ئیران .
15. مصطفى، شەھلا کمال، (۲۰۱۶)، کاربگەری فیلمی ویتەدی جولاو وچیرۆکی ویتەدی نەسەر دەستکەوتی خوتنلن و گەشە پیدانی بەھا کۆمەڵایەتیەکان لای فێرخوازانى پۆلی پینجەمی بنەرەتی نە بابەتی پەروردهی مەدەنیدا، زانکۆی سلیمانی – کۆلیژی پەروردهی بنەرەت، ماستەرنامە، بلاونەکراوہ .
16. نەمت، د. جواد، (۲۰۱۲)، ھونەری وانە ووتنەوہ، چ ۱، چا: پەيوەند – سلیمانی .

دووم / سهرچاوهكان به زمانى عهدهبى :

17. إبراهيم ، سليمان عبدالواحد يوسف ، (٢٠١٣) ، علم النفس التعليمي - نماذج التعلم و تطبيقاته في حجرة الدراسية ، ط ١ ، دار إسامة للنشر والتوزيع ، الأردن - عمان .
18. إبراهيم ، مجدي عزيز، (٢٠٠٤) ، استراتيجيات التعليم وأساليب التعلم ، مكتب الأنجلو المصريه - قاهرة .
19. إبراهيم ، مهى صبري معوض ، (٢٠١٩) ، فاعليه الدمج بين بعض إستراتيجيات النظرية البنائية في تدريس الدراسات الإجتماعية في تنمية التفكير و تقدير الذات لدى تلاميذ المرحلة الأعدادية ، جامعه عين الشمس - كلية التربية ، أطروحة دكتورا .
20. إبراهيم ، نبيل رفيق محمد ، (٢٠١١) ، الذكاءات المتعددة لدى طلبة مدارس المتميزين ، ط١، دار صفاء للنشر والتوزيع ، عمان - الأردن .
21. إبراهيم ، نبيل رفيق محمد ، (٢٠١٠) ، الذكاءات المتعددة لدى طلبة مدارس المتميزين ، ط ١، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان .
22. أبو الحاج ، خالد عادل ، (٢٠١٩) ، العلاقة بين الذكاء العام والذكاءات المتعددة والتحصيل الدراسي للطلبة الصف التاسع في محافظة غزة، جامعة الازهر ، غزة- فلسطين ، رسالة ماجستير غيرمنشورة .
23. أبو حطب ، د.فؤاد عبدالطيف و أمال أحمد صادق، (٢٠١٠) ، مناهج البحث العلمي وطرق التحليل الاحصائية في العلوم النفسية والتربوية والإجتماعية، القاهرة، مكتبة الأنجلو للنشر.
24. أبو حويج، سمير وأخرون، (٢٠٠٠) ، القياس والتقويم في التربية و العلم النفس ، دارالعلمية الدولية والثقافية ، عمان . وهركيراوه له (هادي ، مريم مهدي ، (٢٠١٣) ، أثر استعمال إستراتيجية (SG3R) في تحصيل طالبات الصف الخامس الأدبي في مادة الجغرافية الطبيعية .).
25. أبو راضي ، فتحي عبدالعزيز ، (١٩٩٨) ، الطرق الاحصائية للعلوم الإجتماعية ، ط ١، دار النهضة العربية للنشر والتوزيع ، بيروت - لبنان .

26. أبو شعبان ، نادر خليل ، (٢٠١٠) ، أثر استخدام إستراتيجية تدريس الأقران على تنمية مهارات التفكير الناقد في الرياضيات لدى طالبات الصف الحادي عشر قسم العلوم الإنسانية (الادبي) بغزة ، جامعة الإسلامية – غزة، كلية التربية/قسم المناهج وطرق التدريس الرياضيات، رسالة ماجستير غير منشورة .
27. أبو علام ، د. رجاء محمود ، (٢٠٠٩) ، التحليل الاحصائي للبيانات بإستخدام برنامج SPSS ، ط ٢، دار النشر للجامعات القاهرة .
28. أبو علام ، رجاء محمود ، (٢٠٠٦) ، مناهج البحث في العلوم النفسية والتربوية ، القاهرة ، دارالنشر للجامعات .
29. أبو موسى ، د. مفيد أحمد ود. سمير عبدالسلام الصوص ، (٢٠١٢) ، التعلم المدمج (المتمازج) بين التعليم التقليدي والإلكتروني ، ط ١ ، الأكاديميون للنشر والتوزيع ، عمان – الاردن .
30. أبو الحاج، د. سهأ أحمد ود. حسن خليل المصالحة ، (٢٠١٦) ، إستراتيجيات التعلم النشط (النشطة وتطبيقات عملية) ، ط ١ ، مركز دبيونو لتعليم التفكير .
31. أمبو سعدي ، عبدالله بن خميس و هدى بن علي الحوسنية ، (٢٠١٦) ، إستراتيجية التعلم النشط -180- إستراتيجية مع الأمثلة التطبيقية ، دارالمسيرة للنشر والتوزيع والطباعة ، عمان – الاردن .
32. أمين ، شنو درويش محمد ، (٢٠١٦) : أثر إستراتيجية (ماذا...لو؟) في إكتساب المفاهيم التاريخية وتنمية المهارات التفكير الابداعي لدى طالبات الصف السابع الاساسي ، جامعة السليمانية – كلية التربية الاساسية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
33. باخدق ، رؤي بنت فواد ، (٢٠١٠) ، الكفايات التكنولوجية التعليمية اللازمة لعرض الوسائط المتعددة لدى معلمات الأحياء بالمرحلة الثانوية لمدينة جدة ، جامعة أم القرى- كلية التربية ، سعودية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
34. الباوي ، ماجدة ابراهيم و ثاني حسين الشمري ، (٢٠٢٠) ، نماذج وستراتيجيات معاصرة في التدريس والتقويم ، ط ١، دار أمل الجديدة، دمشق – سوريا .
35. البحرات ، محمود مسلم ، (٢٠١٣) ، تقديم التعليم بإستخدام إستراتيجيتي الأقران والمناظرة وأثره في التحصيل والتفكير الإستقرائي في مادة التربية الإجتماعية لصف السادس الاساسي ، جامعة الشرق الأوسط – كلية العلوم التربوية ، رسالة ماجستير غير منشورة .

36. بشارت ، لينا سليمان محمود، (٢٠١٧): أثر إستراتيجية التعلم المقلوب في التحصيل و مفهوم الذات الرياضي لدى طلبة الصف العاشر الأساسي في محافظة أريحا ، جامعة النجاح الوطنية في نابلس /فلسطين كلية دراسات العليا ، رساله ماجستير غير منشوره.
37. بكري ، د. سهام عبدالمنعم، (٢٠١٥) ، التعلم النشط، ط١، دار الإبداع للنشر والتوزيع .
38. تايلر، ليونا أ، (١٩٩٨): الإختبارات والمقاييس، ودركيترانى ، د. سعيد عبدالحمين ود. محمد عثمان نجاتي، ط٢، دارالشروق للنشر والتوزيع .
39. جابر ، عبدالحميد جابر ، (١٩٩٩) ، إستراتيجيات التدريس والتعلم ، ط ١، دارالفكر العربي ، القاهرة.
40. جمعة ، نائل خميس محمد، (٢٠١٧) ، فاعلية إستراتيجية مثلث الإستماع في تنمية مهارات التحدث والقراءة لدى طلاب الصف الثالث الأساسي بمحافظة رفح ، جامعة الإسلامية - غزة - كلية التربية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
41. الجمل، علي، (٢٠٠٥) ، تدريس التاريخ في القرن الحادي والعشرين ، القاهرة ، عالم الكتب للنشر والتوزيع.
42. الحسناوي ، د. حاكم موسى عبد خضير، (٢٠١٩) ، التقنيات التربوية الحديثة في التدريس ، ط ١ ، دار ابن نفيس للنشر والتوزيع، عمان - الاردن .
43. حماد، إبراهيم مصطفى ، (٢٠٠٨) ، مساق الإختبارات النفسية (عملي) إختبار المصفوفات المتتابعة الملونة (جون رافن " CPM) ، جامعه الإسلامية - غزة ، كلية التربية /قسم علم النفس
44. حوراني ، حنين سمير صالح ، (٢٠١١) ، أثر إستخدام الخرائط الذهنية في تحصيل الطلبة الصف التاسع في مادة العلوم وفي إتجاهاتهم نحو العلوم في المدارس الحكومية في مدينة قلقيلية، جامعة النجاح الوطنية ، نابلس - فلسطين ، رسالة ماجستير غير منشورة .
45. الحيلة ، محمد محمود، (٢٠٠٢) ، مهارات التدريس الصفي ، ط ١، دارالمسيرة للنشر والتوزيع ، عمان
46. خضر، د. فخري رشيد ، (٢٠١٤) ، طرائق تدريس الدراسات الاجتماعية ، ط ٢، دارالمسيرة للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
47. الخطيب ، د. محمد أمين مصطفى ، (٢٠١٣) ، القياس والتقويم التربوي ، ط ٢، صنعاء .
48. خيرى ، د. لمياء محمد أمين ، (٢٠١٨) ، التعلم النشط ، ط ١ ، يسطرون للطباعة والنشر والتوزيع
49. داود ، د. عزيز حنا ، (٢٠١١) ، مناهج للبحث العلمي والتربوي ، ط ١، دار أسامه للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن

50. الدباغ، فخري وأخرون، (١٩٨٣)، إختبار المصفوفات المتتابعة المقياس العراقي، مطبعة جامعة، العراق – موصل .

51. الدعددي، سها بنت خليل لله عيضة، (٢٠٠٩)، فعاليه استخدام خرائط المفاهيم والخرائط المفاهيم المعززة بالعروض التقديمية (الحاسب ألي) في تحصيل قواعد اللغة العربية لدى تلميذات الصف الرابع الابتدائي، جامعة ام القرى – كلية التربية قسم المناهج وطرق التدريس، رسالة ماجستير غير منشورة.

52. دممس، مصطفى نمر، (٢٠٠٨)، إستراتيجيات التقويم التربوي الحديث وأدواته، دار غيدا للنشر، عمان – الاردن .

53. دفع لله، نجوى طه البشير محمد، (٢٠٠٧)، أثر استخدام طريقة حل المشكلات على التحصيل الدراسي في مادة التاريخ لدى طلاب المرحلة الثانوية بمدينة أم درمان، جامعه خرطوم- كلية الدراسات العليا كلية التربية، رسالة ماجستير غير منشورة .

54. الدليمي، مروة ياسين أحمد، (٢٠١٣)، فاعلية استعمال إستراتيجية الخرائط الذهنية في تحصيل طالبات الصف الخامس الأدبي في مادة التاريخ، جامعه ديالى- كلية التربية للعلوم الإنسانية/قسم العلوم التربويه والنفسيه، رسالة ماجستير غير منشورة .

55. الدليمي، عصام حسن، (٢٠١٤)، النظرية البنائية وتطبيقاتها التربوية، ط ١، دار صفاء للنشر والتوزيع، عمان .

56. الدوري، داود سليمان حميد، (٢٠١٢)، أثر استراتيجية الاثراء الوسيلى في تحصيل طلاب المرحلة المتوسطة في مادة التاريخ، جامعه ديالى – كلية التربية للعلوم الانسانية / طرائق تدريس التاريخ، رسالة ماجستير غير منشورة .

57. دويدردى، أ.د. رجا وحيد، (٢٠٠٠)، البحث العلمي أساسية النظرية وممارسة العلمية، ط ١، دار الفكر، دمشق – سوريا .

58. دهيمير، د. نورجان عادل محمود، (٢٠١٤)، المهارات المعينة على الإستذكار والتعلم وعلاقتها بدافعية التعلم، المكتب الجامعي الحديث للنشر .

59. الرباعي ،د.خالد محمد بن محمود،(٢٠١٥)، عادات العقل و دافعية الإنجاز ، ط١ ، مركز دبيونو لتعليم التفكير للنشر ،عمان - الاردن .
60. الرحاوي ، عبدالسلام عبدالجبار ،(٢٠٠٦) ، تأثير إستراتيجية تدريس الاقران في تحصيل الدراسي المعرفي والاحتفاظ بمادة الطرائق التدريس لدى طلبة كلية التربية الرياضية ، جامعة موصل كلية التربية، رسالة ماجستير غير منشورة .
61. رفاعي ، عقيل محمود ،(٢٠١٢) ، التعلم النشط (المفهوم والاستراتيجيات ،وتقويم نواتج التعلم) ، دار الجامعة الجديدة،الاسكندرية .
62. رمزية،الغريب ،(١٩٩٦) ، القياس والتقويم في التربية وعلم النفس ،دارالمسيرة ،عمان .له توثيقه وهى (دفع الله،نجوى طه البشير ،(٢٠٠٧) ، أثر إستخدام طريقة حل المشكلات على التحصيل الدراسي في مادة التأريخ لدى طلاب المرحلة الثانوية بمحلية أم درمان ،كلية التربية - جامعة خرطوم ،رسالة ماجستير غير منشورة .وهرگيراوه.
63. الزاملي ،يحيى إبراهيم سليمان ،(٢٠١٧) ، تقويم مقرر المواد الإجتماعية للصف الخامس الأساسي في ضوء المعايير المجلس الوطني الأمريكي للدراسات الإجتماعية (Ncss) ، جامعة الإسلامية بغزة- كلية التربية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
64. زمزي،عبدالرحمن بن معتوف بن عبدالرحمن ،(١٩٩٨) ، تقنين إختيار المصفوفات المتتابعة الملونة (لجون رافن) على طلاب الصم في المعاهد الأمل للمرحلة الابتدائية بالمملكة السعودية، جامعة أم القرى - كلية التربية بمكة المكرمة،رسالة ماجستير غير منشورة .
65. زيتون ،أ.د. حسن حسين ، (٢٠٠٣) ، نموذج رحلة التدريس(رؤية جديدة لتطوير طرق التعليم والتعلم في مدارسنا)، ط١،عالم الكتب للنشر وطباعة .
66. زيتون ،عايش محمود، (٢٠٠٤) ، اساليب التدريس العلوم ، طبعة العربية الاولى،دار الشروق للنشر و التوزيع ، عمان - الاردن .
67. السردى،محمد عبدالله ،(٢٠١٢) ، تقويم الاساليب الاحصائية المستخدمة في البحوث التربوية بالجامعة الإسلامية والحلول البديلة ، جامعة الإسلامية -غزة/ قسم الدراسات العليا مناهج وطرق التدريس ،رسالة ماجستير غير منشورة .

68. سعادة، د. جودت احمد وأخرون، (٢٠١١)، التعلم النشط بين النظرية والتطبيق، ط ٢، دار الشروق، عمان - الاردن .
69. السكران ، د. محمد أحمد، (١٩٨٩)، أساليب التدريس الدراسات الإجتماعية، عمان، دار الشروق .
70. سلامة ، وفاء ذكي وأخرون ، (٢٠١٩) ، فاعلية توظيف الخرائط الذهنية الالكترونية في تنمية المهارات التفكير الإبداعي لمبحث العلوم لدى طالبات الصف التاسع الاساسي بمحفظات غزة.
71. السلماني ، سجي صالح محمد، (٢٠١٢) ، فاعلية استراتيجيه البيت الدائيري في تحصيل طالبات الصف الخامس الادي في مادة التاريخ ، جامعه ديالى - كلية التربية للعلوم الانسانية / قسم العلوم التربوية والنفسية، رسالة ماجستير غير منشورة .
72. السليتي، د. فراس، (٢٠١٥) ، استراتيجيات التدريس المعاصرة، ط ١، أريد- الاردن .
73. سيد ، أسامة محمد وعباس حلمي الجمل ، (٢٠١٢) ، أساليب التعليم والتعلم النشط ، ط ١، دار العلم والإيمان للنشر والتوزيع .
74. السيد علي، محمد ، (٢٠١١) ، إتجاهات وتطبيقات الحديثة في المناهج وطرق التدريس ، ط ١ ، دار المسيرة للنشر والتوزيع ، عمان - قاهرة .
75. السيد العريني، د. محسن ، (٢٠١٦) ، مناهج البحث العلمي، جامعة ، كلية الآداب قسم المكتبات والوثائق والمعلومات.
76. شاهين ، عبدالحميد حسن عبدالحميد، (٢٠١١) ، إستراتيجيات المتقدمة وإستراتيجيات التعلم وأنماط التعلم.
77. الشريف ، كوثر عبدالرحيم شهاب، (٢٠٠٩) ، التربية وتدریس العلوم ، مكتبة النهضة للنشر والتوزيع .
78. الشمري ، د. زيد ، (٢٠١٩) ، إستراتيجيات التدريس المثبة علميا وذات الحجم تأثير في جميع مستويات التعلم ، ط ١ ، جامعة كويت .
79. الشمري ، ماشي بن محمد، (٢٠١١) ، (١٠١) استراتيجية في التعلم النشط، ط ١، سعودية .
80. الشمري ، مبارك بن زيد أنغيمش ، (٢٠١٩) ، درجه ممارسة معلمي التاريخ في الاردن لمبادئ التدريس الفعال من وجهة نظر المعلمين والمُشرفين التربويين، جامعة آل البيت- كلية العلوم التربوية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
81. شئر ، ادريين ماكير، (٢٠٠٩) ، طرائق التعليم التي تفضي إلى التعلم ، مترجم (د. موسى فايز أبو طه) ، ط ١، دارالكتاب الجامعي للنشر ، غزة - فلسطين .

82. صابر، تانيا نورالدين ، (٢٠١٩) ، أثر استخدام إستراتيجية التعلم التوليدي والتعلم البنائي في تحصيل المعرفي المادة التاريخ والتنمية أساليب التعلم لدى طالبات الصف الحادي عشر ، جامعه صلاح الدين - أربيل ، أطروحة دكتورا .
83. الصمادي ، عبدالله و ماهر الدرايع ، (٢٠٠٤) ، القياس والتقويم النفسي والتربوي بين النظرية والتطبيق ، ط ١، جامعة مؤتة دائرة المكتبة الوطنية مركز يزيد الخدمات الطلابية . له تويثينه وهى (حمه قازى ، نهذى ، (٢٠١٦)) ، كاريگهري سيستهمه هيلكارييه مهعريفيه كان بهستراتيژي (T.P.S) لهسهر دهسكهوت وپالنهري دهسكهوت لاي خويندكاراني پولى جهوتهمى بنههتلى له بابتهتى ميژوودا ، ماسترنامه ، وهگيراوه .
84. صيام ، رغد جواد عطيا ، (٢٠١٩) ، أثر توظيف الخرائط الذهنية الكترونية بمبحث العلوم والحياة والتنمية المفاهيم العلمية وعمليات العلم لدى طالبات الصف الرابع الاساسي بغزة ، جامعه الإسلامية بغزة - كلية التربية ، رسالة ماجستير غير منشورة .
85. الصيفي، د. عاطف، (٢٠٠٩) ، المعلم واستراتيجيات التعليم الحديث ، ط ١، دار اسامة للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
86. الطيبة، د. احمد عبدالسميع ، (٢٠٠٨) ، مبادئ الاحصاء ، ط ١، دار البداية للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
87. الطلافح ،شيرين عارف فاضل ، (٢٠٢٠) ، أثر استخدام إستراتيجية مثلث الاستماع في تنمية مهارات الإستيعاب القرائي لدى طلبة الصف الثالث الأساسي ، جامعة الشرق الاوسط ، عمان - الاردن، رسالة ماجستير غير منشورة .
88. الظاحي ، أسامة محمد علي ، (٢٠٠٦) ، أثر استخدام طريقة حل المشكلات في تحصيل التلميذ الصف السادس الابتدائي في مادة التاريخ و ميل نحوها ، جامعة موصل - العراق، رسالة ماجستير غير منشورة.
89. الظامن، د. منذر عبدالحميد، (٢٠٠٦) ، أساسيات البحث العلمي ، ط ١٠، دارالمسيرة للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
90. عبدالحميد ، نزار بن علي ياسين ، (٢٠١١) ، استخدام استراتيجية تدريس الاقران في تدريس التربية الفنية و علاقتها ببعض المخرجات التعليمية لدى تلاميذ المرحلة الابتدائية بمدينة جدة ، جامعة ام القرى - كلية التربية / قسم المناهج وطرق التدريس، رسالة ماجستير غير منشورة .

91. عبيدات ، د. ذوقان و د. سهيلة أبو سميد ، (٢٠١٣) ، إستراتيجيات التدريس في القرن الحادي والعشرين (دليل المعلم والمشرف التربوي) ، ط١، الناشر ديونو للطباعة والنشر والتوزيع .
92. عثمان ، عبيد كمال ، (٢٠٠٧) ، فعالية إستراتيجية تعليم الاقران في تنمية أداءات المهارية لدى طلاب شعبة الملابس الجاهزة ، جامعة حلوان - كلية التربية ، رسالة ماجستير غير منشورة.
93. العجيلي ، صباح حسين وأخرون ، (١٩٩٠) ، التقويم والقياس النفسي ، دارالحكمة للطباعة والنشر ، بغداد - عراق .
94. العدوان ، د.زيد سليمان و د. أحمد عيسى داود ، (٢٠١٦) ، النظرية البنائية الاجتماعية وتطبيقاتها في التدريس ، ط١، مركز ديونو للتعليم والتفكير للنشر .
95. العزاوي ، د. رحيم يونس كرم ، (٢٠٠٨) ، مقدمة في منهج البحث العلمي ، دار دجلة ، عمان - الاردن .
96. العسكري ، د.كفاح يحي صالح و أخرون ، (٢٠١٢) ، نظريات التعلم وتطبيقاتها التربوية ، ط١ ، تموز للنشر ، دمشق - سوريا .
97. العسكري، د. عبود ، (٢٠٠٢) ، منهجية البحث العلمي في العلوم الإنسانية ، ط١، دار المنير ، دمشق
98. علام ، د.صلاح الدين محمود ، (٢٠٠٠) ، القياس والتقويم التربوي والنفسي ، أساسيات وتطبيقاته وتوجهاته المعاصرة ، ط١، دارالفكر العربي ، القاهرة .
99. عماري، مبروكة و ياسمين بوراس ، (٢٠٢٠) ، أثر إستراتيجية الخارطة الذهنية على التحصيل الدراسي في مادة الإجتماعيات لدى تلاميذ السنة الثالثة متوسط - بالوادي ، جامعة الشهيد حمة خضر بالوادي، كلية العلوم الإجتماعية والانسانية / قسم العلوم الإجتماعية ، رسالة ماجستير غير منشورة.
100. العناني ، د. حنان عبدالحميد ، (٢٠١٤) ، علم النفس التربوي ، ط ٥ ، دارالنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
101. عودة ، أحمد ، (٢٠٠٠) ، القياس والتقويم في العملية التدريسية ، ط١، دار الآمل ، أربد - الاردن
102. العين ، بشيرة حسن ملو ، (٢٠١٥) ، الخرائط الذهنية بين الفكرة والتطبيق ، ط١، دار أمجد للنشر والتوزيع ، عمان - الأردن .

103. غنيم ، محمد عبدالسلام ، (٢٠٠٤) ، مبادئ القياس والتقويم النفسي والتربوي ، مكتبه يوسف الريمض للنشر والتوزيع ، قاهرة - مصر .
104. غياض ، أ.م.د.رغد زكي و د.احمد علي الشنجر ، (٢٠١٨) ، تحديثات في إستراتيجيات طرائق التدريس ، ط ١ ، بغداد - عراق .
105. الفتلاوي ، سهيلة محسن كاظم ، (٢٠٠٤) ، كفايات التدريس المواد الإجتماعية بين النظرية والتطبيق ، دارالشروق للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
106. فرج ، شارا رؤف صالح، (٢٠١٠) ، أثر استخدام حقيبة التعليم في تحصيل الطالبات الصف الخامس الأعدادي في مادة التاريخ ، كلية التربية- جامعة السليمانية ، رسالة ماجستير غير منشورة.
107. فياض ، ساهر ماجد شحدة، (٢٠١٥) ، اثر توظيف إستراتيجياتي المحطات العلمية والخرائط الذهنية في تنمية المفاهيم الفيزيائية ومهارات التفكير البصري في مادة العلوم لدى طلبة الصف الرابع الاساسي بغزة ، كلية التربية- جامعه الإسلامية بغزة ، رسالة ماجستير غير منشورة.
108. قطامي ، يوسف ، (٢٠١٢) ، النظريات المعرفية في التعلم ، دارالمسيرة للنشر والتوزيع، عمان - الاردن .
109. قطاوي ، محمد ابراهيم ، (٢٠٠٧) ، طرق الدراسات الاجتماعية ، ط١، دارالفكر للنشر ، عمان - الاردن .
110. كراجة ، د. عبدالقادر ، (١٩٩٧) ، القياس والتقويم في علم النفس (رؤية جديدة)، ط ١، داراليازوري العلمية للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن .
111. كوثر، حسين كوجك و آخرون ، (٢٠٠٨) ، تنوع التدريس في الفصل ، دليل المعلم لتحسين طرق التعليم والتعلم في مدارس الوطن العربي ، بيروت - لبنان .
112. المتولي ، د.نعمان عبدالسميع ، (٢٠١٢) ، المرشد المعاصر الى احدث طرائق التدريس وفق معايير المناهج الدولية ، ط ١ ، دارالعلم والايمان للنشر والتوزيع .
113. محمد ، أ.د. شاكرا جاسم ، (٢٠١٦) ، المواد الإجتماعية مناهجها وطرائق وأساليب تدريسها ، ط ١، الناشر : مؤسسة الصادق الثقافية ، عراق - بابل .
114. مخائيل، د.امطانيوس نايف، (٢٠١٥) ، القياس والتقويم النفسي والتربوي للأسوءاء و ذوي الإحتياجات الخاصة ، ط ١، دار الاعصار العلمي للنشر والتوزيع ، عمان - الاردن ز

115. المختار، مسلم عقيل ، (٢٠١٧) ، أثر استخدام إستراتيجية (إستمع -إقرأ- ناقش) في تحصيل مادة
التأريخ العربي الإسلامي واستبقائها لدى طلاب الصف الثاني المتوسط ، جامعة بغداد - كلية التربية ابن رشد/
لعلوم الإنسانية قسم العلوم التربوية والنفسية ،رسالة ماجستير غير منشورة .
116. المسعودي، محمد حميد مهدي و آخرون ، (٢٠١٥) ، المناهج والطرائق التدريس في ميزان التدريس
، ط١، دارالرضوان للنشر والتوزيع ، الاردن .
117. المنيزل، د. عبدالله فلاح و د. عايش موسى غرايبة ، (د.س) ، الاحصاء التربوي تطبيقات باستخدام الرزم
الإحصائية للعلوم الإجتماعية ، دارالمسيرة للنشر والتوزيع .
118. النخالة، منى مطلق إبراهيم ، (٢٠٠٦) ، أثر استخدام طريقة حل المشكلات في التدريس التربوية الإسلامية
على التحصيل تلاميذ الصف التاسع الاساسي في محافظة غزة ، جامعة الإسلاميه - غزة / كلية التربية مناهج
وطرق التدريس ،رسالة ماجستير غير منشورة .
119. هاليت كار ، إدوارد ، (١٩٧٦) ، ماهو التأريخ ، ترجمة (بيار عقل، ماهر كيالي) ، ط ١
120. الهمايي، أ.د. عبدالله ، (٢٠٠٨) ، التقنيات الاحصائية ومناهج البحث مدخل النظري وتطبيق للعلوم
الإجتماعية ، ط ١، دار الكتب الوطنية ، بنغازي - ليبيا .

121. Buzan, Tony. (2006) . Maind Mapping kick Star your life, spin Mateu
cromo.
122. Gronlund, Norman E(1965). Measurement and Evaluation in
Teaching , New york, macmillan co.
123. Howitt,D.& Cramer, D.(1997).I ntroduction Statistics In
phycohology. London: prentice Hall, Harvester wheat.
124. Joan,Dean.(2000).IMPROVIN CHILDRENS LEARNING (Effective
teaching in the primary school),London and New York.
125. Purkait, D.B(1996). principles and practices of EDUCATION
126. Spencer,G&Balboni,G(2003).Studnts wit in tellectuall disabilities
teach their peers disabilities and Developmental Disabilities,Education
and Training in Intellectuall ,vol .(83),p.p32-61

127. أ.أشقر، د. رنان على محمد، (٢٠١٨)، معوقات إستخدام الخرائط الذهنية المحسوبة في تدريس العلوم المرحلة الأساسية العليا، مجلة جامعة الإسقلال للأبحاث، مج ٥، عدد ١.
128. جاسم، محمد عويد و أ.م.د. صادق عبيس الشافعي، (٢٠١٥)، فاعلية التدريس باستعمال الوسائط المتعددة في تحصيل وتنمية الدافع المعرفي لدى طلاب الصف الثاني المتوسط في مادة التاريخ، جامعه كربلا- كلية التربية للعلوم الانسانية، مجلة كلية التربية الاساسية للعلوم التربوية والانسانية / جامعة بابل، عدد ٢٧.
129. حسن، أ.م.د. إيمان نحاس و أ.م.د. مایسة محمد ربیع، (٢٠١٥)، الخرائط الذهنية الكترونية في تحصيل المعرفي والمستوى المهاري والاتجاه نحو مقرر مسابقات الميدان والمحضر، مجلة العلمية للتربية عدد ٧٧ جزء (١)، كلية التربية - جامعة حلوان.
130. حنان، حسين، (٢٠١٧)، مفهوم الذات الأكاديمية ومستوى طموح الأكاديمي و علاقتها بالاندماج الأكاديمي لدى عينة من طالبات الجامعة، مجلة العلوم التربوية، ج ٢، عدد ٢.
131. الزهيري، هدى عبدالكريم محسن و أ.د. ياسر خلف رشيد أشجيري، (٢٠١٩)، أثر إستراتيجية مثلث الإستماع في تحصيل الطالبات الصف الخامس العلمي في الأدب والنصوص، جامعة الانبار - كلية التربية للعلوم الانسانية، مجلة جامعة الانبار للعلوم الإنسانية، عدد ١، مج ٢.
132. الشاردي، على بن أحمد بن سليمان، (٢٠١٧)، أثر نمط الخرائط الذهنية الكترونية على التحصيل في أداء المهاري في ما،، ده الحاسب ألي لدى طلاب المرحلة المتوسطة، المجلة الدولية للعلوم التربوية والنفسية، جامعه الباحة - كلية التربية، رسالة ماجستير، عدد العاشر.
133. الشاري، أحمد عيد، (٢٠١٧)، أثر إستراتيجيتي المعرفة السابقة والمكتسبة (K.W.L) وخرائط العقل في إكتساب المفاهيم العلمية لدى طلبة الصف السادس الأساسي في الأردن، مجلة العلوم التربوية والنفسية، مج ١، عدد ٥.

134. الشمري ، طلال هادي و أحمد زيد آل مسعد، (٢٠١٧) ، أثر استخدام استراتيجية الفصول المقلوبة في التحصيل الدراسي والدافعية نحو التعلم مادة المعلوماتية لطلاب الصف الحادي عشر الثانوي ، مجلة الدراسات التربوية والنفسية ، جامعة السلطان قابوس، ص ٦٥-٨٥ ، مجلد ١٣، عدد ١ .
135. ظاهر ، م.م. نصير محمد وأخرون، (٢٠١٧) ، أثر إستراتيجية مثلث الإستماع في تحصيل طلاب الصف الخامس الابتدائي في مادة الإجتماعيات ، جامعة مثنى- كلية التربية الأساسية ، مجلة كلية التربية الاساسية للعلوم التربوية والانسانية ، جامعة بابل ، عدد ٤ .
136. عبد العظيم السيد ، د. صباح عبدالله، (٢٠١٦) ، برنامج قائم على الدمج بين قبعات التفكير الست والخرائط الذهنية الكترونية في تدريس الرياضيات على تنمية التحصيل ومهارات إتخاذ القرار لدى تلاميذ المرحلة الأعدادية ، مجلة العلوم التربوية ، عدد ٢، مج ١ ، جامعه سويس .
137. عطية ، جمال سليمان ، (٢٠٠٤) ، فعالية إستراتيجية تدريس الأقران في تنمية مهارات القراءة الجهرية لدى تلاميذ المرحلة الابتدائية ، مجلة دراسات في المناهج وطرق التدريس ، عدد ٩٦ .
138. الكناني ، م. أمجاد خلف فياض ، (٢٠١٩) ، أثر استراتيجية مثلث الاستماع في تحصيل مادة الاجتماعيات لدى طلبة الصف الثاني المتوسط ، جامعة المستنصرية ، مجلة كلية التربية ، عدد ٤
139. محسن ، هدى عبدالكريم و دزياسر رشيد، (٢٠١٣) ، أثر إستراتيجية مثلث الإستماع في تحصيل طالبات الصف الخامس العلمي ، مجلة جامعة الانبار للعلوم الإنسانية ، العدد ١ ، مج ٢ .
140. المصلي، م.د. علاء حسين فرج ، (٢٠١٩) ، أثر إستراتيجية مثلث الإستماع في تحصيل طلاب الصف الأول المتوسط في مادة التربية الإسلامية ، مجلة كلية التربية ، عدد ٦ ، الجامعة المستنصرية ، دراسة التجريبية ، وزارة التربية .

بينجهم / سهراوه نه ليكترونيه كان (ئينته رنيت) :

141. آل مانع ، ساره عبدالله ، (٢٠٢١) ، المستحدثات التعليمية ، له ٢٠٢٢/١/٨ كرايه وه

[http:// www. Research .com](http://www.Research.com)

142. الفيروز آبادي ، القاموس المحيط ، مج ٤ ، ص ٢٠٠ ، له ٢٠٢٢ / ١/٧ كاترثير (012:3 pm

<http://arabehome.com> : كرايه وه

143. اشكال الخرائط الذهنية الفارغة ، شيوه نه خشه كاني ژيري - به تان ، له ريكه وتي ٢٠٢٢/٨/٥ كاترثير

<http://www.raheba.com> : 9:38 am كرايه وه

144. حكيم ، د. حليمه بنت محمد ، (٢٠٢٠) ، المستحدثات التكنولوجية (مفهومها ، وتصنيفها ، وكيفية

توظيفها في العملية التعليمية) ، جامعة الشقراء ، الملكة العربية السعودية .

له ٢٠٢٢/٨/١٥ ، 10:40 pm كرايه وه : <http://www.ajrsp.com>

145. (حنان ، ٢٠١٧) ، معنى دمج في مجال اللغوي) ، له ٢٠٢٢/١/٧ كاترثير 12:25pm كرايه وه :

[http:// www. Research .com](http://www.Research.com)

146. (محمود ، ٢٠١٧) ، قاموس الوسيط ، له ٢٠٢٢ / ١/٧ كاترثير (12:37 pm كرايه وه :

<http://www.almaany.com>

147. أنشاهوي ، زكريا (٢٠٢١) ، مهارات الدمج في مجال التدريس التربوي ، له ٢٠٢٢/١/١٣ كرايه وه كاترثير

[http: // www.educ .com](http://www.educ.com) .2:10 pm

148. خريطة الذهنية الفارغة ، له ٢٠٢٢/٨/٢٠ كاترثير 10:00 pm كرايه وه .

<http://pkuntent.com> ، <http://ar.pngtree.com>

149. بدوي، علي أحمد ، (٢٠١٨) مقارنة طرق القياس حجم الاثر لبعض الاساليب الإحصائية . له ٢٠٢٢/٩/١٣

كرايه وه

<http://jsre.journals.ekp.eg>

150. شكل تعلم الاقران له ٢٠٢٢/١/٧ كرايه وه

<http://ar.wikipedia.org>

151. شكل مثلث الاستماع <http://almajih.com> ٢٠٢٢/٢/١٣ كرايهوه.
152. متبعث للدراسات والاستشارات الاكاديمية، رسائل ماجستير و_دكتوراة، ٢٠٢٢/٦/٨، كرايهوه.
<http://mobt3ath.com.library>
153. المناهج طرائق التدريس..زيد الخيكانى، ٢٠٢٢/٧/٣، كرايهوه.
<http://t.me/zaidalwan3204>
154. رسائل ماجستير في المناهج و طرق التدريس، ٢٠٢٢/٨/١٢، كرايهوه.
<http://www.manaraa.com>

پاشکوی (2)

Kurdistan Regional Government
Council of Ministers
Ministry of Higher Education & Scientific Research
University of Sulaimani
College of Basic Education

حکومتی هه‌ڕێمی کوردستان - عێراق
سه‌رۆکایه‌تی له‌نجومه‌نی وه‌زیران
وه‌زاره‌تی خوێندنی باڵا و توێژینه‌وه‌ی زانستی
زانکۆی سلێمانی
کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌تی

ژماره: ٤٣٥٩/٢٩١٧
Postgraduate Unit & Scientific Affairs
ڕێکه‌وت: ١١٣/٢٠٢١ زایینی

بۆبهرپێژ/بهرپۆیه‌رايه‌تی په‌روه‌رده‌ی رۆژئاوا
بابت/پشتگیری

سلاوی زانست ...

پشتگیری به‌رپێژ (نرمین علی محمد) خوێندکاری خوێندنی باڵا/ماستر له‌ کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌تی له‌به‌شی زانسته
کۆمه‌ڵایه‌تییه‌کان کله‌هۆنای نوسینی توێژینه‌وه‌که‌یایه به‌مه‌یه‌ستی نه‌جامدانی توێژینه‌وه‌که‌ی پێویستی به‌ هاوکاری
به‌رپێژانه‌ تکایه‌ هاوکاری به‌رپێژیان بکهن .

له‌گه‌ڵ پێژدا....

پ. د. عه‌لی قادر عه‌مان
راگر به‌ وه‌کاله‌ت

وێنه‌یه‌کی بۆ...

- سه‌ره‌ئاگهی به‌رپێژ باریده‌ده‌ری سه‌رۆکی زانکۆ بۆ کاروباری زانستی و خوێندنی باڵایه‌ی ناگاداریان له‌گه‌ڵ پێژدا
- نوسینه‌گی به‌رپێژ راگر / بۆ ناگاداریان له‌گه‌ڵ پێژدا
- به‌شی زانسته‌کۆمه‌ڵایه‌تییه‌کان / بۆ ناگاداریان له‌گه‌ڵ پێژدا
- بۆسه‌ین نوسراوی ده‌رکۆره

پاشکوی (3)

<p>أقليم كوردستان - العراق مجلس الوزراء وزارة التربية المديرية العامة للتربية السليمانية مديرية التربية الغربية «الإدارة والخدمات»</p>		<p>سەرێمی کوردستان عێراق هه‌نجومه‌نی وه‌زیران وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی په‌روه‌رده‌ی سه‌یمانی به‌ریوه‌به‌ریه‌تی په‌روه‌رده‌ی رۆژنساوا «کارگیری و خزمه‌تگوزاری»</p>
<p>IRAQI KURDISTAN REGION COUNCIL OF MINISTERS MINISTRY OF EDUCATION</p>		
<p>العدد : التاريخ : ٢٠٢١ / /</p>		<p>ژماره : ٢٦٦٢ په‌رواره : ٢٠٢١ / ١٢ / ١</p>
<p>بۆ سه‌رجه‌م قوتابخانه به‌ره‌تبه‌ییه‌کان (١-٦) سنوری به‌ریوه‌به‌ریه‌تییه‌مان بایه‌ت / رینگه پیدان</p>		
<p>هاوینج له‌گه‌ن نوسراوماندا نوسراوی زانکوی سه‌یمانی/کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی به‌ره‌تبه‌ییه‌تی ژماره (٢٣٥٩/٢٩١٧) له به‌رواری ٢٠٢١/١١/٣٠ تان بۆ ده‌نیزین هاوکاری به‌ریزان سه‌یمانی علی محمد، خۆبندکاری خۆبندنی بالا/ماسته‌ر له کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی به‌ره‌تبه‌ییه‌تی له به‌شی زانسته کۆمه‌لایه‌تبه‌ییه‌کان که له قوتابخانه‌ی نوسینی تۆنژینه‌وه‌که‌ی دایه به‌مه‌به‌ستی نه‌جامدانی تۆنژینه‌وه‌که .</p>		
<p>له‌گه‌ن ریزدا</p>		
<p> بکر محمد محمود به‌ریوه‌به‌ری په‌روه‌رده</p>	<p>هاوینج // نوسراوی ژماره (٢٣٥٩/٢٩١٧) له به‌رواری ٢٠٢١/١١/٣٠</p>	
<p>وتنه‌یه‌ک بۆ // « کارگیری و خزمه‌تگوزاری له‌گه‌ن هاوینچدا »</p>		
<p>ژماره ته‌له‌فون // ناوئیشان : سه‌یمانی شه‌قامی سالم - به‌رامبه‌ر بانکی کوردستان له‌هه‌لی ت. کارگیری / ٣١٩١٨٩٤ ل. کارگیری / ٠٧١٩٤٣٥٠٥٧</p>		

پاشکۆی (4)

<p>مجلس الوزراء وزارة التربية المديرية العامة لتربية السليمانية مديرية تربية / رؤساء لجان الإدارة والخدمات</p>	 IRAQI KURDISTAN REGION COUNCIL OF MINISTERS MINISTRY OF EDUCATION	<p>اقلیم کوردستان - العراق نه نچومنه و وزیران و وزارتێ پـهروهردی به رێوه به رایهتی گشتی پهروهردی سلیمانی به رێوه به ریتتی پهروهردی رۆژه لاتی کارگیری و خزمهت گوزاری</p>
<p>العدد : التاریخ :</p>		<p>ژماره : ١٥٦٤١ به روار ١٠ / ٢٠٢١ زاینی</p>

بۆ سه رجهم قوتا بخانه بنه ره تیه کان (1-6) سنوری پهروهردی رۆژه لاتی
بابه ت / رێگه پێدان

هاو پینچ له گه ن نوسراوماندا نوسراوی (زانکۆی سلیمانی / کۆلیژی پـهروهردی بنه ره تی) ژماره (4360/29/7 له 2021/11/30) ده نیرین بۆتان سه باره ت به هاوکاری کردنی به رێزدا شه رمین علی محمد ، که سه ردا نی قوتا بخانه بنه ره تیه کانی قوناعی (1-6) ده کات به مه به ستی نه نجامدانی را پرسی که راسته وخۆ په یوه ندی به بواری پهروهردیه شه یه .

له گه ن ریزدا

 تریفه محمد عبدالله
 به رێوه به ر

وینه یه ک بۆ //

- کارگیری و خزمهتگوزاری
- شه رشف

ئاوانیشان : به رێوه به ریتتی پهروهردی رۆژه لاتی / یشت بته کای ته ندروستی نیراهیم پاشا / ژ . ت . کارگیری : (3203943)
 میلان

پاشکوی (5)

<p>أقليم كوردستان - العراق مجلس الوزراء وزارة التربية المديرية العامة لتربية السليمانية مديرية تربية غرب ذاتيه والملاك</p>	 IRAQI KURDISTAN REGION COUNCIL OF MINISTERS MINISTRY OF EDUCATION	<p>هه رێمی کوردستان - عێراق نه نجومه ئی وهزیران وهزارهتی پهروهده به رێوه به ریه تهی گشتی پهروهده ی سلیمانی به رێوه به ریه تی پهروهده ی بوژئاوای خوێه تی و میلاک</p>
<p>العدد // التاریخ // ٢٠٢١ / /</p>		<p>ژماره // به روار // ٢٠٢١ / ١٤ / ١٤ ٢٧٢١ / //</p>
<p>بو / قوتا بخانه ی قامیشلوی بنه ره تی بابه ت / ریه گه پیندان</p> <p>ناماژه به نوسراوی وهزاره تی خویندنی بالاو توێژینه وه ی زانستی / زانکوی سلیمانی کۆئێجی پهروهده ی بنه ره تی / ژماره (٤٧٩٠/٢٩/٧ له ٢٠٢١/١٢/١٢) ناگادارتان ده که یین به ریز (نه رمین علی محمد) خویندکاری (خویندنی بالا / ماسته ر / به شی زانسته کۆمه لایه ته که کان) سه ردان ی قوتا بخانه که تان ده کات به مه به سته نه نجامدانی (توێژینه وه ی زانستی) تکایه له کاتی سه ردان کردنی هاوکاری بکه ن .</p>		
<p> بکر محمد محمود به رێوه به ریه ی پهروهده</p>		
<p>وێنه یه که بو /</p> <ul style="list-style-type: none"> • زانکوی سلیمانی / کۆئێجی پهروهده ی بنه ره تی / بو ناگادارتان له گه ئ ریزدا • یه که ی سه ر په رشتیاری پهروهده ی بنه ره تی بوژئاوای سلیمانی / له گه ئ ریزدا • خوێه تی و میلاک / ٢ خه رمان • به ریز 		
٢٠٢١/١٣/١٤	خه رمان	

پاشکۆی (6)

قۇرمى پاپرسى مامۇستايان و سەرپەرشتيارانى باهته كۆمەلایه تیه كان له قۇناعى بنه رته

مامۇستای به ریز

پاش سلاو وریز

بۇ نه جامدانى تويزينه و هیهك به ناویشانى ((كاركارىگه رى ناوخته كردنى هه ندیک له ستراتیزه كانى قیربوونى كارا له وانه و تنه وهى بابته كۆمەلایه تیه كان له سەر ده سته و تى خویندكارانى پۆلى شه شه مى بنه رته)).

بۇ وه رگرتنى رای به ریزتان له سەر دابه زین یا به ره و پيشچوونى ناستى ده سته و تى خویندنى قوتابیان له بابته مىژوو له پۆلى شه شه مى بنه رته .

له گه ل ریزدا

پ / / نیا به راو و بوچوونى به ریزتان گرفت هیه له ده سته و تى خویندن لای قوتابییانى پۆلى شه شه مى بنه رته له بابته مىژوو ؟

نه خیر

به ئى

پ/ ۲ نه گه ر وه لامه كه ت به به ئى بوو هوکاره كانى بوچى ده گه ریته وه به راو و بوچوونى به ریزتان ؟

.1

.2

.3

.4

.5

پاشکوی (7)

فۆرمی زانیاری قوتابی

1) ناوي سياني قوتابی

2) بهرواری له دایک بوون :

رۆژ، مانگ ، ساڵ

3) بپروانامهی باوک : نه خویندهوا ، بانه پهتی ، نامادهیی 4) ، پهیمانگا ، زانکو و سهرووتر

5) بپروانامهی دایک:

نه خویندهوار ، بانه پهتی نامادهیی ، پهیمانگا

زانکو و سهرووتر

پاشکوی (8)

تەمەنی قوتابییان بە مانگ بۆ هاوتایی هەر دوو گرووی توێژینەوهکە

گرووی کۆنتڕۆلکراو		گرووی ئەزمونگەری		ژمارە قوتابییان
تەمەن بە مانگ بەرۆاری ئەزمون 1/2/2022	بەرۆاری ئەدایک بوون	تەمەن بە مانگ بەرۆاری ئەزمون 1/2/2022	بەرۆاری ئەدایک بوون	
140	19/5/2010	135	17/10/2010	1
134	18/11/2010	142	12/4/2010	2
151	23/6/2009	140	24/5/2010	3
133	21/12/2010	134	27/11/2010	4
136	19/9/2010	135	11/11/2010	5
133	1/1/2011	139	23/6/2010	6
140	13/6.2010	145	24/12/2009	7
141	17/4/2010	145	6/1/2010	8
138	15/8/2010	150	5/7/2009	9
143	11/3/2010	150	1/7/2009	10
139	17/7/2010	136	24/9/2010	11
144	2/2/2010	132	26/1/2011	12
141	12/5/2010	132	26/1/2011	13
140	29/5/2010	137	19/8/2010	14
136	14/10/2010	134	30/11/2010	15
132	1/1/2011	135	13/11/2010	16
151	4/5/2009	133	13/1/2010	17
138	7/8/2010	133	29/12/2010	18
133	26/12/2010	137	25/8/2010	19
139	13/7/2010	137	22/8/2010	20
134	20/11/2010	155	7/4/2008	21
140	31/5/2010	139	30/6/2010	22
138	12/8/2010	135	7/11/2010	23
140	21/6/2010	133	18/12/2010	24
132	17/1/2011	133	29/12/2010	25
138	19/7/2010	142	27/3/2010	26
140	12/6/2010	139	28/6/2010	27
135	29/10/2010	139	5/7/2010	28
135	12/11/2010	135	17/10/2010	29
133	6/1/2011	133	1/1/2011	30

پاشکوی (9-A)

کیلی وەلامەکان بۆ تاقیکردنەوهی زیرەکی رافن (۳۶) برگه پرسیار

وەلامی راست	زنجیره	وەلامی راست	زنجیره	وەلامی راست	زنجیره
2	B 1	4	AB 1	4	A1
6	B 2	5	AB 2	5	A 2
1	B 3	1	AB 3	1	A 3
2	B 4	6	AB 4	2	A 4
1	B 5	2	AB 5	6	A 5
3	B 6	1	AB 6	3	A 6
5	B 7	3	AB 7	6	A 7
6	B 8	4	AB 8	2	A 8
4	B 9	6	AB 9	1	A 9
3	B 10	3	AB 10	3	A 10
4	B 11	5	AB 11	4	A 11
5	B 12	2	AB 12	5	A 12

پاشکوی (9-B)

نمره‌ی ناستی زیره‌کی قوتابیانی هه‌ردوو گرووی نمونه‌ی توپژینه‌وه‌که

ژماره‌ی قوتابیانی	گرووی نه‌زمونگه‌ری	گرووی کۆنتروئیکراو
1	20	25
2	25	31
3	28	24
4	29	24
5	25	28
6	30	25
7	31	24
8	28	26
9	26	9
10	23	26
11	35	24
12	34	30
13	32	21
14	35	26
15	13	25
16	18	33
17	32	10
18	21	30
19	20	17
20	19	30
21	28	22
22	18	19
23	33	27
24	31	25
25	15	27
26	31	30
27	19	34
28	27	27
29	20	32
30	33	20

پاشکوی (10)

نمره ی سالی پیشووی قوتابییان له بابته میژوو له سالی خونندنای (۲۰۲۰ - ۲۰۲۱) ز

گروپی کونترولکراو	گروپی نه زمونگه ری	ژماره ی قوتابییان
92	81	1
100	84	2
73	84	3
89	92	4
72	60	5
99	66	6
76	91	7
63	83	8
52	92	9
94	83	10
89	96	11
96	91	12
73	90	13
71	90	14
94	91	15
93	93	16
55	92	17
80	89	18
52	93	19
96	92	20
75	70	21
96	72	22
81	90	23
84	92	24
95	85	25
99	94	26
91	91	27
92	89	28

89	83	29
90	92	30

پاشکۆی (11)

لیستی ناوی شارەزایان بە پێی ریزبەندی پلەى زانستیان دەربارەى ریکارییەکانى توێژینه‌وه‌که

زنجیره	ناوه‌کان	نازناوى زانستى	پسپۆرى تايبەت	شوێنپێکار	ا	ب	ج
1	د.سۆلاف فائق محمدعلی جاف	پروفیسۆر	رێگاکانی وانه ووتنه‌وه‌ی زینده‌وه‌رزانی	زانکۆی سلیمانی	★	★	★
2	د.نظام عبدالجبار	پروفیسۆر	رێگاکانی وانه ووتنه‌وه‌ی کوردی	زانکۆی سلیمانی	★	★	
3	د.کاوه علی محمد	پروفیسۆر	رێگاکانی وانه ووتنه‌وه‌ی گشتی	زانکۆی کۆیه	★		
4	د.پشکۆحه‌تاهیرعبدال رحمن	پروفیسۆر	میترووی نوێ وهاوچه‌رخى کورد	زانکۆی سلیمانی	★		★
5	د.سلوی احمد امین	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	پێوانه‌وه هه‌سه‌نگاندى	زانکۆی سه‌لاح الدین			★
6	د.کریم نه‌حه‌ده‌عزیز	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	رێگاکانی وانه ووتنه‌وه‌ی میتروو	زانکۆی گه‌رمیان		★	★
7	د.نه‌حه‌ده‌علی حه‌مه	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	په‌روه‌رده‌ی کۆمه‌لایه‌تى	زانکۆی سلیمانی		★	
8	د.کۆزاد محمداحمد	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	شوێنه‌واری کۆن -نه‌سیرپۆلۆجی	زانکۆی سلیمانی	★		
9	د.زریان سالارحه‌مه عارف	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	میترووی شارستانیه‌تى سه‌ده‌کانى ناوه‌راست	زانکۆی سلیمانی	★		
10	د.سلام عبدالکریم	پروفیسۆری – یاریده‌ده‌ر	میترووی نوێ وهاوچه‌رخى کورد	زانکۆی سلیمانی – سیدصادق		★	★

★	★	★	زانکۆی چهرموو	رینگاکی وانه ووتنهوهی کۆمه لایهتی	مامۆستا	د. زانا عثمان محمد	11
★		★	زانکۆی سلیمانی	میژووی نوێ وهاوچهرخ	مامۆستای	د. گۆران ابراهیم صالح	12
	★		زانکۆی سلیمانی	رینگاکی وانه ووتنهوهی کۆمه لایهتی	مامۆستا	م. پرزگارحه لاوخاند	13
	★	★	زانکۆی سلیمانی	رینگای وانه ووتنهوهی جوگرافیا	مامۆستا	م. کارزان محمد عارف	14
	★		زانکۆی سلیمانی	رینگای وانه ووتنهوهی بیرکاری	مامۆستا	م. مونهید محمد محمود	15
	★		زانکۆی سلیمانی	رینگاکی وانه ووتنهوهی میژوو	مامۆستای یاریدهدهر	م. نهژی همهقازی	16
★	★		به‌رێوه‌به‌ریتی مه‌شق و‌پ‌ه‌ی‌ن‌انی سلیمانی	رینگاکی وانه ووتنهوهی میژوو	مامۆستای یاریدهدهر	م. ئیدریس محمد محمود	17
	★		یه‌که‌ی سه‌رپه‌رشتیکردنی بنه‌رته‌ی ، پ /رۆژناوا	کۆمه‌لایه‌تی	سه‌رپه‌رشتیار	م. هه‌مه‌زهده‌قادر هه‌مه‌زه	18
		★	یه‌که‌ی سه‌رپه‌رشتیکردنی بنه‌رته‌ی ، پ /رۆژناوا	کۆمه‌لایه‌تی	سه‌رپه‌رشتیار	م. نه‌سه‌لان صالح حسن	19
		★	یه‌که‌ی سه‌رپه‌رشتیکردنی بنه‌رته‌ی ، * پ /رۆژه‌لات	کۆمه‌لایه‌تی	سه‌رپه‌رشتیار	م. لطیف محمود نه‌مین	20
	★		یه‌که‌ی سه‌رپه‌رشتیکردنی بنه‌رته‌ی ، * پ /رۆژناوا	کۆمه‌لایه‌تی	سه‌رپه‌رشتیار	سوزی جلیل صالح	21
★	★	★	قوتابخانه‌ی ناسوده‌ی بنه‌رته‌ی	کۆمه‌لایه‌تی	مامۆستا	م. سه‌وسه‌ن عمرفه‌تاح	22

★			قوتابخانه‌ی (به‌راناں ی بنه‌ره‌تی	کۆمه‌لایه‌تی	مامۆستا	ژیان محمد حسن	23
★			قوتابخانه‌ی (به‌راناں ی بنه‌ره‌تی	کۆمه‌لایه‌تی	مامۆستا	سازان حمید جمال	24

ناوه‌کان به‌پێی نازناوی زانستی ریزکراون

★ (ا) ئامانجه‌ په‌فتارییه‌کان .

(ب) پلانی وانه‌وتنه‌وه‌ی هه‌ر دوو گرووپی توێژینه‌وه‌که .

(ج) راستگۆیی (راستی) پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وه‌ی ده‌ستکه‌وت.

* پ: په‌روه‌رده

نمونه‌یهک له پلانی وانه‌وتنه‌وه به ئاویتته کردنی ستراتژی (فیربوونی هاوتهمه‌نان ، سیکوچکه‌ی گوینگرتن و نه‌خشه‌کانی ژیری)

بابه‌ت /بابه‌ته کۆمه‌لامه‌یه‌تییه‌کان (میزوو)	رۆژ و رینکه‌وت/
پۆلی /شه‌شهمی بنه‌ره‌تی	کات / ۴۰ خوله‌ک
بابه‌تی وانه‌که /شه‌ری چان‌دیران	ژماره‌ی قوتابیان / ۳۰ قوتابی

ئامانجی تایبه‌تی :

- پیدانی زانیاری ته‌واو به قوتابیان له سه‌ر بابه‌تی میژوو به‌تایبه‌تی له‌سه‌ر جه‌نگی چان‌دیران (پیناسه‌ی، سائی ده‌ستپیکردنی، شوینی جه‌نگه‌که، لایه‌نه‌کانی به‌شداربووی جه‌نگه‌که و هوکاري هه‌نگیرسانی جه‌نگی چان‌دیران).
- گه‌شه‌پیدانی ئاستی زانیاری و زانستییه‌کانیان .
- گه‌شه‌پیدانی چه‌ز و ئاره‌زوو و ئاراسته‌ به‌ره‌و بابه‌ته‌که و به‌ها کۆمه‌لایه‌تییه‌کان لای قوتابی .

ئامانچه‌ره‌فتارییه‌کان

یه‌که‌م/ بواری مه‌عریفی و ده‌رونچوئیه‌ی

پێویسته قوتابی له‌کوئایی وانه‌که‌دا بتوانیت :

- 1) سائی روودانی جه‌نگی چان‌دیران دیاری بکات . (یادکردنه‌وه)
- 2) شوینی جه‌نگی چان‌دیران له سه‌ر نه‌خشه‌دیاری بکات . (جیبه‌چیکردن)
- 3) لایه‌نه به‌شداربوه‌کانی جه‌نگی چان‌دیران ده‌ستنیشان بکات. (تیگه‌یشتن)
- 4) پیناسه‌ی جه‌نگی چان‌دیران بکات . (یادکردنه‌وه)
- 5) هوکاري هه‌نگیرسانی جه‌نگی چان‌دیران ده‌ستنیشان بکات. (شیکردنه‌وه)
- 6) شاری (ته‌وریز) که پایته‌ختی سه‌فه‌وییه‌کان بوو له سه‌ر نه‌خشه‌ دیاریبکات . (جیبه‌چیکردن)
- 7) شا اسماعیلی سه‌فه‌وی پیناسه بکات . (یادکردنه‌وه)
- 8) سوئتان سه‌لیمی یه‌که‌می عوسمانی پیناسه بکات . (یادکردنه‌وه)

دووهم/ بواری ویزدانی

گه‌شه‌پیدانی توانای قوتابی له‌لایه‌نی :

- 1) ئاشنا بىت بە مېژووى گەلەكەى . (لەرىى باس كىردنى بابەتەكە و گەران بەدوای زانىارى لەسەر بابەتى شەرى چالدىران).
- 2) خۆشەويستى بابەتى مېژوو كە تۆمار و لىكدانەوى پابردووى نەتەوى كورده بە تايبەت ئەو بابەتەنى باس لە مېژووى كورد دەكات وە كارىگەرىي روداوەكان لە سەر ژيانى كورد و قارەمانىيەتییەكانى رۆلى كورد روون دەكاتەو بە درىژايى مېژوو بۆ نمونە رۆلى (مەلانىدىرىس بەدلىسى) لە رووداوەكانى سەردەمى عوسمانى دواى شەرى چالدىران .
- 3) پابەندبوون بەو بەهايەنى كە جەخت لە سەر ئىنتىماى نەتەوەكەى بكات .
- 4) بەها كۆمەلايەتییەكان .

ئامرازو ھۆبەكانى ھىكرىدن :

- 1) نەخشەى شوینی چالدىران لە سەردەمى دەولەتى عوسمانى وسەفەوى.
- 2) ماجىكى رەنگا و رەنگ.
- 3) داتا شو.
- 4) پارچە ڤىدیۆبەك لە سەر جەنگى چالدىران.

رېكارىبەكانى وائەوتنەوہ :

تییىنى پىش دەشتىكردنى وائەوتنەوہ مامۇستا /تویژەر قوتابىيانى دابەش كىردوہ بۆ (۵) گروپ ناھاوتتا لە رووى رەگە ز ئاستى زانستى و كەسىتى قوتابىيى و دواتر ژمارەى گرووبەكان بە پىچى چالاكیيەكان و ھەر ستراتىژىك گۆرانى بە سەر دىت .

پىشەكى (۳)خولەك :

مامۇستا/تویژەر ھەئەسىت بە : نىشاندانى پارچە ڤىدیۆبەك لە سەر جەنگى چالدىران بۆماوہى (۳) خولەك بە مەبەستى راکىشانى سەرنجى قوتابىيان بۆ بابەتەكە و گۆرانكارى لەشېوازە باوہكان بۆ شېوازی دەنگ و رەنگ و وینەى جولائو بۆ خۆشكردنى بابەتەكە لە دەستپىكى وائەكەدا .

خستەرووى بابەت (نمایش كرنى بابەت)- (۲۵)خولەك :

چالاكى يەكەم / (۱۵)خولەك : بە بەكارھىنانى ڤىربوونى ھاوتەمەنان (تەلم الاقران peer learning) :

مامۆستا / تویژەر چەند پرسپاریک ئاراستەى گرووپەکان دەکات وە بەنوسراویش ئەسەر کارت نامادەى کردووە دابەشى دەکات بەسەر گرووپەکاندا وەک :

- ئەوجەنگە ناوی چى بوو ؟
- ئەکۆى ؟
- کەى روویداو؟
- لایەنەکانى جەنگ کىبوون؟

مامۆستا داوا ئە قوتابییان دەکات هەردوو قوتابییەک بەرامبەر یەکتەر دانیشن بەگرووپى (۲) کەسى کاربەکن کە ئەمەش بە بەکارهینانى سترتیژى فێربوونى هاتەمەنان. و مامۆستا / تویژەر رینمایى دەدات بەقوتابییان بۆ چۆنیى کارکردن بە گرووپى (دووانى) وە رۆلى هەر یەک ئە قوتابییەکان دیارى دەکات، ئەگەن دیاریکردنى کات بۆ ئەنجامدانى چالاکییەکە، تەوهرى یەکەمى بابەتەکە بە ناویشانى (جەنگى چالدىران)، پینویستە وەلامى پرسپارەکان بدەنەو.

قوتابییى یەکەم : بابەتەکە بۆ هاوړیکەى باس دەکات .

قوتابییى دووهم : گۆى دەگریت و سەرنج ئە بابەتەکە دەدات ئە سەر کتیبەکە، هیل بەژیر ئەو بابەت و خالانەى دەهینیت کە قوتابییى یەکەم باسى نەکردوو، ئەو خالانەش باس دەکات کە قوتابییى یەکەم باسى نەکردوو. لێردا مامۆستا / تویژەر چاودیرى کارى قوتابییان و چالاکییەکانیان دەکات وە ووشەى هاندان بۆ ئەو گرووپانەى بە باشى چالاکییەکە ئەنجام دەدەن .

پاشان مامۆستا داوا دەکات ئەوہى فێربوون بیخەنە رۆو گفتوگۆ ئە نیوان قوتابییان دروست دەبیت . بە هاوکارى و سەرپەرشتى مامۆستا/تویژەر گفتوگۆ بەرپۆدەدەجیت. مامۆستا/تویژەر وەلامى راست دەخاتە رۆو بەم شێوہیە: پیناسەى شەرى چالدىران دەکات کە، جەنگى چالدىران: ئەو شەرپۆو ئەنیوان دەولەتى عوسمانى بە سەرکردایەتى (سوتان سەلیمى یەکەم) و دەولەتى سەفەویى بە سەرکردایەتى (شائیسماعیلى سەفەویى) هەلگیرسا ئە ناوچەى چالدىران ئە ۲۳ / ئابى ۱۵۱۴زایینى.

ئەگەن نامازەکردن بە گرنكى میژوو بۆ پلانىی داھاتوو. دواتر ئە سەر نەخشەى سەردەمى عوسمانى شۆینى جەنگى چالدىران دیارى دەکات بۆ قوتابییان لەرێ نیشاندانى بە ھۆى داتاشۆ . مامۆستا/تویژەر نامازە بە کاربەگەرە نەرتینییەکانى جەنگ دەکات ئە سەر وولات ئە لایەنى زىانى گیانىی و مالى داھاتى وولات و بەستەوہى بابەتەکە بە ژيانى رۆژانەى قوتابییانەوہ . دانیشن و کارکردنى قوتابییان بە گرووپ گۆیگرتن ئە یەکتەر و فیدباک بە یەکتەر دەبیتە ھۆى گەشەکردنى بەھا کۆمەلایەتییەکان وەک ریز ئە رای بەرامبەر و گۆیگرتنى نەرتینیى و قبۆلکردنى رای جیاواز ، بە ھۆى بوونى نازادى رادەربیرین ئە وانەکە و پاداشتى مەعنەویى ئە لایەن مامۆستا / تویژەر دەبیتە ھۆى گەشەکردنى حەز و ئارەزووى زیاترى قوتابییى بۆ وانەکە کە ئەمەش دەبیتە ھۆى بەرزبوونەوہى ئاستى تیگەیشن و ئاستى دەستکەوتى خویندن لای قوتابییى .

چالاکى دووم / (۱۰) خولهک : به به کارهینانی ستراتژی سیکوچکهی گونگرتن (استراتیجیه مثلث الاستماع : (strategic triangle hearing

مامؤستا پرسیارهکانی له سهر کارت ناماده کردوو دابهشی دهکات به سهر گرووپهکاندا پرسیارهکانیش نهمانن :

- هۆکاری روودانی جهنگی چالیدیران چی بوو؟
- نهنجامی جهنگه که چی بوو؟

وه داوا له قوتابییان دهکات به گروویی (۳) کهسی کار بکهن پۆلی ههریهک له قوتابییان کان دیاری دهکات ههر قوتابییان لوتکهی سیکوشه که دهنوییت بهم شیوهیه :

لوتکهی (۱): پۆلی روئکردنهوهی بابهته کهیه بو دوو هاوڕیکهیتری یا خویندنهوهی بابهته که.

لوتکهی (۲) : گونگرتیکی چالاک و پرسیار ناراستهی قوتابی ژماره (۱) دهکات .

لوتکهی (۳) : به باشی گوی له دوو قوتابییان کهی هاوڕیکهیت دهگرت له ههمان گرووپ، به ووردی تیپینی و وهلامهکان تووماردهکات له سهر لاپه رهیهک، نهگهر پیویست بوو دوای تهواو کردنی قسهکانی (۲) هاوڕیکهی فیدباکیان پیده دات ، پاشان قوتابی سییه (لوتکهی ۳) بابهته دهلیتهوه نهو زانیاریانیهی تووماری کردوو باسی دهکات بو ههر دوو هاوڕیکهی پاشان مامؤستا / توئزهر داوا له قوتابییان دهکات نهوهی پیتی گهیشتون بیخه نهروو گفتوگو له نیوان قوتابییان به سهر پهرشتی مامؤستا به رپوهدهچیت مامؤستا وهلامی پرسیارهکان به شیوهیهکی زانستی روون دهکاتهوه بهم شیوهیه:

هۆکاری ههنگیرسانی نهه جهنگه دهگه رپتهوه بو فراوانخوازییهکانی دهو لهتی سهفهوی که مهترسی له سهر بهرژه وهندی سنوری دهسه لاتی عوسمانی دروست کردبوو و هۆکاری مهزه بهی و نایینی که دوو لایه نی جیاوازی شیعه و سونه مهزه به بون .

پوختهی بابهت و ههسه نگاندن (۱۰) خولهک : له م برگه یه دا مامؤستا ستراتژی نه خسهی ژیری به کارده هیئت داوا له قوتابییان دهکات نهو زانیاریانیهی فیری بوون له سهر نه خسه یهک بیخه نه روو که قوتابییان هه لده سن به دروستکردنی نه خسهی ژیری له رپی گروویی (۶) کهسی . زانیاریه سهرهکی و لاهوکیهکان له سهر نه خسه که دیاری دهکهن .

پاشکۆی (12-B)

فۆرمی پاوهرگرتنی شارهزاییمان دهرباره ی پلانی وانهوتنهوهی گرووی کۆنتروۆکراو

زانکۆی سلیمانی

کۆلیژی پهروهردی بنهپهت

بهشی زانسته کۆمهلایهتییهکان-خویندنی بالا/ماستر

مامۆستای بهرینز.....

پاش سلاو و رینز.....

بۆنهجامدانی توێژینهوهیهک بهناونیشانی (کاریگهری ئاویتنهکردنی ههندیک لهستراتیژهکانی هیربوونی کارا له وانهوتنهوهی بابته کۆمهلایهتییهکان له سهردهستکهوتی خویندکارانی پۆلی شهشهمی بنهپهتی).

لهبهرئهوهی یهکیک له پینداویستییهکانی ئهم توێژینهوهیه نامادهکردنی پلانی وانهوتنهوهیه بۆ ئهو بابتهتی که توێژینهوهکهی له سهرنهجام دهریت به (رینگای ناسایی) بۆگروپی کۆنتروۆکراو، ئیوهی بهرینیش وهک شارهزاییهکی خاوهن ئهزموونی بهرفراوان لهم بوارهدا، توێژهه برگهکانی (پلانی وانهوتنهوه) دهخاته بهردهستان به مهبهستی بریاردان له سهروگونجاوی ههبرگهیهک له ناوهروکی پلانهکه، لهگهڵ دانانی تییینییه گونجاوهکانتان لهم بوارهدا ئهگهه رییوستی کرد یا هه رپیشنیاریک بۆ گۆرانکاری کردن تیایدا.

لهگهڵ ریزدا

ناوی سیانی پلهی زانستی پسیپۆری گشتی

پسیپۆری تایبهتی.....شوینی کار

خویندکاری ماستهر

نرمین علی محمد البرزنجی

سه رپه رشتیار

پ.د. علی عبدالرحمن جمعه

نمونه‌یهک له پلانی وانه‌وتنه‌وه به رینگا باوه‌کانی وانه‌وتنه‌وه (رینگا ئاساییه په‌یره‌کراوه‌کان) بو‌گروپی کۆنترۆل‌کراو

پۆل/ شه‌شم
رۆژ و به‌روار/
بابه‌ت /بابه‌ته‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کان (میژوو)
کات / ٤٠ خوله‌ک
ژماره‌ی قوتابی / ٣٠ قوتابی
بابه‌تی خویندن / جه‌نگی چال‌دی‌ران

نامانجی گشتی : شاره‌زاکردنی قوتابی‌یان له میژووی (کوردستان) و (عیراق)ی نویی و هاوچه‌رخ، گه‌شه‌ی توانا و کارامه‌یی و چه‌ز و ئاره‌زوو ئاراسته‌ و به‌های قوتابی‌یان له سه‌ر بابه‌ته‌ کانی میژوو .

نامانجی تایبه‌تی :

- پیدانی زانیاری ته‌واو به‌ قوتابی‌یان له سه‌ر بابه‌تی میژوو به‌ تایبه‌ت له سه‌ر شه‌ری چال‌دی‌ران (ناساندنی شه‌ری چال‌دی‌ران، به‌رواری ده‌ستپیکردنی، شوینی شه‌ره‌که، لایه‌نه‌کانی به‌شداربووی شه‌ر).
- گه‌شه‌ پیدانی ئاستی زانستی و زانیاری .
- گه‌شه‌ پیدانی ئاستی ده‌ستکه‌وتی خویندن لای قوتابی له بابه‌تی میژوو.

نامانچه‌ره‌فتارییه‌کان /

یه‌که‌م /بواری مه‌عریفی و ده‌رون‌جوله‌یی : پێویسته‌ قوتابی له‌ کۆتایی وانه‌که‌دا بتوانیت :

- 1) پیناسه‌ی شه‌ری چال‌دی‌ران بکات .
- 2) میژووی رودانی شه‌ری چال‌دی‌ران دیاری بکات .
- 3) شوینی جه‌نگی چال‌دی‌ران له سه‌ر نه‌خسه‌ دیاری بکات .
- 4) لایه‌نه‌ به‌شداربوه‌کانی جه‌نگی چال‌دی‌ران ده‌ستنیشان بکات.
- 5) هۆکاری هه‌نگیسانی جه‌نگی چال‌دی‌ران ده‌ستنیشان بکات.
- 7) شاری (ته‌وریز) که‌ پایته‌ختی سه‌فه‌وییه‌کان بوو له سه‌ر نه‌خسه‌ دیاری بکات.
- 8) شا ئیسماعیلی سه‌فه‌ویی و سوڵتان سه‌لیمی عوسمانی پیناسه‌ بکات.

دووم/ بواری ویژدانی

گه شه پیدانی توانای قوتایی له لایه نی :

- (1) ناشنا بیت به میژوی گه له که ی .
- (2) شانازی به نه ته وه که ی بکات.
- (3) خۆشه ویستی بابه تی میژوو که تۆمار و لیکدانه وی رابردوی نه ته وه که یه تی .
- (4) پابه ندبوون به و به هایانه ی که جهخت له سهر ئینتیمای نه ته وه که ی دهکات .

نامراز و هۆکارهکانی ڤیرکردن:

ماجیکی رهنگاوهرنگ ، نه خشی کوردستانی گه وره سهردهمی عوسمانی، وینه ی سهرکردهکانی ههر دوو دهوله تی (عوسمانی و سه فه ویی) .

پیکارییهکانی وانه وتنه وه/

پیشه کی (۳) خوله ک:

به ستنه وه ی بابه تی نوی به بابه تی پیشوو نه ویش به باس کردنی فراوانخوازی دهوله تی سه فه ویی و مملانی نی نیوان دهوله تی سه فه وی و دهوله تی عوسمانی به شیوه ی زاره کی. به مهستی سهرنج راکیشانی قوتایی بیان بو وانه که. نویسی ته وهره سهره کییهکان له سهر بۆرده که. ته وهره کانیس بریتین له :

- جهنگی چالیدییران چیه؟
- لایه نهکانی به شدار بووی جهنگ کامانه ن؟
- که ی؟ له کوئ شه ره که هه لگیرسا؟
- هۆکاری هه لگیرسیانی جهنگی چالیدییران چی بوو؟

خستنه رووی بابه ت (۲۵) خوله ک :

پرسیاری یه که م (۱۲) خوله ک :

مامۆستا / تۆیژهر سهرتا خۆی دهست دهکات به باس کردنی بابه ته که به م شیوه یه:

جهنگی چالیدییران چیه؟ که ی؟ له کوئ؟ لایه نهکانی جهنگ کیبوون؟ روون دهکاته وه، جهنگی چالیدییران: نه و جهنگه بوو له نیوان دهوله تی عوسمانی و دهوله تی سه فه ویی روویدا، له ریکه وتی ۲۳ نابی ۱۵۱۴ زایینی، له چالیدییران که دهکه وینه باکووری خۆره لاتی ده ریاچه ی وان. مامۆستا شۆینی جهنگه که له سهرنه خشی نیشانی قوتایی بیان دهدات.

دواى ئەو دەوا ئەچەند قوتابىيەك دەكات دووبارەى بگەنەو ئەو زانىارىيانەى باسى كرد.(رېنگاى وانەبىئى)بەكارهيتنا.

پرسىيارى دووم (۱۲) خولەك :

هۆكارى هەلگىرسانى شەرى چاندىران چى بوو؟ئەم پرسىيارە ناراستەى سەرچەم قوتابىيان دەكات ،كات دەدات بەقوتابىيان بۆ بىرکردنەو، پاشان وەلام ئە چەند قوتابىيەك وەردەگرىت دواترمامۆستا/تويژەر هۆكارى جەنگەكەروون دەكاتەو كە برىتى بوولە:

فراوانخووزىيەكانى دەولەتى سەفەوى بوو ،كە بوو هەرهشەيەك بۆ سەر سنورى خۆرهلاتى عوسمانىيەكان.بە گمىتوگۆردن لەگەل قوتابىيان مامۆستا / تويژەر باسى كارىگەرىيە خراپەكانى جەنگ ئە سەر وولات و نابورى وولات و تاك روون دەكاتەو وە پاراستى سنورى وولات نىشتيمان گرنكى باس دەكات و خۆشەويستى نىشتيمان باس دەكات .

پوختەى وانەكە (۵) خولەك :

كورتەى وانەكە پىكها توو ئە دووبارەکردنەوى خالە سەرەكىيەكانى ناوەرۆكى وانەكە بە شىوہيەكى كورت و پوخت وەك ئەوہى پىشتەر مامۆستا /تويژەر باسىكرد بۆ ئەوہى وەلامى پرسىيارەكان ئەمىشكى قوتابىيدا جىگىرىيت.بەم شىوہيەى لای خواریوہ :

جەنگ چاندىران :برىتییە ئەو جەنگەى كە ئە نىوان هەردوو دەولەتى (سەفەوىي و عوسمانى) هەلگىرسا ئە (۲۳ئابى ۱۵۱۴) زابىنى .

هۆكارى هەلگىرسانى ئەم جەنگە دەگەرىتەو بۆ فراوانخووزىيەكانى دەولەتى سەفەوىي كە مەترسى ئەسەر بەرژەوہندى سنورى دەسەلاتى عوسمانى دروست كردبوو و هۆكارى مەزەبى و نايىنى كە دوو لايەنى جىياوازىي شىعە و سوننە مەزەب بون .

هەلسەنگاندىن(۵)خولەك :

مامۆستا/تويژەر ژمارەيەك پرسىيار ناراستەى قوتابىيان دەكات بۆ زانىنى پادەى سەرکەوتنى وانەكە و تىگەيشتنى قوتابىيان ئە بابەتەكە، بەدەيەننى نامانجە فىركارىيەكان و ديارىكردنى خالى لاواز و بەهيزى مامۆستا و رېنگاى وانوتنەوہى وانەكە .

ئەركى مائەوہ(۲)خولەك :

مامۆستا/تويژەر داوا ئە قوتابىيان دەكات بۆ ئەنجامدانى ئەم چالاكىيانەى خواریوہ :

• نامادەکردنى بابەتى داھاتوو ئەنجامەكانى جەنگى چاندىران (پۆلى كورد ئە جەنگى چاندىران ئە سەر كوردستان و كارىگەرىي و ئەنجامەكانى جەنگى چاندىران ئە سەر كوردستان)بۆ وانەى داھاتوو نامادە بگەن.

- داوا له قوتابییان دهکات بگهڕین به دواى سه‌رچاوه‌ی زیاتر له سه‌ر بابته‌ی دیاریکراو له ئینتته‌رنیته‌ی و کتیبخانه.

سه‌رچاوه‌کان:

سه‌رچاوه‌ی مامۆستا :

1) په‌رتوکی قوتابی بابته‌ی کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بو پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی بریار له سه‌ر دراوی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ی حکومه‌تی هه‌ریه‌می کوردستان ، چاپی پانزه‌هه‌م، ۲۰۲۱زایینی .

2) ئینتته‌رنیته‌ی بو دابه‌زاندنی قیدیۆ و وینه و نه‌خشه‌ی سه‌رده‌می عوسمانی . (<https://aa.com.tr>), (نشأت الدولة العثمانية <https://m.marefa.org>).

3) ئالییاهوی ، عه‌بدوڵا (کوردستان له سه‌رده‌می ده‌وله‌تی عوسمانیدا) ، چاپ ۳.

4) ده‌یشد ماکداوڵ ، وه‌رگیڕانی بو کوردی (نه‌بو به‌کر خوشناو) ، (۲۰۱۹): میژووی هاوچه‌رخ‌ی کورد ، چ ۳ ، چاپخانه‌ی ئاودیر –هه‌ولێر.

سه‌رچاوه‌ی قوتابی :

په‌رتوکی قوتابی بابته‌ی کۆمه‌لایه‌تییه‌کان بو پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی بریار له سه‌ر دراوی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده‌ی حکومه‌تی هه‌ریه‌می کوردستان ، چاپی پانزه‌هه‌م ، ۲۰۲۱ زایینی .

پاشکۆی (13-A)

قۆرمی راوهەرگرتنی شاره‌زاییان بۆ ئامانجه رهفتارییه‌کان

زانکۆی سلیمانی

کۆلیژی په‌روه‌رده‌ی بنه‌ره‌ت

به‌شی زانسته‌کومه‌لایه‌تییه‌کان خویندنی بالا- ماسته‌ر

ماموستای به‌ریز

پاش سلاو.....

بۆ نه‌نجامدانی توێژینه‌وه‌یه‌ک به‌ ناوینیشانی (کارپه‌گری ئاویته‌کردنی هه‌ندیک له‌ نوێگه‌رییه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ له‌ بابته‌ میژووییه‌کان له‌ سه‌ریه‌ ده‌سته‌ینانی خویندکارانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی). له‌ به‌رئه‌وه‌ی یه‌کیک له‌ پیداوێستییه‌کانی نه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ ئاماده‌کردنی ئامانجه‌ رهفتارییه‌کانه‌ له‌ ناوه‌رۆکی بابته‌تی خویندن بو‌ هه‌ر(3) به‌شی یه‌که‌م (یه‌که‌م: کوردستان و ده‌سه‌لاتی عوسمانی، " دووه‌م: بارودوخی کوردستان له‌ سه‌رده‌می عوسمانی دا، سێیه‌م: عیراق له‌ سه‌رده‌می عوسمانییدا) له‌ پروگرامی بابته‌ته‌ کومه‌لایه‌تیه‌کان - میژووی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی که‌ به‌ پێی ئاستی بلوم (یادکردنه‌وه‌، تیگه‌یشتن، جیه‌ه‌جیکردن، شیکردنه‌وه‌) ده‌خه‌ینه‌به‌رده‌ستان به‌و مه‌به‌سته‌ی به‌ریزتان پا و بو‌چووتان به‌ گونجاوی هه‌ر بره‌گه‌یه‌ک ده‌ربهرن یا هه‌رپیشنیاریک بۆ گورانکاری که‌ پێویسته‌ بۆ ده‌وله‌مه‌ندکردنی توێژینه‌وه‌که‌.

له‌گه‌ل ریزدا

..... پشپوری گشتی

..... پله‌ی زانستی

..... پشپوری تایبه‌ت

..... شۆینی کار

خویندکاری ماسته‌ر

سه‌ره‌رشتیار

نرمین علی محمد البرزنجی

پ.د. علی عبد الرحمن جمعه

پاشکۆی (13_B)

نامانجه رهفتارییهکان

بهشی یهکهه

کوردستان و دهسهلاتی عوسمانی

لاپه ره (٦٧-٧٦)

گورانکاری	شیاونیه	شیاو	ناست به پینی پولینی بلوم	نامانجی رهفتاری / قوتابی له کۆتایی ههه وانیه کدا بتوانیت :	زنجیره
			تیگه یشتن	پیناسهی میژوو بکات .	1
			یادکردنه وه	ناوی میرنشینه کوردیه کانی سه رده می دهوله تی عوسمانی بژمیریت .	2
			تیگه یشتن	ناوی چه ند میرنشینیکی تر که له کتیبی میژووی پۆلی شه شه مدا نه بییت باس بکات.	3
			یادکردنه وه	پیناسهی دهوله تی سه فه ویی بکات .	4
			یادکردنه وه	سائی دامه زانندی دهوله تی سه فه ویی ده ستنیشان بکات	5
			یادکردنه وه	سائی داگیرکردنی کوردستان له لایهن دهوله تی سه فه وییه وه دیاری بکات.	6
			یادکردنه وه	سائی داگیرکردنی عیراق (1) له لایهن دهوله تی سه فه وییه وه ده ستنیشان بکات .	7
			تیگه یشتن	سیاسه تی شانیسماعیل به رامبه رکوردروون بکاته وه.	8
			یادکردنه وه	پیناسهی دهوله تی عوسمانی بکات.	9
			یادکردنه وه	شوینی بلاووونه وهی دهوله تی عوسمانی ده ستنیشان بکات.	10
			یادکردنه وه	سائی فراوانخوازی دهوله تی عوسمانی ده ستنیشان بکات.	11
			تیگه یشتن	هوکاری چاوتی پینی شانیسماعیل له کوردستان و عیراق باس بکات .	12

			شیگردنهوه	ئهوړیگیانیهی که شائیسماعیل بهکاری هینا بوداگیرکردنی کوردستان باس بکات .	13
			تیگه‌یشتن	هۆکاری مەلانیی دهلته‌تی عوسمانی وسه‌فه‌ویی روون بکاته‌وه.	14
			یادکردنه‌وه	پیناسه‌ی شه‌ری چال‌دی‌ران بکات .	15
			جیبه‌جیکردن	شونینی شه‌ری چال‌دی‌ران له سهرنه‌خسه دیاری بکات .	16
			یادکردنه‌وه	سائی هه‌نگیرسانی شه‌ری چال‌دی‌ران دیاریبکات .	17
			یادکردنه‌وه	لایه‌نه به‌شداربووه‌کانی شه‌ری چال‌دی‌ران ده‌ستنیشان بکات.	18
			تیگه‌یشتن	هه‌لویستی کورد له‌شه‌ری چال‌دی‌ران راونبکاته‌وه.	19
			جیبه‌جیکردن	له سهرنه‌خسه نه‌وشوینه‌ی که سوئتان سه‌لیم داگیری کرد دیاری بکات.	20
			شیگردنه‌وه	ده‌رنه‌نجامی جه‌نگی چال‌دی‌ران له سه‌رکوردستان روونبکاته‌وه.	21
			جیبه‌جیکردن	ناماده‌کردنی په‌خشی سه‌ر دیوار له سه‌ر میژووی کورد	22
			تیگه‌یشتن	کاریگه‌ریبه‌کانی مەلانیی نیوان هه‌ردوو دهلته‌تی عوسمانی وسه‌فه‌ویی له سه‌ر کوردستان باس بکات .	23
			شیگردنه‌وه	راپورت له‌سه‌ر شاره‌کانی راپه‌رین له‌کوردستان دژی سه‌فه‌ویبه‌کان و شاره‌کانی کوردستان دژی رژی می به‌عس له‌عیراق دوا‌ی شکستی رژی می به‌عس ۱۹۹۱ وشه‌ری که‌نداو بنوسیت .	24
			یادکردنه‌وه	مه‌لانی‌دریسی به‌دلیسی بنا‌سینیت.	25

			یادکردنه‌وه	سائی ریکه‌وتنامه‌ی مه‌لانی‌دیریس وسوتانی عوسمانی ده‌ستنیشان بکات.	26
			یادکردنه‌وه	ناوه‌رۆکی ریکه‌وتنامه‌ی نیوان مه‌لانی‌دیریس وسوتانی عوسمانی به‌خال بخاته‌روو .	27
			تیگه‌یشتن	گرنگی ریکه‌وتنامه‌ی مه‌لانی‌دیریس وسوتانی عوسمانی باس بکات .	28
			شیکردنه‌وه	فراوانخواییه‌کانی سه‌رده‌می سلیمانی قانونی به‌خال بخاته‌روو .	29
			یادکردنه‌وه	پیناسه‌ی ریکه‌وتنامه‌ی نه‌ماسیه بکات.	30
			یادکردنه‌وه	سائی به‌ستنی ریکه‌وتنامه‌ی نه‌ماسیه ده‌ستنیشان بکات .	31
			تیگه‌یشتن	نه‌نجامی ریکه‌وتنامه‌ی نه‌ماسیه باس بکات.	32
			شیکردنه‌وه	ناسه‌واری له‌شکرکیشی وشه‌رله‌سه‌رژییانی کوردبه‌توانای خوی شیبکاته‌وه	33
			تیگه‌یشتن	گرنگی شوینی کوردستان روون بکاته‌وه.	34
			جیبه‌جیکردن	ن‌اماده‌کردنی راپۆرت له‌سه‌ر میژووی کورد.	35

به‌شی دووهم

بارودۆخی کوردستان له سه‌ردهمی عوسمانییدا

لاپه‌ره (۷۷- ۹۰)

زنجیره	نامانجی ره‌فتاری / قوتابی له‌کوژی هه‌روانه‌یه‌کدا بتوانیت :	ناست	شیاو	شیاو نیه	گورانکاری
36	بارودۆخی عیراق له‌سه‌ردهمی ده‌وڵه‌تی عوسمانیدا باس بکات .	تیگه‌یشتن			
37	به‌هینکارییه‌ک پینکاته‌ی کارگیریی ده‌وڵه‌ت له‌سه‌ردهمی عوسمانی بخاته‌روو.	جیبه‌جیکردن			
38	ناو ویلایه‌ته‌کانی عیراق له‌سه‌ردهمی ده‌وڵه‌تی عوسمانی دیاریبکات .	یادکردنه‌وه			
39	شوینی میرنشینی بادینان ده‌ستنیشان بکات .	یادکردنه‌وه			
40	سائی دامه‌زراندنی میرنشینی بادینان دیاری بکات .	یادکردنه‌وه			
41	بارودۆخی ژیان له‌سه‌ردهمی میرنشینی بادینان باس بکات .	تیگه‌یشتن			
42	سائی له‌ناوچونی میرنشینی بادینان دیاری بکات.	یادکردنه‌وه			
43	شوینی میرنشینی سۆران ده‌ستنیشان بکات.	یادکردنه‌وه			
44	سائی دامه‌زراندنی میرنشینی سۆران دیاری بکات .	یادکردنه‌وه			
45	به‌ناوبانگترین میره‌کانی میرنشینی سۆران ده‌ستنیشان بکات .	یادکردنه‌وه			
46	گرنگترین کاره‌کانی پاشای گه‌وره له‌میرنشینی سۆران به‌خاڵ بخاته‌روو.	یادکردنه‌وه			
47	سائی له‌ناوچوونی میرنشینی سۆران دیاری بکات.	یادکردنه‌وه			
48	شوینی میرنشینی بابان ده‌ستنیشان بکات .	یادکردنه‌وه			

			یادکردنه‌وه	سائی دامه‌زاندنی میرنشینی بابان دیاری بکات.	49
			جیبه‌جیکردن	پایته‌ختی میرنشینی بابان له‌سه‌رنه‌خشه دیاری بکات .	50
			جیبه‌جیکردن	ناوچه‌کانی سنوری ده‌سه‌لاتی میرنشینی بابان له‌سه‌رنه‌خشه دیاری بکات .	51
			یادکردنه‌وه	به‌ناوبانگترین میره‌کانی میرنشینی بابان ده‌ستنیشان بکات .	52
			یادکردنه‌وه	سائی له‌ناو‌چوونی میرنشینی بابان ده‌ستنیشان بکات .	53
			شیکردنه‌وه	له‌خشته‌یه‌دا به‌چهند خائیک هه‌ریه‌ک له‌میرنشینه‌کان {سائی دامه‌زاندن ، پایته‌خت، و سنوری ده‌سه‌لاتیان ، و میره‌به‌ناوبه‌نگه‌کانیان ، به‌رواری له‌ناو‌چوونیان }بخاته‌روو.	54
			شیکردنه‌وه	سیاسه‌سه‌تی عوسمانیه‌کان له‌کوردستان به‌خال بخاته‌روو.	55
			تیگه‌یشتن	کاریگه‌ری عوسمانیه‌کان له‌سه‌رژییانی کورد دیاریبکات.	56
			شیکردنه‌وه	هه‌نووستی کورد به‌رامبه‌رخراپی مامه‌له‌ی عوسمانیه‌کان ئاماژه‌پینکات.	57
			یادکردنه‌وه	ناوی شو‌رش و راپه‌رینه‌کانی کورد له‌سه‌رده‌می ده‌وله‌تی عوسمانیده‌ستنیشان بکات.	58
			یادکردنه‌وه	ناوی نه‌و رۆژنامه‌ کوردییانه‌ی که‌له‌سه‌رده‌می ده‌وله‌تی عوسمانی ده‌رکراون ده‌ستنیشانی بکات.	59
			یادکردنه‌وه	سائی ده‌رچوونی رۆژنامه‌کوردییه‌کان له‌سه‌رده‌می ده‌وله‌تی عوسمانی دیاری بکات .	60

			شیکردنهوه	سود وگرنگی گه شه کردنی هوشیاری سیاسی کورد بو کورد چی بوو شیککاتهوه .	61
			یادکردنهوه	کاتی هه لوه شاندهوهی میرنشینه کوردیهکان به گشتی دیاریبکات .	62
			یادکردنهوه	ناوی یه که مین رۆژنامهی کوردی دهستیشان بکات	63
			جیبه جیکردن	ناوی هه ندیک رۆژنامه وگوفاری کوردی نوی که له ناوه رۆکی کتیبی خویندندا نیه دهستیشان بکات .	64

به شی سییه م

عیراق له سه رده می عوسمانییدا

لا په ره (۹۱ - ۹۴)

گورانکاری	شیاونیه	شیاو	ناست به پیی پولینی بلوم	نامانجه ره فتارییهکان / قوتابی له کوتایی هه روانه یه کدا بتوانیت :	زنجیره
			یادکردنهوه	سائی داگیرکردنی کوردستانی باشور له لایه ن ده سه لاتی عوسمانیه وه دهستیشان بکات.	65
			تیگه یشتن	بارودۆخی عیراق له ژیر داگیرکاری سه فه ویدا باس بکات.	66
			یادکردنهوه	سائی داگیرکردنی عیراق له لایه ن ده و له تی عوسمانیه وه دیاری بکات .	67
			تیگه یشتن	بارودۆخی عیراق له سه رده می ده و له تی عوسمانی روونبکاته وه.	68

			تیگه‌یشتن	یه‌که کارگیریه‌کانی عیراق له‌سه‌رده‌می ده‌وئه‌تی عوسمانی باس بکات .	69
			یادکردنه‌وه	ژماره‌ی ویلایه‌ته‌کانی عیراق له‌سه‌رده‌می ده‌وئه‌تی عوسمانی بژمیریت.	70
			جیه‌ه‌جیکردن	ویلایه‌ته‌کانی عیراق له‌سه‌رده‌می ده‌وئه‌تی عوسمانی له‌سه‌رنه‌خشه‌دیاری بکات.	71
			یادکردنه‌وه	نازناوی به‌رپوه‌به‌ری ویلایه‌ت له‌سه‌رده‌می ده‌وئه‌تی عوسمانی ده‌ستنیسانی بکات .	72
			تیگه‌یشتن	ئه‌رکه‌کانی به‌رپوه‌به‌ری ویلایه‌ت له‌سه‌رده‌می ده‌وئه‌تی عوسمانی باس بکات.	73
			تیگه‌یشتن	ره‌فتاری والیه‌ عوسمانیه‌کان له‌ عیراق باس بکات .	74
			یادکردنه‌وه	ناوی به‌ناوبانگترین والی له‌سه‌رده‌می عوسمانی ده‌ستنیسان بکات.	75
			تیگه‌یشتن	کاره‌کانی والیه‌ عوسمانیه‌کان له‌عیراق ده‌ستنیسان بکات .	76
			شیکردنه‌وه	ئه‌رکه‌کانی والی له‌سه‌رده‌می عوسمانی له‌گه‌ل ئه‌رکه‌کانی پاریزگارله‌نیستا به‌راورد بکات	77
			تیگه‌یشتن	ئه‌رکه‌کانی حاکم له‌بواری خزمه‌تگوزاری خزمه‌ت کردن پوونبکاته‌وه .	78
			یادکردنه‌وه	ناوی ئه‌و والیانه‌ی که‌جینه‌ه ده‌ستیان دیاربووئه‌حکومه‌تدا ده‌ستنیسان بکات .	79

			جیبہ جیکردن	نمونہ‌ی هاوشیوهی والی و لهم سہردہمہدا بویہریوہبردن دہستیشان بکات .	80
--	--	--	-------------	--	----

تیبینی / ۱- ووشہی عیراق بہ کارہاتووه له باسی دہوئہتی سفہوی و عوسمانی لہ بہرئہوہی لہ کتیبی قوتاییی وا ہاتووه. لہ کاتیکدا ناشکرایہ کہ ووشہی عیراق لہ سائی (۱۹۲۱) ہاتووه کاتیک بووہ بہ دہوئہت.

پاشکوی (14)

ریتھی پەزامەندیی شارەزاییان بو ئامانجە رەفتارییەکان بە پیی هاوکیشەیی (Cooper)

ریتھی سەدی	ژمارە ی برگە	ریتھی سەدی	ژمارە ی برگە	ریتھی سەدی	ژمارە ی برگە
%100	41	%100	21	%100	1
%100	42	%90	22	%100	2
%100	43	%81	23	%90	3
%90	44	%90	24	%100	4
%100	45	%54	25	%90	5
%90	46	%100	26	%100	6
%81	47	%90	27	%72	7
%90	48	%81	28	%90	8
%100	49	%100	29	%100	9
%100	50	%72	30	%100	10
%90	51	%100	31	%90	11
%100	52	%100	32	%100	12
%100	53	%90	33	%90	13
%100	54	%90	34	%90	14
%90	55	%90	35	%100	15
%100	56	%90	36	%100	16
%90	57	%100	37	%100	17
%90	58	%72	38	%100	18
%90	59	%100	39	%81	19
%100	60	%100	40	%90	20

%90	75	%100	68	%90	61
%100	76	%100	69	%90	62
%100	77	%100	70	%90	63
%100	78	%90	71	%100	64
%100	79	%100	72	%90	65
%100	80	%100	73	%100	66
		%100	74	%100	67

پاشکۆی (15-A)

قۆرمی راوهەرگرتنی شارەزاییان بۆ تاقیکردنەوهی دەستکەوت شێوهی سەرەتایی

زانکۆی سلێمانی

کۆلیژی پەروردهی بنه‌ره‌ت

به‌شی زانسته کۆمه‌لایه‌تییه‌کان /خویندنی – ماستەر

مامۆستای به‌ریز....

پاش س‌لاو.....

بۆ نه‌جامدانی توێژینه‌وه‌یه‌ک به‌ناو‌نیشانی (کاربگه‌ری ئاو‌یتته‌ کردنی هه‌ندیک له‌ ستراتیژه‌کانی فێرپوونی کارا له‌ وانه‌وتنه‌وه‌ی بابته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان له‌سه‌ر به‌ ده‌ستپێنانی خویندکارانی پۆلی شه‌شه‌می بنه‌ره‌تی) له‌به‌رئ‌وه‌ی یه‌کیک له‌ پێداو‌یستییه‌کانی ئه‌م توێژینه‌وه‌یه‌ ناماده‌کردنی تاقیکردن‌وه‌ی ئاستی ده‌ستپێنانی خویندنه‌ بۆ ناوه‌روکی ئه‌و بابته‌ی که‌ توێژینه‌وه‌که‌ی له‌سه‌ر ئه‌نجام ده‌دریت ئیوه‌ی به‌ریزیش وه‌ک شاره‌زاییه‌کی خاوه‌ن ئه‌زموونی به‌ر فراوان ئه‌م بواره‌دا ، توێژه‌برگه‌کانی (تاقیکردنه‌وه‌ و هه‌ریه‌ک له‌ ئاسته‌کانی) ده‌خاته‌ به‌رده‌ستتان به‌ مه‌به‌ستی بریاردان له‌ سه‌ر گونج‌او‌ی هه‌ر برگه‌یه‌ک له‌ برگه‌کان وه‌ را‌ده‌ی پێوانه‌کردنی ئه‌و ئاسته‌، له‌گه‌ڵ دانانی تێبێنییه‌ گونج‌او‌ه‌کانتان ئه‌م بواره‌دا ئه‌گه‌ر پێویستی کرد یا هه‌ر پێش‌نیاریکیتر که‌ پێویسته‌ بۆ ده‌و‌له‌مه‌ندکردنی توێژینه‌وه‌که‌ .

له‌گه‌ڵ ریزدا.....

پسپۆری گشتی.....

پله‌ی زانستی.....

پسپۆری تایبته‌.....

شوینی کار.....

خویندکاری ماستەر

سه‌ره‌رشتیار

نرمین علی محمد البرزنجی

پ.د علی عبدالرحمن جمعه

پاشکوی (15-A)

پرسیاره‌کانی تاقیکردنه‌وی ده‌سکه‌وت شیوهی سهره‌تایی

ژ	ناست	برگه	شیاو	شیاون	پنویستی به‌گۆرانکاری
1	تیگه‌یشتن	میژوو بریتییه له تۆماری پرووداوه‌کان له‌لایهن مرقه‌وه له : A. ناینده‌دا B. پابردوودا C. نیستادا D. نیستاو ناینده‌دا			
2	یادکردنه‌وه	ده‌وته‌تی سه‌فه‌وی که‌ی دامه‌زرا؟ A. ۱۵۰۹ ز B. ۱۵۰۸ ز C. ۱۵۰۶ ز D. ۱۵۰۱ ز			
3	یادکردنه‌وه	که‌ی جه‌نگی چال‌دی‌ران پویدا ؟ A. ۱۵۱۵ ز B. ۱۵۱۴ ز C. ۱۵۰۶ ز D. ۱۵۰۱ ز			
4	یادکردنه‌وه	کام ریکه‌وتنامه‌یه‌بوو له سائی (۱۵۵۵) ز به‌ستراله‌نیوان هه‌ردوو ده‌وته‌تی (عوسمانی وسه‌فه‌وی)؟ A. زه‌هاو B. چال‌دی‌ران C. نه‌ماسیه D. نه‌رزه‌پۆم			
5	یادکردنه‌وه	یه‌کیک له خاله‌کانی ریکه‌وتنامه‌ی نیوان مه‌لانی‌دی‌ریس به‌دی‌سی و سولتانی عوسمانی بریتییی بووله: A. کوردستان به‌شکرا له‌نیوان هه‌ردوو ده‌وته‌تی (عوسمانی وسه‌فه‌ویی) .			

			<p>B. کورد له شهردا یارمهتی دهوئتهتی سهفهویی بدات .</p> <p>C. داننان بهسهربهخویی ناوخیی میرنشینه کوردیییهکان .</p> <p>D. کورد باج بدات به دهوئتهتی سهفهویی .</p>	
6	تیگه یشتن		<p>A. کام لهمانهی خوارهوه هه ئویستی کوردبوونه شه ری چاندییران ؟</p> <p>B. کورد بیلایه ن بوو .</p> <p>C. کوردهکان راپه رین دژی عوسمانیهکان .</p> <p>D. کورد یارمهتی سهفهویییهکانی دا .</p> <p>E. میره کوردهکان چوونه پال لهشکری عوسمانی .</p>	
7	جیبه جیکردن		<p>کام لهم ژمارانه ناوچهی چاندییران دهوئتییت :</p> <p>A. ۱</p> <p>B. ۲</p> <p>C. ۳</p> <p>D. ۴</p>	
8	تیگه یشتن		<p>ئهو کارانه چی بوو (مهدهحت پاشا) له عیراق نهنجامیدا؟</p> <p>A. دهکردنی یاسای تاپۆ .</p> <p>B. رهواندزی کرد به پایتهخت .</p> <p>C. سه پاندنی باج وخهراج .</p> <p>D. لێدانی دراو .</p>	
9	یادکردنهوه		<p>کهی میرنشینی بادینان دامهزرا؟</p> <p>A. سهدهی (۱۳) .</p> <p>B. سهدهی (۱۴) .</p> <p>C. کوئیایی سهدهی (۱۵) .</p> <p>D. نیوهی دووهمی سهدهی (۱۳) .</p>	
10	یادکردنهوه		<p>پاشای گهوره نازناوی کام لهمانهی خوارهوهیه:</p> <p>A. محمدپاشا</p>	

			<p>B. داود پاشا C. ئیبراهیم پاشا . D. عبدالرحمان پاشا .</p>		
11	یادکردنهوه	<p>کام له شارانه پایتهختی میرنشینی بابان بوو؟ A. ئامیدی B. ههریر C. بادینان D. قهلاچولان</p>			
12	یادکردنهوه	<p>ژماره‌ی ویلایه‌ته‌کانی عیراق له‌سه‌رده‌می ده‌وڵه‌تی عوسمانیدا پینکها‌تبوو بووله : A. ۳ B. ۴ C. ۵ D. ۶</p>			
13	یادکردنهوه	<p>که‌ی سه‌رجه‌م میرنشینه کوردییه‌کان هه‌ئوه‌شانه‌وه ؟ A. سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی (۱۹) . B. ناوه‌پراستی سه‌ده‌ی (۱۹) . C. کۆتایی سه‌ده‌ی (۱۹) ۱۸۳۲ . D. نیوه‌ی یه‌که‌می سه‌ده‌ی (۱۹) .</p>			
14	تیگه‌یشتن	<p>کام له‌م کارانه له‌لایه‌ن (محمد پاشا (نه‌نجامدرا؟ A. هه‌ولیری کرد به پایته‌خت. B. شاری هه‌ریری بونیاتنا. C. قه‌لاوقولله وپردی دروستکرد. D. ئه‌من وئاسایشی له‌بادینان سه‌پاند.</p>			
15	تیگه‌یشتن	<p>بارودۆخی عیراق له‌سه‌رده‌می ده‌وڵه‌تی عوسمانیدا : A. ئارام بوو. B. لایه‌نی ئاوه‌دانی گه‌شهی سه‌ندبوو. C. بواری ته‌ندروستی گه‌شهی پیندرا‌بوو.</p>			

			D. به شکرابوو بۆ چه نده یه که یه کی کارگیریز	
16	جیبه جیکردن	کام له م ژمارانه ی خواره وه له سه ر نه خشه که ناماژیه بۆ ویلایه تی موسل؟	 <p>۱ .A ۲ .B ۳ .C ۴ .D</p>	
17	شیکردنه وه	سیاسه تی عوسمانییه کان له کوردستان له سه ده ی (۱۹) داچۆن بوو ؟		
18	یادکردنه وه	ناوی یه که مین رۆژنامه ی کوردیی چی بوو؟	<p>A. کورد B. ب-کوردستان C. -نه ته وه ی کورد D- خاکی کوردستان</p>	
19	تیگه یشتن	ناوی نه و والیه ی که جیده ستی دیاربوو له عیراق له سه رده می ده و نه تی عوسمانیدا:	<p>(ا) محمد پاشا (ب) داود پاشا (ج) سلیمان پاشا (د) عه بدولپرهمان پاشا</p>	
20	شیکردنه وه	هه ئۆیستی کورد به رامبه ر زۆلم وسته می عوسمانی و سه فه ویی چۆن بوو؟		

پاشکوی (15-B)

ریژهی رهامندی شارهایبان و پسروران بو برگهکانی تافیکردنهوی دهستکوت

%84	1
%84	2
%84	3
%100	4
%92	5
%92	6
%84	7
%84	8
%92	9
%92	10
%92	11
%100	12
%84	13
%84	14
%100	15
%84	16
%92	17
%84	18
%100	19
%84	20

پاشکوی (16)

شیوهی کۆتایی پرسیارهکانی تاقیکردنهوهی کۆتایی

ریکهوت 2022/ 4 /6

قوتابخانهی (قامیشلو) بنه‌په‌تی

پۆل / شه‌شه‌م

بابه‌ت/ بابته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان (میژوو)

كات / 40 خوله‌ك

سالی خویندنی 2021-2022

قوتابی ئازیز: وه‌لامی هه‌موو برگه‌کان بده‌روهه . نیشانه‌ی (○) به‌ ده‌وری نه‌و پیتته‌ بکیشه‌ وه‌لامی راسته .

ناو.....هۆبه

وه‌لامی راست بو‌ نه‌م ده‌سته‌ واژانه‌ی خواره‌وه‌ هه‌لبژیره :

1) میژوو تو‌ماری پوداوه‌کانه‌ نه‌ لایه‌ن مرۆقه‌وه‌ نه :

A. ناینده‌دا

B. پا‌بردودا

C. ئیستادا

D. ئیستاو داها‌توو

2) که‌ی ده‌وله‌تی سه‌فه‌ویی دامه‌زرا؟

A. ۱۵۰۹ ز.

B. ۱۵۰۸ ز.

C. ۱۵۰۶ ز.

D. ۱۵۰۱ ز.

3) که‌ی جه‌نگی چال‌دی‌ران روویدا ؟

A. ۱۵۱۵ ز

B. ۱۵۱۴ ز

C. ۱۵۰۶ ز

D. ۱۵۰۱ ز

4) کام ریکهوتننامهیه بوو سالی (۱۵۵۵ز) بهسترا له نیتوان ههردوو دهوڵهتی (عوسمانی و سهفهویی)؟

A. زههاو

B. چالديران

C. نهماسيه

D. نهرزهپوم

5) كهی میرنشینی بادینان دامهزرا؟

A. سهدهی (۱۳)

B. سهدهی (۱۴)

C. کۆتایی سهدهی (۱۵)

D. نیوهی دووهمی سهدهی (۱۳)

6) کام لهم میره کوردانه نازناوی (پاشای گهوره)ی نینرابوو؟

A. محمد پاشا

B. داودپاشا

C. ئیبراهیم پاشا

D. عهبدوڵپهجمان پاشا

7) کام لهم شارانه پایتهختی میرنشینی بابان بوو؟

A. نامیدی

B. ههریر

C. بادینان

D. قهلاچولان

8) عیراق له سهردهمی دهوڵهتی عوسمانیدا چهند ویلايهت بوو؟

A. ۳

B. ۴

C. ۵

D. ۶

9) كهی ههموو میرنشینه کوردییهکان هه ئوهشانهوه؟

A. سهدهتای سهدهی (۱۹)

B. ناوهراستی سهدهی (۱۹)

C. کۆتایی سهدهی (۱۹)

D. نیوهی یهکهمی سهدهی (۱۹)

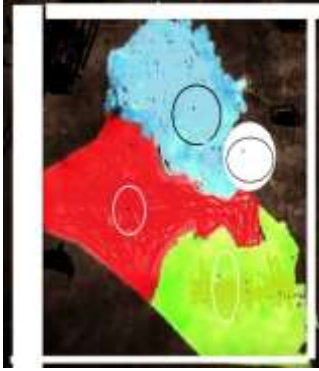
10) یهکهمین رۆژنامهی کوردی ناوی چی بوو؟

A. کوردستان

B. کورد

C. نهتهوهی کورد

- D. خاکی کوردستان
- 11) کام ئەمانەى خوارەو ئەو والیە بوو که جێ دەستی دیاربوو ئەعێراق ئەسەردەمى دەوڵەتى عوسمانیدا ؟
- A. داود پاشا
B. محمد پاشا
C. سلیمان پاشا
D. عەبدوڵڵەحمان پاشا
- 12) یەکیەک ئە خالەکانى رێکەوتنامەى مەلایندریسى بەدلیسى و سوتتانی عوسمانى بریتیبوو ئە :
- A. دابەشکردنى کوردستان بوو .
B. کورد باج بدات بە دەوڵەتى سەفەوى .
C. داننان بەسەریەخۆی میرنشینه کوردییەکان .
D. کورد ئەشەردا یارمەتى دەوڵەتى سەفەوى بدات
- 13) کام ئەمانەى خوارەو هە ئۆیستی کورد بوو ئە جەنگى چالدىران ؟
- A. کورد بیلایەن بوو
B. دژایەتى دەوڵەتى عوسمانى کرد
C. کورد یارمەتى سەفەوییهکانى دا
D. کورد چوو پال دەوڵەتى عوسمانى
- 14) کام ئەم کارانە ئەلایەن (محمد پاشا) ئەنجامدرا ؟
- A. هەوئیری کرد بە پایتەخت .
B. شارى هەریرى بونیاتنا .
C. قەلاو قوللە پردى درست کرد .
D. ئەمن وئاسایشى ئە بادینان سەپاند .
- 15) بارودۆخى عێراق ئەسەردەمى دەوڵەتى عوسمانیدا چۆن بوو؟
- A. ئارام بوو
B. لایەنى ئاوەدانى گەشەى سەندبوو
C. بواری تەندروستی گەشەى پیدرابوو
D. عێراق بەش کرابوو بۆ چەند یەکەیهکی کارگیری
- 16) ئەو کارانە چى بوو مەدحەت پاشا ئەعێراق ئەنجامى دابوو؟
- A. دەرکردنى یاسای تاپۆ
B. رەواندزی کرد بە پایتەخت
C. سەپاندنى باج و خەراج
D. ئێدانی دراو

17) كام ژماره ئاماژەيە بۆ شوینی ویلايەتی موسڵ ئەسەرنە خەشەكە ؟

A. ۴

B. ۳

C. ۲

D. ۱

18) كام ژمارەيە ئاماژەيە بۆ شوینی چالديران ئە ویتەكەدا ؟

A. ۴

B. ۳

C. ۲

D. ۱

19) سیاسەتی عوسمانییەکان ئە کوردستان ئە سەدە (۱۹) چۆن بوو؟

A. سەربەخۆیی دا بە کوردەکان.

B. دەوڵەتی سەفەویی هاندا دژی کوردەکان.

C. هەوڵی بەهێزکردنی میرنشینه کوردییەکانی دا.

D. دووبەرەکی ئە نیتوان میرنشینهکان دەنایهوه.

20) هە ئۆیستی کورد بەرامبەر زۆنم وستەمی عوسمانی وسەفەویی چی بوو؟

A. کورد بێدەنگ بوو.

B. راپەرین و شۆرشیان کرد.

C. ریکەوتن ئە گەڤ عوسمانییەکان.

D. داوای یارمەتییان ئە سەفەوییەکان کرد.

پاشکوی (17)

کلیلی وهلامی پرسیارهکانی تاقیکردنهوهی کوتایی بو پیوانی ناستی دهستکهوت

وهلامی راست	ژمارهی پرسیار	وهلامی راست	ژمارهی پرسیار
B	11	B	1
C	12	D	2
D	13	B	3
C	14	C	4
D	15	D	5
A	16	A	6
C	17	D	7
C	18	B	8
D	19	B	9
B	20	A	10

پاشکوی (18)

نمری قوتابیان له تاقیکردنه‌وی سه‌ره‌تایی دووم (200) قوتایی

نمری تاقیکردنه‌وه	ژماره قوتابیان	نمری تاقیکردنه‌وه	ژماره قوتابیان	نمری تاقیکردنه‌وه	ژماره قوتابیان
9	51	10	26	18	1
8	52	12	27	14	2
15	53	19	28	12	3
17	54	14	29	16	4
12	55	14	30	10	5
16	56	19	31	6	6
12	57	18	32	9	7
13	58	19	33	14	8
10	59	11	34	13	9
16	60	13	35	12	10
17	61	15	36	10	11
15	62	10	37	8	12
9	63	13	38	12	13
9	64	15	39	14	14
19	65	14	40	14	15
12	66	9	41	10	16
14	67	16	42	7	17
10	68	13	43	15	18
20	69	13	44	12	19
13	70	13	45	12	20
10	71	16	46	14	21
13	72	16	47	8	22
12	73	7	48	14	23
14	74	15	49	13	24

10	75	13	50	6	25
نمره‌ی تاقیکردنیه	ژماره‌ی قوتابییان	نمره‌ی تاقیکردنیه	ژماره‌ی قوتابییان	نمره‌ی تاقیکردنیه	ژماره‌ی قوتابییان
12	126	7	101	9	76
11	127	6	102	15	77
12	128	12	103	7	78
15	129	10	104	14	79
10	130	5	105	15	80
11	131	6	106	17	81
16	132	5	107	12	82
6	133	14	108	11	83
14	134	15	109	15	84
17	135	12	110	10	85
13	136	11	111	13	86
14	137	10	112	8	87
10	138	12	113	10	88
5	139	12	114	8	89
12	140	6	115	13	90
13	142	11	116	13	91
11	142	5	117	12	92
14	143	11	118	9	93
15	144	10	119	13	94
6	145	8	120	7	95
8	146	11	121	12	96
13	147	13	122	12	97
15	148	10	123	5	98
18	149	14	124	12	99
12	150	13	125	15	100

نمبری تاقیکردنه‌وه	ژماره‌ی قوتابییان	نمبری تاقیکردنه‌وه	ژماره‌ی قوتابییان
10	176	10	151
5	177	12	152
11	178	5	153
15	179	8	154
14	180	10	155
5	181	9	156
15	182	5	157
4	183	7	158
16	184	6	159
17	185	10	160
13	186	12	161
11	187	10	162
16	188	12	163
11	189	12	164
11	190	9	165
10	191	10	166
14	192	12	167
11	193	13	168
7	194	10	169
4	195	11	170
11	196	15	171
8	197	13	172
6	198	14	173
12	199	12	174
14	200	11	175

پاشکوی (19)

ناستی (قورسی و هیزی جیاکاری) ی بره کانی تافیکردنه وی سره نایی دستکوتی خویندن

هیزی جیاکاری (قوة تمییز)	ناستی قورسی (معامل الصعوبة)	ژماره ی بره کانی
* 0,44	0,33	1
* 0,44	0,44	2
* 0,52	0,35	3
* 0,32	0,32	4
* 0,52	0,56	5
* 0,37	0,33	6
* 0,37	0,39	7
* 0,31	0,40	8
* 0,39	0,60	9
* 0,33	0,30	10
0,50	0,40	11
* 0,44	0,56	12
* 0,33	0,39	13
* 0,30	0,50	14
* 0,41	0,43	15
* 0,61	0,53	16
* 0,30	0,33	17
* 0,30	0,33	18
* 0,31	0,49	19
* 0,41	0,54	20

پاشکوی (20)

به‌های کاریگه‌ری جیگروهه هه‌نه‌کان

وه‌لامه‌کان				ژماره
D	C	B	A	
-0,20	-0,13		-0,11	1
	-0,19	-0,20	-0,15	2
-0,13	-0,15		-0,24	3
-0,04		-0,15	-0,17	4
	-0,17	-0,19	-0,17	5
-0,11	-0,13	-0,11	-0,15	6
	-0,11	-0,11	-0,11	7
-0,11	-0,11		-0,11	8
-0,11	-0,19		-0,11	9
-0,11	-0,11		-0,11	10
-0,17	-0,22		-0,20	11
-0,13		-0,11	-0,11	12
	-0,11	-0,13	-0,11	13
-0,11		-0,11	-0,11	14
	-0,17	-0,13	-0,11	15
-0,26	-0,17	-0,19		16
-0,11	0,11		-0,11	17
-0,11	-0,11		-0,11	18
-0,13	-0,11		-0,11	19
-0,19	-0,11		-0,13	20

پاشکوی (21)

نمره ی تافیکردنهوی کۆتایی ناستی دهستکهوتی خویئندنی قوتابییان بۆ ههردوو گرووی نهزمونگهاری و کۆنتروئکراو

گرووی کۆنتروئکراو	گرووی نهزمونگهاری	ژماره ی قوتابییان
15	17	1
15	17	2
7	13	3
14	15	4
12	17	5
15	13	6
11	15	7
9	19	8
5	16	9
11	17	10
11	15	11
13	15	12
14	19	13
10	14	14
12	18	15
15	19	16
5	12	17
7	17	18
12	13	19
9	18	20
13	10	21
14	9	22
14	18	23
14	20	24
12	11	25
14	12	26
14	20	27
9	19	28
13	10	29
14	14	30